

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०७८/०८०

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
ठाकुरद्वारा, बर्दिया

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०७५/०८०

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
ठाकुरद्वारा, बर्दिया

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको आर्थिक वर्ष ०७९/०८० को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

प्रकाशक : बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
ठाकुरद्वारा, बर्दिया ।

प्रतिलिपि अधिकार ©: २०८०, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, ठाकुरद्वारा बर्दिया ।

संरक्षक : श्री आशोक भण्डारी, प्रमुख संरक्षण अधिकृत

सम्पादन : श्री सन्त बहादुर मगर, रेञ्जर

सहयोगीहरू : श्री बद्री बिनोद दहाल, संरक्षण अधिकृत

श्री आशिष न्यौपाने, संरक्षण अधिकृत

श्री बिष्णु रोकाया, संरक्षण अधिकृत

श्री पुरुषोत्तम वाग्ले, संरक्षण अधिकृत

श्री प्रविन पौडेल, संरक्षण अधिकृत

श्री प्रकास के.सी., लेखा अधिकृत

श्री प्रेमिसा श्रेष्ठ, पशु चिकित्सक

श्री देवीराम पोखरेल, ना.सु.

श्री हेम बहादुर बोगटी, लेखापाल

श्री दिनेश देवकोटा, पशु स्वास्थ्य प्राविधिक

श्री सुमन काफ्ले, रेञ्जर

श्री दिपेस मिजार, रेञ्जर

श्री केशव ढोडारी, रेञ्जर

श्री आशिक थापा, रेञ्जर

श्री धनन्जय कँडेल, रेञ्जर

श्री खगेन्द्र छत्याल, रेञ्जर

श्री निलकण्ठ कँडेल, कार्यक्रम अधिकृत मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति

तथा समस्त कार्यालय परिवार

सम्पर्क ठेगाना : बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, ठाकुरद्वारा बर्दिया ।

फ्याक्स नं. : ०८४ ४०२०१२

इमेल : bardiyationalparkoffice@gmail.com

फेसबुक पेज : <https://www.facebook.com/profile.php?id=100091810973498>

©आवरण फोटो :

मुद्रण :

मन्तव्य

नेपालको लुम्बिनी प्रदेशको बर्दिया तथा बाँके जिल्ला र कर्णाली प्रदेशको सुर्खेत जिल्ला गरी ९६८ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलमा फैलिएर रहेको बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज तराई क्षेत्रको सबै भन्दा ठुलो संरक्षित क्षेत्र हो। जैविक विविधताको धनी यस निकुञ्जले उपोष्ण जलवायु क्षेत्रमा रहेको पारिस्थितिकिय अक्षुण्णतालाई कायम राखी प्राकृतिक प्रणालीका साथै चुरेको जलाधारिय प्रणालीको सन्तुलन, संरक्षण र भू-दृष्यको संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यलाई उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउनुका साथै पर्यापर्यटन प्रवर्धन र विकास गर्न मध्यवर्ती क्षेत्रमा बस्ने स्थानीय बासिन्दाहरूको दिगो जिविकोपार्जन र आर्थिक सामाजिक विकासमा सहयोग पुऱ्याउने लक्ष्यका साथ स्थानीय समुदायलाई परिचालन गरी जैविक विविधता संरक्षण गर्ने उद्देश्य लिई हरेक वर्ष निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन कार्य गरिदै आएको छ। यस आर्थिक वर्षमा सम्पूर्ण वन, वन्यजन्तु, प्रकृति संरक्षण संगै मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण गर्ने दीर्घकालीन व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने खालका कार्यहरू सम्पन्न भएका छन्। निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा वन्यजन्तु र तिनको बासस्थान संरक्षण तथा व्यवस्थापन, मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण र व्यवस्थापन, जनचेतनामूलक कार्यक्रम, सिप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम, वन्यजन्तुको अध्ययन/अनुसन्धान तथा अनुगमन, पर्यापर्यटनको प्रवर्धन, स्थानीयमा वन पैदावारको दिगो उपयोगमा सहयोग, चोरी शिकार नियन्त्रण लगायतका विविध कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिएको छ।

वन्यजन्तुको बासस्थान व्यवस्थापन अन्तर्गत घाँसेमैदान निर्माण तथा व्यवस्थापन, वन्यजन्तुको पानी पोखरी मर्मत सुधार, काठेपुल निर्माण, वन्यजन्तु पोखरीमा सोलार सहितको बोरिड जडान, गेरुवा नदीको बहाव व्यवस्थापन, मध्यवर्ती सामुदायिक वन क्षेत्रका अतिक्रमण नियन्त्रण तथा सिमा क्षेत्रमा तारबार निर्माण लगायतका कार्यक्रमहरू गरिएको छ। यस संगै वन, वन्यजन्तु र जैविक विविधता, मानव-वन्यजन्तुबीच सह-अस्तित्व लगायतका सवालहरूमा जनचेतना अभिवृद्धि, अन्तरक्रिया, गोष्ठी सञ्चालन, सञ्चार माध्यमबाट प्रसार प्रसार तथा बाघ दिवस, सिमसार दिवस, वन्यजन्तु सप्ताह लगायतको विविध दिवस समारोहहरूमा विविध संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिएको छ। मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरणको लागि यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र अन्तर्गतका मानव बस्तीको सिमाना क्षेत्रमा मेषजाली सहितको तारबार निर्माण, हात्ती तथा चितुवा प्रभावित क्षेत्रमा सोलार आउटडोर ल्याम्प तथा ह्यालोजन लाईट जडान, वन्यजन्तुबाट भएको क्षतीको राहत वितरण, वन्यजन्तुबाट पिडित अपाङ्ग तथा एकल महिलाहरूलाई राहत वितरण, वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापन र समस्याग्रस्त वन्यजन्तुको उद्धार तथा व्यवस्थापन लगायतका विविध कार्यक्रमहरू गरिएको छ। यस संगै मध्यवर्ती क्षेत्रको वन्यजन्तु प्रभावित स्थानहरूमा बसोबास गर्ने स्थानीय उपभोक्ताहरूको जीवनस्तर सुधार गर्नको लागि विभिन्न आयआर्जन तथा सिप विकासका कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिएको छ। यसका अतिरिक्त चोरी शिकार नियन्त्रणका तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि गस्ती परिचालन, स्वीप तथा एम्बुस, राजमार्गमा चेकजाँच, राष्ट्रिय बाघ संरक्षण गोष्ठी, हात्ती तथा गैंडाको अनुगमन र अध्ययन अनुसन्धानका कार्यक्रमहरू गरिएको छ। आ.व. ०७९/०८० मा २८ वटा वन तथा वन्यजन्तु सम्बन्धी मुद्दामा ८९ जनालाई मुद्दा दायर गरिएको छ।

यति हुँदा हुँदै पनि हामी वन्यजन्तुको चोरी शिकार, मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व, गर्मी र सुख्खायाममा हुने आगलागी, पूर्व पश्चिम राजमार्गमा सवारी साधनबाट वन्यजन्तुको दुर्घटना, बबई नहरमा खसेर र शिकारी कुकुरको आक्रमणबाट वन्यजन्तुहरूको मृत्यु, लालमाटी क्षेत्रमा कर्णाली नदीले नदीजन्य सामाग्री थुपारेर निकुञ्ज क्षेत्रका वन्यजन्तुहरूलाई हुने गरेको पानीको अभाव र मध्यवर्ती क्षेत्रमा अतिक्रमण तथा अत्याधिक मात्रामा नदीजन्य सामाग्रीको माग जस्ता समस्या र चुनौतीहरूबाट गुञ्जिरहेका छौं। यद्यपी यस्ता समस्या र चुनौतीहरू न्यूनीकरण गर्न सरोकारवालाहरूको बीचमा निरन्तर अन्तक्रिया, समन्वय, सहकार्यका साथ साथै खबरदारी सहित आवश्यक अनुगमन तथा पहल कदम चालिएको छ।

यी उपलब्धिहरू दिनरात खटिई अथाह मेहनत गर्ने यस कार्यालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू र निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ देवीदत्त गणका नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्र अन्तर्गतका स्थानीय सरकार तथा जनप्रतिनिधिका साथै मध्यवर्ती क्षेत्रका उपभोक्ता समूह/समिति/उप-समितिहरू, चोरीशिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियानका युवाहरू, मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरू, पर्यटन ब्यवसायी, नेचर

गाईड, होमस्टे संचालक, सञ्चारकर्मी, सहयोगी संघ संस्थाहरू (NTNC, TAL/WWF, ZSL, Himalayan Nature, ILAM र उज्यालो नेपाल) आदि सबैको सहयोग, समन्वय र सहकार्यबाट प्राप्त भएका हुन् । सबैको सामूहिक प्रयासबाट बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको जैविक विविधता संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यमा यस किसिमको सफलता हाँसिल गर्न सफल भएका छौ । तसर्थ सम्पूर्ण सहयोगी निकाय, संस्था तथा व्यक्तिहरू प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । यो प्रतिवेदन तयार गर्न खटिने सम्पूर्ण कर्मचारी समेतलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । सम्पूर्ण सम्बद्ध पक्षको समन्वय र सहकार्यलाई निरन्तरता दिँदै जैविक विविधता संरक्षणको महान अभियानमा हातेमालो गरेर अगाडि बढ्ने प्रतिबद्धता सहित आगामी दिनहरूमा पनि यस कार्यमा सबैको समन्वय, सहयोग र सहकार्यको अपेक्षा राखिएको छ ।

अशोक भण्डारी
प्रमुख संरक्षण अधिकृत

विषयसूची

भाग १

परिचय

१.१	पृष्ठभूमी	१
१.२	निकुञ्जको चार किल्ला	१
१.३	मध्यवर्ती क्षेत्रको चारकिल्ला	२
१.४	यस राष्ट्रिय निकुञ्जका विशेषताहरू	३
१.५	भौगोलिक तथा भू-उपयोगको विशेषता	४
१.६	प्रमुख जैविक विशेषताहरू	५
१.७	राजनैतिक विशेषता	५
१.८	धार्मिक तथा साँस्कृतिक विशेषता	५
१.९	निकुञ्जको सुविधा प्राप्त बाटोहरूको विवरण	६

भाग २

आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा सम्पन्न भएका मुख्य गतिविधिहरू

२.१	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजनाका कार्यक्रमहरू	७
२.१.१	निकुञ्ज व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य	७
२.१.१.१	पोष्ट भवन निर्माण तथा मर्मत कार्य	७
२.१.१.१.१	पोष्ट भवन निर्माण तथा मर्मत कार्य	७
२.१.१.१.२	पोष्टमा सोलार जडान	७
२.१.१.१.३	घाँसेमैदान निर्माण तथा व्यवस्थापन	७
२.१.१.१.४	पानी पोखरीमा बोरिङ सहितको सोलार जडान	८
२.१.१.१.५	कर्णाली नदिको केही बहाव गेरुवा तर्फ परिवर्तन	८
२.१.१.१.६	वन्यजन्तुका खानेपानी पोखरी मर्मत	८
२.१.१.१.७	मेषजाली सहितको तारबार निर्माण	९
२.१.१.१.८	वनपथ मर्मत सुधार	९
२.१.१.१.९	साईनबोर्ड/सूचना बोर्ड निर्माण तथा मर्मत	९
२.१.१.१.१०	काठेपुल निर्माण तथा मर्मत कार्य	९
२.१.१.१.११	सोलार फेन्स निर्माण	९
२.१.१.१.१२	संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रको मर्मत कार्य	१०
२.१.१.१.१३	वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापन	१०
२.१.१.१.१४	खानेपानी व्यवस्थापन	१०
२.१.१.१.१५	गोलघर/प्रतिक्षालय निर्माण	१०
२.१.१.१.१६	सार्वजनिक शौचालय निर्माण तथा शौचालय मर्मत कार्य	१०
२.१.१.१.१७	हात्ती/चितुवा प्रभावित क्षेत्रमा सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान	११
२.१.१.१.१८	भ्यू-टावर (मचान) मर्मत	११
२.१.१.१.१९	बन्दिगृह मर्मत सुधार	११

२.१.१.१.२० सुचना केन्द्र मर्मत	११
२.१.१.१.२१ पर्यटक टिकट काउन्टर मर्मत सुधार	११
२.१.१.१.२२ पर्यटक मार्ग मर्मत तथा स्तरोन्नती	११
२.१.१.१.२३ निकुञ्जको सुविधा प्राप्त बाटो /मार्गको झाडी सफाई	१२
२.१.१.१.२४ सामुदायिक वनको विधान तथा कार्ययोजना नविकरण	१२
२.१.२ नियमित गस्ती/वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण	१२
२.१.२.१ चोरीशिकार नियन्त्रणका लागि नियमित गस्ती तथा एम्बुस	१२
२.१.२.२ चोरीशिकार नियन्त्रणका लागि स्वीप अपरेशन	१२
२.१.३ वन्यजन्तु अध्ययन अनुसन्धान तथा संरक्षण	१२
२.१.३.१ हात्ती सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान	१३
२.१.३.२ गैंडा अनुगमन	१३
२.१.४ घडियाल गोही/कछुवा संरक्षण तथा व्यवस्थापन	१३
२.१.५ तालिम, गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू	१३
२.१.५.१ जिल्ला स्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (WCCB) को बैठक सम्पन्न	१३
२.१.५.२ वन्यजन्तुको उद्धार तथा व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न	१४
२.१.५.३ गेमस्काउट/सेनालाई पुनर्ताजकी तालिम	१४
२.१.५.४ सामुदायिक वन व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न	१४
२.१.५.५ सरोकारवालाहरूसँगको अन्तरक्रिया/समन्वय कार्यक्रम	१५
२.१.५.६ मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनिकरण सचेता गोष्ठी कार्यक्रम	१५
२.१.६ दिवस तथा समारोह	१५
२.१.६.१ वन्यजन्तु सप्ताह (बैशाख १ देखि ७ गतेसम्म)	१५
२.१.६.२ विश्व बाघ दिवस (July, २९-२०२२)	१७
२.१.७ निकुञ्ज व्यवस्थापनको लागि सरसामान खरिद	१७
२.१.७.१ मोटरसाईकल खरिद	१७
२.१.७.२ ग्राँस कटर खरिद	१७
२.१.७.३ गोप्रो क्यामेरा खरिद	१७
२.१.७.४ डेक्सटप कम्प्युटर खरिद	१८
२.१.७.५ नाईट भिजन बाईनाकुलर खरिद	१८
२.१.७.६ ल्यापटप खरिद	१८
२.१.७.७ कार्यालयको लागि फर्निचर खरिद	१८
२.२ हात्तिसार आयोजनाका कार्यक्रमहरू	१८
२.२.१ हात्तिको दाना राख्ने स्टोर भवन निर्माण	१८
२.२.२ खानेपानी मर्मत (पाईप जडान)	१८
२.२.३ हात्ती/चितुवा प्रभावित क्षेत्रमा सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान	१८
२.२.४ सार्वजनिक शौचालय निर्माण	१९
२.२.५ हात्तीको हौदा, गद्दा, धर्ना, छनुवा निर्माण तथा मर्मत	१९
२.२.६ हात्तीसारका कर्मचारीलाई हात्ती व्यवस्थापन तालिम	१९
२.२.७ हात्तीसारका कर्मचारीहरूलाई वन्यजन्तु उद्धार तथा व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न	१९
३. एकीकृत भू-परिधि व्यवस्थापन आयोजनाका कार्यक्रमहरू	२०

३.१ आयोजनाको लक्षित क्षेत्रमा नदि किनार संरक्षणका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग	२०
३.२ आयोजना लक्षित क्षेत्रमा घाँसे मैदान व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग	२०
३.३ आयोजना लक्षित क्षेत्रमा सिमसार व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग	२०
३.४ निजी वन प्रवर्धन सहयोग (विरुवा, सिंचाई, तारबार सहयोग आदि)	२०
३.५ वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापनका लागि सहयोग	२०
३.६ अवैध वन्यजन्तु अपराध व्यवस्थापन सम्बन्धी अनुसन्धान अधिकारीहरूलाई क्षमता विकास तालिम	२६
३.७ निकुञ्जका नयाँ कर्मचारीहरूका लागि काम र कर्तव्यका बारेमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम	२१
३.८ WCCB को संस्थागत विकासको लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग	२१
३.९ वन डडेलो व्यवस्थापनको लागि नविनतम उपाय तथा प्रविधिमा सहयोग	२२
३.१० राजमार्गमा वन्यजन्तुको दुर्घटनाको अनुगमन कार्यको लागि सहयोग	२२
३.११ वन्यजन्तु उद्धार तथा नियन्त्रण सम्बन्धी उपकरण तथा क्षमता विकास सहयोग	२२
३.१२ जैविक चौतारीको माध्यमबाट संरक्षणको सवाल, चुनौती तथा अवसर सम्बन्धी छलफल तथा संवाद	२२
३.१३ मानव वन्यजन्तु असमझदारी घटनाहरूको समुदायमा आधारित प्रतिवेदन प्रणाली लागु गर्ने	२३
३.१४ मानव वन्यजन्तु विचको असमझदारी रोकथाम तथा उपचारात्मक उपायहरू सम्बन्धी कार्याशाला गोष्ठी	२३
३.१५ स्थानीयस्तरको अन्तर सिमापार समन्वय बैठक	२५
३.१६ Monitoring of Wildlife Species at Waterholes through Camera trap	२५
४. मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन तथा मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम	२५
४.१ संक्षिप्त परिचय	२५
४.२ नीति तथा उद्देश्य	२६
४.३ संगठन तालिका	२६
४.४ मध्यवर्ती क्षेत्रका कार्यक्रम	२७
४.४.१ उपभोक्ता समितिको वर्गीकरण र बजेट विनियोजन तथा निकास	२७
४.४.१.१. संरक्षण कार्यक्रम	२७
४.४.१.२ सामुदायिक विकास	२७
४.४.१.३ आय आर्जन तथा सिप विकास	२७
४.४.१.४ संरक्षण शिक्षा	२८
४.४.१.५ प्रशासनिक खर्च	२८
५. क्षतिपूर्ति तथा राहत	२८
५.१ वन्यजन्तुबाट भएको क्षति तथा राहत	२८
६. विविध	२९
६.१ वन्यजन्तुको मृत्यु तथा उद्धार	२९
६.२ मुद्दा अनुसन्धान	३०
६.३ पर्या-पर्याटन	३०
६.४ राजश्व सम्बन्धी विवरण	३०
६.५ मगर गोहीले बच्चा कोरलेको	३१
६.६ घडियाल गोही बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयलाई हस्तांतरण	३१
६.७ खरखडाई सम्पन्न	३१
६.८ सहकारी व्यवस्थापन र जैविक विविधता संरक्षण सुविधा कोष (BCF)	३१
६.९ विशिष्ट व्यक्तिहरूबाट बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज अवलोकन तथा भ्रमण	३२

६.१० संरक्षणका साझेदार संस्थाहरूको संरक्षण र व्यवस्थापनमा सहभागिता	३३
अनुसूचीहरू	
अनुसूची १ : आ.व. २०७९/८० को राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना तर्फको वार्षिक प्रगति विवरण	३४
अनुसूची २ : आ.व. २०७९/८० को राष्ट्रिय हात्तीसारहरू आयोजना तर्फको वार्षिक प्रगति विवरण	४१
अनुसूची ३ : आ.व. ०७९/०८० को मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम तर्फको वार्षिक प्रगति विवरण	४३
अनुसूची ४ : यस निकुञ्जमा हाल सम्म हस्तान्तरण भएका मध्यवर्ती सामुदायिक वनहरूको विवरण	४७
अनुसूची ५ : आ.व. २०७९/०८० मा नविकरण भएका सामुदायिक वनको विवरण	५९
अनुसूची ६ : आ.व. २०७९/०८० मा मध्यवर्ती सामुदायिक वनहरूबाट काठ संकलन गरी वितरण गर्न अनुमति पाएका गोलिया काठको विवरण	७०
अनुसूची ७ : आ.व. २०७९/०८० मा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रबाट निजी नम्बरी जग्गामा भएका रुखहरूको कटान मुद्दान पश्चात कार्यालयबाट छोडपूजी प्राप्त गरेका काठ र दाउराको विवरण	६५
अनुसूची ८ : आ.व. २०७९/०८० मा घटेको मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको घटना र राहत वितरणको विवरण	७९
अनुसूची ९ : आ.व. २०७९/०८० को वन्यजन्तु घाईते तथा मृत्युको विवरण	७०
अनुसूची १० : आ.व. २०७९/०८० को वन्यजन्तु उद्धार तथा पुनर्स्थापनाको विवरण	७४
अनुसूची ११ : आ.व. २०४१/०४२ देखि आ.व. २०७९/०८० सम्मको पर्यटक प्रवेश संख्या र कुल राजश्वको विवरण	८०
अनुसूची १२ : आ.व. २०७९/०८० सम्मको मासिक पर्यटक आगमन विवरण	८१
अनुसूची १३ : आ.व. २०७९/०८० को विभिन्न शिर्षक अनुसारको राजश्व विवरण	८२
अनुसूची १४ : आ.व. २०४१/०४२ देखि आ.व. २०७९/०८० सम्मको पर्यटक आगमन विवरण	८३
अनुसूची १५ : आ.व. २०७९/०८० मा वन तथा वन्यजन्तु सम्बन्धी मुद्दाको विवरण	८५
अनुसूची १६ : आ.व. २०७९/०८० मा अघिल्लो आ.व. बाट जिम्मेवारी सरि आएका मुद्दाको विवरण	८७
अनुसूची १७ : आ.व. २०७९/०८० मा वन तथा वन्यजन्तु अपराधको मुद्दासम्बन्धी सारांश विवरण	८८
अनुसूची १८ : आ.व. २०७९/०८० मा वन तथा वन्यजन्तु अपराधमा पक्राउ परेका मानिसहरूको मासिक विवरण	८८
अनुसूची १९ : आ.व. ०७९/०८० मा अध्ययन अनुसन्धान तथा डकुमेन्ट्रीका लागि अनुमति लिएका व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण	८९
अनुसूची २० : बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज आसपास क्षेत्रमा सञ्चालित होम स्टेहरूको विवरण	९३
अनुसूची २१ : आ.व. ०७९/०८० मा नवीकरण भएका गाईडहरूको विवरण	९९
अनुसूची २२ : बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको गोही प्रजनन केन्द्रमा रहेका गोही तथा कछुवाको विवरण	१०२
अनुसूची २३ : आ.व. २०७९/०८० मा मृत्यु भएका वन्यजन्तुहरूको मासिक विवरण	१०३
अनुसूची २४ : आ.व. २०७९/०८० मा उद्धार गरिएका वन्यजन्तुहरूको मासिक विवरण	१०४
अनुसूची २५ : विविधकारणले मरेका वन्यजन्तुहरूको विवरण	१०५
अनुसूची २६ : २०७६/०७७ देखि हालसम्म नियन्त्रणमा लिइएको समस्याग्रस्त पाटे बाघहरूको विवरण	१०६
अनुसूची २७ : निकुञ्ज भित्र रहेका मानव निर्मित पोखरीहरूको विवरण	११४
अनुसूची २८ : निकुञ्ज भित्र रहेका तथा व्यवस्थापन गरिएका घाँसे मैदानहरूको विवरण	११७
अनुसूची २९ : बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा रहेको घरपालुवा हात्तीको विवरण	११७
अनुसूची ३० : बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	१२३
अनुसूची ३१ : हाल मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएको समिति सहित अध्यक्षको विवरण	१२६
अनुसूची ३३ : बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको उद्धार केन्द्रमा रहेको बाघको विवरण	१२७
अनुसूची ३४ : बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा विगत ५ वर्ष देखिको राहत वितरणको अवस्था	१२८

परिचय

१.१ पृष्ठभूमी

सन् १९६७ बाट शाही शिकार सुरक्षित वनको रूपमा सशस्त्र सुरक्षा गार्ड समेत खटाई संरक्षण कार्यको सुरुवात भए पश्चात सन् १९६८ मा FAO/UNDP Forest Development Project को सहयोगमा ठाकुरद्वारा देखि बबईसम्म सिमाना कायम गरिएको थियो । सन् १९७१ मा वन्यजन्तु आरक्ष स्थापनाका लागि एउटा कार्यदल गठन भई सन् १९७२ मा ठाकुरद्वारामा प्रस्तावित वन्यजन्तु आरक्षको कार्यालय स्थापना भएको थियो । सन् १९७३ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ लागु भैसकेपछि कानूनतः सन् १९७४ मा बर्दिया वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालयका लागि वार्डेन खटाईएको थियो । सन् १९७६ मा शाही शिकार संरक्षित वनको रूपमा रहेको ३४८ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल भएको भू-भाग शाही कर्णाली वन्यजन्तु आरक्षको रूपमा घोषणा भएको थियो । सन् १९८२ मा शाही कर्णाली वन्यजन्तुको नाम परिवर्तन गरी शाही बर्दिया वन्यजन्तु आरक्ष नामाकरण भयो । सन् १९८४ मा बाँके जिल्लाको चिसापानी र चेपाङ्ग हुँदै हर्सेसम्म क्षेत्र बिस्तार गरी बबई उपत्यकालाई आरक्षमा समावेश गरेर आरक्षको क्षेत्रफल ९६८ वर्ग किलोमिटर कायम गरियो । यस क्रममा १५७२ घरधुरीका करिब ८५०० बासिन्दाहरूलाई स्थानान्तरण गरी बर्दिया जिल्ला कै ताराताल क्षेत्रमा पुनर्स्थापन गरिएको थियो । सन् १९८८ मा शाही बर्दिया वन्यजन्तु आरक्षलाई शाही बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको रूपमा घोषणा गरिएको थियो । सन् १९९० मा शाही बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज भित्रबाट पूर्व-पश्चिम राजमार्ग निर्माण भयो । सन् १९९६ मा शाही बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली २०५३ लागु भयो भने सन् १९९६ (२०५३ मंसिर १७) मा शाही बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र ३२७ वर्ग कि.मी. घोषणा भएको थियो । सन् २००६ मा शाही शब्द हटेर बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नामाकरण भयो । सन् २०११ मा उत्तरी सिमानाको करिब १८० वर्ग कि.मी.भू-भाग वि.सं. २०६७ को राजपत्रबाट थप गरि मध्यवर्ती क्षेत्रको जम्मा क्षेत्रफल ५०७ वर्ग कि.मि. कायम गरिएको थियो ।

१.२ निकुञ्जको चार किल्ला

नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको २०४५ साल मंसिर २० गते नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित सुचना अनुसार भेरी अञ्चलको बाँके र बर्दिया जिल्लाको देहाय बमोजिमको चारकिल्ला भित्रको क्षेत्रलाई बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज घोषित गरेको थियो । यस निकुञ्जको क्षेत्रफल ९६८ वर्ग कि.मि रहेको छ ।

पूर्व: हर्सेडाँडा देखि पूर्व चिसापानीसम्मको सुर्खेत-नेपालगञ्ज राजमार्गको खण्ड ।

पश्चिम: मनाउघाट देखि उत्तर गेरुवा नदीको पश्चिमी किनारा हुँदै चिसापानी नजिक कर्णाली नदीको भंगालो फाटेको ठाँउसम्म, त्यहाँ बाट कर्णाली नदीको पश्चिमी किनारा हुँदै उत्तर तर्फको सिमाना चुरेले कर्णाली भटेको ठाँउसम्म ।

उत्तर: चिसापानीबाट मुख्य पहाडको पानी ढलो समाति सुकरमाला, नरसिंहकाँडा, भ्याङ्ग, लेखपराजुलहुँदै हर्सेसम्मको मुख्य पहाडको दक्षिणी पानी ढलो ।

दक्षिण:

- (क) बाँके चिसापानीबाट सुरु भै राँझा, बेतेनी, अमोहिया, ढकैला, थानफेनासम्मको निकुञ्ज वनपथ ।
- (ख) थानफेनाको आवादीको छेउबाट महेन्द्र राजमार्गको उत्तरी किनारा र सो राजमार्गको छेउ हुँदै बबई नदीसम्म ।
- (ग) त्यहाँबाट सोझै पश्चिम गै बबई नदीको पश्चिमी किनारामा भएको वर्गदहा, सैनावार आवादी छेउको तारवार ।
- (घ) वर्गदहा सैनावारको तारवार हुँदै डुमरेनी, सिंहबाहिनी, रानीपुर, कर्मला, बलाँती, अम्रेनी, मोतिपुर, बनखेत, मोहनपुर, हुँदै गोब्रेला, चिट्कैया र बेतहनी सम्मको आवादीको छेउ छेउ हुँदै ठाकुरद्वारासम्मको राष्ट्रिय निकुञ्ज पथ र तारवार ।

(ड) ठाकुरद्वाराको तारबारबाट खौराहा खोलाको पूर्वी किनारा हुँदै शिवपुर नजिक रहेको बर्दिया हात्तीसारसम्म ।

(च) हात्तीसारबाट सोझै पश्चिम पट्टि मनाउघाटसम्म गएको गेरुवानदी र खौराहाखोलाको भंगालो ।

निम्नबमोजिम चारकिल्ला भएको तारबारले घेरिएको शिवपुर फाँटलाई पनि बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा समावेश गरिएको छ ।

- पूर्व : औराही नदी ।
- पश्चिम : मलिया नाला ।
- उत्तर : साविकको निकुञ्जको तारबार ।
- दक्षिण : मोहनपुरको कुलो ।

१.३ मध्यवर्ती क्षेत्रको चारकिल्ला

क) दक्षिणी मध्यवर्ती क्षेत्र : नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको २०५३ साल मंसिर १७ गते नेपाल राजपत्र भाग ३ खण्ड ४६, संख्या ३३ मा प्रकाशित सुचना अनुसार तपसिलमा उल्लेखित चारकिल्ला भित्रको ३२७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रलाई मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा गरिएको थियो ।

पूर्व : करेली खोलाबाट चिसापानी हाईस्कूल जाने गोरेटोबाटो हुँदै सो हाईस्कूलसम्म । त्यहाँबाट सो हाईस्कूललाई भित्रपारी पूर्व तर्फ मानखोलासम्म । मानखोलाबाट सोही खोलाहुँदै उत्तर तर्फ मानखोला र हात्तीसार खोलाको दोभानसम्म । त्यहाँबाट हात्तीखाल खोला हुँदै उत्तर तर्फ सोही खोलाको मुहान हुँदै सोझै उत्तर देउराली डाँडासम्म । त्यहाँबाट देउराली डाँडा हुँदै कुइमन सल्लेरी थुम्को, ठुलो खोटे, कोल्टे सल्ला, सानो खोटे हुँदै भंगाको थाप्लोसम्म । भंगाको थाप्लोबाट सोही डाँडा हुँदै कुइने खोला (बबई नदी) सम्म । त्यहाँबाट कुइने खोला र गिद्दे खोलाको दोभानसम्म ।

पश्चिम : कर्णाली नदी र गेरुवा नदीको भंगालो फुटेको ठाँउ, सुगा मजेडाबाट बर्दिया जिल्ला र कैलाली जिल्लाको सिमाना छुट्याउने कर्णाली नदीको किनार हुँदै वनकट्टिसम्म, वनकट्टिको दौलतपुरको सिमाना टिहुनीसम्म । टिहुनीबाट मोटर चल्ने कच्चिबाटो हुँदै झपहीसम्म । त्यहाँबाट महिलानालाको पानीफेकुवा झरन हुँदै हरिपुरसम्म ।

हरिपुरबाट महिलानाला हुँदै वेलभरिया, मानपुर, टपराको इन्टेक बाँधसम्म । त्यहाँबाट पुनः महिलानाला हुँदै वाजपुर सैजना घाटसम्म ।

उत्तर : गिद्दे खोला र कुहिने खोलाको दोभानबाट पश्चिमतर्फ बतासे डाँडाको टुप्पासम्म । त्यहाँबाट चिउरीबास, गोठरीलाई भित्रपारी मिलमिलेको छहरासम्म । मिलमिलेको छहराबाट पश्चिमतर्फ ककरेको ठुलो पैराको सिरानहुँदै कोहलपुर सुर्खेत सडकको ३७ कि.लो. भन्ने ठाउँसम्म ।

दक्षिण : सैजनाघाटबाट पूर्व तर्फ डाँडा गाउँको सम्पूर्ण आवादीलाई भित्रपारी खौराह नदीसम्म । त्यहाँबाट चाकले घाटलाई भित्रपारी डाँडा गाउँको फाँट हुँदै डल्ला र कैलासी बीचभएर वंगालीपुर जाने कच्ची मोटर बाटो हुँदै तीनवटीसम्म । तीनवटीबाट डल्ला ठाकुरद्वारा कच्ची मोटर बाटो हुँदै पटुवा कुलोको पुरानो बाँधसम्म । त्यहाँबाट पूर्व तर्फ ठाकुरद्वारा र सुर्यपटुवा गाविसको सिमानाहुँदै जरहीझरनसम्म । त्यहाँबाट जरहीझरन हुँदै जरही र औराहीखोलाको दोभानसम्म । त्यहाँबाट औराहीखोलाको किनार हुँदै गोदाना गाउँसम्म । गोदाना गाउँबाट सो गाउँको बीचभएर नेउलापुर जाने कच्ची मोटर बाटो हुँदै सो बाटो कोलिएर लाईनमा जोडिएको स्थानसम्म । सो स्थानबाट कोलिएर लाईन हुँदै उत्तर तर्फ १०० मिटरसम्म । त्यहाँबाट पूर्व तर्फ नेउलापुर गाउँको आवादीसम्म । सो आवादीको किनार हुँदै पुनः नेउलापुर गोदानाकच्ची मोटर बाटोसम्म । त्यहाँबाट सोही बाटो हुँदै जम्तीनालासम्म । जम्तीनालाबाट मिरचैया जानेबाटो हुँदै भुरीगाउँ गुलरिया सडकसम्म । भुरीगाउँ गुलरिया सडकबाट सोही सडक हुँदै भुरीगाउँ गुलरिया सडक र पुरानो राजमार्ग भेटिने स्थानसम्म । त्यहाँबाट पुरानो राजमार्ग हुँदै ढोढरी बाँधसम्म । ढोढरी बाँधबाट बबई नदी हुँदै दक्षिणतर्फ वन्तरियासम्म । वन्तरियाबाट जोधिपुर जाने कच्ची मोटरबाटो हुँदै मिलन चोकसम्म । मिलनचोकबाट जमुनियाजाने कच्ची मोटर बाटो हुँदै बुढी कुलासम्म । त्यहाँबाट बुढी कुलाको पश्चिममा रहेको कच्ची मोटर बाटो हुँदै पुरानो फाएर लाईनसम्म । त्यहाँबाट सोही फाएरलाईन हुँदै पूर्व तर्फ वेलवावज्जा जाने लिकसम्म । वेलवावज्जाको

लिकबाट हर्नवाको दक्षिण तर्फको बाटो हुँदै सोनपुरसम्म । सोनपुरबाट औरी जाने कच्ची मोटरबाटो हुँदै सोनपुर र धधवार कुलो छुट्टिने बोक्सिनिया बाँधसम्म । त्यहाँबाट धधवार कुलो हुँदै वकलभार पुलसम्म । वकलभार पुलबाट हाईटेन्सन टावरको टावर नं. ९६ र त्यहाँबाट पूर्व तर्फ हाईटेन्सन टावर हुँदै भादा नदीसम्मको टावर नं. ९० सम्म । त्यहाँबाट भादा नदी हुँदै उत्तर तर्फ भादा पुलसम्म, भादा पुलबाट कोहलपुर चिसापानी राजमार्ग हुँदै ग्याङगनदीसम्म । ग्याङगनदीबाट उत्तर तर्फ सोही नदी हुँदै फाएरलाईनसम्म । त्यहाँबाट सोही फाएरलाईन हुँदै पूर्व तर्फ भैँसासुरसम्म । भैँसासुरबाट पुनः सोहीफाएरलाईन हुँदै रेउ खोला (साफीनाला) सम्म । त्यहाँबाट सोझै पूर्व दमरैदमार नेवादाबाट वेतनीजाने बाटो हुँदै वनमुढा कुलाको पुलसम्म । वनमुढा कुलाको पुलबाट वेतनीगाउँ हुँदै राँझाजाने कच्ची मोटर बाटो हुँदै लौहाखोलासम्म । लौहाखोलाबाट राँझागाउँको आवादीलाई भित्रपारी पूर्व तर्फ वावियाको पहाड हुँदै च्यामानाला भएर करेलीखोलासम्म । त्यहाँबाट करेलीखोलाबाट चिसापानी हाईस्कूल जाने मोटरबाटो हुँदै चिसापानी हाईस्कूलसम्म ।

ख) उत्तरी मध्यवर्ती क्षेत्र : नेपाल सरकार, वनतथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको २०६७ साल साउन ३१ गते नेपाल राजपत्र भाग ३ खण्ड ६०, संख्या १८ मा प्रकाशित सूचना अनुसार सुर्खेत जिल्लाको देहायको चारकिल्ला भित्रका १८० वर्ग कि.मि. क्षेत्रलाई समेत मध्यवर्ती क्षेत्र भित्र कायम गरिएको छ जसले गर्दा यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रको क्षेत्रफल ९६८ वर्ग कि.मि रहेको छ ।

पूर्व : खण्ड ४६, संख्या ३३ मिति २०५३।८।१७ को नेपाल राजपत्रभाग ३ मा प्रकाशित सूचनाअनुसारको बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रको पूर्वी सिमानामा उल्लेख भएको बबई नदी र गिद्दे खोलाको दोभानबाट गिद्दे खोला हुँदै पानी ढलो भएर डाँडैडाँडा छिन्चु गाउँ विकास समितिको वडा नं. १ को पूर्वी सिमाना ।

पश्चिम : कर्णाली नदी ।

उत्तर : छिन्चु गाउँविकास समितिको वडा नं. १, २ र ४ को सिमानालाई भित्र पारेर लेखपराजुल गाउँ विकास समितिको सानो डुङ्गी, चुच्चे थुम्की देखि हिले दोभान, आँपखोला, धनुबाँस खोलाहुँदै लेखपराजुलसम्म तथा हरिहरपुर गाउँ विकास समितिको सिमाना ज्यामिरे खोला र श्रीचउर गाउँलाई भित्रपारी सल्लेरी डाँडा, लिस्ने डाँडा राजवन, फार्से, गोठेरी माथिको डाँडा हात्तीखाल र भष्मकाँडा खोलाको दोभान हुँदै हरिहरपुरसम्म र तरंगा गाउँ विकास समितिको सिस्नेरीकाँडा, तातोपानी खण्डेकोडाँडा, बत्तिसे दोभानहुँदै गुँरासेको गाउँलाई भित्रपारी बंगाड खोलैखोला कर्णालीनदी र बंगाड खोलाको दोभानसम्म ।

दक्षिण : बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको उत्तरी सिमाना ।

१.४ यस राष्ट्रिय निकुञ्जका विशेषताहरू

- ❖ वन्यजन्तुको लागि उपयुक्त बासस्थान एवं पारिस्थितिकीय विविधता, प्रजाति विविधता, आनुवांशिक विविधताको दृष्टिकोणबाट निकै धनी ।
- ❖ नेपालको दोस्रो ठूलो संख्यामा प्रभावकारी रूपमा बाघ संरक्षण भएको निकुञ्जको पहिचान बनाउन सफल तथा सन् २०२२ मा TX2 Award बाट सम्मानित ।
- ❖ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा नै बाघ अवलोकनका लागि उत्कृष्ट क्षेत्रको रूपमा पहिचान बनाउन सफल ।
- ❖ सफल रूपमा गैंडाको स्थानान्तरण भएको राष्ट्रिय निकुञ्जको रूपमा पहिचान कायम गरेको ।
- ❖ घडियाल गोही संरक्षणका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुको साथै डल्फिनको संरक्षणमा सक्रिय रहेको ।
- ❖ नेपालमा बाह्रसिंगाको दोश्रो प्राकृतिक बासस्थान भएको क्षेत्र, हालको संख्या ९४ सन् २०२२ को गणना ।
- ❖ जंगली हात्तीको बढ्दो संख्या, हालको संख्या करिब १२० भन्दा बढी ।
- ❖ मध्यवर्ती क्षेत्रको दिगो व्यवस्थापनका लागि स्थानीय समुदायको सक्रिय सहभागितामा कानुनी संरचनाहरूको व्यवस्था रहेको । जस अनुसार मध्यवर्ती क्षेत्रमा एउटा मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, १९ वटा उपभोक्ता समिति र २६३ वटा उपभोक्ता समूहहरू तथा १४६ वटा मध्यवर्ती सामूदायिक वन समूह विधिवत गठन र दर्ता भै कार्यान्वयनमा रहेका छन् । साथै १९ वटा उपभोक्ता समितिहरू अन्तर्गत चोरी शिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियान उप-

समितिहरू गठन भै क्रियाशील रहेका ।

- ❖ थारु संस्कृति तथा चालचलनलाई नजिकबाट नियाल्न तथा अनुभव गर्न सकिने ।
- ❖ नेपालको सबैभन्दा लामो नदीको रूपमा रहेको कर्णाली नदि र बबई उपत्यकाको मनमोहक प्राकृतिक दृश्य अवलोकन गर्दै White Water Rafting गर्न सकिने ।

१.५ भौगोलिक तथा भू-उपयोगको विशेषता

- ❖ समुद्र सतह देखि अधिकतम उचाई : १५६१ मिटर (बाँसपानी चुचुरो=पहाड)
- ❖ समुद्र सतह देखि न्यूनतम उचाई : १५२ मिटर (मनाउघाट)
- ❖ निकुञ्जको पूर्व पश्चिम लम्बाई : सरदर ७० कि.मी.
- ❖ निकुञ्जको उत्तर दक्षिण चौडाई : सरदर १० कि.मी.
- ❖ मुख्य नदीहरू : कर्णाली, गेरुवा, बबई, औराही
- ❖ निकुञ्ज भित्रको वनपथ : करिव ३०० कि.मी.
- ❖ निकुञ्ज भित्रपूर्व पश्चिम राजमार्ग : २० कि.मी.

Table 1: Landuse Categories of Bardiya National Park and Buffer Zone

S.N.	Land use categories	Area (km ²)	Percentage(%)
1	Forest Land	1120.977	76.00
2	Cultivated land	198.8467	13.48
3	Shrub land/bush	53.7413	3.64
4	Sandy area	50.5029	3.42
5	Water bodies	24.045	1.63
6	Grass land	21.683	1.47
7	Barren land	2.3127	0.16
8	Swampy area	2.2638	0.15
9	Orchard	0.3127	0.02
10	River cuttings/cliffs	0.2024	0.01
11	Bamboo	0.0267	0.00
12	Built up area	0.0105	0.00
13	Pond or lakes	0.0414	0.00
14	Scattered trees	0.0277	0.00
Total		1475.00	100.00

Source: DNPWC, 2012: Proceedings of the 28th Warden Seminar

१.६ प्रमुख जैविक विशेषताहरू

९६८ वर्ग कि.मी.मा फैलिएको तराई क्षेत्रको सबै भन्दा ठुलो संरक्षित क्षेत्रको रूपमा रहेको यस निकुञ्जको तराई क्षेत्रको धेरैजसो भाग सालको जंगलले ढाकेको र बीच बीचमा घाँसे मैदान सहित नदितटिय वन रहेको छ भने चुरे क्षेत्रमा मिश्रित किसिमको जंगल पाईन्छ भने चुरेको माथिल्लो भागतिर केही सल्लाका जंगलहरू छन्। पाटे बाघ, जंगली हात्ती, एक सिंगे गैंडा, चितुवा, निलगाई, जरायो, चित्तल, लगुना, बाहसिङ्गा लगायत ६१ प्रजातिका स्तनधारी वन्यजन्तुहरू यस निकुञ्जमा पाइन्छन्। जस मध्ये १० वटा संरक्षित प्रजाति रहेका छन्। सन् १९८० मा ५ भाले र ३ पोथी गरी जम्मा ८ वटा कृष्णसार खैरी पण्डितपुर क्षेत्रबाट बघौरा फाँटामा स्थानान्तरण गरिएको थियो भने सन् १९९२ मा सदर चिडियाखानाबाट २६ वटा कृष्णसार बघौरा फाँटामा स्थानान्तरण गरिएको थियो। कृष्णसारलाई स्थानान्तरण गरिएता पनि हाल यस निकुञ्जमा पाईएको छैन। सन् १९८६ मा ५ भाले र ८ पोथी सहित १३ वटा गैंडा पहिलो पटक चितवनबाट कर्णाली/गेरुवा नदी तटिय क्षेत्रमा स्थानान्तरण गरिएको थियो। चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जबाट सन् १९९१ मा २५, सन् १९९९ मा ४, सन् २००० मा १६, सन् २००१ मा ५, सन् २००२ मा १०, सन् २००३ मा १०, सन् २०१६ मा ५ र सन् २०१७ मा थप ३ वटा गैंडा बबई उपत्यकामा स्थानान्तरण गरिएको थियो। सन् २०१५ मा गरिएको गणनामा यस निकुञ्जमा २९ वटा मात्र गैंडा रहेको थियो भने राष्ट्रिय गैंडा गणना २०२१ मा ८ वटा सङ्ख्या बढि ३८ वटा पुगेको छ। सन् २०२२ को गणनाले ९४ वटा बाहसिङ्गा, सन् २०२२ को गणनाले १२५ बाघ यस निकुञ्ज तथा आसपासको क्षेत्रमा पाईने देखिएको छ। जंगली हात्तीको हालको संख्या करिब १२० भन्दा बढी संख्यामा रहेको अनुमान गरिएको छ। सन् २०२० मा गरिएको घडियालको सर्वेक्षणमा प्रत्यक्ष १७ वटा घडियाल बबई नदीमा देखिएका थिए। आ.व.२०७८/०७९ मा घडियाल गोहीको ५ वर्ष पुगेको १३ वटा वच्चालाई बबई नदीमा छाडिएको थियो। जलचरहरूमा घडियाल गोही, मगर गोही, सोंस र विभिन्न किसिमका १२० प्रजातीका माछा यहाँ पाइन्छन्। यस निकुञ्जमा हालसम्म ५१३ भन्दा बढि प्रजातिका रैथाने र बसाई सरी आउने चराहरूको अभिलेख गरिएको छ। जस मध्ये ६ वटा चराहरू संरक्षित प्रजातिका छन्। ४२ प्रजाति भन्दा बढि प्रजातिका घस्रने वन्यजन्तु यस निकुञ्जमा रहेको अभिलेख रहेको छ। जस मध्ये ३ वटा संरक्षित प्रजातिका रहेका छन्।

१.७ राजनैतिक विशेषता

यस राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको राजनैतिक अवस्थिति प्रदेश नं ५ र कर्णाली प्रदेश अन्तरगत पर्दछ। यस राष्ट्रिय निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्र ३ वटा जिल्ला क्रमशः बर्दिया, बाँके र सुर्खेत जिल्लामा अवस्थित रहेको छ। जस अनुसार बर्दिया जिल्ला अन्तरगत ठाकुरबाबा नगरपालिका, बारबर्दिया नगरपालिका, मधुवन नगरपालिका, बाँसगढी नगरपालिका र गेरुवा गाँउपालिका रहेका छन्। त्यस्तै बाँके जिल्ला अन्तरगत बैजनाथ गाँउपालिका रहेको छ भने सुर्खेत जिल्ला अन्तरगत भेरीगंगा नगरपालिका र बराहताल गाँउपालिका रहेका छन्।

मध्यवर्ती क्षेत्रको ५०७ वर्ग कि.मी. मध्ये बर्दिया जिल्लाले ३२६.२९ वर्ग कि.मी., बाँके जिल्लाले १६.०७ वर्ग कि.मी. र सुर्खेत जिल्लाले १६४.६४ वर्ग कि.मी.ओगटेको छ।

१.८ धार्मिक तथा साँस्कृतिक विशेषता

मुख्यतः बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज आसपासका मध्यवर्ती क्षेत्रमा बसोबास गर्ने अधिकांश मानिसहरू हिन्दुधर्म मान्दछन् भने बौद्ध, मुस्लिम, इसाई धर्म मान्नेहरू पनि उल्लेख्य मात्रामा रहेका छन्। यस क्षेत्र विभिन्न प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरूले धनी रहेको छ। ठाकुरबाबा, गेरुवा, कर्णाली पुल लगायतका विभिन्न मन्दिर, चर्च तथा गुम्बा जस्ता सम्पदाहरू यस क्षेत्रको मुख्य पर्यटकीय क्षेत्रहरू हुन्। यहाँ विभिन्न उत्सव र चाडपर्वमा मन्दिर पूजा तथा मेला भर्नाका लागि आसपासका क्षेत्रबाट मानिसहरू आउने गर्दछन्। यस क्षेत्रमा बसोबास गर्ने ब्राह्मण, क्षेत्री, थारु, मधेसी, दलित, मगर, गुरुड, नेवार जातिले मुख्यतय शिवरात्री, दशैं, तिहार, माघे संक्रान्ति, होली छटपर्व, चैते दशैं, बुद्धजयन्ती, क्रिष्मस जस्ता चाडपर्वमा विशेषगरी मानिसहरूको जमघट हुने गर्दछ। थारु जातिको मौलिक संस्कृतिले पनि यस क्षेत्रको विशिष्ट साँस्कृतिक पहिचान बोकेको छ। यस क्षेत्रमा पर्यटक प्रवर्धन गर्नका निमित्त ७ स्थानमा २९३ जना पाहुनाहरूलाई सेवा पुऱ्याउन सक्ने होमस्टेहरू संचालनमा रहेका छन्।

१.९ निकुञ्जको सुविधा प्राप्त बाटोहरूको विवरण

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०५३ मा उल्लेख भएबमोजिम घरपालुवा पशु, सवारी साधन तथा पैदल यात्रुहरूका लागि सुविधाप्राप्त बाटोको विवरण :

- ❖ बबई देखि सैनावार सम्मको राजमार्ग ।
- ❖ अम्रेनी देखि कर्णाली पुलसम्मको राजमार्ग ।
- ❖ अम्रेनी दानवताल हुँदै तेलपानीसम्म ।
- ❖ राँझगाँउबाट आउने बाटोको किनारा च्यामा खोलादेखि निकुञ्जको वनपथ हुँदै चिसापानी करेली खोलासम्म ।

आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा सम्पन्न भएका मुख्य गतिविधिहरू

२.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजनाका कार्यक्रमहरू

निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको समग्र जैविक विविधता संरक्षणको लागि आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा तोकिए बमोजिम यस आ.व.मा भएका कामहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ । आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम बमोजिम भएका कामको प्रगति अनुसूची १ मा दिईएको छ ।

२.१.१ निकुञ्ज व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य

२.१.१.१ पोष्ट भवन निर्माण तथा मर्मत कार्य

जैविक विविधता संरक्षणको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन फिल्डस्तरमा खटिने कर्मचारीहरूको लागि आवासको उचित व्यवस्था हुन जरूरी हुने भएकोले आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष निकुञ्जको डल्ला रेञ्जपोष्ट र बेतहनी पोष्ट भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ । त्यसै गरी कालिनारा, लामिदमार, गुठी लगायतका पोष्ट भवनहरूमा झ्याल, ढोका, शौचालय, छाना लगायत मर्मत गर्ने कार्य समेत भएको छ । पोष्ट भवन निर्माण तथा मर्मत कार्य भएसँगै निकुञ्जको कर्मचारीहरूलाई वन्यजन्तु तथा तिनीहरूको बासस्थान संरक्षण गर्न, चोरीशिकार नियन्त्रण गर्न तथा गस्ती परिचालनलाई प्रभावकारी रूपमा अघि बढाउन सहयोग पुगेको छ ।

२.१.१.१.२ पोष्टमा सोलार जडान

निकुञ्जको कतिपय पोष्टहरूमा विद्युतीय सुविधा नभएकोले कर्मचारीहरूलाई जैविक विविधता संरक्षणको कार्यलाई प्रभाकारी बनाउन तथा सुचनाहरू लिन दिन फोन चार्ज गर्न समेत समस्या भएको हुनाले विद्युतीय सुविधा नपुगेको त्यस्ता पोष्टहरूमा आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष लेखपराजुल पोष्ट, तेलपानी पोष्ट, ठाकुरद्वारा सेक्टर, मध्यवर्ती क्षेत्रको हल, सहायक संरक्षण अधिकृत आवास भवन, रेञ्जर आवास भवनका लागि सोलार सेट तथा आवश्यकता अनुसार व्याट्री, ईन्भर्टर खरिद गरी जडान समेत गरि सकिएको छ । पोष्ट तथा आवास भवनमा सोलार जडान कार्य भए सँगै कर्मचारीहरूलाई दैनिक कामकाज गर्न, हेडक्वार्टर सहित सम्बन्धित सेक्टर र पोष्टमा सम्पर्क गरी सुचना आदन प्रदान गर्न सहज भएको छ ।

२.१.१.१.३ घाँसेमैदान निर्माण तथा व्यवस्थापन

बाघ तथा चितुवा सहित यसको आहारा प्रजातिको उचित आहार तथा बासस्थानको सुनिश्चितताको लागि यस आ.व.को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार निकुञ्जको सितलचिनी, हात्तीमचान, ढकेला र रम्पापुर क्षेत्रमा ३३.८९ हेक्टरको नयाँ घाँसेमैदान निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ । त्यस्तै निकुञ्जको चित्तल फाँटा, लम्कौली फाँटा, बघौरा फाँटा, गुठी फाँटा, बाघमचान फाँटा, वनखेत फाँटा, गैडामचान फाँटा, हात्तीमचान फाँटा, जगतराम फाँटा, खौराहा फाँटा, सितलचिनी फाँटा, रातामाटा फाँटा, किडफिसर फाँटा, चिङ्गारी फाँटा लगायतका विभिन्न ३० स्थानका फाँटाहरूमा करिब २९५ हेक्टर क्षेत्रफलमा घाँसेमैदान व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गरिएको छ । घाँसेमैदान व्यवस्थापन कार्य अन्तरगत ग्राँस कटर प्रयोग गरी घाँस काट्ने, नियन्त्रित आगो लगाउने, अनावश्यक प्रजातिका रुखहरू उखेल्ने, काटी हटाउने जस्ता कार्यहरू गरिएको हो । यस कार्यबाट बाघ तथा यसको आहारा प्रजातिको लागि घाँसेमैदान व्यवस्थापन भई आहार तथा बासस्थान व्यवस्थापन कार्य भएको छ । यस आ.व.मा व्यवस्थापन भएका घाँसे मैदानहरूको विवरण तालिका नं.२ मा दिईएको छ ।

तालिका नं.२. यस आ.व.मा व्यवस्थापन भएका घाँसे मैदानहरूको विवरण

क्र.सं.	स्थान	क्षेत्रफल	क्र.सं.	स्थान	क्षेत्रफल
१	लम्कौली फाटा	२९.५६	१६	बलिराम २ फाटा	३.८१
२	तल्लो बगौरा फाटा	५०.७५	१७	धनेश ताल	८.८७

क्र.सं.	स्थान	क्षेत्रफल	क्र.सं.	स्थान	क्षेत्रफल
३	सवारी फाटा	१४.४२	१८	जगत राम फाटा	२.९
४	मसुरिया फाटा	३.४६	१९	जगत राम २ फाटा	२.९६
५	बनखेत फाटा	०.८	२०	वाई पोखरी फाटा	२.४
६	नया बगौरा फाटा	१०.६९	२१	सर्जु ताल फाटा	२.३४
७	बाघ मचान फाटा	७.२७	२२	रार रार टी फाटा	३.६५
८	बाघ मचान पारि फाटा	१०	२३	खौरहा फाटा	१०.४६
९	कुसुम फाटा	१५.९५	२४	गुठि फाटा	१६.०७
१०	चिन्गारी फाटा	१३.४	२५	काला वन फाटा	९.१
११	चित्तल फाटा	१८.१	२६	तल्लो ढुंगे खोला फाटा	१.१
१२	हात्ती मचान फाटा	११.२९	२७	माथिल्लो ढुंगे खोला फाटा	१.०७२
१३	किंग फिशर फाटा	२६.९	२८	निल गाइ फाटा	१.०६
१४	गैडा मचान फाटा	९.९८	२९	बगौरा माथिको फाटा	१.१०४
१५	बलिराम ताल १ फाटा	४.१२	३०	बाल्कोनी फाटा	१.४९
जम्मा		२२६.६९	जम्मा		६८.३९

२.१.१.१.४ पानी पोखरीमा बोरिङ सहितको सोलार जडान

बासस्थान व्यवस्थापन अन्तरगत वन्यजन्तुका लागि नियमित रूपमा पानीको उपलब्धता धेरै नै महत्व राख्ने भएकोले पानीको व्यवस्था गर्न यस आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार निकुञ्जको लामिदमार र देउता ताल बरिङसहितको सोलार जडान कार्य सम्पन्न गरिएको छ । पानी पोखरीमा बोरिङ सहितको सोलार जडान कार्य भएसँगै उक्त पोखरीहरूमा वन्यजन्तुका लागि नियमित रूपमा पानी आपूर्तिको व्यवस्था भएको छ ।

२.१.१.१.५ कर्णाली नदिको केही बहाव गेरुवा तर्फ परिवर्तन

यस निकुञ्जको गेरुवा क्षेत्रमा जंगली हात्ति, गैडा र बाघको उचित बासस्थान भएकोले यस क्षेत्रमा पानीको मात्रा र चिस्यान बनाई राख्न जरुरी भएकोले कर्णाली नदीको पानीलाई गेरुवा क्षेत्रमा ल्याउन यस आ.व. मा पनि कर्णाली नदिको भङ्गालो गेरुवा नदिमा निकुञ्ज क्षेत्रभित्र पानीको अभाव हुन नदिन कर्णाली नदिबाट बहने गेरुवा शाखा अन्तरगतको लालमाटी, बालकोमी, ढुंगेखोला, किंगफिसर क्षेत्रमा पानीको बहाव परिवर्तनको लागि १४०० मिटर लामो खनी नदी चौडा बनाउने कार्य गरी पानी खोलिएको छ । यसको साथै तिनकुने, किंगफिसर र ढुंगेखोलामा आवश्यकता अनुसार डयाम समेत निर्माण गरिएको छ । जसबाट निकुञ्जको मुख्य बासस्थान क्षेत्र रहेको गेरुवा क्षेत्रमा विचरण गर्ने वन्यजन्तुको लागि पानीको उपलब्धता भएको छ । तेरूवा बाघ देखि हात्तिसार सम्म करिब १५ कि.मी. भन्दा बढी बग्ने खौराहा खोलामा पानीको मात्रा तथा बहाव भैरहेको छ भने वन्यजन्तुको लागि राम्रो बासस्थानको रूपमा मानिएको तिनकुने क्षेत्रमा सधैँ भरी आवश्यक पर्ने पानीको मात्रा पुगी वनस्पति र वन्यजन्तु दुवैको लागि फाईदा पुगेको छ ।

२.१.१.१.६ वन्यजन्तुका खानेपानी पोखरी मर्मत

विगतका आ.व.हरूमा निर्माण भएका पानी पोखरीहरू मर्मत गरी वन्यजन्तुहरूका लागि पानीको उपलब्धतालाई सहज बनाउन यस आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमबाट यस वर्ष वन्यजन्तुको लागि खानेपानी पोखरी मर्मत कार्य सम्पन्न गरिएको छ । निकुञ्ज भित्र रहेका गुगल पोखरी, लम्कौली फाँटा विच पोखरी, वाई पोखरी, धनेश पोखरी, गणेश ताल, गैडा ताल, धनेश ताल, सर्जु पोखरी लगायतका विभिन्न १० वटा पोखरीहरूको मर्मत कार्य सम्पन्न गरिएको हो । विगतमा निकुञ्ज क्षेत्रमा निर्माण भएका पुराना पानी पोखरीहरूमा झारहरू पलाएको, केही पोखरीहरू आंशिक रूपमा पुरिएको, केही पोखरीहरू सुक्दै गएको एवम् केही पोखरीको पानी आपूर्ति समेत बिग्रिएकाले उक्त पोखरीहरूको मर्मत कार्य गरिएको हो । सो पुरानो पोखरीहरूमा क्षेत्रफल बढाउने, गहिराउने, सफा गर्ने, पानीको व्यवस्थापन गर्ने जस्ता कार्यहरू गरिएको थियो । मर्मत कार्य भएसँगै निकुञ्ज भित्रका वन्यजन्तुको लागि आवश्यक पर्ने पानीको सहज रूपमा आपूर्ति भएको छ ।

२.१.१.१.७ मेषजाली सहितको तारबार निर्माण

निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती वन क्षेत्रबाट बाघ, हात्ती, गैंडा, चितुवा, चित्तल, बँदेल लगायतका वन्यजन्तु मानव वस्तीमा प्रवेश गरी गरेको मानविय, घरगोठ तथा अन्नबालीको क्षतीबाट मानव वन्यजन्तुबीच द्वन्द्व बढेको हुँदा त्यस्ता वन्यजन्तुहरूलाई मानव वस्तीमा प्रवेश गर्न रोक्नको लागि आ.व. २०७९/०८०को लागि स्वीकृत बजेटबाट यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र स्थित श्रीरामनगर, शिवपुर एकिकृत, करेलिया, ठाकुरबाबा, बाघखोर, बबई, कोलडाँडा, लेखपराजुल उपभोक्ता समिति अन्तर्गतको वन्यजन्तु प्रभावित क्षेत्रका निकुञ्ज र मानव बस्तीको सिमानामा करिब ६ कि.मि. मेषजाली सहितको तारबार निर्माण गरिएको छ । तारबार निर्माणबाट निकुञ्ज तथा वन क्षेत्रबाट वन्यजन्तु मानव बस्तीमा प्रवेश गरी हुने क्षती तथा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका घटनाहरू न्यूनीकरण हुने भएको छ ।

२.१.१.१.८ वनपथ मर्मत सुधार

पर्यापर्यटनका लागि जंगल झाईभ, वन्यजन्तुको अनुगमन कार्य तथा सवारी साधन मर्मत गरिने नियमित गस्ती कार्यको लागि विगतका आर्थिक वर्षहरूमा निर्माण भएका वनपथहरू नियमितरूपमा मर्मत सम्भार गरिरहन जरुरी भएकोले आ.व. २०७९/८० मा निकुञ्ज भित्रको परेवा ओडार देकी रम्मापुर, ढकेला देखि थुमनी, भासताल, बेतहनी हुदै पूर्वी चिसापानीसम्म, परेवा ओडार देखि ढकेला क्षेत्र चुरे बनपथ, गुठी देखि शिवपुर हुदै धनुसे डाँडासम्म, कालिनारा देखि रातमातेसम्म र कर्णाली नदी तटिय क्षेत्र अन्तर्गतका सबै वनपथहरूमा आवश्यकता अनुसार झाडी सफाई गर्ने, बाटोमा ढलेका रुखहरू हटाउने, नाली बनाउने तथा बाटोमा ग्राभेलिङ समेत गर्ने जस्ता मर्मत तथा सुधार गर्ने कार्य गरिएको छ । जसबाट पहुँच सडकहरूमा वर्षयाममा खहरे खोलामा आउने बाढी पहिरो आई वनपथहरूमा पानी जम्ने, हिलो हुने समस्या कम भई नियमित रूपमा पर्यटकीय गतिविधिहरू सञ्चालन, चोरीशिकार नियन्त्रणका लागि गस्ती परिचालन सहित वन्यजन्तु अनुगमन लगायतका कार्य गर्न टेवा पुगेको छ ।

२.१.१.१.९ साईनबोर्ड/सूचना बोर्ड निर्माण तथा मर्मत

निकुञ्ज तथा निकुञ्जको जैविक विविधता संरक्षणको लागि विभिन्न सन्देशमुलक सूचनाहरू मार्फत संरक्षण सम्बन्धी सूचना तथा जानकारी दिने/गराउने उद्देश्यका साथ यस आ.व. मा यस बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज अन्तर्गतका विभिन्न स्थानहरूमा १६ वटा साईनबोर्ड/सूचना बोर्ड निर्माण गरी पूर्व पश्चिम राजमार्गको चेकप्वाईन्ट र बिचबिच भागमा राखिएको छ भने पुराना सूचना बोर्डहरूलाई पुनः मर्मत गरी आवश्यक सूचना लेखि मर्मत गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । जसबाट वन तथा वन्यजन्तुको महत्व लगायतका विषयमा सूचना प्रवाह भई मानव वन्यजन्तु सह-अस्तित्व कायम गर्न सहयोग पुगेको छ भने पूर्व पश्चिम राजमार्गमा सूचना बोर्ड राखेसँगै यसबाट वन्यजन्तुको सवारी साधनबाट हुने दुर्घटनाको जोखिम कम गर्न मद्दत पुगेको छ ।

२.१.१.१.१० काठेपुल निर्माण तथा मर्मत कार्य

वर्षायाममा निकुञ्ज भित्रका खहरेखोलामा पानी बढेसँगै एक स्थानबाट अर्को स्थानमा आहोरदोहोर गर्न गाह्रो हुने गर्दछ । जसबाट पर्यटकीय गतिविधिरु सञ्चालन गर्न, वन्यजन्तुको अनुगमन गर्न तथा निकुञ्ज क्षेत्रमा गस्ती परिचालन गर्न असहज हुने भएकोले त्यस्ता महत्वपूर्ण स्थान तथा मार्गहरूको पहिचान गरी यस आ.व. २०७९/०८० मा निकुञ्जको ठाकुरद्वारा मुख्यालयको प्रवेशद्वार अगाडीको काठेपुल, ढुंगेखोला नजिकैको खोलामा, खौराहा खोलामा, केराधारी खोलामा, घैरानगेट खोलामा र NTNC अगाडिको फाँटा नजिकैको खोलामा पुलहरू निर्माण तथा मर्मत गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । काठेपुल निर्माण कार्यबाट पर्यापर्यटनको गतिविधि अन्तर्गत जंगलसफारी, वन्यजन्तु अनुगमन तथा गस्ती परिचालन गर्न समेत सहज भएको छ ।

२.१.१.१.११ सोलार फेन्स निर्माण

वन्यजन्तुको संख्या वृद्धि भएसँगै वन्यजन्तुहरू मध्यवर्ती क्षेत्रको गाउँबस्तीमा पसी मानव वन्यजन्तुको घटना बढ्न थालेको हुनाले मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको घटनाहरू हुन नदिनको लागि यस आ.व.को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्षमा लालमाटीमा र ठाकुरबाबा मध्यवर्ती उपभोक्ता समिति अन्तर्गतको बेतहनीमा सोलार फेन्स निकुञ्ज तथा मानव बस्तीको सिमानामा निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । त्यसै गरि विभिन्न क्षेत्रमा बिग्रिएका सोलार फेन्स/तारबारहरूमा व्यट्री, ईनरजाईजर मेसिन र ईन्भरटर खरिद गरि समेत गरि सोलार तारबार मर्मत गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । साथै केही स्थानहरूमा साथै ढलेका पोलहरूको व्यवस्थापन गर्ने र झाडी व्यवस्थापन गर्ने जस्ता कार्यहरू गरिएको छ । बिगतका समयमा जंगली जनावरहरू गाँउ पसेर बालीनाली तथा पशुचौपायाको क्षति गर्ने

गरेको हुँदा सोलार फेन्स तारबार निर्माण तथा मर्मत भएसँगै थप बालीनाली तथा पशुचौपायाको क्षति कम हुने देखिन्छ । जसबाट मानव र वन्यजन्तुको द्वन्द्व न्यूनीकरण भई संरक्षण कार्यमा थप सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।

२.१.१.१.१२ संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रको मर्मत कार्य

लालमाटीमा अवस्थित संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रको सञ्चाल तथा व्यवस्थापनको लागि लागि यस आ.व. २०७९/०८० मा फर्निचरका सामाग्रीहरू २२ वटा खाट, २६ वटा टेबल निर्माण, २४ वटा बेडको लागि बेडिङ खरिद, फ्रिज खरिद तथा भान्सा संचालनको लागि आवश्यक सामान खरिद गर्ने कार्य गरिएको छ । आवश्यक सरसामान खरिद तथा व्यवस्थापन भएसँगै उक्त प्रशिक्षण केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा थप सहयोग पुगी तालिमहरू समेत संचालन गरिएको छ भने आगामी दिनमा तालिम तथा प्रशिक्षणको कुनै पनि काम सञ्चालन गर्न सकिने अवस्थामा रहेको छ ।

२.१.१.१.१३ वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापन

समस्याग्रस्त वन्यजन्तुहरूको व्यवस्थापनको लागि निर्माण भएका वन्यजन्तु उद्धार केन्द्रमा आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत कार्यक्रमबाट निकुञ्जको ठाकुरद्वारामा रहेको Tiger Cage को मर्मत कार्य अन्तरगत फलामको पाता वाईल्डिङ गर्ने, पानी पोखरी मर्मत, पानीको निकासको लागि Drainage बनाउने कार्य गरिनुका साथै अन्य आवश्यक कार्य गरिएको छ भने रम्मापुरमा निर्माण भएको वन्यजन्तु उद्धार केन्द्रमा गोही राख्ने ठाउँको ढोकाहरू निर्माण, पानीको व्यवस्थाको लागि मोटर पम्प जडान, बाघहरूको आहाराको व्यवस्था, उद्धार केन्द्रको सरसफाई लगायतका कार्य गरिएको छ । हाल यस निकुञ्जको रम्मापुर स्थित वन्यजन्तु उद्धार केन्द्रमा २ वटा र ठाकुरद्वारा स्थित उद्धार केन्द्रमा १ वटा गरि जम्मा ३ वटा समस्याग्रस्त बाघ राखिएको छ । उद्धार केन्द्रमा रहेका बाघहरूको विवरण अनुसूची मा दिईएको छ ।

२.१.१.१.१४ खानेपानी व्यवस्थापन

जैविक विविधता संरक्षणको लागि अहोरात्र खटिने कर्मचारीहरूको लागि पोष्टमा बस्दा आवश्यक खानेपानीको व्यवस्थापनको लागि आ.व. २०७९/०८० मा निकुञ्जका विभिन्न पोष्टमा निम्नानुसारको खानेपानीको निर्माण तथा मर्मत कार्य सम्पन्न भएको छ । खानेपानीको व्यवस्था भएसँगै कर्मचारीहरूलाई सुविस्ता भै कार्यालयलको दैनिक कामकाजमा सहज भएको छ ।

- क) खानेपानी निर्माण तथा मर्मत: लालमाटी, खयर भट्टी पोष्टमा डबल लाईनको पाईप जडान, लामिदमार पोष्टमा खानेपानीको ट्यांकी निर्माण गरि पाईप बिछ्याई जडान गर्ने गरिएको छ ।
- ख) खानेपानी ट्युबेल निर्माण: ठाकुरद्वारा मुख्यालयमा खानेपानीको मोटर जडान सहित ट्युबेल निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
- ग) खानेपानी मुहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन: खयरभट्टी पोष्टमा खानेपानीको समस्य समाधानको लागि खानेपानीको मुहान संरक्षण गर्न जरुरी देखिएकोले
- घ) खानेपानी ट्याङ्की निर्माण: लालमाटिमा खाने पानीको व्यवस्थाको लागि ट्याङ्की निर्माण गरिएको छ ।

२.१.१.१.१५ गोलघर/प्रतिक्षालय निर्माण

निकुञ्ज भ्रमण तथा अवलोकनमा आउने पर्यटकहरू तथा निकुञ्जमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई बिश्राम गर्न लागि आ.व. २०७९/०८० मा निकुञ्जको लालमाटिमा नयाँ गोलघर/प्रतिक्षालय निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ । नयाँ गोलघर निर्माण तथा मर्मत कार्य भएसँगै कार्यालय प्रयोजनका लागि बैठक, सेवाग्राहीहरूलाई विश्रामस्थल, निकुञ्ज सम्बन्धी सूचना आदानप्रदान लगायतका कार्यहरू सञ्चालन गर्न सहयोग पुगेको छ ।

२.१.१.१.१६ सार्वजनिक शौचालय निर्माण तथा शौचालय मर्मत कार्य

आ.व. २०७९/०८० मा निकुञ्ज अन्तरगतको लेखपराजुल पोष्टमा नयाँ शौचालय निर्माण गरिएको छ भने निकुञ्जको विभिन्न पोष्टहरूमा रहेका पुराना तथा जीर्ण अवस्थाका शौचालय मर्मत गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । जसअनुसार हात्तिमचान पोष्ट, मध्यवर्ती क्षेत्रको कार्यालय, प्रमुख संरक्षण अधिकृतको निवास सहित ठाकुरद्वारा मुख्यालयमा रहेका पुरानो तथा जीर्ण अवस्थामा रहेको शौचालयहरूको

मर्मत कार्य गरिएको हो । उक्त मर्मत कार्य अन्तरगत शौचालयहरूको प्यान फर्ने, झ्याल तथा ढोका मर्मत, प्लाष्टर गर्ने, धारा, पाइपहरू फर्ने, टायल लगाउने जस्ता कार्यहरू गरिएको हो ।

२.१.१.१.१७ हात्ती/चितुवा प्रभावित क्षेत्रमा सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान

जंगली हात्ती/चितुवा प्रभावित मध्यवर्ती क्षेत्रका विभिन्न स्थानहरूमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण एवम् सह-अस्तित्व कायम गर्न सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान कार्य सम्पन्न गरिएको छ । यस आ.व. २०७९/०८० मा रम्मापुर चेकप्वईन्ट, ठाकुरद्वारा मन्दिर, कर्मला फुटबल चौर, बगनाहा, सैनवार, रम्मापुर सेक्टर गेट, बलाती खेलमैदान, अग्नेनी पोष्ट, चिसापानी पोष्ट, सैनावार चेकप्वईन्ट, बनखेत पोष्ट समेतका हात्ती चितुवा प्रभावित क्षेत्रमा सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान गरिएको हो । सोलार आउटडोर ल्याम्प जडानबाट वन्यजन्तुहरू टाढाबाट आएको देखिने र आवश्यकता अनुरूप तिनीहरूलाई आफ्नै बासस्थानमा फर्काउन सहयोग पुग्ने भएको हुँदा वन्यजन्तुबाट बालीनालीको क्षति, पशुचौपायाको क्षति कम गर्न मद्दत पुगेको छ ।

२.१.१.१.१८ भ्यू-टावर (मचान) मर्मत

आ.व. २०७९/०८०को स्वीकृत कार्यक्रमबाट यस वर्ष निकुञ्जका चित्तल मचान, बाघ मचान, लगुना मचान, हात्ति मचान, ठाकुरद्वारामा रहेको RCC मचान सहितका भ्यू-टावर (मचान) को मर्मत कार्य सम्पन्न गरिएको छ । भ्यू-टावर (मचान) मर्मत अन्तरगत छाना छाउने, बिग्रेको भन्थाड बनाउने, प्ल्याङक्स, राफ्टरहरू, बिम तथा पोलहरू फर्ने कार्य गरिनुका साथै रंगरोगन गर्ने समेत कार्य गरिएको छ । भ्यू-टावर (मचान) निकुञ्ज क्षेत्रभित्र पर्यटकहरूका लागि दृष्यावलोकन गर्ने एवम् निकुञ्जका कर्मचारीहरूको लागि रात्रीकालिन समयमा गस्ती गर्दा बस्ने, वन्यजन्तुको बासस्थान क्षेत्र अवलोकन गर्ने, वन्यजन्तुबाट बच्न, टाढाबाट आएका वन्यजन्तु सहजै देख्न सकिने, कर्मचारीहरू सहित पर्यटकहरूलाई आराम गर्न लगायतका कार्यहरूको लागि प्रयोग हुँदै आएको छ । भ्यू-टावर (मचान) मर्मत भएसँगै उपरोक्त स्थानका मचानहरू प्रयोगमा आएका छन् ।

२.१.१.१.१९ बन्दिगृह मर्मत सुधार

निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रमा अवैध गतिविधिमा संलग्न हुने कसुरदारहरूलाई अनुसन्धानको सिलसिलामा हिरासतमा राख्नको लागि निर्माण भएको बन्दिगृहमा मर्मत कार्य जरुरी देखिएकोले यस आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत कार्यक्रमबाट बन्दिगृहमा मर्मत सुधार गृह भित्र टाईल लगाउने र बन्दिगृहको बाहिरा पट्टी ईन्टरलक टाईल बिछ्याउने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । त्यसै गरी बाहिरी वाल सहित ढोकामा रंग रोगन गर्ने कार्य गरिएको छ ।

२.१.१.१.२० सुचना केन्द्र मर्मत

यस निकुञ्जमा बाह्य तथा आन्तरिक पर्यटकहरू १२ महिना नै निकुञ्ज अवलोकन भ्रमणमा आई रहने भएको हुँदा निकुञ्जको मुख्यालय स्थित पर्यटक सुचना केन्द्र informative र आकर्षक बनाउन जरुरी भएकोले वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सुचना केन्द्र मर्मत कार्य अन्तरगत रंगरोगन गर्ने काम गरिएको छ । त्यसै गरी ठाकुरद्वारामा रहेको चेकप्वईन्ट रहेको नेपाली सेनाको ईन्ट्री प्वईन्टमा रंगरोगन गरिनुका साथै सूचना बोर्ड निर्माण तथा लेख्ने कार्य भएको छ । रंगरोगन भए सँगै पर्यटक सूचना केन्द्र आकर्षक देखिएको छ ।

२.१.१.१.२१ पर्यटक टिकट काउन्टर मर्मत सुधार

निकुञ्ज भ्रमण तथा अवलोकनको लागि आउने विदेशी तथा स्वदेशी पर्यटकहरूलाई सहज तरिकाले पर्यटक प्रवेश पत्र उपलब्ध गराउने तथा जानकारी दिने उद्देश्यका साथ स्थापना भएको पर्यटक टिकट काउन्टरमा केही मर्मत गर्न जरुरी देखिएकोले आ.व. २०७९/०८०को स्वीकृत कार्यक्रमबाट यस वर्ष निकुञ्जको मुख्यालयमा रहेको पर्यटक टिकट काउन्टरमा टाईल लगाउने, ढोकामा जाली पल्ला लगाउने, झ्यालमा ग्रिल लगाउने सहित रंगरोगन गर्ने कार्य गरिएको छ भने कुर्सी, टेबल, दराज खरिद गर्ने कार्य भएको छ । पर्यटक टिकट काउन्टरमा मर्मत भएसँगै कर्मचारीहरूलाई सेवा दिन सहज भएको छ ।

२.१.१.१.२२ पर्यटक मार्ग मर्मत तथा स्तरोन्नती

निकुञ्ज भ्रमण तथा अवलोकनको लागि आउने विदेशी तथा स्वदेशी पर्यटकहरूलाई सहज तरिकाले निकुञ्ज भित्र अवलोकन भर्ण गर्न जानको लागि केही मार्गहरू मर्मत तथा स्तरोन्नती गर्न जरुरी देखिएकोले आ.व. २०७९/०८० को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार

निकुञ्जको मुख्यालयमा रहेको निकुञ्ज प्रवेशको मुख्य गेट देखि हात्तीसार जाने तर्फको ग्राभेल बाटोमा धुलो उड्ने भई पर्यटकहरूलाई र प्रवेशद्वारमा काम गर्ने कर्मचारीहरूलाई समेत काम गर्न असहज हुने भएकोले सो बाटोलाई RCC बनाउने कार्य गरिएको छ । पर्यटक पदमार्ग मर्मत तथा स्तरोन्नती भएसँगै विदेशी तथा स्वदेशी पर्यटकहरूलाई निकुञ्ज भ्रमण गर्न र अवलोकन गर्न सहज भएको छ भने प्रवेशद्वारमा काम गर्ने कर्मचारीहरूलाई समेत दैनिक काम गर्न सहज भएको छ ।

२.१.१.१.२३ निकुञ्जको सुविधा प्राप्त बाटो/मार्गको झाडी सफाई

निकुञ्जको गस्ती कार्यलाई निरन्तरता र प्रभावकारी बनाउन निकुञ्ज भ्रमण तथा अवलोकनको लागि आउने विदेशी तथा स्वदेशी पर्यटकहरूलाई सहज तरिकाले निकुञ्ज भित्र अवलोकन भ्रमण गर्न जानको लागि केही बाटो तथा मार्गरहरू झाडी सफाई गर्न जरुरी देखिएकोले आ.व.२०७९/०८० को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार निकुञ्ज क्षेत्रको तेलपानी देखि ढाडबास सम्मको बाटो/वन पथमा बाटोक झाडी, घाँस, ढलेका रुखहरू हटाउने कार्य गरि निकुञ्जको सुविधा प्राप्त बाटो/मार्गको झाडी सफाई कार्य गरिएको छ । निकुञ्जको सुविधा प्राप्त बाटो/मार्गको झाडी सफाई कार्य भएसँगै बाटो आर्कषक देखिनुका साथै निकुञ्जका कर्मचारीहरूलाई दैनिक गस्ती गर्न सहज समेत भएको छ भने विदेशी तथा स्वदेशी पर्यटकहरूलाई निकुञ्ज भ्रमण गर्न र अवलोकन गर्न सहज भएको छ ।

२.१.१.१.२४ सामुदायिक वनको विधान तथा कार्ययोजना नविकरण

गत आर्थिक वर्षसम्ममा यस निकुञ्जमा १४६ वटा मध्यवर्ती सामुदायिक वनहरू दर्ता भई हस्तान्तरण भएका थिए । जस मध्ये केही सामुदायिक वनको तोकिएको समयावधि सकिई नविकरण गर्नु पर्ने भएको र समयमा नविकरण नहुँदा सामुदायिक वनमा गरिने संरक्षण, सम्बर्धन र सदुपयोगको सहितका विविध कार्यहरू गर्न नपाउदा समस्या परेको हुँदा यस आर्थिक वर्षमा राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजनाको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमबाट अन्य संघ सस्थाको सहयोगमा पाताभार, असारेगौडी, ठाकुरबाबा, श्रीरामनगर, करेलिया, भादा, कोलडाँडा, बाघखोर मध्यवर्ती उपभोक्ता अन्तरगतका २६ मध्यवर्ती सामुदायिक वनको नविकरण गरिएको छ । यस निकुञ्जमा हालसम्म दर्ता भएको सामुदायिक वनहरूको विवरण अनुसूची ४ मा दिईएको छ । यस आ.व.मा नविकरण भएका सामुदायिक वनको विवरण अनुसूची ५ मा दिईएको छ ।

२.१.२ नियमित गस्ती/वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण

२.१.२.१ चोरीशिकार नियन्त्रणका लागि नियमित गस्ती तथा एम्बुस

निकुञ्ज तथा यसका आसपासका चोरीशिकार एवम् तिनीहरूको अवैध निकासी नियन्त्रणका लागि यस वर्ष पनि सम्भावित चोरीशिकार हुने विभिन्न क्षेत्रमा निकुञ्जको मुख्यालय सहित ३६ वटा सेक्टर/रेञ्जपोष्ट/पोष्टहरूबाट दैनिक कम्तिमा ३ वटा नियमित गस्ती गर्ने तथा आवश्यकता अनुसार एम्बुस बस्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । नियमित गस्ती अन्तरगत पैदल गस्ती, Short Range Patrol, Medium Range Patrol, Long Range Patrol, साईकल/मोटरसाईकल गस्ती, गाडी गस्ती, हात्ती गस्ती, डुंगा गस्ती भएको छ । नियमित गस्ती तथा एम्बुसमा नेपाली सेना र निकुञ्जको कर्मचारीहरूले संयुक्त रूपमा नियमति गस्ती गर्ने गरिएको छ । यसबाट चोरीशिकार नियन्त्रण, अवैध क्रियाकलापमा संलग्न व्यक्तिहरूलाई पक्राउ गरी कारबाहीको प्रक्रिया समेत अघि बढाइएको छ ।

२.१.२.२ चोरीशिकार नियन्त्रणका लागि स्वीप अपरेशन

निकुञ्ज तथा यसका मध्यवर्ती क्षेत्रमा चोरीशिकार तथा चोरी निकासी एवं तिनीहरू सम्बन्धी कुनै पनि प्रकारको अवैध गतिविधि नियन्त्रणका लागि यस वर्ष पनि सम्भावित चोरीशिकार तथा चोरी निकासी हुने विभिन्न क्षेत्रमा स्वीप अपरेशनको कार्य सम्पन्न गरिएको छ । स्वीप अपरेशनमा नेपाली सेना र निकुञ्जको कर्मचारीहरूले संयुक्त रूपमा गर्ने गरिएको छ । त्यसै गरी आवश्यकता अनुसार हात्ती तथा हात्तीसारका कर्मचारीहरू समेतलाई प्रयोग गरि स्वीप कार्य गरिएको छ । स्वीप अपरेशन कार्य गर्दा निकुञ्ज भित्र अवैध प्रवेश तथा अवैध गतिविधिको बारेमा मात्र नभई वन्यजन्तुहरूको बासस्थान तथा वन्यजन्तुहरूको बारेमा समेत जानकारी संकलन गर्न सकिन्छ । यसबाट विभिन्न क्षेत्रबाट ग्यावियन जालीको तार, मोटरसाईकलको ब्रेकमा प्रयोग गरिने तारबाट बनाईएको पासोहरू बरामद गरिएको छ भने अवैध क्रियाकलापमा संलग्न व्यक्तिहरूलाई पक्राउ गरी कारबाहीको प्रक्रिया समेत अघि बढाइएको छ ।

२.१.३ वन्यजन्तु अध्ययन अनुसन्धान तथा संरक्षण

२.१.३.१ हात्ती सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान

आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत कार्यक्रमबाट बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रभित्र रहेका जंगली हात्तीको Movement Ecology को बारेमा अध्ययन सहित अनुगमन कार्य सम्पन्न गरिएको छ । निकुञ्जको घाँसे मैदान, साल वन क्षेत्र, मिश्रित वन, नदितटिय वन क्षेत्र, पानी पोखरी पानी मुहान लगायतका पानीका श्रोतहरू सहित चुरे क्षेत्रमा हात्तीको पाईला, हात्तीको दिसा तथा प्रत्यक्ष हात्तीको अवस्थिती हेरी अध्ययन तथा अनुगमन कार्य गरिएको छ । यस अध्ययनबाट हात्तीको विचरण कुन क्षेत्रमा बढि छ, कुन क्षेत्रमा कम छ, जंगली हात्तीले कस्तो ठाउँमा बस्न चर्न बढी रुचाउने रहेछ भन्ने कुराको पहिचान गरिएको छ । यस निकुञ्जमा १२० भन्दा बढी जंगली हात्तीको संख्या रहेको छ ।

२.१.३.२ गैंडा अनुगमन

गैंडाको दोश्रो ठुलो संख्या रहेको यस निकुञ्जमा हाल ३८ वटा गैंडा पाईन्छ । गैंडाको लागि बासस्थानको रूपमा रहेको यस निकुञ्जमा सन २००८ को अवस्थालाई हेर्ने हो भने यस निकुञ्जमा २२ वटा गैंडा थियो । यो संख्या सन २०२१ सम्म पुग्दा ३८ वटा पुगेको छ । यस निकुञ्जमा गैंडाको ID base अनुगमनको कार्यहरू भै रहेको छ । यस वर्ष पनि निकुञ्जको कर्णाली नदितटिय क्षेत्र र बबई उपत्यका क्षेत्रमा गैंडाको बासस्थानको अवस्था सहित गैंडाको संख्या, Sex र गैंडाको गतिविधिको बारेमा समेत पौष महिना देखि जेष्ठ महिना सम्म ६ महिना अनुगमन गर्ने कार्य भएको छ । ID base अनुगमनको कार्य गर्नु पूर्व हात्तीसार र निकुञ्जका कर्मचारीहरू गरी ३० जनालाई तालिम दिईएको थियो । जस अनुसार सन २०२१ मा बबई उपत्यका क्षेत्रमा ६ वटा गैंडा भेटिएको थियो भने यस वर्षको अनुगमनमा ५ वटा मात्र फेला परेको छ । जसमा ३ पोथी, १ भाले र १ पहिचान हुन नसकेको रहेको छ । गैंडा अनुगमण गर्दाको ब्लक र गैंडाको अवस्थितीको विवरण भएको नक्सा निम्न रहेको छ ।

२.१.४ घडियाल गोही/कछुवा संरक्षण तथा व्यवस्थापन

सन १९८२ मा २५ वटा अण्डा संकलन गरेर यस निकुञ्जमा घडियाल गोही प्रजनन् केन्द्र स्थापना गरी घडियाल गोही संरक्षणको सुरुवात गरिएको थियो । त्यही समय देखि नै घडियाल गोहीको अण्डाबाट बच्चा कोरली बच्चा हुर्काई गोहीको प्राकृतिक बासस्थान कर्णाली नदी तथा बबई नदिमा छोडिदै आएको छ । हाल यस निकुञ्जको घडियाल गोही प्रजनन् केन्द्रमा आ.व.२०७३/०७४ सम्म कोरलिएको बच्चाहरूमा छोडिएर बाँकी रहेको बच्चाहरूलाई समेत जोड्दा २०वटा गोही छन् । आ.व.२०७९/८० मा कोरलिएको बच्चाहरू मध्ये ३७ वटा बच्चा रहेका छन् । यस प्रजनन् केन्द्रमा आ.व. २०७९/०८० को असार महिनाको विभिन्न मितिमा ३ वटा गुडबाट ८० बच्चा कोरलिएका छन् । त्यसै गरी यस प्रजनन् केन्द्रमा ६ वटा मगर गोही पनि रहेका छन् । त्यसै गरी गोही प्रजनन् केन्द्र भित्र नै विभिन्न प्रजातिका ४२ भन्दा बढी कछुवाहरू पनि रहेका छन् । यिनै गोहीहरू तथा कछुवाहरूलाई आहारको व्यवस्था, प्रजनन् केन्द्रमा रहेको पोखरीहरूको सरसफाई, पोखरीहरूमा पानीको व्यवस्थापन र प्रजनन् केन्द्रमा कोरलिएका बच्चाको लागि सानो भुरा माछाको व्यवस्थापन लगायतको कार्य गर्न आ.व.२०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमबाट बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको ठाकुरद्वारा मुख्यालयमा रहेको घडियाल गोही प्रजनन् केन्द्रमा रहेको गोही तथा कछुवाको लागि आहार व्यवस्थापन, गोहीको रेखदेख सरसफाई गोहीको दैनिक आहार व्यवस्थाको लागि काम गर्ने करार कर्मचारीको तलब खर्चको व्यवस्था लगायतको कार्य भएको छ । यस निकुञ्जमा भएको गोही प्रजनन् केन्द्रमा रहेका गोहीहरूको विवरण अनुसूची २३ मा दिईएको छ ।

२.१.५ तालिम, गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू

२.१.५.१ जिल्ला स्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (WCCB) को बैठक सम्पन्न

अवैध चोरीशिकार नियन्त्रण तथा तिनीहरूको व्यापार नियन्त्रणका लागि जिल्ला स्तरमा गठित वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको (WCCB) बैठक सम्पन्न भएको छ । आ.व. २०७९/०८० मा जम्मा ४ वटा व्यूरो बैठक सम्पन्न गरिएको हो । बैठक मिति २०७९।०५।२६ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय गुलरियामा यस आ.व.को पहिलो WCCB बैठक भएको थियो भने मिति २०८०।०१।०५ गते ठाकुरद्वारामा अन्तिम बैठक सम्पन्न भएको थियो । सबै बैठकमा जिल्ला स्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (WCCB) को

सदस्यहरू एवं अन्य सरोकारवाला निकायहरूको उपस्थितिमा चोरी शिकार तथा तिनीहरूको आखेटोपहारको व्यापार जस्ता अवैध गतिविधिहरू नियन्त्रणको लागि सबै सरोकारवाला निकायहरू विच सुचना आदन प्रदान गरी समन्वय र सहकार्य गर्ने निर्णय भएको छ । जिल्ला स्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (WCCB) को बैठकले सरोकारवाला निकायहरू बिच र कर्मचारीहरू बिच सुमधुर सम्बन्ध स्थापना गरी संरक्षण कार्यमा थप उर्जा प्रदान गर्न सहयोग पुगेको छ ।

२.१.५.२ वन्यजन्तुको उद्धार तथा व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न

आ.व. ०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमबाट मिति २०८०।०३।१३ गतेका दिन निकुञ्जका २५ जना सिनियर गेमस्काउटहरूलाई यस निकुञ्जको संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र लालमाटीमा वन्यजन्तु उद्धार तथा व्यवस्थापन तालिम प्रदान गरिएको छ । उक्त तालिममा पूर्व वार्डेन रमेश थापा, निकुञ्जका संरक्षण अधिकृतहरू, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषका अधिकृतहरूले प्रशिक्षण गर्नु भएको थियो । तालिममा वन्यजन्तु उद्धारको क्रममा ध्यान दिनुपर्ने कुरा, उद्धार पश्चातको व्यवस्थापन, उपचार तथा पुनस्थापना लगायतका विषयमा केन्द्रित रहेको थियो । विभिन्न समयमा निकुञ्ज आसपासका क्षेत्रमा वन्यजन्तुहरूको उद्धार तथा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने हुँदा कर्मचारीहरूलाई तालिम दिएसँगै उद्धार तथा व्यवस्थापन कार्यमा थप सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।

२.१.५.३ गेमस्काउट/सेनालाई पुनर्ताजकी तालिम

आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमबाट मिति २०८०।०३।२२ गतेका दिन निकुञ्जका गेमस्काउट तथा निकुञ्ज सुरक्षार्थ नेपाली सेनालाई निकुञ्जको मुख्य कार्यालय ठाकुरद्वारामा पुनर्ताजकी तालिम सम्पन्न भएकोछ । बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जबारे जानकारी दिदै निकुञ्जको बर्तमान अवस्था, महत्व, जैविक विविधता संरक्षण एवं मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरणका लागि निकुञ्जले गर्दै आएको प्रयास, समस्या एवं चुनौतीहरू र समाधान न्यूनीकरणमा अग्रपंक्तिमा खटिने कर्मचारीले निभाउनु पर्ने भूमिका, उक्त कार्यको महत्व र सहकार्य, निकुञ्ज मा खटिने कर्मचारीले पालना गर्नु पर्ने नियम तथा हुनुपर्ने आचरण, हेडक्वाटर सहित निकुञ्जका विभिन्न पोष्टहरूसंग नेपाली सेनाको समन्वय र सहकार्य, Vehicle Tracking System सुरु गरि नेपाली सेनाले संरक्षण कार्यमा गरेको योगदान, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, नियमावली लगायत संरक्षण क्षेत्र संग सम्बन्धी आती महत्वपूर्ण ऐन कानून लगायत निकुञ्जको जैविक विविधता संरक्षणमा अग्रपंक्तिमा खटिने कर्मचारी तथा नेपाली सेनाको योगदान रहेको कारणले राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय रूपमा निकुञ्जले आफ्नो छुट्टै पहिचान र गरिमा कायम राख्न सफल भएको, संरक्षणलाई दिगो बनाउन मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व, चोरीसिकार, आगलागी, अतिक्रमण आदि जस्ता चुनौतीहरू रहेपनि केहि अवसरहरू पनि रहेको, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व सम्बोधनका लागि अन्य संघसंस्थासँग समन्वय गरी गरी Bio-fence, Electric-fence, Trench, Stone-Gabion Checkdam, Concrete Wall आदि संरचना निर्माण गरिएको, उद्धार केन्द्रको व्यवस्थापन गरिएको, समस्याग्रस्त वन्यजन्तुलाई नियन्त्रणमा लिने कार्य भएको, तथापी संरक्षणमा अझै केहि जोखिम रहेकोले सम्पूर्ण कर्मचारीलाई चनाखो भई कार्य सम्पादन गर्ने विषयमा तालिममा सहभागी नेपाली सेना र निकुञ्जका ७५ जना कर्मचारीहरूले प्रशिक्षण प्राप्त गरेका थिए ।

२.१.५.४ सामुदायिक वन व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न

मिति २०८०।०३।१५ गतेका दिन बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको आयोजनामा ठाकुरबाबा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको भवनमा ठाकुरबाबा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अन्तरगतका मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूका ४२ जना पदाधिकारीहरू सहित मध्यवर्ती उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरू र मिति २०८०।०२।२५ गते रम्मापुर सेक्टरमा करेलिया मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अन्तरगतका मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूका ३० जना पदाधिकारीहरू सहित मध्यवर्ती उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूको उपस्थिती तथा सहभागितामा सामुदायिक वन व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न गरिएको छ । राष्ट्रिय निकुञ्ज ऐन, नियमावली, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली सहित सामुदायिक वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विद्यमान नितीगत व्यवस्थाहरू, सामुदायिक वनले बनाएको विद्यान कार्ययोजनामा भएको व्यवस्थाको बारेमा, वन संरक्षण, सम्बर्धन तथा वन पैदावारहरूको समुचित सदुपयोगको उपायहरूका साथै उपभोक्ता समूहको सुशासन र संस्थागत सुधार, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व, वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको राहतको बारेमा जानकारी तथा सहभागी बीच छलफल गरिएको थियो । यो सँगै सामुदायिक वनका उपभोक्ताहरू सामुदायिक वन व्यवस्थापन कार्यमा थप उर्जावान भई अघि बढ्न प्रेरित भएका छन् ।

२.१.५.५ सरोकारवालाहरूसँगको अन्तरक्रिया/समन्वय कार्यक्रम

आ.व. ०७९/०८० को स्वीकृत कार्यक्रम अन्तर्गत यस निकुञ्जका प्रमुख संरक्षण अधिकृत श्री अशोक भण्डारीको अध्यक्षतामा ठाकुरबाबा न.पा.-९ स्थित होटल भिल्लमा मिति २०८० असार २० गतेका दिन देवीदत्त गणका नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, उपभोक्ता समितिहरू, ZSL, NTNC-BCP, तराई भू-परिधि आयोजना, चोरीशिकार युवा परिचालन अभियानका युवाहरू, BNCC, ETDF, HAN बर्दिया, NAGA बर्दिया, SENSE Nepal, महिला वातावरण संञ्जाल, नेचर गाईड, उज्यालो नेपाल लगायतका संघसंस्थाका ५० भन्दा बढी कर्मचारीहरू, पदाधिकारीहरू र सदस्यहरूको उपस्थितिमा सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । कार्यक्रममा नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने ३० देखि ५० प्रतिशत रकम मध्ये पर्यापर्यटन विकासमा छुट्टयाउन पर्ने गरी नितीगत व्यवस्था हुनका लागि नेपालसरकार समक्ष अनुरोध गर्ने, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, मध्यवर्ती क्षेत्र र आसपासको क्षेत्रमा वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा अवैध गतिविधि नियन्त्रणका लागि सबै सरोकारवालाहरूले समय समयमा संयुक्त गस्ती परिचालन गर्ने गरी समन्वय र सुचना आदन प्रदान गर्नका लागि पर्यापर्यटन विकास मञ्चका सचिव श्री श्रीधर पोखरेल र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयका संरक्षण अधिकृत आशिष न्योपानेलाई फोकल पर्सन तोक्ने जस्ता निर्णयहरू भयो ।

२.१.५.६ मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण सचेता गोष्ठी कार्यक्रम

यस निकुञ्जको जैविक विविधता संरक्षण तथा जनचेतना जोगाउने कार्य सहित चोरी शिकार नियन्त्रणको कार्यमा यस क्षेत्रका युवाहरू समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण ईकाई (CBAPU) मा आवद्ध भै स्वयं सेवकको रूपमा ठुलो योगदान पुऱ्याई रहेका युवाहरूलाई मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण सम्बन्धमा सचेतना गराउने उद्देश्य सहित आ.व. ०७९/०८० को स्वीकृत कार्यक्रम अन्तर्गत मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण सचेतना गोष्ठी मिति २०८०।०३।१३ गतेका दिन ठाकुरबाबा न.पा.-९ स्थित गैडा क्याम्प होटलमा आयोजना गरिएको थियो । मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण सचेता गोष्ठी कार्यक्रममा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय ठाकुरद्वारामा यस कार्यालयका प्रमुख संरक्षण अधिकृत सहितका कर्मचारीहरू, देवी दत्त गणका प्रतिनिधि, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष बर्दिया, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जका पूर्व वार्डेन रमेश थापा, बबई, पाताभार, श्रीरामनगर, गेरूवा, सुर्यपटुवा, ठाकुरबाबा, शिवपुर, मनाउ, ब्रिन्द, गोला लगायत क्षेत्रका समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण ईकाई (CBAPU) का हाल कार्यरत तथा पूर्व पदाधिकारीहरू सहित ५२ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । यस कार्यक्रममा १० जना महिला सहभागी थिए भने बाकी पुरुषहरूको सहभागि रहेको थियो ।

२.१.६ दिवस तथा समारोह

२.१.६.१ वन्यजन्तु सप्ताह (बैशाख १ देखि ७ गतेसम्म)

आ.व. २०७९/०८०मा पनि बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा “समन्वय, सहकार्य र सहअस्तित्व: वन्यजन्तु संरक्षण हाम्रो साझा दायित्व” भन्ने मूल नाराका साथ २८ औँ वन्यजन्तु सप्ताह विभिन्न कार्यक्रमहरू आयोजना गरी सप्ताहव्यापी रूपमा २०८० बैशाख १ गते देखि ७ गतेसम्म मनाईएको छ । वन्यजन्तु सप्ताहमा निकुञ्ज कर्मचारी, देवीदत्त गणका नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, उपभोक्ता समितिहरू, WWF Nepal, ZSL, NTNC-BCP, चोरीशिकार युवा परिचालन अभियानका युवाहरू, BNCC, ETDF, NAGA, SENSE Nepal, उज्यालो नेपाल लगायतका सरोकारवाला निकायहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरिएको थियो । वन्यजन्तु सप्ताहको अवसरमा बैशाख १ गते देखि ७ गते सम्म गरिएका कार्यक्रमहरू र सो कार्यक्रमको उपलब्धी तालिका नं. ३ मा दिईएको छ ।

तालिका नं.३ वन्यजन्तु सप्ताह २०८० (बैशाख १ देखि ७ गतेसम्म) भएका कार्यक्रमहरूको विवरण

क्र.सं.	मिति	कार्यक्रमको नाम	उपलब्धी
१	२०८० बैशाख १	नयाँ वर्षको शुभकामना आदान प्रदान तथा कार्यक्रमको समुद्घाटन	सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा नयाँ वर्ष २०८० को शुभकामना आदनप्रदान, नेपालको राष्ट्रिय झण्डा र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको झण्डा झण्डोत्तोलन गरि २८ औँ वन्यजन्तु सप्ताह २०८० को औपचारिक रूपमा समुद्घाटन

क्र.सं.	मिति	कार्यक्रमको नाम	उपलब्धी
२	२०८० बैशाख २	सरोकारवालाहरूसंग अन्तरक्रिया र समन्वय कार्यक्रम	पर्यटकीय गतिविधिहरूलाई थप उजागर गर्नका लागि निकुञ्ज भित्रको पाताचुली, खयरभट्टी परेवाओडारलाई नयाँ क्याम्प साइटको रूपमा विकसित गर्ने, निकुञ्ज क्षेत्र भित्र जिप सफारीलाई व्यवस्थित गर्ने, फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि गाडीमा इस्टबिनको व्यवस्था गर्ने, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जलाई बाघको रूपमा परिचित गराउन Special बाघ गाइडको जनशक्ति उत्पादनका लागि तालिमको व्यवस्था गर्ने निर्णय
३	२०८० बैशाख ३	चरा अवलोकन	निकुञ्जको लम्कौली फाँटा र बगौरा फाँटामा चरा अवलोकन चरा अवलोकन कार्यमा विभिन्न किसिमका ४५ प्रजातिका चराहरूको पहिचान, चराचुरुंगीहरूको महत्व विषयमा जानकारी भएसँगै पर्यटन प्रवर्द्धनमा टेवा पुग्ने
४		निशुल्क स्वस्थ शिविर	शिविरमा जनरल फिजिसियन, नाक, कान, घाँटी, आँखा सम्बन्धी, छाला रोग, बालरोग, स्त्री रोग, हाडजोर्नी जस्ता सेवाहरू सञ्चालनबाट ७६० जना स्थानीय बासिन्दाहरूले स्वास्थ्य सम्बन्धी लाभ लिएको हुँदा स्थानीयहरूमा निकुञ्ज प्रति सकारात्मक भावना सृजना भई मानव वन्यजन्तु बीच सहअस्तित्व कायम गर्न सहयोग पुग्ने
५	२०८० बैशाख ४	ईको क्लबका शिक्षकहरूसँग अन्तरक्रिया	मध्यवर्ती क्षेत्रका २५ वटा विधालयका शिक्षकहरूको उपस्थितिमा वन, वन्यजन्तु तथा जैविक विविधताको संरक्षण, जैविक विविधताको महत्व जस्ता विषयमा जानकारी आदानप्रदान एवम् शिक्षकहरूले खेल्नु पर्ने भूमिकाको विषयमा छलफल भई वन, वन्यजन्तु, वातावरण तथा जैविक विविधताको समग्र संरक्षणका लागि हातेमालो गर्ने, नियमित रूपमा निकुञ्ज कार्यालयसँग छलफल गरी कार्यक्रम तय गर्ने, यस सम्बन्धी विषयमा जानकारी गराउने समन्वय र सहकार्य गर्ने विषयमा छलफल भएको
६		युवासंग चोरीशिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियानका सदस्यहरूसँग छलफल अन्तरक्रिया	चोरीशिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियानका १९ वटा उपसमितिका CBAPU का सदस्यहरूसँग वन, वन्यजन्तु र अवैध चोरीशिकार नियन्त्रणका लागि हालसम्म भए गरेका क्रियाकलापहरूको समीक्षा तथा आउँदा दिनमा CBAPU का सदस्यहरूलाई संरक्षण कार्यमा लाग्न अभिप्रेरित गर्ने, पर्यापर्यटन तथा संरक्षणमा लाग्न आवश्यक सीप विकास एवम् क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, अवैध चोरीशिकार नियन्त्रणका लागि गस्ती लगायतका क्रियाकलापमा CBAPU लाई परिचालन गर्ने एवम् उनीहरूलाई आर्थिक रूपमा सबल बनाउन आवश्यक कार्यक्रमको व्यवस्था गर्न प्रयास गर्ने बारेमा छलफल भएको
७	२०८० बैशाख ५	मैत्रीपूर्ण फुटबल खेल	संरक्षणमा हातेमालो भन्ने मूल सन्देश दिने गरी संचालन गरिएको फुटबल प्रतियोगितामा निकुञ्ज, नेपाल आर्मी, स्थानीय समुदाय एवम् सरोकारवालाहरूसँग सम्बन्ध स्थापित भई समग्र प्रकृति संरक्षण कार्यमा लाग्न थप सहयोग पुगेको
८		वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्यरो बैठक	WCCB इकाईको बैठकमा अवैध रूपमा हुने वन्यजन्तु, वनस्पतिको चोरीशिकार तथा तिनीहरूको अवैध व्यापार नियन्त्रणका लागि समन्वय, सहकार्य गर्ने, बाबरिया/बन्जरिया समूहलाई तत्काल पहिचान गर्ने र तिनीहरूलाई सो स्थानबाट तुरुन्त हटाउन अघि बढ्ने, यस्तै फरार प्रतिवादी पक्राउ गर्न जिल्ला प्रहरी कार्यालय तथा अन्य इकाईका सदस्य कार्यालयबाट सहयोग लिई अघि बढ्ने, WCCB का सदस्यहरूबीच तत्काल समन्वय र सहकार्यका लागि सूचना आदान प्रदानका लागि अधिकृत प्रतिनिधि सहितको Whats App ग्रुप बनाउने, सुखखायाम लागेसँगै वन क्षेत्रमा आगलागीको जोखिम बढिरहेको हुँदा आपसी समन्वय र सहकार्यमा डढेलो नियन्त्रणका लागि आवश्यक जनशक्ति परिचालन गर्न समन्वय गर्ने

क्र.सं.	मिति	कार्यक्रमको नाम	उपलब्धी
९	२०८० बैशाख ६	राजमार्ग सरसफाई	सवै सरोकारवाला निकायका ५०० भन्दा बढि प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति पूर्व पश्चिम महेन्द्र राजमार्ग कर्णाली चिसापानी पोष्ट देखि अग्नेनी पोष्ट तथा सैनावार देखि रम्मापुरसम्मको खण्डमा प्लास्टिकजन्य फोहोरको व्यवस्थापन भई वातावरण प्रदुषण एवम् सुख्खायाम लाग्ने डढेलो नियन्त्रणमा सहयोग पुग्ने देखिएको ।
१०	२०८० बैशाख ७	वन्यजन्तुबाट पीडित अपाङ्ग तथा एकल महिलाहरूलाई राहत वितरण कार्यक्रम	वन्यजन्तुबाट पिडित अपाङ्ग ८ जना र एकल महिला २६ जना गरी जम्मा ३४ जनालाई रु १५०० प्रति महिनाका दरले हुन आउने रकम राहत स्वरूप प्रदान गरिएको ।
११	२०८० बैशाख ७	समिक्षा तथा समापन कार्यक्रम	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको समग्र वन, वन्यजन्तु तथा जैविक विविधताको संरक्षण तथा व्यवस्थापनमा आ-आफ्नो ठाउँबाट अहोरात्र खटिई सक्दो सहयोग र हातेमालो गर्ने सबै सरोकारवाला निकायहरूलाई धन्यवाद दिदै आउँदा दिनमा थप व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न संकल्प लिँदै २८ औं वन्यजन्तु सप्ताहको अवसरमा आयोजित विभिन्न सप्ताहव्यापी कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको ।

२.१.६.२ विश्व बाघ दिवस (July, 29-2022)

मिति २०७९।०४।१३ गते, जुलाई २९, २०२२ को अवसर पारी “**Tiger Conservation for healthy ecosystem**” “**स्वस्थ पारिस्थिकीय प्रणालीको लागि बाघ संरक्षण**” भन्ने मूल नाराका साथ यस बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयमा निकुञ्ज कर्मचारी, देवीदत्त गणका नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, उपभोक्ता समितिहरू, WWF Nepal, ZSL, NTNC-BCP, चोरीशिकार युवा परिचालन अभियानका युवाहरू, BNCC, ETDF, NAGA, SENSE Nepal, उज्यालो नेपाल लगायतका सरोकारवाला निकायहरूको उपस्थितिमा विश्व बाघ दिवस मनाइएको छ । सो अवसरमा यस निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रका सरोकारवालाहरूसँग बाघको महत्वको साथै मानव र बाघबीच सह अस्तित्व कायम गर्ने सम्बन्धमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गरिएको थियो ।

२.१.७ निकुञ्ज व्यवस्थापनको लागि सरसामान खरिद

२.१.७.१ मोटरसाईकल खरिद

कार्यालयको कामकाजको सिलसिलामा समूह समितिमा जान, फिल्डको कामलाई छिटो छरितो तथा प्रभावकारी बनाउन सवारी साधनको प्रयोगको लागि आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष १ वटा मोटरसाईकल खरिद गरिएको छ । मोटर साईकल खरिद भएसँगै निकुञ्जको कर्मचारीहरूलाई वन्यजन्तु तथा तिनीहरूको बासस्थान संरक्षण गर्न, चोरीशिकार नियन्त्रण गर्न तथा गस्ती परिचालनलाई प्रभावकारी रूपमा अघि बढाउन सहयोग पुगेको छ भने सुचना पाउन साथ फिल्डमा गई काम गर्न सहज भएको छ ।

२.१.७.२ ग्राँस कटर खरिद

वन्यजन्तुको वासस्थान व्यवस्थापन अन्तरगत घाँसे मैदान व्यवस्थापन हुन जरुरी हुन्छ । घाँसे मैदान व्यवस्थापनमा घाँस काट्नको लागि आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष ग्राँस कटर खरिद गरिएको छ । ग्राँस कटर खरिद भएसँगै घाँसे मैदान व्यवस्थापन कार्य गर्न सजिलो हुनुका साथै घाँसे मैदान समेत व्यवस्थापन भएको छ । जसको कारण बाहसिंगा, चित्तल, जरायो, लगुना, गैंडा लगायतका वन्यजन्तुलाई चर्नको लागि सहज भएको छ ।

२.१.७.३ गोप्रो क्यामेरा खरिद

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा पाईने मुख्य मुख्य वन्यजन्तुहरू जंगली हात्ति, डल्फिन, घडियाल गोही, गैंडा र बाघको कुनै किसिमको राम्रो भिडियो तथा फोटोहरू नभएकोले यस निकुञ्जमा पाईने जंगली वन्यजन्तुहरूको राम्रो भिडियो र फोटोहरू खिची संकलन गर्न आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष गोप्रो क्यामेरा खरिद गरिएको छ । गोप्रो क्यामेरा खरिद भएसँगै वन्यजन्तुहरूको भिडियो र फोटो सहित घाँसे मैदान व्यवस्थापन कार्यको भिडियो खिचन सजिलो भएको छ ।

२.१.७.४ डेक्सटप कम्प्युटर खरिद

कार्यालयको कामकाजको सिलसिलामा समूह समितिमा जान, फिल्डको कामलाई छिटो छरितो तथा प्रभावकारी बनाउन सवारी साधनको प्रयोगको लागि आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष १ वटा मोटरसाईकल खरिद गरिएको छ । मोटर साईकल खरिद भएसँगै निकुञ्जको कर्मचारीहरूलाई फिल्डमा गई काम गर्न सहज भएको छ ।

२.१.७.५ नाईट भिजन बाईनाकुलर खरिद

चोरी शिकार तथा चोरी निकसी जस्ता अवैध गतिविधिहरूको नियन्त्रणको लागि रातीको समयमा गरिने गस्ती, एम्बुस, क्याम्प खडा गरी गरिने निगरानीको लागि नाईट भिजन बाईनाकुलरको आवश्यकता हुने भएकोले यस आर्थिक बर्ष नाईट भिजन बाईनाकुलर खरिद गरिएको छ । नाईट भिजन बाईना कुलर खरिद भएसँगै रात्रीको गस्ती, एम्बुस र क्याम्प खडा गरि गरिने निगरानी कार्यमा सहज भएको छ ।

२.१.७.६ ल्यापटप खरिद

निकुञ्जमा आउने सेवा ग्राहीहरूलाई चुस्तदुरुस्त र छिटो तरिकाले सेवा दिन निकुञ्जको दैनिक कामकाजलाई सेवाग्राहीमुखी बनाउन कर्मचारीहरूको कार्यलाई प्रविधि मैत्री बनाई समयमा नै काम गर्ने बनाउनको लागि आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष ल्यापटप खरिद गरिएको छ । ल्यापटप खरिद भएसँगै कर्मचारीलाई कार्यालयको दैनिक कामकाज गर्न सहज भएको छ ।

२.१.७.७ कार्यालयको लागि फर्निचर खरिद

निकुञ्जमा आउने सेवा ग्राहीहरूलाई चुस्तदुरुस्त र छिटो तरिकाले सेवा दिनको लागि र निकुञ्जको दैनिक कामकाजलाई सेवाग्राहीमुखी बनाउनलाई कार्यालय अन्तरगतको सेक्टर, रेञ्जपोष्ट, पोष्टहरू सहित मुख्यालयमा रहेको विभिन्न फाँटहरूलाई व्यवस्थापन गर्न जरुरी हुने भएकोले यस आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष दराज, टेवल, कुर्सी, सोफा सेट, बाकस लगायतका अत्यावस्यक फर्निचरहरू खरिद गरिएको छ ।

२.२ हात्तिसार आयोजनाका कार्यक्रमहरू

निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको समग्र जैविक विविधता संरक्षणको लागि आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा हात्तिसार आयोजनामा तोकिए बमोजिम यस आ.व.मा भएका कामहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ । हात्तिसार आयोजनाको आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम बमोजिम भएका कामको प्रगति अनुसूची २ मा दिईएको छ ।

२.२.१ हात्तिको दाना राख्ने स्टोर भवन निर्माण

हात्तिको दाना बनाउनको लागि आवश्यक धान, गुड (भेली), नुन तथ परालको भण्डारण गर्नको लागि उचित व्यवस्था नभएकोले आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष शिवपुरमा रहेको हात्तिसारमा रहेको हात्तीहरूको दाना राख्नको लागि भवन निर्माण गरिएको छ । भवन निर्माण कार्य भएसँगै धान, चामल, नुन, गुड (भेली) तथा पराल घाँस लगायतका दानाका सरसामान सहितका अन्य सामानहरू सुरक्षित रूपमा भण्डारण गर्न सजिलो भएको छ ।

२.२.२ खानेपानी मर्मत (पाईप जडान)

जैविक विविधता संरक्षणको लागि अहोरात्र खटिने हात्तिसारमा कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि हात्तिसारमा बस्दा आवश्यक खानेपानीको व्यवस्थापनको लागि आ.व. २०७९/०८० मा निकुञ्जको मुख्यालय ठाकुरद्वारामा रहेको हात्तिसारमा खानेपानीको मर्मत कार्य सम्पन्न भएको छ । खानेपानीको मर्मत कार्य भएसँगै हात्तिसारमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सुविस्ता भै कार्यालयको दैनिक कामकाज सहित गस्ती कार्यमा सहज भएको छ ।

२.२.३ हात्ती/चितुवा प्रभावित क्षेत्रमा सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान

जंगली हात्ती/चितुवा प्रभावित मध्यवर्ती क्षेत्रका विभिन्न स्थानहरूमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण एवम् सह-अस्तित्व कायम गर्न सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान कार्य सम्पन्न गरिएको छ । यस आ.व. २०७९/०८० मा रम्पापुर खेलमैदान, ठाकुरबाबा मन्दिर नजिकै

घुम्तीमा, मनिकापुर चोक लगायतका क्षेत्रहरूमा हात्ती चितुवा प्रभावित क्षेत्रमा सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान गरिएको हो । सोलार आउटडोर ल्याम्प जडानबाट वन्यजन्तुहरू टाढाबाट आएको देखिने र आवश्यकता अनुरूप तिनीहरूलाई आफ्नै बासस्थानमा फर्काउन सहयोग पुग्ने भएको हुँदा वन्यजन्तुबाट बालीनालीको क्षति, पशुचौपायाको क्षति कम गर्न मद्दत पुगेको छ ।

२.२.४ सार्वजनिक शौचालय निर्माण

निकुञ्जको सुचना केन्द्र, थारू संग्राहलय, हात्तीसार, गोही तथा कछुवा प्रजनन केन्द्र, गैंडा अवलोकन गर्न आउने बाह्य तथा आन्तरिक पर्यटकहरूलाई शौचालयको सुविधा नभएकोले शौचालयको सुविधा उपलब्ध गराउनको लागि आ.व. २०७९/०८० मा निकुञ्जको मुख्यालयमा नयाँ शौचालय निर्माण गरिएको छ । शौचालयको निर्माण भएसँगै सुचना केन्द्र, थारू संग्राहलय, हात्तीसार, गोही तथा कछुवा प्रजनन केन्द्र, गैंडा अवलोकन गर्न आउने बाह्य तथा आन्तरिक पर्यटकहरूलाई शौचालय प्रयोग गर्न सहज भएको छ ।

२.२.५ हात्तीको हौदा, गद्दा, धर्ना, छनुवा निर्माण तथा मर्मत

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा शिवपुर हात्तीसार र ठाकुरद्वारा हात्तीसार सहित पोष्टमा गरी १२ वटा हात्तीहरू रहेका छन् । तिनै हात्तीहरूलाई सुरक्षित रूपमा बाधेर राख्नको लागि अत्यावश्यक धर्ना, छनुवा लगायतका जंजिर/साडूलाहरू निर्माण तथा मर्मत गर्न जरुरी भएकोले केही धर्ना, छनुवा लगायतका जंजिर/साडूलाहरू निर्माण गरियो भने केही पुरानाहरूको मर्मत गर्ने कार्य गरियो । यसै गरी गस्ती कार्यमा प्रयोग गरिने हौदा तथा गद्दाहरूको निर्माण तथा मर्मत गर्न आवश्यक भएकोले केही हौदा तथा गद्दी निर्माण गरियो भने केही पुराना हौदा तथा गद्दाको मर्मत गरिएको छ । हात्तीको हौदा, उद्दा, धर्ना, छनुवा निर्माण तथा मर्मत भएसँगै हात्तीसारमा कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि हात्तीलाई सुरक्षित रूपमा राख्न तथा व्यवस्थापन गर्न सजिलो भएको छ भने हात्तीद्वारा गरिने गस्ती लगायतको कार्य गर्न सहज भएको छ ।

२.२.६ हात्तीसारका कर्मचारीलाई हात्ती व्यवस्थापन तालिम

यस बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा रहेको १२ वटा हात्तीको उचित सुरक्षा, रेखदेख, खानपान सहित हात्ती र हात्तीको सेडघरको सरसफाई के कसरी गर्ने तथा हात्तीलाई चराउने र हात्ती मार्फत गस्ती गर्दा के कसरी गर्ने भन्ने जानकारी गराउने उद्देश्य सहित आ.व. ०७९/०८० को स्वीकृत कार्यक्रमबाट यस वर्ष हात्तीसारका कर्मचारीलाई हात्ती व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न गरिएको छ । निकुञ्जको शिवपुर हात्तीसारमा मिति २०८०।०३।१२ र १३ गते हात्ती विशेषज्ञ एवं यस कार्यालयका प्र.सं.अ. अशोक भण्डारीको संयोजकत्वमा उक्त कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो । उक्त तालिममा हात्तीसारका कर्मचारीहरूलाई हात्तीको नियमित हेरचाह, स्याहारसुसार, सुरक्षा तथा आहारको विषयमा जानकारी, हात्तीबाट गस्ती गर्दा के कस्ता कुराहरूमा ध्यान पुऱ्याउनु पर्छ भन्ने कुराहरू लगायतका विषयमा जानकारी प्रदान गरिएको थियो ।

२.२.७ हात्तीसारका कर्मचारीहरूलाई वन्यजन्तु उद्धार तथा व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न

आ.व. ०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमबाट मिति २०८०।०२।२८ र २९ गते र मिति २०८०।०३।०१।०२ गते दुई फरक मितिमा हात्तीसारमा कार्यरत हात्तीसारका कर्मचारीहरू सहित निकुञ्जका कर्मचारीहरूलाई शिवपुरमा रहेको हात्तीसारमा वन्यजन्तु उद्धार तथा व्यवस्थापन तालिम प्रदान गरिएको थियो । तालिममा वन्यजन्तु उद्धारको क्रममा ध्यान दिनुपर्ने कुरा, उद्धार पश्चातको व्यवस्थापन, उपचार तथा पुनस्थापना लगायतका विषयमा केन्द्रित रहेको थियो । मुख्यत वन्यजन्तुको पहिचान गर्ने, रेकर्ड राख्ने, घाईते तथा समस्याग्रस्त वन्यजन्तु नियन्त्रण गर्ने, घाईते वन्यजन्तुको उपचार, उद्धार तथा पुनस्थापना गर्ने जस्ता विषयमा सीप तथा क्षमता विकास गर्ने हेतुले यो तालिम आयोजना गरिएको थियो । विभिन्न समयमा निकुञ्ज आसपासका क्षेत्रमा वन्यजन्तुहरूको उद्धार तथा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने हुँदा कर्मचारीहरूलाई तालिम दिएसँगै उद्धार तथा व्यवस्थापन कार्यमा थप सहयोग पुगेको छ ।

३. एकीकृत भू-परिधि व्यवस्थापन आयोजनाका कार्यक्रमहरू

३.१ आयोजनाको लक्षित क्षेत्रमा नदि किनार संरक्षणका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग

शिवपुर हात्तीसार क्षेत्र भएर बग्ने खौराहा खोलाले बर्षेनी नदी कटान गरि रहेने हुँदा सो क्षेत्रमा गरिएको वृक्षारोपनहरूलाई समेत क्षति पुऱ्याउने भएकोले सोको नियन्त्रणको लागि आ.व. २०७९/०८० नदी किनार संरक्षणका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग कार्यक्रम अन्तरगत खौराहा खोलामा नदि कटान नियन्त्रणको लागि ३० मिटर जति ग्यावियन जालि लगाउने कार्य गरिएको छ ।

३.२ आयोजना लक्षित क्षेत्रमा घाँसे मैदान व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग

घाँसे मैदान व्यवस्थापन बाघ तथा चितुवा सहित यसको आहारा प्रजातिको उचित आहार तथा बासस्थानको सुनिश्चितताको लागि जरूरी भएकोले घाँसे मैदान व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग कार्यक्रमबाट यस आ.व.मा शिवपुर बन्द्रवामा र बानगाउँमा मध्यवर्ती सामुदायिक वन क्षेत्रमा र असारे गौडी नवदुर्गा मध्यवर्ती सामुदायिक वनमा ३० हेक्टर भन्दा बढी नयाँ घाँसे मैदान निर्माण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गरिएको छ । घाँसेमैदान व्यवस्थापन कार्य अन्तरगत ग्राँस कटर प्रयोग गरी घाँस काट्ने, अनावश्यक प्रजातिका रुख विरुवाहरू हटाउने, उखेल्ने तथा उखेलिएका र काटिएका रुखहरूको व्यवस्थापन जस्ता कार्यहरू गरिएको छ ।

३.३ आयोजना लक्षित क्षेत्रमा सिमसार व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग

वन्यजन्तुहरूका लागि पानीको उपलब्धतालाई सहज बनाउन अत्यावश्यक भएकोले सिमसार व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग कार्यक्रम अन्तरगत शिवपुर बान्द्रवा र बानगाउँ मध्यवर्ती सामुदायिक वनमा वन्यजन्तुको लागि पानी पोखरी निर्माण गरिएको छ भने रम्मापुर सेक्टर नजिक बोरिङ सहितको सोलार जडान गरी पानीको व्यवस्था गरिएको छ । पानी पोखरी निर्माण र सोलार जडित बोरिङ कार्य भएसँगै निकुञ्ज भित्रका वन्यजन्तुको लागि आवश्यक पर्ने पानीको सहज रूपमा आपूर्ति भएको छ ।

३.४ निजी वन प्रवर्धन सहयोग (विरुवा, सिंचाई, तारबार सहयोग आदि)

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा केही केही ठाउँमा आफैले सिसौ, सगुन, आँप, मसला जस्ता प्रजातिका वृक्षारोपन गरि निजी वन जस्तो बनाएको भएता पनि त्यसलाई विधिवत रूपमा दर्ता गरी व्यवस्थापन गर्ने प्रकृया तथा प्रणाली हाल सम्म सुरु हुन सकेको छैन । मध्यवर्ती क्षेत्रका स्थानिय जनताहरूको घाँस, दाउरा तथा काठको लागि वन जंगल माथिको निर्भरतालाई घटाउन तथा घाँस दाउराको लागि जंगलमा जाँदा हुने मानव वन्यजन्तु विचको द्वन्द्वलाई न्यूनिकरण गर्नको लागि यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा निजी वनको प्रवर्धनको लागि मिति २०८०।०१।२८ गते बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयका प्रमुख संरक्षण अधिकृतको संयोजकत्वमा अन्तरक्रिया तथा छलफल कार्यक्रम आयोजना गरियो । यस कार्यक्रममा ठाकुरबाबा नगरपालिका, बारबर्दिया नगरपालिका र मधुवन नगरपालिका २२ जना सहभागीहरूले निजी वन बनाउन धेरै प्राविधिक समस्याहरू र काठ कटान अनुमति देखि बजारमा विक्री गर्ने सम्मको जटिल प्रकृया रहेको कुरा राखेका थिए । सहभागीहरूलाई निजी वन के हो, यसको के महत्व छ र निजी वनबाट लिन सकिने फाईदाको बिषयमा वन प्राविधिक विष्णु प्रसाद ज्ञवालीले प्रकास पार्नु भएको थियो भने निजी वन लगाउने निजी वन धनीहरूलाई निकुञ्जले निजी वन सम्बन्धमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने कुरा निकुञ्जका प्रमुख संरक्षण अधिकृत अशोक भण्डारीले बताउनु भएको थियो । निजी वनको प्रवर्धन गर्ने तथा निजी वन विस्तार गर्न र निजी वनको प्रचारप्रसारको लागि सहभागी मध्येबाट लक्ष्मी कुमार गौलीको अध्यक्षतामा ९ जनाको एउटा समिति भएको संजाल बनाएको छ ।

३.५ वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापनका लागि सहयोग

समस्याग्रस्त बाघको व्यवस्थापनको लागि हाल भएको उद्धार केन्द्रको संरचनाहरू सानो भएको र उद्धार गरी ल्याईएका बाघहरूलाई राख्नको लागि पनि ठाउँ अपुग भएकोले समस्याग्रस्त बाघको उचित व्यवस्थाको लागि यस निकुञ्ज अन्तरगतको रम्मापुर सेक्टर, रम्मापुरमा ३ वटासम्म बाघ राख्न मिल्ने गरी ३५ बाई ३५ को साईजको क्षेत्रफलमा नयाँ उद्धार केन्द्रको निर्माण गरिएको छ । वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र निर्माण भएसँगै समस्याग्रस्त बाघको व्यवस्थापन गर्न सहज हुने भएकोछ ।

३.६ अवैध वन्यजन्तु अपराध व्यवस्थापन सम्बन्धी अनुसन्धान अधिकारीहरूलाई क्षमता विकास तालिम

आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमबाट मिति २०८०।०२।१९ गते देखि २१ गते सम्म निकुञ्जको लालमाटीमा रहेको संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रमा अवैध वन्यजन्तु अपराध व्यवस्थापन सम्बन्धी अनुसन्धान अधिकारीहरूलाई क्षमता विकास तालिमको आयोजना गरिएको थियो। तालिममा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज, कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रका सहायक संरक्षण अधिकृत, रेञ्जर, सिनिया गेमस्काउट, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी कार्यालय बर्दियाका कर्मचारी, डिभिजन वन कार्यालय बर्दियाका कर्मचारी, जिल्ला अदालत बर्दियाका कर्मचारी, सरकारी वकील कार्यालय बर्दियाका कर्मचारीहरूको गरी २१ जनाको सहभागिता भएको थियो। तालिममा प्रशिक्षकको रूपमा जिल्ला अदालतका न्यायधिस माननिय श्री कैलाश प्रसाद सुवेदी, न्यायधिस माननिय श्री टेकराज जोशी, श्रेस्तेदार श्री निलकण्ठ बराल, सरकारी वकील कार्यालयका न्यायधिवक्ता श्री नगेन्द्र लम्सा, उच्च अदालतका सह न्यायधिवक्ता श्री कृष्णराज पन्त, जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरीउपरिक्षक श्री सुधिरराज शाही र पूर्व वार्डेन श्री रमेश थापाले कुनै पनि घटना घटे पश्चात जाहेरी प्रतिवेदन लेखन, सवुत प्रमाण संकलन, अभियुक्तको बयान, अभियोग पत्र दायरी, ईजलासको व्यवस्थापन, थुनछेक आदेश, फैसला लेखन, संरक्षणसंग सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयबाट भएका फैसला कार्यान्वयनको अवस्था, मुद्दा अनुसन्धानको कार्यविधि र मुद्दाको अदालती कार्यविधि लगायतका विषयमा प्रशिक्षण दिनु भएको थियो।

३.७ निकुञ्जका नयाँ कर्मचारीहरूका लागि काम र कर्तव्यका बारेमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम

मिति २०८०।०३।७ र ८ गतेका दिन यस निकुञ्जको लालमाटीमा रहेको संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रमा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जबारे जानकारी दिदै निकुञ्जको बर्तमान अवस्था, जैविक विविधता संरक्षण एवं मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व तथआ द्वन्द्व न्यूनीकरणका लागि निकुञ्जले गर्दै आएको प्रयास, अग्रपंक्तिमा खटिने कर्मचारीले निभाउनु पर्ने भूमिका, निकुञ्जमा खटिने कर्मचारीले पालना गर्नु पर्ने नियम तथा हुनुपर्ने आचरण, हेडक्वाटर सहित निकुञ्जका विभिन्न पोष्टहरूसंग नेपाली सेनाको समन्वय र सहकार्य, नेपाली सेनाले संरक्षण कार्यमा गरेको योगदान, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, नियमावली लगायत संरक्षण क्षेत्र संग सम्बन्धी आती महत्वपूर्ण ऐन कानून, संरक्षणलाई दिगो बनाउन मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व, चोरीसिकार, आगलागी, अतिक्रमण आदि जस्ता चुनौतीहरू, उदार केन्द्रको व्यवस्थापन, समस्याग्रस्त वन्यजन्तुलाई नियन्त्रणमा लिने र सो को व्यवस्थापन लगायतका विषयमा यस प्रमुख संरक्षण अधिकृत, नेपाली सेनाका प्रमुख सेनानी, पूर्व वार्डेन, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषका प्रमुख, संरक्षण अधिकृतहरूद्वारा निकुञ्जका ३८ जना नयाँ कर्मचारीहरूलाई जानकारी गराउदै अभिमुखिकरण गर्ने कार्य भएको थियो।

३.८ WCCB को संस्थागत विकासको लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग

WCCB को संस्थागत विकासको लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग कार्यक्रम अन्तरगत जिल्ला स्थित वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको बैठक वन्यजन्तु सप्ताह २०८० को अवसर पारी मिति २०८०।०१।०५ गतेका दिन बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको आयोजनामा बर्दिया जिल्ला स्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको बैठक आयोजना गरिएको। कार्यक्रम यस कार्यालयका प्रमुख संरक्षण अधिकृतको संयोजकत्वमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय बर्दियाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीको प्रमुख आतिथ्यतामा WCCB ईकाईका सदस्यहरू तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न भएको थियो। WCCB ईकाईको बैठकमा अवैध रूपमा हुने वन्यजन्तु, वनस्पतिको चोरीसिकार तथा तिनीहरूको अवैध व्यापार नियन्त्रणका लागि ईकाईका सदस्यहरूबीच आपसी समन्वय, सहकार्य गरी अघि बढ्ने। यस्तै राजमार्ग वनजंगल आसपासका क्षेत्रमा पाल टाँगेर अवैध रूपमा बाघको शिकार गर्ने, वन्यजन्तुको आखेटोपहार ओसारपोसार गर्ने कार्यमा संलग्न बाबरिया/बन्जरिया समूहलाई तत्काल पहिचान गर्ने र तिनीहरूलाई सो स्थानबाट तुरुन्त हटाउन अघि बढ्ने। यस्तै फरार प्रतिवादी पक्राउ गर्न जिल्ला प्रहरी कार्यालय तथा अन्य ईकाईका सदस्य कार्यालयबाट सहयोग लिई अघि बढ्ने। WCCB का सदस्यहरूबीच तत्काल समन्वय र सहकार्यका लागि सूचना आदान प्रदानका लागि अधिकृत प्रतिनिधि सहितको Whats App ग्रुप बनाउने। सुखवायाम लागेसँगै वन क्षेत्रमा आगलागीको जोखिम बढिरहेको हुँदा आपसी समन्वय र सहकार्यमा डढेलो नियन्त्रणका लागि आवश्यक जनशक्ति परिचालन गर्न समन्वय गर्ने जस्ता विषयमा छलफल भई निर्णय भएको थियो।

त्यस्तै गरी WCCB को सचिवालयलाई व्यवस्थित गर्नको लागि सचिवालयको लागि कार्पेट, कुर्सी लगायत सामानहरू खरिद गरि निकुञ्जको कार्यालय ठाकुरद्वारामा रहेको WCCB को व्यवस्थापन गरिएको छ ।

३.९ वन डडेलो व्यवस्थापनको लागि नविनतम उपाय तथा प्रविधिमा सहयोग

बर्षेनी सुक्खा मौसममा वन जंगलमा लाग्ने वन डडेलोले जंगलमा धेरै क्षति पुऱ्याउने भएको हुँदा सोको नियन्त्रणको लागि वन डडेलो व्यवस्थापनको लागि नविनतम उपाय तथा प्रविधिमा सहयोग कार्यक्रम अन्तरगत निकुञ्ज क्षेत्रमा वन डडेलो लाग्न नदिन फायरलाईन तथा वनपथमा भएको पत्कर, स्याउला, सुकेका घाँसहरू काट्ने तथा सरसफाई गर्ने काय गरिएको थियो भने आगलागि भएको ठाउँमा तुरुन्त कर्मचारीहरू परिचालन गरि वन डडेलो नियन्त्रण गर्ने कार्य गरिएको थियो । त्यसै गरी वन डडेलो नियन्त्रणो लागि आवश्यक Fire fighting tools हरू खरिद गर्ने काम भएको छ ।

३.१० राजमार्गमा वन्यजन्तुको दुर्घटनाको अनुगमन कार्यको लागि सहयोग

यस राष्ट्रिय निकुञ्जमा वन्यजन्तुको मृत्युको अभिलेखलाई हेर्ने हो भने बढी वन्यजन्तुको मृत्यु सडक दुर्घटनामा भएको देखिन्छ । तसर्थ सडक दुर्घटनामा वन्यजन्तुको मृत्युको बारेमा अनुगमन गर्नको लागि राजमार्गमा वन्यजन्तुको अनुगमन कार्यको लागि सहयोग कार्यक्रमबाट सडक दुर्घटनाको बारेमा अनुगमन गर्न समय समयमा राजमार्गमा क्षेत्रमा सवारी साधनको गति चेकजाँच गर्ने, निकुञ्ज भित्रको राजमार्ग क्षेत्रमा तोकिएको गतिमा सवारी साधन चलाउने, सवारी साधनलाई रोकी सडक दुर्घटनामा वन्यजन्तुको मृत्युको बारेमा जानकारी गराउने, कुनै दुर्घटनामा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको पाईएमा निकुञ्ज कार्यालयलाई जानकारी गराउन तथा सुचना दिन सवारी चालकहरूलाई जानकारी गराउने कार्य भएकोछ ।

३.११ वन्यजन्तु उद्धार तथा नियन्त्रण सम्बन्धी उपकरण तथा क्षमता विकास सहयोग

यस निकुञ्जमा वन्यजन्तुको अभिलेखलाई हेर्ने हो भने निकुञ्ज अन्तरगतको मध्यवर्ती क्षेत्रबाट बढी मात्रमा अजिंजर उद्धार भएको पाईए छ । त्यस्तै गरी चित्तल, लगुना, विभिन्न प्रजातिका सर्पहरू, रतुवा लगायतका वन्यजन्तुहरू पनि उद्धार गरिएका छन् । निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको वन जंगलबाट बाघ, चितुवाहरू समेत पक्राउ गर्नु पर्ने हुन्छ । वन्यजन्तुहरू उद्धार गर्ने क्रममा आवश्यक सामानहरू नहुँदा वन्यजन्तुहरू उद्धार गर्न समस्या भएको हुनाले वन्यजन्तु उद्धार तथा नियन्त्रण सम्बन्धी उपकरण तथा क्षमता विकास सहयोग कार्यक्रमबाट वन्यजन्तु उद्धारका सामानहरू खरिद गरि निकुञ्ज कार्यालयका विभिन्न सेक्टरहरू, रेञ्जपोष्टहरू र पोष्टहरूमा वितरण गरिएको छ ।

३.१२ जैविक चौतारीको माध्यमबाट संरक्षणको सवाल, चुनौती तथा अवसर सम्बन्धी छलफल तथा संवाद

जैविक विविधता संरक्षणमा सरोकारवाला निकायको ठुलो भुमिका हुने भएकोले जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी विभिन्न समस्या, चुनौतीहरू पहिचान गरी समस्या र चुनौतीहरूको के कसरी सामना गर्न सकिन्छ साथै जैविक विविधता संरक्षणले सृजना गर्न सक्ने अवसरहरू समेत पहिचान गरी स्थानिय जनताको जिविकोपार्जनमा के कस्तो सहयोग पुऱ्याउन सकिन्छ भन्ने सम्बन्धमा जैविक चौतारीको माध्यमबाट संरक्षणको सवाल, चुनौती तथा अवसर सम्बन्धी छलफल तथा संवाद कार्यक्रम नगरपालिका, गाउँपालिका, वडा कार्यालय, निकुञ्ज कार्यालय, मध्यवर्ती उपभोक्ता समिति, देवीदत्त गण नेपाली सेना, मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, समुदायमा आधारित चोरीशिकार नियन्त्रण उपसमिति, होमस्टे संचालकहरू, सतखलुवा ताल व्यवस्थापन समिति, स्थानिय पत्रकारहरू लगायतका सरोकारवाला निकायहरूका ३५ जना प्रतिनिधीहरूको सहभागितामा मिति २०७९।०९।२५ गते बाँसगढीमा सम्पन्न भएको थियो भने अर्को छलफल तथा संवाद मिति २०७९।०९।२८ गते नगरपालिका, गाउँपालिका, वडा कार्यालय, निकुञ्ज कार्यालय, मध्यवर्ती उपभोक्ता समिति, देवीदत्त गण नेपाली सेना, मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, समुदायमा आधारित चोरीशिकार नियन्त्रण उपसमिति, होमस्टे संचालकहरू, स्थानिय पत्रकारहरू लगायतका सरोकारवाला निकायहरूका ४५ जना प्रतिनिधीहरूको सहभागितामा ठाकुरद्वारामा सम्पन्न भएको थियो । यस कार्यक्रमले सरोकारवाला निकायहरू बिच संरक्षण सम्बन्धी कार्य गर्न र संरक्षण समब्धीका समस्या र चुनौती समधान गर्नका लागि समन्वय र सहकार्य गर्न थप बल पुगेको छ ।

३.१३ मानव वन्यजन्तु असमझदारी घटनाहरूको समुदायमा आधारित प्रतिवेदन प्रणाली लागु गर्ने

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका घटनाहरूका सम्बन्धमा तथा वन्यजन्तुहरू द्वारा हुने कुनै पनि घटना तथा क्षति हुनु पूर्व, घटना भएमा के कसरी अगाडि बढ्ने भन्ने बारेमा जानकारी दिने वा सुचना सम्प्रेषण गर्ने वा सो सम्बन्धीका प्रतिवेदनहरू कसरी अगाडि बढाउने भन्ने विषयमा जानकारी तथा सुचना दिने व्यवस्थाको लागि गेरुवा, चेपाङ, रम्पापुर र ठाकुरद्वारा अन्तरगतमा बडघर तथा CBAPU मा आवद्ध भएका व्यक्तिहरू, उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधिहरू लगायतका सरोकारवाला निकायहरूको सहभागिता तथा उपस्थितीमा बैठक बसी अन्तरक्रियात्मक छलफल गरी सो छलफलबाट आ-आफ्नो क्षेत्रमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका घटनाहरूका सम्बन्धमा तथा वन्यजन्तुहरू द्वारा हुने कुनै पनि घटना तथा क्षति हुनु पूर्व तथा घटना घट्ने बित्तीकै सो बारेमा जानकारी दिने वा सुचना सम्प्रेषण गर्ने वा सो सम्बन्धीका प्रतिवेदनहरू अगाडि बढाउनको लागि बडघर तथा CBAPU का एक जनालाई फोकल व्यक्ति तोक्ने कार्य गरियो ।

३.१४ मानव वन्यजन्तु विचको असमझदारी रोकथाम तथा उपचारात्मक उपायहरू सम्बन्धी कार्याशाला गोष्ठी

मानव वन्यजन्तु विचको असमझदारी रोकथाम तथा उपचारात्मक उपायहरू सम्बन्धी कार्याशाला गोष्ठी अन्तरगत “मानव-बाघ सह अस्तित्व: हाम्रो हातमा” (Tiger And Human Can Co-exist, It's Up To Us) भन्ने नारा सहित बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको ठाकुरद्वारामा मिति २०७९।१२।१०-१२ गतेसम्म आयोजित राष्ट्रिय बाघ संरक्षण गोष्ठी राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष निर्देशनालय, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष बर्दिया संरक्षण कार्यक्रम, WWF नेपाल, ZSL, तराई भू-परिधि कार्यक्रम, तराई क्षेत्रका संरक्षण क्षेत्रका प्रमुख संरक्षण अधिकृत, त्रिभुवन विश्व विद्यालय वन विज्ञानका प्रोफेसर, काठमाडौं विश्वविद्यालयका प्रोफेसर, बाघमा काम गरेका विज्ञहरू, पत्रकारहरू, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति बर्दिया, CBAPU बर्दिया, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जका कर्मचारीहरूको सहभागितामा सम्पन्न भएको थियो । राष्ट्रिय बाघ संरक्षण गोष्ठीमा नेपालले बाघको संख्या दोब्बर बनाउन अन्तर्राष्ट्रिय समुदाय समक्ष गरेको प्रतिवद्धता पुरा गर्न सफल भएकोमा यो लक्ष्य हाँसिल गर्न नेपाल सरकार सम्बद्ध निकाय, सुरक्षा निकाय, गैर सरकारी संस्था, अन्तर्राष्ट्रिय दातृ तिकाय एवं स्थानीय समुदायको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको साथै भू-परिधि स्तरमा वन्यजन्तुको बासस्थान विस्तार तथा व्यवस्थापन तथा समुदाय परिचालनको क्षेत्रमा संञ्चालन गरेका नीति, रणनीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू उपलब्धीमूलक भएको र बाघ संरक्षण लगायत प्रकृति संरक्षणको क्रममा ज्यान गुमाउने सम्पूर्ण संरक्षण सहिदहरूको योगदानको उच्च सम्मान गर्दै पारिस्थिकीय प्रणालीको विविधता एवं जिवन्तता कायम गर्न महत्वपूर्ण भूमिका रहेको, सामाजिक एवं साँस्कृतिक दृष्टिकोणले मानव जीवनसंग जोडिएको, र नेपालको समृद्धिमा समेत योगदान पर्याउन सक्ने सम्भावना बोकेको बाघ जस्तो सुन्दर प्रजातिको भविष्य सुरक्षित रूपमा भावि पुस्तालाई हस्तान्तरण गर्नु हाम्रो साझा दायित्व भएको हुँदा संरक्षणको निरन्तर प्रयासका बाबजुद वासस्थान विनास, खण्डीकरण एवं गुणस्तरमा हास, चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार, मानव-बाघ द्वन्द्व जस्ता चुनौतिहरू कायमनै रहेको र बदलिदो परीपेक्षमा जलवायु परिवर्तन, रोगहरूको संक्रमण जस्ता चुनौतिहरू समेत थप भएको विषयलाई आत्मसाथ गर्दै बाघको संरक्षणमा तीनै तहका सरकारहरू, सुरक्षा संयन्त्र, अन्तर्राष्ट्रिय समुदाय एवं छिमेकी मुलुक, गैर सरकारी क्षेत्र, निजी क्षेत्र एवं बाघ संरक्षणमा निरन्तर सक्रिय स्थानीय समुदायको आपसी समन्वय एवं सहकार्यबाट मात्र सम्भव छ । बाघको संरक्षण एवं विकासबीच सामञ्जस्यता कायम गर्दै बाघ संरक्षणलाई स्थानीय समुदायको जिविकोपार्जन, पर्यापर्यटनसंग आवद्ध गराई समृद्धिमा योगदान पुर्याउनु आजको आवश्यकता भएकोले बाघको संख्या दोब्बर बनाउने पहिलो मुलुकको रूपमा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको ध्यान नेपाल तर्फ केन्द्रित भएको भएको, बाघ संरक्षणको लागि नेपाल सरकारबाट प्रधानमन्त्री बाघ संरक्षण कार्यक्रम घोषणा भएको, प्रदेश एवं स्थानीय सरकारसंगको आपसी समन्वयमा बाघ संरक्षणको लागि थप स्रोत साधन परिचालन गर्न सकिने अवस्था रहेको, विकास साझेदारहरूलाई संरक्षणमा योगदान पुर्याउन सक्ने गरी कानुनी तथा प्रकृयागत आधारहरू तयार भएको, छिमेकी मुलुकसंगको आपसी समन्वय तथा सहकार्य जस्ता अवसरहरूको बीचमा बाघको दिगो संरक्षण तथा व्यवस्थापनसंगै बाघ र मानवबाट एक अर्कालाई पुऱ्याउने क्षति शुन्य गर्ने तर्फ उदत हुँदै १७ वटा प्रतिवद्धता कायम गरिएको छ ।

१. नेपालमा बढेका बाघहरूको संरक्षण र व्यवस्थापन (Conservation and management of growing tiger population) गर्न संरक्षित क्षेत्र भित्र बाघको Carrying Capacity बढाउने कार्यक्रमहरू जस्तै बासस्थानको विविधता कायम गरी विभिन्न

- आकार एवं प्रकारका आहारा प्रजातिको संख्या र घनत्व बृद्धि गर्ने र विभिन्न बासस्थान व्यवस्थापन पद्धतिको प्रभावकारिता सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान बाट प्राप्त जानकारीमा आधारित बासस्थान व्यवस्थापन पद्धति अवलम्बन गर्ने कार्यमा सहकार्य गर्नेछौं ।
२. बाघका आहारा प्रजातिको थप विविधता गर्न ठूलो आकार भएका आहार प्रजातिहरू जस्तै अर्ना, निलगाई, तथा गौरीगाईको बाघको बासस्थान क्षेत्रमा स्थानान्तरण गर्नुपर्ने आवश्यकता बारे अध्ययन अनुसन्धान र कार्यान्वयनमा सहकार्य गर्नेछौं ।
  ३. बाघको बासस्थानको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरी Carrying Capacity बढाउन ४ वर्गकिमी क्षेत्रमा १ घाँसेमैदान र १ पानी पोखरीको बाह्र महिना सुचारु हुने गरि निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने कार्यमा सहकार्य गर्नेछौं ।
  ४. घाईते, समस्याग्रत वा समस्यान्मुक्त बाघको उद्धार, उपचार र व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन Tiger handling, Rescue and management सम्बन्धी Protocol बनाउने, Cutting edge technology जस्तै क्यामेरा ट्र्याप सेटलाईट कलर र DNA study मार्फत त्यस्ता बाघको नियमित अनुगमन गर्ने, औषधि, उपकरणको व्यवस्था तथा प्राविधिक जनशक्तिको क्षमता विकासको लागि तयारी र सञ्चालनमा सहकार्य गर्नेछौं । बाघको चोरिशिकार, अवैध व्यापारलाई न्यून गर्न सुरक्षा निकाय, संरक्षित क्षेत्र, एवम वन कार्यालय मार्फत बाघको नियमित अनुगमन हुने गरी नियमित गर्न आवश्यक Protocol बनाई बाघ गस्ति र Real time Smart Patrolling गर्नेछौं ।
  ५. समस्याग्रस्त बाघको व्यवस्थापनको लागि वन्यजन्तु उद्धार केन्द्रहरू Rescue Center र देशका विभिन्न स्थानमा स्थापना भएका चिडीयाखानाहरू को संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि तथा स्पष्ट नीतिगत व्यवस्था गर्न सम्बन्धित निकायमा पहल गर्नेछौं ।
  ६. बाघको संख्यामा भएको बढोत्तरी संगै सिर्जित मानव बाघ द्वन्द्वका समस्याहरू सम्बोधन गर्न र सुन्य मानवीय क्षति कायम गर्न आवश्यक नीति, नियम र अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयनमा आपसी समन्वय र सहकार्य गर्नेछौं । विशेष गरी वनजन्य स्रोतमा स्थानिय समुदायको निर्भरता घटाउने कार्यक्रम र मानवीय आनीबानी परिवर्तन गर्न Behavior Change Campaign लाई आवश्यकानुसार प्राथमिकिकरण गरी कार्यक्रम तयारी र सञ्चालनमा सहकार्य गर्नेछौं ।
  ७. मानव-वाघ द्वन्द्व व्यवस्थापन, बाघ संरक्षण मार्फत समुदायको जिविकोपार्जन र राष्ट्रिय आम्दानीमा टेवा पुर्‍याउनको लागि संघ, प्रदेश, स्थानीय सरकार, तथा सबै सरोकारवाला संघ संस्थाको सहभागीता र साझेदारीलाई प्रवर्द्धन गर्ने गरी नीतिगत तथा कानूनी सुधार गर्न भूमिका खेल्नेछौं । साथै प्रधानमन्त्री बाघ संरक्षण तथा जिविकोपार्जन कार्यक्रम लाई बन तथा बातावरण मन्त्रालयको दिर्घकालिन आयोजनाको रूपमा ल्याउन पहल गर्नेछौं ।
  ८. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु विभागको जैविक विविधता संरक्षण रणनीति सन् २०२२(२०३० ले परिकल्पना गरेको Climate Resilient Cosystems and self-sustaining protected area system by 2030 को लक्ष्यलाई पछ्याउने गरी बाघ पाईने संरक्षित क्षेत्रहरूलाई आर्थिक रूपमा self sustaining बनाउन कार्यगत सहकार्य गर्नेछौं ।
  ९. बाघ लगाएत वन्यजन्तुहरूमा देखिएका रोगहरूको अनुसन्धान तथा बेबस्थापन गर्न स्वदेशी तथा बिदेशी विश्वविधालय, तथा संस्थाहरू संग समन्वय र साझेदारी गर्नेछौं ।
  १०. बाघको चोरीशिकार नियन्त्रण र संरक्षणमा खटिएका अग्रपङ्क्तिमा काम गर्ने कर्मचारी तथा सुरक्षाकर्मि र मध्यवर्ती उपभोक्ता समिति, मध्यवर्ती सामुदायिक वन, समुदायमा आधारित चोरीशिकार नियन्त्रण समुह CBAPU, Rapid Response Team लगाएतका संस्थाहरू को क्षमता विकास र परिचालनमा सहकार्य गर्नेछौं ।
  ११. नेपाल भारत सिमापार क्षेत्रमा हुने वाघको चोरीशिकार र अवैध व्यापारलाई नियन्त्रण गर्न र जैविक मार्गमा हुने बाघको ओहरदोहरलाई सुरक्षित बनाउन नियमित रूपमा नेपाल भारत अन्तर्देशिय समन्वय र सहकार्यका लागि पहल गर्नेछौं ।
  १२. बाघको बासस्थान क्षेत्रमा रहेका संरक्षित क्षेत्र संग जोडिएका र निकुञ्ज क्षेत्र बाहिर रहेका जैविक मार्गहरूको उचित संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न एकरूपता कायम हुने गरी मापदण्ड बनाउन पहल गर्नेछौं ।
  १३. सडक, पुल, बिजुली र नहर लगाएतका भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्यबाट बाघको बासस्थान र विचरणमा हुने असर न्युनिकरण

गर्न, पूर्वाधारहरू लाई वन्यजन्तु मैत्री बनाउने, अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, सम्बद्ध निकायहरूलाई तालिम तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने र वन्यजन्तुमैत्री पूर्वाधार निर्माण निर्देशिका २०७८ को कार्यान्वयन लगाएतका विषयमा सहकार्य गर्नेछौं ।

१४. बाघ संरक्षणमा कृयाशिल विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरू संग आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग जुटाउन पहल गर्नेछौं ।
१५. वन्यजन्तु पिडित परिवारका सदस्यहरूलाई जिविकोपार्जनमा सहयोग पुर्याउन बिमर र छात्रवृत्ति लाई प्रभावकारी बनाई समुदायस्तर सम्मै बाघ संरक्षणमा समुदायको पुर्ण अपनत्व कायम गराउन आवश्यक सहकार्य गर्नेछौं । द्वन्द्व तथा अति संवेदनशिल क्षेत्रमा तारजालि लगायत रोकथामका उपायहरू अवलम्बन गर्नेछौं र अति संवेदनशिल क्षेत्रमा बस्ति स्थानान्तरण गर्न पहल गर्नेछौं ।
१६. बाघको संरक्षण तथा मानव(बाघ सहअस्तित्वका लागि बाघ तथा आहारा प्रजाति र बासस्थान व्यवस्थापनको लागि गुरुयोजना तयार गर्ने ।
१७. शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जमा नेपालको ठुलो घाँसेमैदान र संरक्षित प्रजाति बाह्रसिङ्गाको महत्वपूर्ण बासस्थान रहेको विषयलाई मध्यनजर गर्दै घाँसेमैदान अनुसन्धान केन्द्र स्थापना गर्न पहल गर्नेछौं ।

३.१५ स्थानीयस्तरको अन्तर सिमापार समन्वय बैठक

जैविक विविधता संरक्षणको विषयमा आ-आफ्नो अनुभव आदानप्रदान गर्ने संरक्षण कार्यमा भएको कामहरूको अनुगमन गर्ने उद्देश्य सहित यस निकुञ्जका कर्मचारीहरू, मध्यवर्ती उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरू, CBAPU का प्रतिनिधीहरू र सहयोगि संघसंस्थाका प्रतिनिधीहरूको सहभागितामा भारतको कतर्नियाघाट, दुधवा, पिलिभित, जिमकर्वेट, राजाजिमा रहेका रिजर्भहरूमा पुगी त्यहा काम गर्ने कर्मचारीहरूसंग छलफल तथा अन्तरक्रिया भइ अवलोकन भ्रमण समेत गरियो भने दिल्ली जु र लखनउ जुमा समेत पुगी अवलोकन गरियो ।

३.१६ Monitoring of Wildlife Species at Waterholes through Camera trap

यस निकुञ्जमा रहेको १८१ वटा मानव निर्मित पानी पोखरीहरू कुन कुन प्रजातिका वन्यजन्तुहरूले कुन कुन समयमा प्रयोग गर्ने, कति प्रयोग गर्ने रहेछ भन्ने उद्देश्यले यो अध्ययन तथा अनुसन्धान गरिएको थियो । यस अध्ययनका लागि ३ फरक बासस्थान (१० वटा Forest Habitat र ५ वटा घाँसेमैदान र Ecotone) का १५ वटा सोलार जडित पानी पोखरी (Solar Waterholes) मा क्यामेरा राखी Camera Trap विधिबाट अनुसन्धान गरिएको थियो । अध्ययन पश्चात Data analysis गरी हेर्दा १४ प्रजातिका वन्यजन्तुहरूको तस्वीर क्यामेरामा Record भएको थियो भने १७ प्रजातिका वन्यजन्तुहरूको Sign Survey गरिएको थियो । अध्ययनको क्रममा ठुला शाकाहारी तथा आहार प्रजातिहरूले विहान ११ बजे देखि साझ ७ बजे सम्म पानीपोखरीको प्रयोग गरेको देखियो भने Predator प्रजातिहरूले प्राय जसो साझ ७ बजे देखि बिहान ३ बजेसम्म पानी पोखरीको प्रयोग गरेको देखियो । चित्तल प्रजातिले ३ वटै फरक फरक बासस्थानमा रहेको पानी पोखरी सबै भन्दा बढी प्रयोग गरेको देखियो भने गैंडाले कम मात्रमा प्रयोग गरेको देखियो । सोलार जडित पानी पोखरीहरू बबई उपत्यका क्षेत्रमा भन्दा कर्णाली नदीतटिय क्षेत्रमा बढी पाईयो र बढी जसो Solar Waterhole हरू वन क्षेत्रमा निर्माण गरिएको समेत पाईयो । कुन प्रजातिले कस्तो किसिमले पानी पोखरीको प्रयोग गर्छ सोही आनीबानीको आधारमा आगामी दिनमा पानी पोखरीको व्यवस्थापन समेत गर्नु पर्ने अध्ययनबाट देखिन्छ ।

४. मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन तथा मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम

४.१ संक्षिप्त परिचय

मध्यवर्ती क्षेत्र

दक्षिणी मध्यवर्ती क्षेत्र: नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको २०५३ साल मंसिर १७ गते नेपाल राजपत्र भाग ३ खण्ड ४६, संख्या ३३ मा प्रकाशित सूचना अनुसार ३२७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रलाई मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा गरिएको थियो ।

उत्तरी मध्यवर्ती क्षेत्र: नेपाल सरकार, वनतथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको २०६७ साल साउन ३१ गते नेपाल राजपत्र भाग ३ खण्ड ६०, संख्या १८ मा प्रकाशित सूचना अनुसार सुर्खेत जिल्लाको १८० वर्ग कि.मि. क्षेत्रलाई समेत मध्यवर्ती क्षेत्र भित्र कायम गरिएको थियो ।

क्षेत्रफल: हाल मध्यवर्ती क्षेत्रको क्षेत्रफल ५०७ वर्ग कि.मी.

प्रदेश: लुम्बिनी प्रदेश र कर्णाली प्रदेश

जिल्ला: बर्दिया, बाँके र सुर्खेत

जिल्ला अनुसार गाउँपालिका/नगरपालिका संख्या: बर्दिया जिल्ला अन्तरगत ठाकुरबाबा नगरपालिका, बारबर्दिया नगरपालिका, मधुवन नगरपालिका, बाँसगढी नगरपालिका र गेरुवा गाँउपालिका, बाँके जिल्ला अन्तरगत बैजनाथ गाँउपालिका र सुर्खेत जिल्ला अन्तरगत भेरीगंगा नगरपालिका र बराहताल गाँउपालिका रहेका छन् ।

वडा संख्या: १२२ (साविक २२३)

उपभोक्ता समिति: १९ उपभोक्ता समिति

उपभोक्ता समूह: २४१

घरधुरी संख्या: ५९,७०७

जनसंख्या: २,७३,९७७ (पुरुष १,२२,८८५ र महिला १,४२,६२४)

मध्यवर्ती सामुदायिक वनको अवस्था

हस्तान्तरण भएका मध्यवर्ती सामुदायिक वनको संख्या: १४६

हस्तान्तरित सामुदायिक वनको क्षेत्रफल: १३४१८.८५ हेक्टर

हस्तान्तरित सामुदायिक वनको घरधुरी संख्या: ४२८८६

हस्तान्तरित सामुदायिक वनको उपभोक्ता संख्या: २२३५५५

मध्यवर्ती धार्मिक वनको संख्या: १

मध्यवर्ती सहकारी संस्था: यस आ.व.मा मध्यवर्ती क्षेत्रका ११ वटा सहकारीमा लगानी रहेको

समुदायमा आधारित चोरीशिकार नियन्त्रण उपसमिति: १९ वटा

४.२ नीति तथा उद्देश्य

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली २०५२, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका २०५६, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन योजना अनुरूप जनसहभागिताको आधारमा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण र सदुपयोग, सामुदायिक विकास तथा जीविकोपार्जन सुधारका कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति रहेको छ । स्थानीय उपभोक्ता समूह/समिति मार्फत मध्यवर्ती क्षेत्रमा सामुदायिक विकास, संरक्षण, आयआर्जन, सीपमुलक एवं चेतनामुलक कार्यक्रम, मध्यवर्ती क्षेत्रको वन व्यवस्थापन, मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व न्युनिकरण, राहत वितरण, पर्यपर्यटन, पशुस्वास्थ्य, नदी कटान क्षतिपुर्ति वितरण र निकुञ्ज व्यवस्थापनमा सहयोगी कार्यक्रमहरू नियमित रूपमा संचालन गरी प्रकृतिक श्रोतमा आत्मनिर्भर बनाई निकुञ्जको दिगो संरक्षण गर्ने उद्देश्य रहेको छ ।

४.३ संगठन तालिका

मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिहरूको प्रतिनिधि मुलक संस्थाको रूपमा मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति रहेको छ । पहिलो मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको गठन मिति २०५५।१०।१० मा भएको थियो । शिवराज भट्ट प्रमुख संरक्षण अधिकृत हुनु भएको समयमा ओम प्रसाद जैसी अध्यक्ष हुनु भएको थियो । उक्त समिति गठन भएको ५/५ वर्षमा नयाँ समूह समितिहरू गठन हुँदै आईरहेको छ । सोही अनुरूप मिति २०७६।०१।०७ मा हालको मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति गठन भएको थियो । मध्यवर्ती क्षेत्रमा वन पैदावरको

व्यवस्थापन र सामुदायिक विकासका लागि रकम निर्धारण गर्न मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको बैठकमा निकुञ्जका प्रमुख संरक्षण अधिकृतले सदस्य सचिव भूमिका निर्वाह गर्ने र जिल्ला समन्वय समितिको संयोजक पदेन सदस्य रहने व्यवस्था रहेको छ । हालको व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूको विवरण अनुसूची ३४ मा समावेश गरिएको छ ।

४.४ मध्यवर्ती क्षेत्रका कार्यक्रम

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, उपभोक्ता समिति र उपभोक्ता उप-समिति तथा उपभोक्ता समूह मार्फत मध्यवर्ती क्षेत्रका कार्यक्रमहरू संचालन हुदै आएको छ । मध्यवर्ती क्षेत्रको समग्र जैविक विविधता संरक्षण सहित विकास निर्माणको कार्य गर्न, स्थानियहरूको जिविकोपार्जनको लागि आयआर्जन तथा सिप विकास र क्षमता विकास गर्न, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनिकरण, पर्यापर्यटन प्रवर्धन गर्न, संरक्षण शिक्षा लगायतको कार्य गर्नको लागि आ.व.२०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा तोकिए बमोजिम यस आ.व.मा भएका कामहरूको प्रगति विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ । आ.व.२०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम बमोजिम भएका कामको प्रगति अनुसूची ३ मा दिईएको छ ।

४.४.१ उपभोक्ता समितिको वर्गीकरण र बजेट विनियोजन तथा निकास

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को प्रावधान बमोजिम मध्यवर्ती क्षेत्रको संरक्षण, सामुदायिक विकास, आयआर्जन, संरक्षण शिक्षा र प्रशासनिक खर्च लगायतका कार्यका लागि निकुञ्जको आम्दानीको ३०% देखि ५०% सम्म प्राप्त हुने रकम मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ ले गरेको व्यवस्था बमोजिम विनियोजन गरी खर्च गर्नु पर्ने प्रावधान रहेको छ । यस आर्थिक वर्षमा रु.७१,३००.००/- रकम निकास भै १९ वटा उपभोक्ता समिति र मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिमा स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार कार्यान्वयन भएकोमा रु.७०,४८९.५५/- रकम खर्च भएको छ । सो कार्यक्रमको प्रगति विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.४.१.१. संरक्षण कार्यक्रम

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ अनुसार उपभोक्ता समितिमा विनियोजन हुने रकम मध्ये ३०% रकम संरक्षण कार्यक्रममा लगाउन सक्ने प्रावधान रहेको छ । १९ वटा उपभोक्ता समितिले आ-आफ्नो स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम संरक्षण अवलोकन भ्रमण, वन्यजन्तु छेकबार मेसजाली निर्माण तथा मर्मत, वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिमा विमा कार्यक्रम, विद्युतिय चुलो वितरण, उभोक्ता समितिको भवन निर्माण, सुरक्षित बाखा खोर निर्माण, सामुदायिक वन तथा विद्युतिय तारबार, हेरालु तलब, खानेपानी मूल संरक्षण तथा व्यवस्थापन र अग्नीरेखा निर्माण जस्ता कामहरू सम्पन्न भएको छ । यस शिर्षक अन्तगत रु.२१,३९,०००/- रकम निकास भै उल्लेखित विभिन्न कार्यक्रमहरूमा रु.२०,९४,६९०/- रकम खर्च भएको छ ।

४.४.१.२ सामुदायिक विकास

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ अनुसार उपभोक्ता समितिमा विनियोजन हुने रकम मध्ये ३०% रकम सामुदायिक विकास कार्यमा लगाउन सक्ने प्रावधान रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरूले आ-आफ्नो स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम वन्यजन्तु छेकबार मेसजाली निर्माण तथा मर्मत, विद्युतिय तारबार तथा मध्यवर्ती सामुदायिक वनमा काँडेताबार निर्माण तथा मर्मत, ट्रि हाउस मर्मत, मचान मर्मत, सामुदायिक भवन निर्माण तथा मर्मत सम्भार, पर्यटकिय प्रतिकालय निर्माण, गोरेटो बाटो मर्मत, सिंचाई बाध तथा टंकी निर्माण, पशु आहार डुँड वितरण, खानेपानी मूल संरक्षण तथा व्यवस्थापनका कार्यहरू भएको छ । यस आर्थिक वर्षमा सामुदायिक विकास शिर्षक अन्तर्गत विभिन्न कार्यक्रमहरूमा रु.२१,३९,०००/- रकम स्वीकृत भएकोमा उल्लेखित कार्यक्रमहरूमा रु.२१,२२,५६५/- रकम खर्च भएको छ ।

४.४.१.३ आय आर्जन तथा सिप विकास

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ अनुसार उपभोक्ता समितिमा विनियोजन हुने रकम मध्ये २०% रकम आय आर्जन तथा सीप विकास कार्यमा लगाउन सक्ने प्रावधान रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरूले आ-आफ्नो स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम फलफुलका विरुवा वितरण, अदुवाको विउ वितरण, उन्नत जातको बोयर बोका वितरण, बायो ग्यास मर्मत, सिलाई कटाई तालिम, पर्यापर्यटन व्यवस्थापन तालिम, ट्रि हाउस मर्मत, व्यवसायिक बाखा पालन तालिम, विद्युतिय तारबार मर्मत, जैविक मल बनाउने तालिम, दुग्ध उत्पादन तालिम, सुरक्षित बाखाको खोर निर्माण, दुग्ध बोक्ने क्यान वितरण, वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापनका लागि बिमा कार्यक्रम,

कम्प्युटर तालिम जस्ता कार्यक्रम गरिएको छ । यस शिर्षक अन्तरगत रु.१४,२६,०००।- रकम निकासा भै विभिन्न कार्यक्रमहरूमा रु.१४,११,३००।- रकम खर्च भएको छ ।

४.४.१.४ संरक्षण शिक्षा

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ अनुसार उपभोक्ता समितिमा विनियोजि हुने रकम मध्ये १०% रकम संरक्षण शिक्षा कार्यमा लगाउन सक्ने प्रावधान रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरूले आ-आफ्नो स्वीकृत कार्यक्रमा बमोजिम विभिन्न प्रकारका संरक्षण सचेतना कार्यक्रम, चोरीशिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियान कार्यक्रम संचालन, ईको क्लब पुरगठन र हाजिर जवाफ प्रतियोगिता आदि कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका छ । यस शिर्षक अन्तरगत रु.७,१३,०००।- रकम निकासा भै विभिन्न कार्यक्रमहरूमा रु.७,११,०००।- रकम खर्च भएको छ ।

४.४.१.५ प्रशासनिक खर्च

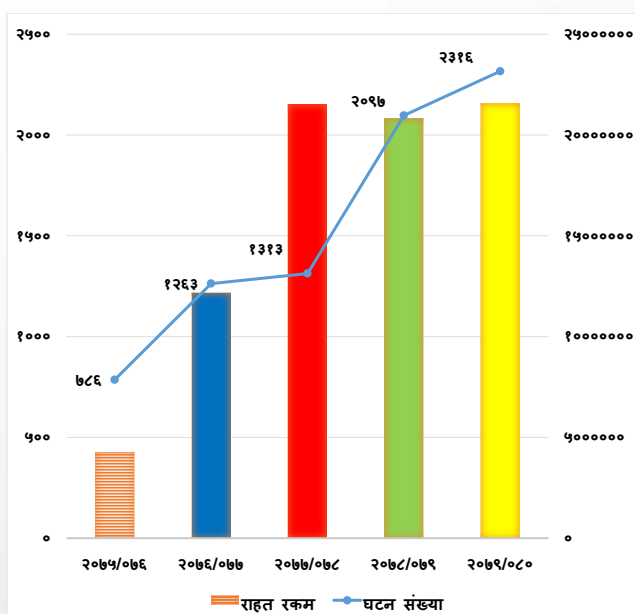
मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ अनुसार उपभोक्ता समितिमा विनियोजन हुने रकम मध्ये १०% रकम प्रशासनिक खर्चमा खर्च गर्न सक्ने प्रावधान रहेको छ । मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति र यस अन्तरगतका उपभोक्ता समितिहरूले आ-आफ्नो स्वीकृत बजेट बमोजिम आ-आफ्नो कार्यालयको दैनिक प्रशासनिक कार्यमा आवश्यक कार्यालय सामग्री खरिद, कर्मचारीको लागि तलब, उपभोक्ता समितिको लेखा परिक्षण, कार्यक्रम अनुगमन, व्यवस्थापन समितिको बैठक, संचार, पत्र पत्रिका, ईन्टरनेट खर्च, विद्युत तथा पानी महसुल, ईन्धन तथा संचार, अतिथि सत्कार, दैनिक भ्रमण भत्ता, मर्मत सम्भार शिर्षकहरूमा खर्च गरिएका छन् । यस आर्थिक वर्षमा प्रशासनिक खर्च शिर्षक अन्तरगत रु.७,१३,०००।- रकम विनियोजन भएकोमा रु.७,०९,४००।- रकम खर्च भएको छ ।

५. क्षतिपूर्ति तथा राहत

वनजंगल क्षेत्रबाट जंगली जनावरहरू बाहिर आई क्षति पुऱ्याउने कारण स्थानीय जनाताबाट पटक-पटक वन्यजन्तुले पुऱ्याएको क्षतिको राहत माग भै आएको सन्दर्भमा पीडितलाई राहत उपलब्ध गराई वन्यजन्तु र मानव बीच अन्तर सम्बन्ध घनिष्ट राख्न नेपाल सरकारले मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन तथा न्युनिकरणको लागि वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका, २०६९ नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद) बाट मिति २०६९।१०।१८ मा स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको र २०७५ मा तेस्रो संशोधन भई सकेको सोही निर्देशिकामा भएको कानुनी व्यवस्था बमोजिम वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत यस निकुञ्ज कार्यालयबाट निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र सहित डिभिजन वन कार्यालय बर्दियाबाट मावन वन्यजन्तु द्वन्द्व सम्बन्धीका फाईलहरूलाई समेत सिफारिस गरी रकम माग गर्ने व्यवस्था भए बमोजिम गरिएको छ ।

५.१ वन्यजन्तुबाट भएको क्षति तथा राहत

गत आर्थिक वर्षको तुलनामा यस आर्थिक वर्षमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व बढी घटना घटेको छ । गत आ.व.मा २०९७ वटा घटना घटेको थियो भने यस आ.व.मा यस कार्यालयमा दर्ता भएको मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको २३१६ वटा घटना घटेको छ । यस आर्थिक वर्षमा दर्ता भएको मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको घटना यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा र डिभिजन वन क्षेत्रमा जंगली हात्तीबाट ६४०, गैंडाबाट १०, बाघबाट २१८, चितुवाबाट १०९२, जंगली बँदेलबाट ३५५ र मगरगोहीबाट १ वटा क्षतिको घटना भएको दर्ता भएको थियो । बाघ र हात्तिले ७ जनाको ज्यान लिएको छ । गैंडा, हात्ती, बाघ, जंगली बदेल र चितुवा लगायतका वन्यजन्तुको आक्रमणबाट २१ जना घाईते भएका छन् । त्यसै गरी मध्यवर्ती क्षेत्रमा हात्ती, गैंडा, बाघ, चितुवा, मगरगोही लगायतका विभिन्न

वन्यजन्तुहरूबाट १२९३ वटा पशुधन क्षति, ९६ वटा घरगोठ क्षति, ८९९ वटा अन्न बाली क्षतिको घटना भएको छ । मानव वन्यजन्तु घटनाको विवरण तालिका नं. ४ मा दिईएको छ । यी घटनामा निर्देशिका बमोजिम यस कार्यालयबाट रु. २,१५,४४,५५८।- रकम वितरण गरिएको छ । यस आ.व.मा भएको मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व र उपलब्ध गराईएको राहतको विवरण अनुसूची ८ मा दिईएको छ । यस बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयबाट विगत ५ वर्षको अवधी आ.व.२०७५/०७६ देखि आ.व.२०७९/०८० सम्ममा ७७७५ वटा घटनाको रु.८०३१३७८२ रकम वितरण भैसकेको छ । यसको विस्तृत विवरण अनुसूची ३४ मा दिईएको छ । विगत ५ वर्षको जम्मा ७७७५ घटना संख्यामा जम्मा रु. ८०३१३७८२ रकम राहत स्वरूप वितरण भैसकेको छ जसलाई ग्राफमा देखाइएको छ ।

तालिका नं.४ मानव वन्यजन्तुको द्वन्द्व घटान

क्र. सं.	वन्यजन्तुको नाम	सामान्य घाईते	सख्त घाईते	मानिस मृत्यु	पशुधन क्षति	भण्डारण गरेको अन्नको क्षति	घर गोठको क्षति	अन्न बालीको क्षति	कुल जम्मा	कैफियत
		संख्या	संख्या	संख्या	संख्या	संख्या	संख्या	संख्या	संख्या	
१	हात्ति	१	२	१	०	०	९६	५४०	६४०	
२	गैंडा	१	३	०	०	०	०	६	१०	
३	बाघ	१	३	६	२०८	०	०	०	२१८	
४	भालु	०	०	०	०	०	०	०	०	
५	चितुवा	४	४	०	१०८४	०	०	०	१०९२	
६	जंगली कुकुर	०	०	०	०	०	०	०	०	
७	जंगली बँदेल	०	२	०	०	०	०	३५३	३५५	
८	मगर गोही	०	०	०	१	०	०	०	१	
९	अजिंगर	०	०	०	०	०	०	०	०	
जम्मा		७	१४	७	१२९३	०	९६	८९९	२३१६	

६. विविध

६.१ वन्यजन्तुको मृत्यु तथा उद्धार

यस आर्थिक वर्षमा यस निकुञ्जमा विविध कारणले १६ प्रजातिका ९२ वटा वन्यजन्तुहरूको मृत्यु भएको छ । जसमा सडक दुर्घटनामा परेर ३३ वटा, कुकुरले लखेटेर २९ वटा, नहर तथा कुलोमा फसेर १४ वटा, बाघ/चितुवाको आक्रमणमा ३ वटा, तारजालिमा ठोक्किएर ३ वटा, मृत्युको कारण थाहा हुन नसकेको ५ वटा, पासोमा परेर १ वटा, रोगको कारण २ वटा, अन्य वन्यजन्तुको आक्रमणमा १ वटा र टुहुरा भएर १ वटा वन्यजन्तुहरू मृत्यु भएको छ । जसमा चित्तल ५७ वटा, बाँदर ७ वटा, लंगुर बाँदर ६ वटा, लगुना ४ वटा, बँदेल ३ वटा, वन बिरालो २ वटा, रतुवा २ वटा, बाघ, गैंडा, अजिंगर, काठे भालु, घोरल, चितुवाको बच्चा, जरायो, दुम्सी, निरविरालो, निलगाई, स्याल १/१ प्रजातिका रहेका छन । वन्यजन्तुको मृत्युको विस्तृत विवरण अनुसूची ९ मा दिईएको छ ।

यस आर्थिक वर्षमा मध्यवर्ती क्षेत्रबाट स्थानिय व्यक्तिहरू, CBAPU का सदस्यहरू, उपभोक्ता समिति तथा समूहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरू, प्रहरीहरूको सहयोगमा यस निकुञ्जमा १५ प्रजातिका १२४ वटा समस्यामा परेका वन्यजन्तुहरूको उद्धार गरिएको छ । जसमा सबै भन्दा बढी अजिंगर ८३ वटा, चित्तल १६ वटा, मगर गोही ४ वटा, चितुवा ३ वटा, बँदेल ३ वटा, रतुवा २ वटा, जरायो २ वटा, सर्प २ वटा, बाघ, सुनगोहोरो, कालो गोहोरो, कछुवा, हुचिल, चितुवाको बच्चा, लोखर्के, लगुना, च्याखुराका १/१ वटा वन्यजन्तुहरूको उद्धार तथा व्यवस्थापन गरिएको छ । वन्यजन्तु उद्धारको विस्तृत विवरण अनुसूची १० मा दिईएको छ ।

६.२ मुद्दा अनुसन्धान

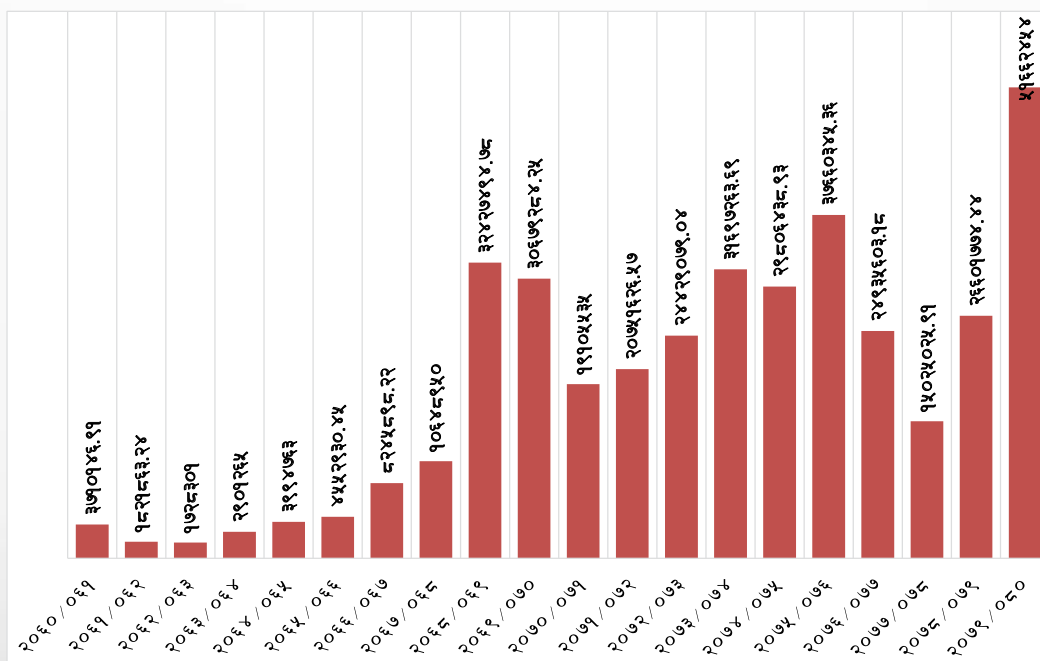
अघिल्लो आ.व.बाट जिम्मेवारी सरी आएको १० वटा मुद्दा र यस आ.व.मा दर्ता भएको २० वटा समेत गरी ३८ वटा मुद्दा थिए । यस आ.व.मा यस निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रमा हातहतियारहरू प्रयोग गरी वन्यजन्तुहरूको चोरी शिकार गरी आखेटोपहार राख्ने तथा ओसारपसार गर्ने तथा काठ चोरी निकासी जस्ता अवैध गतिविधिमा संलग्न वन्यजन्तु अपराधका र काठ काटी चोरी निकासी जस्ता अवैधमा संलग्न वन अपराधका २८ वटा मुद्दामा ८१ जना पक्राउ परी मुद्दा दायर भएको छ । जसमा वन अपराधका ८ वटा र वन्यजन्तु अपराधका २० मुद्दामा ८ जना महिला र ७३ जना पुरुष पक्राउ परि मुद्दा दायर भएको छ । ३८ वटा मुद्दामा वन अपराधको ४ वटा र वन्यजन्तु अपराधको २१ वटा गरी जम्मा २५ वटा मुद्दा फछर्योत भएको छ । यस आ.व.मा १ जना काठ मुद्दाको र ५ जना चोरीशिकार मुद्दाको गरी ६ जना फरार प्रतिवादीहरू समेतलाई पक्राउ गरी नियमानुसार कारवाही गरिएकोछ । अघिल्लो बर्षबाट जिम्मेवारी सरी आएको मुद्दा र यस आ.व.को मुद्दा सम्बन्धीको विस्तृत विवरण अनुसूची १५, १६, १७ र १८ मा दिईएको छ ।

६.३ पर्या-पर्याटन

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज बाघ र जंगली हात्तीको लागि प्रख्यात छ । किनकी यस निकुञ्जमा नेपालमा नै सबै भन्दा बढी जंगली हात्तीको संख्या रहेको छ । त्यसै गरी नेपालमा नै दोस्रो ठुलो संख्यामा बाघ यही पाईन्छ भने गैडा, बाह्रसिंगाको दोश्रो बासस्थानको रूपमा रहेको छ । कर्णाली चिसापानी पुल, बबई उपत्यका, हात्तीसार, गोही प्रजनन् केन्द्र अवलोकन भ्रमण गर्न तथा जंगल सफारी, जंगल वाक, चरा अवलोकन, क्याम्पिङ, फिसिङ, च्यापिटङ लगायतका पर्यटकिय गतिविधि गर्नको लागि यस निकुञ्जमा बाह्य तथा आन्तरिक पर्यटकहरू आउने गर्दछन् । आ.व. २०४१/०४२ मा २१२ जना पर्यटकहरूले भ्रमण गरेको यस निकुञ्जमा आ.व. २०७९/०८० सम्म २७१६९५ जना पर्यटकहरूले यस निकुञ्जको भ्रमण गरेका छन् । यस आ.व. २०७९/०८० मा नेपाली, सार्क र विदेशी गरि २४३९८ जना पर्यटकहरूले भ्रमण गरेका छन् । यसमा विदेशी ६३८४ जना, सार्क १२२८ जना र नेपाली १६७८६ जना रहेका छन् । आ.व. २०४१/०४२ देखिको हाल सम्मको पर्यटक राजश्वको सम्बन्धी विवरण अनुसूची ११ मा रहेको छ । आ.व. २०७९/०८० को नेपाली, सार्क र विदेशी पर्यटकको विवरण अनुसूची १२ मा दिईएको छ ।

६.४ राजश्व सम्बन्धी विवरण

यस आर्थिक वर्ष पर्यटक प्रवेश शुल्क, क्याम्पिङ, माछा मार्ने, च्यापिट, जंगल सफारी, दण्ड जरिवान, गाईड परिचयपत्र दर्ता तथा नविकरण शुल्क, वन रोयल्टी, अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क, प्रशासनिक दण्ड जरिवाना, बेरूजु र जफत लगायतका शिर्षकहरूबाट मु.अ.कर सहित कुल राजश्व रु. ५१६६२४५४।- संकलन भएको छ । यस आ.व.मा प्राप्त राजश्वको अनुसूची १३ मा दिईएको छ । आ.व. २०६०/६१ देखिको कुल राजश्व विवरण निम्न ग्राफमा दिइएको छ ।

६.५ मगर गोहीले बच्चा कोरलेको

नेपालमा पाईने २ किसिमको गोही प्रजातिमा घडियाल गोही र मगर गोही मध्ये मगर गोहीले तल्लो किंगफिसर क्षेत्रको कर्णाली नदिको भंगालोमा, पत्थरबाँध नजिक खौराहा खोलामा र NTNC देखी पश्चिम तर्फ खौराहा नदिमा गरी ३ वटा अलग अलग ठाउँमा बच्चा कोरलिएको भेटियो । यो हामी संरक्षणमा काम गर्ने सबैको लागि खुसीको कुरा हो ।

६.६ घडियाल गोही बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयलाई हस्तातरण

यस राष्ट्रिय निकुञ्जको ठाकुरद्वारा स्थित गोही प्रजनन केन्द्रमा मिति २०७३ जेष्ठ महिनामा Hatching भई हुर्किएका २ वटा भाले र ८ वटा पोथी गरी जम्मा १० वटा घडियाललाई मिति २०७९।१०।१९ गतेका दिन बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयलाई दिईएको थियो । उक्त १० वटा घडियाललाई बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जले “आजको आवश्यकता:सिमसारको पुनर्स्थापना” “ It’s time for wetland restoration” भन्ने मुल नारा रहेको विश्व सिमसार दिवस मनाउने क्रममा मिति २०७९।१०।१९ गतेका दिन बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा बग्ने राप्ती नदीको कुसुम क्षेत्रमा छोडिएको छ । विश्वमा नै दुर्लभ मानिएको घडियाल गोहीको संख्या प्राकृतिक बासस्थानमा नै बढाउने तथा संरक्षण गर्ने उद्देश्यले बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जले उपलब्ध गराएको १० वटा घडियाल गोहीलाई लुम्बिनी प्रदेशका मन्त्री कृष्ण केसी (नमुना) ज्युले उद्घाटन गर्नु भएको विश्व सिमसार दिवसको अवसरमा राप्ती नदिमा छोडिएका छ । उक्त सिमसार दिवसमा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, स्थानिय निकाय, ZSL, TAL, Friends for Wildlife Conseravation Group, स्थानिय पत्रकार लगायतका सरोकारवालाहरूको उपस्थित रहेको थियो ।

६.७ खरखडाई सम्पन्न

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको २०७९ पौष २८ गतेको दिन यस निकुञ्जका प्रमुख संरक्षण अधिकृत श्री अशोक भण्डारीको अध्यक्षतामा बसेको बैठकको निर्णयानुसार विगतका वर्षहरूमा जस्तै यस वर्ष पनि मध्यवर्ती क्षेत्रका स्थानिय बासिन्दाहरूको लागि नियमानुसार शुल्क लिई खरखडाई उपलब्ध गराउने भनि मिति २०७९।१०।७ र ८ गते २ दिन नजिकको निकुञ्जको पोष्टबाट खरखडाई संकलन पुर्जी वितरण गर्ने र मिति २०७९।१०।९ र १० गतेसम्म २ दिन मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने स्थानीय बासिन्दाहरूलाई निकुञ्ज क्षेत्रभित्र खरखडाई संकलन गर्न निकुञ्जको बन्जरिया, ओखरिया, हात्तीसार, ठाकुरद्वारा सेक्टर, बनखेत, मोतिपुर, अग्नेनी, भुरिगाउँ, सैनवार, परेवओडार, रम्मापुर सेक्टर, ढकेला, भासताल, थुमनी, बाँसपानी, राजकाँडा, कर्णाली चिसापानी, पूर्वी चिसापानी, हरे, बेतहनी, लेखपराजुल, तेलपानी, चेपाङ लगायतका पोष्टबाट अनुमति दिइएको थियो । खरखडाई संकलन अनुमतिबाट बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयले रु. १२,७५,४००।- (भ्याट सहितको) राजश्व संकलन गरेको छ । मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने स्थानीय बासिन्दाहरूको घर, गोठ लगायतका संरचना बनाउन खरखडाई आवश्यक पर्ने हुँदा खरखडाई पूर्जी खुलाईएको थियो ।

६.८ सहकारी व्यवस्थापन र जैविक विविधता संरक्षण सुविधा कोष (BCF)

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ को दफा १२ को उपदफा (१७) मा समुहले आफ्नो सदस्यहरूबाट साप्ताहिक रूपमा सवैलाई मान्य हुने रकम बचत संकलन तथा संकलित रकम लगानी गर्न सक्नेछ भन्ने व्यवस्था भएको र सोही निर्देशिकाको अनुसूची २ बमोजिम स्वीकृत भएको उपभोक्ता समितिको विधानमा समेत उपभोक्ता समितिले आफ्नो क्षेत्रका स्थानीय जनताहरूको जीवन उन्नतिको लागि सहकारीतामूलक बचत कार्यक्रम संचालन गर्ने, गराउने भन्ने कानुनी व्यवस्था भएकोले मध्यवर्ती सहकारी संस्थाहरू सम्बन्धित सहकारी डिभिजन कार्यालयसँग समन्वय गरी गठन र सञ्चालनमा सहयोग एवं सहकार्य गर्ने नीति अनुरूप सहकारी प्रवर्धन क्षेत्रमा यस निकुञ्जबाट काम हुँदै आएको छ ।

विगतमा संयुक्त राष्ट्र संघिय विकास कार्यक्रमको आर्थिक सहयोगमा मध्यवर्ती क्षेत्रमा सञ्चालित सहभागितात्मक संरक्षण कार्यक्रमबाट मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिलाई हस्तान्तरण भएको रु.३०,१०,०११ लाखको कोष नै जैविक विविधता संरक्षण कोष हो । उक्त कोषबाट २०६० साल जेष्ठदेखि मध्यवर्ती बचत तथा ऋण सहकारी संस्था मार्फत आय आर्जन, कृषि व्यवसाय, हरित उद्यम, वैकल्पिक उर्जा लगायतका क्षेत्रहरूमा ऋण प्रवाह हुँदै आएको छ । मध्यवर्ती क्षेत्र सामुदायिक बचत तथा ऋण कार्य निर्देशिका, २०६१ (पहिलो

संशोधन, २०६३) को अधिनमा रहि जैविक विविधता संरक्षण कोष परिचालन गरिएको छ ।

एउटा सहकारीमा बढीमा रु.५ (पाँच) लाखसम्म ऋण प्रवाह गरिएको छ । ऋण लगानी गर्दा ६% ब्याज दर र २ वर्षको भुक्तानी अवधि तय गरी ६/६ महिनामा सावाँ र ब्याज असुल गर्ने सम्झौता गरी सोहि बमोजिम गरिएको छ । यसरी गरिएको ऋण लगानीले मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएका उपभोक्ताहरूको आय आर्जन र जिविकोपार्जनमा समेत टेवा पुगेको छ । २०६० साल जेष्ठ २३ गते विश्वाशिलो बचत तथा ऋण सहकारी संस्था ठाकुरबाबा-८, बर्दियाबाट लगानी शुरु गरेको हाल सम्म मध्यवर्ती क्षेत्रका २३ वटा सहकारीमा लगानी गरिएको छ । यस आ.व.मा मध्यवर्ती क्षेत्रका ११ वटा सहकारीमा कुल रु.३२२५२९९१- रकम लगानी रहेकोछ । यस आ.व.सम्ममा जैविक विविधता संरक्षण कोषमा विभिन्न सहकारीमा गरिएको लगानी र बैकमा भएको मौजदात गरी जम्मा ३९८८४७७.०८१- रकम रहेको छ । हाल BCF उपयोग गरी रहेको सहकारी संस्थाहरूको विवरण तालिका नं. ५ मा दिईएको छ ।

तालिका नं. ५

क्र.सं.	सहकारीको नाम	ठेगाना	लगानी रकम	कैफियत
१	कल्पना बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	गेरुवा गा.पा.-६, मनाउ बर्दिया	१०००००	
२	ठाकुरबाबा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	ठाकुरबाबा न.पा.-९, बर्दिया	२५००००	
३	निरन्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बाँसगढी न.पा.-२, राझाबिच टोल, बर्दिया	३००२९९	
४	शिवपुर साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	ठाकुरबाबा न.पा.-६, बर्दिया	३७५०००	
५	मालिका बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	ठाकुरबाबा न.पा.-६, बर्दिया	३७५०००	
६	शिव बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	मधुवन न.पा.-१, बर्दिया	१२५०००	
७	बेलवा मध्यवर्ती कृषि सहकारी संस्था लि.	बाँसगढी न.पा.-२, बेतहनी, बर्दिया	५०००००	
८	जनएकता कृषक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बाँसगढी न.पा.-१, बबई चेपाड, बर्दिया	३७५०००	
९	सिको बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	ठाकुरबाबा न.पा.-१, बर्दिया	५०००००	
१०	सिंहबाहिनी कृषक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	ठाकुरबाबा न.पा.-२, सिंहबाहिनी बर्दिया	१२५०००	
११	दौना बेवरी कृषक सहकारी संस्था लि.	बारबर्दिया न.पा.-७, हर्नवा, बर्दिया	२०००००	

६.९ विशिष्ट व्यक्तिहरूबाट बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज अवलोकन तथा भ्रमण

मिति २०८०।०२।२८ गतेका दिन वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय वन मन्त्रि डा. विरेन्द्र प्रसाद महतो सहित वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव डा.रेवती रमण पौडेल, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक डा.महेश्वर ढकाल, वन तथा भू-संरक्षण विभागका महानिर्देशक श्री देवेश मणि त्रिपाठी, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका उपमहानिर्देशक श्री अजय कार्की, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषका सदस्य सचिव श्री सरदचन्द्र अधिकारीले बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज भ्रमण गर्नु भएको थियो । भ्रमणको क्रममा माननीय वन मन्त्रि डा.विरेन्द्र प्रसाद महतो समेतका विशिष्ट व्यक्तिहरूले बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको जैविक विविधता सहित यसको बारेमा र जैविक विविधताको संरक्षणमा भएका कामहरू, निकुञ्जको वर्तमान अवस्था, संभावना तथा चुनौतीका विषयमा जानकारी लिनभएको थियो भने भावी दिनहरूमा चाल्नुपर्ने कदमका विषयमा आवश्यक निर्देशन समेत दिनुभएको थियो । साथै निकुञ्ज भित्र मुख्यालय देखि गैंडा मचान, लगुना मचान, लालमाटी अग्रेनी हुँदै ठाकुरद्वारसम्म जंगल सफारी गरी घाँसे मैदान निर्माण तथा व्यवस्थापन, पानी पोखरी निर्माण तथा व्यवस्थापन, वनपथ मर्मत जस्ता भएका कामहरूको अवलोकन गर्नु भएको थियो ।

मिति २०८०।०२।१९ गतेका दिन वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव डा.रेवती रमण पौडेल र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक डा.महेश्वर ढकालले बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज भ्रमण गर्नु भएको थियो । भ्रमणको क्रममा सचिव डा.रेवती रमण पौडेलले बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको जैविक विविधता सहित यसको बारेमा र जैविक विविधताको संरक्षणमा भएका कामहरू,

निकुञ्जको वर्तमान अवस्था, संभावना तथा चुनौतीका विषयमा जानकारी लिनुभएको थियो भने भावी दिनहरूमा चाल्नुपर्ने कदमका विषयमा आवश्यक निर्देशन समेत दिनुभएको थियो ।

मिति २०८०।५।२९ गतेका दिन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक डा.महेश्वर ढकालले बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज भ्रमण गर्नु भएको थियो । भ्रमणको क्रममा महानिर्देशक ज्यूले बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको जैविक विविधता सहित यसको बारेमा र जैविक विविधताको संरक्षणमा भएका कामहरू, निकुञ्जको वर्तमान अवस्था, संभावना तथा चुनौतीका विषयमा जानकारी लिनुभएको थियो भने भावी दिनहरूमा चाल्नुपर्ने कदमका विषयमा आवश्यक निर्देशन समेत दिनुभएको थियो ।

६.१० संरक्षणका साझेदार संस्थाहरूको संरक्षण र व्यवस्थापनमा सहभागिता

यस निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको संरक्षण एवं विकासका लागि राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष बर्दिया संरक्षण कार्यक्रम, WWF नेपाल, ZSL, तराई भू-परिधि कार्यक्रम, ILAM, Himalayan Nature लगायतका साझेदार संघ संस्थाले निकुञ्ज एवं निकुञ्ज र यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको जैविक विविधता संरक्षण, निकुञ्ज तथा नेपाली सेनाका कर्मचारीहरूको क्षमता विकास, चोरी शिकार तथा चोरी निकासी जस्ता अवैध गतिविधिहरूको नियन्त्रणको लागि सहयोग, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरणमा सहयोग, मध्यवर्ती क्षेत्रका स्थानिय जनताको जिवीकोपार्जनमा सहयोग, जस्ता विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरि सहयोग गरेका छन् । जसमा तराई भू-परिधि कार्यक्रमबाट वन्यजन्तुको पानी पोखरी मर्मत, लेखपराजुल पोष्ट मर्मत कार्य भएको छ भने दानव ताल देखि गुठी रातमाटेसम्म वनपथ मर्मत कार्य भएको छ । त्यसै गरी NTNC मार्फत ZSL को आर्थिक सहयोगमा घाँसे मैदान व्यवस्थापन र कर्णाली देखि सैनावारसम्म वनपथ मर्मत कार्यमा सहयोग भएको छ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची १

आ.ब. २०७९/८० को राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना तर्फको वार्षिक प्रगति विवरण

१. आर्थिक वर्ष: २०७९/८०
२. बजेट उपशीर्षक नं: ३२९०३१०१
३. मन्त्रालय: वन तथा वातावरण
४. आयोजना/कार्यालयको नाम: बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
५. कार्यक्रम /आयोजनाको नाम: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना
६. आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम: अशोक भण्डारी
७. यस अबधिको बजेट रू.: २०८६.४६
- क. आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :
  - (२) संस्था:
  - (३) जनसहभागिता:
- ख. बैदेशिक (१) ऋण
  - (२) अनुदान :

८. यस अबधिको खर्च रकम र प्रतिशत: १८१६.८५, ८७.०८%
- क. आन्तरिक (१) नेपाल सरकार:
  - (२) स्थानीय निकाय/संस्था:
  - (३) जनसहभागिता
- ख. बैदेशिक (१) ऋण
  - (२) अनुदान
९. चालु आ.ब.को हालसम्मको खर्च रकम र प्रतिशत: १८१६.८५, ८७.०८%
१०. कुल लागत मध्य हालसम्म शुरु देखि यस अबधि सम्मको कुल खर्च रकम र प्रतिशत:
  ११. आयोजनाको शुरुदेखि यस अबधिसम्मको भौतिक प्रगती प्रतिशत : ९१.४%
  १२. आयोजनाको कुल अबधि मध्य बितेको समय प्रतिशतमा :
  १३. यस त्रैमासिक अबधिको भौतिक प्रगति: ९१.४ %

(रकम रु. लाखमा)

क्र.स.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शिर्षक	इकाई	आ.व. २०७९/८० को वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			सूचांकमा आधारित उपलब्धी	कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट		
अ) पुजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू											
११.१.२.५	पोष्ट भवन निर्माण	३१११२	संख्या	२.०	४.७९	१००.०	२.०	४.८	१३.९१		
११.३.२.६	मोटरसाईकल/स्कुटर खरिद	३११२१	वटा	१.०	०.१४	३.०	१.०	०.१४	२.९९		
११.३.७.३	ल्यापटप खरिद	३११२२	वटा	१.०	०.०७	१.५	१.०	०.०७	१.५		
११.३.७.४	डेस्कटप कम्प्युटर खरिद	३११२२	सेट	१.०	०.०४	०.८	१.०	०.०४	०.८		
११.३.७.८१	गोप्रो क्यामेरा खरिद	३११२२	वटा	१.०	०.१	२.०	१.०	०.१	२.०		
११.४.२.१	वनपथ ग्राभेलिङ	३११५१	कि.मि.	५.०	०.७२	१५.०	०.०२	०.०	०.३४		
११.४.७.१	काठेपुल निर्माण	३११५१	वटा	२.०	०.४८	१०.०	२.०	०.४८	१०.०		
११.४.१६.४	खानेपानी मुहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन	३११५६	वटा	१.०	०.०५	१.०	१.०	०.०५	०.९९		
११.४.१६.५	खानेपानी ट्युबेल निर्माण	३११५६	वटा	१.०	०.०२	०.५	१.०	०.०२	०.४९		
११.४.१६.६	खानेपानी ट्यांकी निर्माण	३११५६	वटा	१.०	०.२४	५.०	१.०	०.२४	४.७५		
११.४.१७.५२	घाँसे मैदान निर्माण	३११५७	हेक्टर	३०.०	०.८६	१८.०	३०.०	०.८६	१७.८८		
११.४.१७.५६.१	मेषजाली सहित तारवार निर्माण	३११५७	कि.मि.	६.०	५.७५	१२०.०	६.०	५.७६	११९.९८		
११.४.१७.५६.२	सोलार फेन्स निर्माण	३११५७	कि.मि.	३.०	१.४४	३०.०	३.०	१.४४	२९.४३		
११.४.१७.५६.३	वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापन	३११५७	वटा	१.०	१.४४	३०.०	१.०	१.४४	२९.९८		
११.४.१७.५६.४	हात्ती /चितुवा प्रभावित क्षेत्रमा सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान	३११५७	वटा	१.०	०.४८	१०.०	१.०	०.४८	१०.०		
११.४.१७.५८	पोष्टमा सोलार जडान	३११५७	वटा	४.०	०.१९	४.०	४.०	०.१९	३.९८		
११.४.१७.६२	पानी पोखरीमा बोरिङ सहितको सोलार जडान	३११५७	वटा	२.०	०.९६	२०.०	२.०	०.९६	१९.५२		
११.४.१७.३१२	सामुदायिक वनको विधान/कार्योजना नविकरण	३११५७	वटा	२०.०	०.४८	१०.०	१०.०	०.२४	४.८४		

क्र.स.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शिर्षक	इकाई	आ.व. २०७९/८० को वार्षिक लक्ष्य				वार्षिक प्रगति			सूचांकमा आधारित उपलब्धी	कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट			
११.४.१७.६४६	कर्णाली नदिको केही बहाव गरेरवा तर्फ परिवर्तन	३११५७	पटक	१.०	०.९६	२०.०	१.०	०.९६	१९.८८			
११.४.२२.३	साईनबोर्ड/सूचना बोर्ड निर्माण	३११५९	वटा	१५.०	०.२२	४.५	१५.०	०.२२	४.४७			
११.४.२२.१४	सार्वजनिक शौचालय निर्माण	३११५९	वटा	१.०	०.२४	५.०	१.०	०.२४	५.०			
११.४.२२.१५	गोलघर/प्रतिशालय निर्माण	३११५७	वटा	१.०	०.२४	५.०	१.०	०.२४	४.९८			
११.५.३.१	वनपथ मर्मत सुधार	३११७१	कि.मि.	५०.०	०.९४	१९.५८	५०.०	०.९४	१९.५५			
११.५.५.३	पर्यटक मार्ग मर्मत तथा स्तरोन्नती	३११७१	कि.मि.	२५.०	०.६	१२.५	२५.०	०.६	१०.४८			
११.५.७.१	काठेपुल मर्मत	३११७१	वटा	३.०	०.१४	२.९५	३.०	०.१४	२.९५			
११.५.१६.२	खानेपानी मर्मत (पाईप जडान)	३११७१	वटा	५.०	०.२२	४.४९	५.०	०.२२	४.४९			
११.५.१६.४	वन्यजन्तुका खानेपानी पोखरी मर्मत	३११७१	वटा	१०.०	०.२३	४.७६	१०.०	०.२२	४.७६			
११.५.१७.८	भ्यू-टावर (मचान) मर्मत	३११७१	वटा	२.०	०.१९	३.९	२.०	०.१९	३.९			
११.५.१७.९	साईनबोर्ड/सूचना बोर्ड मर्मत	३११७१	वटा	१०.०	०.०५	१.०	१०.०	०.०१	०.९३			
११.५.१७.१०	पर्यटक टिकट काउण्टर मर्मत सुधार	३११७१	वटा	१.०	०.२४	५.०	१.०	०.२४	४.९८			
११.५.१७.११	प्रतिशालय / गोल घर मर्मत	३११७१	वटा	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०			
११.५.१७.१५	सोलार फेन्स / तारवार मर्मत	३११७१	कि.मि.	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०			
११.५.१७.२८	निकुञ्जको सुबिधा प्राप्त बाटो/मार्गको झाडि सफाई	३११७१	कि.मि.	१०.०	०.१२	२.४९	१०.०	०.१२	२.४७			
११.५.२२.२	कार्यालय भवन मर्मत सुधार	३११७१	वटा	१.०	०.१९	४.०	१.०	०.१९	३.९८			
११.५.२२.३	पोष्ट भवन मर्मत	३११७१	वटा	५.०	०.२	४.१५	५.०	०.२	३.५९			
११.५.२२.५	सूचना केन्द्र मर्मत	३११७१	वटा	१.०	०.२२	४.६	१.०	०.२२	४.६			
११.५.२२.७	वन्दीगृह मर्मत सुधार	३११७१	वटा	१.०	०.२४	५.०	१.०	०.२४	४.९७			
११.५.२२.१०	शौचालय मर्मत	३११७१	वटा	५.०	०.१२	२.४८	५.०	०.१२	२.४७			

क्र.स.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शिर्षक	इकाई	आ.व. २०७९/८० को वार्षिक लक्ष्य				वार्षिक प्रगति			सूचांकमा आधारित उपलब्धी	कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट			
११.५.२२.११	बिजुली वाइरिंग मर्मत	३११७१	वटा	१.०	०.०४	०.८६	१.०	०.०४	०.८६			
११.५.२२.४९	लालमाटी भवनहरूको मर्मत तथा संचालन	३११७१	पटक	१.०	१.४४	३०.०	१.०	१.४४	२९.९५			
११.६.१३.१४	कार्यालयको लागि फर्निचर खरिद	३११२३	पटक	१.०	०.१४	२.९८	१.०	०.१४	२.९८			
११.२.२.१	सरकारी भवन / बाटोका लागि जग्गा खरिद	३१४११	पटक	१.०	०.५८	१२.०	०.०	०.०	०.०			
११.४.१७.८२८	निजी वन व्यवस्थापन सहयोग (विस्वा, सिंचाई तथा तारबार सहयोग)	३११५७	हेक्टर	५.०	०.२४	५.०	१.०	०.०५	०.७८			
११.४.१७.८२५	आयोजनाको लक्षित क्षेत्रमा घाँसे मैदान व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग	३११५७	हेक्टर	३०.०	०.४३	९.०	३०.०	०.४४	९.०			
११.४.१७.८२६	आयोजनाको लक्षित क्षेत्रमा सिमसार व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग	३११५७	वटा	२.०	०.४८	१०.०	२.०	०.४८	१०.०			
११.४.२२.२३२	वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र स्थापना तथा व्यवस्थापनको लागि सहयोग	३११५९	वटा	१.०	५.७५	१२०.०	१.०	५.७५	८६.७५			
११.१.२.१३५	कार्यालय भवनको तल्ला थप	३१११२	वटा	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०			
११.३.७.८०	नाईट भिजन बाईनाकुलर खरिद	३११२२	वटा	१.०	०.०५	१.०	१.०	०.०५	०.९९			
११.३.७.८२	ग्राँसक्टर खरिद	३११२२	वटा	१.०	०.०७	१.५	१.०	०.०७	१.४९			
११.४.१७.११८०	समस्याग्रस्त वन्यजन्तुमा रेडियो कलर जडान	३११५७	वटा	२.०	०.६७	१४.०	०.०	०.०	०.०			
११.४.१४.११३५	आयोजनाको लक्षित क्षेत्रमा नदि किनार संरक्षण लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग	३११५४	प्याकेज	१.०	०.४८	१०.०	१.०	०.४८	१०.०			
११.४.१६.१	खानेपानी निर्माण (पाईप जडान)	३११५६	वटा	१.०	०.२४	५.०	१.०	०.२४	४.८			
११.५.२२.७०	पोष्ट भवन मर्मत (थप)	३११७१	वटा	१.०	०.९६	२०.०	०.२	०.९९	३.६८			
	क) पुर्जीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको जम्मा				३५.१८	७३३.५४		३१.९९	६२३.९९			

क्र.स.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शिर्षक	इकाई	आ.व. २०७९/८० को वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			सूचांकमा आधारित उपलब्धी	कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट		
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू											
२.६.२.४२	कर्मचारीलाई वन्यजन्तु उद्धार तथा व्यवस्थापन तालिम	२२५११	पटक	१.०	०.०५	१.०	१.०	०.०५	०.९८		
२.६.३.४	गोमस्काउट/सेनालाई पुनर्ताजिकि तालिम	२२५११	जना	१.०	०.०५	१.०	१.०	०.०५	०.९७		
२.६.५.६	वन्यजन्तुको आनीवानी सम्बन्धी सचेतना गोष्ठी	२२५१२	पटक	१.०	०.०२	०.५	१.०	०.०२	०.५		
२.६.६.४	सरोकावालासाग संरक्षण सम्बन्धी अन्तरक्रिया गोष्ठी	२२५१२	पटक	२.०	०.०५	१.०	२.०	०.०४	०.९८		
२.६.६.११	वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ब्यूरो बैठक /गोष्ठी	२२५१२	पटक	२.०	०.०५	१.०	२.०	०.०४	१.०		
२.६.६.१४	मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण सचेतना गोष्ठी	२२५१२	पटक	२.०	०.०५	१.०	२	०.०२	१		
२.६.६.१९	सामुदायिक वन व्यवस्थापन तालिम /गोष्ठी	२२५१२	पटक	२.०	०.०५	१.०	२	०.०२	१		
२.७.५.६	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	संख्या	१००.०	०.०५	१.०	१००.०	०.०५	१.०		
२.७.५.७	संरक्षण सम्बन्धी प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन तथा बितरण	२२५२२	पटक	१.०	०.०५	१.०	१.०	०.०५	०.९९		
२.७.५.८	संरक्षण सम्बन्धी संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसार	२२५२२	महिना	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.५.४६	ईको क्लव संचालन सहयोग	२२५२२	वटा	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.७.९५	घडियाल गोही/कछुवा संरक्षण तथा व्यवस्थापन	२२५२२	निरन्तर	१.०	०.३८	८.०	१	०.३८	७.९७		
२.७.७.१०५	हात्ती सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान	२२५२२	पटक	१.०	०.१४	३.०	१.०	०.१४	२.६३		
२.७.२१.२	घाँसे मैदान व्यवस्थापन	२२५२२	हेक्टर	२६५.०	१.९१	३९.७५	२६५.०	१.९१	३९.७५		
२.७.२१.७	बरामद वन पैदावार व्यवस्थापन	२२५२२	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.२१.८	आखेटोपहार व्यवस्थापन	२२५२२	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.२१.१०	चोरी शिकार नियन्त्रण स्विप अपरेसन	२२५२२	पटक	१०.०	०.०९	१.९२	१०	०.०९	१.९२		
२.७.२१.११	चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि युवा परिचालन	२२५२२	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		

क्र.स.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शिर्षक	इकाई	आ.व. २०७९/८० को वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			सूचांकमा आधारित उपलब्धी	कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट		
२.७.२१.१३.१	संरक्षित क्षेत्रका सरोकारवालाहरूसंग अन्तरक्रिया (डडेलो व्यवस्थापन)	२२५२२२	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.२१.१३.४	गाउँ बस्ति नजिक डडेलो जोखिमयुक्त वन क्षेत्रको ब्यबस्थापन	२२५२२२	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.२१.१३.६	वन डडेलो ब्यवस्थापन सम्बन्धी संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसार	२२५२२२	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.२१.१३.७	सेना, प्रहरी, प्रशासन, नागरिक समाजसंगको सहकार्यमा डडेलो नियन्त्रण	२२५२२२	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.२१.१४	टुहुरा तथा समस्याग्रस्त वन्यजन्तु व्यवस्थापन	२२५२२२	पटक	४.०	०.१९	४.०	४	०.१९	४		
२.७.२१.१७	पर्यटकिय क्षेत्रको फोहोर मैला व्यवस्थापन (सरसफाई)	२२५२२२	पटक	२.०	०.०२	०.५	१.०	०.०१	०.२५		
२.७.२१.२५२	सुराकी व्यवस्थापन	२२५२२२	पटक	१.०	०.०४	०.७५	१.०	०.०४	०.७५		
२.७.२५.१७	मुद्दा अनुसन्धान तथा तहकिकात	२२५२२२	पटक	१६.०	०.०७	१.५२	१६	०.०६	१.५२		
२.७.२५.१८	वन्यजन्तुवाट टुहुरा बनाइएका वालवालिकालाई छात्रवृति	२२५२२२	जना	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.२७.६	वन्यजन्तु सप्ताह (१-७ वैशाख)	२२५२९	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.२७.७	विश्व सिमसार दिवस (फेब्रुअरी २)	२२५२९	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
२.७.२७.८	बाघ दिवस (जुलाई २९)	२२५२९	पटक	१.०	०.०५	०.९८	१.०	०.०५	०.९८		
२.६.३.४२	अबैध वन्यजन्तु अपराध ब्यवस्थापन सम्बन्धी अनुसन्धान अधिकारीहरूलाई क्षमता विकास	२२५११	वटा	१.०	०.१४	३.०	१.०	०.१४	३.०		२६.३४
२.६.३.४३	निकुञ्जका कर्मचारीहरूका लागि काम र कर्तब्यका बारेमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम (नयाँ कर्मचारी समेत)	२२५११	वटा	१.०	०.०५	१.०	१	०.०५	१		
२.७.२५.३२३	WCCB को संस्थागत विकास को लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग	२२५२२२	प्याकेज	१.०	०.०७	१.५	१.०	०.०७	१.४८		
२.७.२५.४५९	वन डडेलो ब्यवस्थापनको लागि नविन्तम उपाय तथा प्राविधिमा सहयोग	२२५२२२	प्याकेज	१.०	०.१	२.०	१.०	०.१	२.०		

क्र.स.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शिर्षक	इकाई	आ.व. २०७९/८० को वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			सूचांकमा आधारित उपलब्धी	कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट		
२.७.२५.३२४	राजमार्गमा वन्यजन्तुको दुर्घटनाको अनुगमन कार्यको लागि सहयोग	२२५२२२	प्याकेज	१.०	०.०७	१.५	१.०	०.०७	१.५		
२.७.२५.३२६	वन्यजन्तु उद्धार, नियन्त्रण, उपकरण तथा क्षमता विकास सहयोग	२२५२२२	प्याकेज	१.०	०.१४	३.०	१.०	०.१४	२.९६		
२.६.६.१९७	जैविक चौतारीको माध्यमबाट संरक्षणको सवाल, चुनौती तथा अवसर सम्बन्धी छलफल तथा संबाद	२२५१२२	वटा	१.०	०.०५	१.०	१.०	०.०५	०.९४		
२.७.२५.३२५	स्थानिय स्तरमा संरक्षण सम्बन्धी दिवस समारोहको लागि सहयोग	२२५२२२	वटा	१.०	०.१	२.०	१.०	०.१	१.९९		
२.६.६.१९६	स्थानिय स्तरको अन्तर सिमापार समन्वय बैठक	२२५१२२	वटा	१.०	०.१	२.०	१.०	०.१	१.९९		
२.७.२५.४६४	कार्यक्रम अनुगमन तथा प्राविधिक व्यवस्थापन सहयोग	२२५२२२	प्याकेज	१.०	०.१	२.०	१	०.१	२		
२.७.२५.४६५	मानव वन्यजन्तु असमझदारी घटनाहरूको समुदायमा आधारित प्रतिवेदन प्रणाली लागु गर्ने	२२५२२२	प्याकेज	१.०	०.१२	२.५	१.०	०.१२	२.५		
२.७.२५.४६६	मानव वन्यजन्तु बिचको असमझदारी रोकथाम तथा उपचारात्मक उपायहरू सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी	२२५२२२	प्याकेज	१.०	०.२४	५.०	१.०	०.२४	४.९८		
७.२.८.१	वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग	२७२१२	निरन्तर	१.०	१२.३७	२५८.०	१	१.२७	२१५.४५		
	ख) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको जम्मा				१६.९६	३५३.४२			३०९.९९		
	ग) कार्यक्रम तर्फको जम्मा (क + ख)				५२.१४	१०८६.९६		४९.०४	९३३.१		
	प्रशासनिक खर्च				४७.९	९९९.५		४२.३६	६४७.९६		
	कुल जम्मा खर्च (ग + प्रशासनिक खर्च)				१००	२०८६.४६		९१.४	१८९६.८५		

अनुसूची २

आ.ब. २०७९/८० को राष्ट्रिय हात्तीसारहरू आयोजना तर्फको वार्षिक प्रगति विवरण

१. आर्थिक वर्ष: २०७९/८०
२. बजेट उपशीर्षक नं.: ३२९०३०१३
३. मन्त्रालय: वन तथा वातावरण
४. आयोजना/कार्यालयको नाम: बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
५. कार्यक्रम /आयोजनाको नाम: हात्तीसारहरू
६. आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम: अशोक भण्डारी
७. यस अबधिको बजेट रू.: २६७.३८
- क. आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :
  - (२) संस्था:
  - (३) जनसहभागिता:
- ख. बैदेशिक (१) ऋण
  - (२) अनुदान :

८. यस अबधिको खर्च रकम र प्रतिशत: २५२.३८, ९४.४२%
- क. आन्तरिक (१) नेपाल सरकार:
  - (२) स्थानीय निकाय/संस्था:
  - (३) जनसहभागिता
- ख. बैदेशिक (१) ऋण
  - (२) अनुदान
९. चालु आ.ब.को हालसम्मको खर्च रकम र प्रतिशत: २५२.३८, ९४.४२%
१०. कुल लागत मध्य हालसम्म शुरु देखि यस अबधि सम्मको कुल खर्च रकम र प्रतिशत:
११. आयोजनाको शुरुदेखि यस अबधिसम्मको भौतिक प्रगती प्रतिशत : ९६.१७%
१२. आयोजनाको कुल अवधि मध्य बितेको समय प्रतिशतमा :
१३. यस त्रैमासिक अबधिको भौतिक प्रगति: ९६.१७ %

(रकम रू. लाखमा)

क्र.स.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शिर्षक	इकाई	आ.व. २०७९/८० को वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			सूचकमा आधारित उपलब्धी	कै.
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट		
अ) पुजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू											
११.१.२.८१	हात्तीको दाना राख्ने स्टोर भवन निर्माण	३१११२	संख्या	१.०	१४.९६	४०.०	१.०	१४.९६	३५.५२		
११.३.७.५	प्रिन्टर खरिद	३११२२	वटा	१.०	०.०९	०.२४	१.०	०.०९	०.२४		
११.४.१६.१	खानेपानी निर्माण (पाईप जडान)	३११५६	वटा	१.०	०.३७	१.०	१.०	०.३७	०.९८		
११.४.१७.५६.४	हात्ती/चितुवा प्रभावित क्षेत्रमा सोलार आउटडोर ल्याम्प जडान	३११५७	वटा	३.०	१.१२	३.०	३.०	१.११	२.९६		
११.४.१७.६१	पर्यटक विश्रामस्थल निर्माण	३११५७	वटा	१.०	०.३७	१.०	०.०	०.०	०.०		

क्र.स.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शिर्षक	इकाई	आ.व. २०७१/८० को वार्षिक लक्ष्य				वार्षिक प्रगति			सूचांकमा आधारित उपलब्धी	कै.
				परिमाण	भार	बजेट	भार	परिमाण	भार	बजेट		
११.४.२.२.१४	सार्वजनिक शौचालय निर्माण	३११५९	वटा	१.०	१.८७	५.०	१.८७	१.०	१.८७	४.९५		
११.४.२.२.६७	हात्तीको हौदा, गद्दा, धर्ना, छुन्वा निर्माण	३११५९	वटा	१.०	०.३७	१.०	०.३७	१.०	०.३७	१.०		
११.५.१.६.२	खानेपानी मर्मत (पाईप जडान)	३११७९	वटा	१.०	०.०१	०.०२	०.०१	१.०	०.०१	०.०२		
११.५.१.६.३	खानेपानी मर्मत (ट्युबेल)	३११७९	वटा	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
११.५.२.२.२	कार्यालय भवन मर्मत सुधार	३११७९	वटा	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
११.५.२.२.४	हात्तीको सेड घर मर्मत संभार	३११७९	वटा	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
११.५.२.२.१०	शौचालय मर्मत	३११७९	वटा	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
११.५.२.२.११	बिजुली वाइरिंग मर्मत	३११७९	वटा	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
११.५.२.२.१६	हात्तीको हौदा, गद्दा मर्मत सुधार	३११७९	वटा	१.०	०.१९	०.५	०.१९	१.०	०.१९	०.४९		
११.६.१.३.१४	कार्यालयको लागि फर्निचर खरिद	३११२३	पटक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
क) पुजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको जम्मा					१९.३५	५१.७६	१८.९७		१८.९७	४६.१६		
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू												
२.६.२.३८	हात्तीसारका कार्मचारिलाई वन्यजन्तु उद्धार तथा व्यवस्थापन तालिम	२२५११	पटक	२.०	१.१२	३.०	१.१२	२.०	१.१२	३.०		
२.६.३.८	हात्तीसारका कर्मचारिलाई हात्ती व्यवस्थापन तालिम	२२२३१	पटक	२.०	१.०५	२.८	०.५२	२	०.५२	२.८		
२.७.२.१.११	हात्तीसार व्यवस्थापन	२२५२२	पटक	१.०	२.९९	८.०	२.२५	१	२.२५	८		
ख) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको जम्मा					५.१६	१३.८				१३.८		
ग) कार्यक्रम तर्फको जम्मा (क + ख)					२४.५१	६५.५६	२४.१५		२४.१५	५९.९६		
प्रशासनिक खर्च					७५.४८	२०१.८२	७२.०३		७२.०३	१९२.४२		
कुल जम्मा खर्च (ग + प्रशासनिक खर्च)					१००	२६७.३८	९६.१९		९६.१९	२५२.३८		

अनुसूची ३

आ.ब. ०७९।०८० को मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम तर्फको वार्षिक प्रगति विवरण

क्र.सं.	क्रियाकलाप विवरण	कार्यक्रम कोड नं.	इकाई	आ.ब. २०७९।०८० को						कैफियत
				वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगति		परिमाण	वजेट	
				भार	वजेट	परिमाण	वजेट			
क	संरक्षण कार्यक्रम ३०									
१	संरक्षण अवलोकन भ्रमण	५.१.७.६२१	वटा	६	११५६	८२४०००	६	७९१०००		
२	वन्यजन्तु छेकबार मेसजाली निर्माण	५.१.७.६००	मिटर	४५	१२६	९००००	५०	९००००		
३	वन्यजन्तु छेकबार मेसजाली मर्मत	५.१.७.६१६	मिटर	५७०	११८२	१३००००	५६०	१२७०००		
४	वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिमा विमा कार्यक्रम	५.१.७.६२२	पटक	१	११४०	१०००००	१	९७०००		
५	विद्युतिय चुलो वितरण	५.१.७.६२१	वटF	२०	११३३	९५०००	२३	९५०००		
६	उपभोक्ता समितिको भवन निर्माण	५.१.७.६००	वटF	१	११३३	९५०००	१	९४०००		
७	सुरक्षित बास्नाको खोर निर्माण	५.१.७.६१६	वटF	६	१२६	९००००	६	८५६९०		
८	सामुदायिक वन तथा विद्युतिय तारबार हेरालु तलब	५.१.७.६२२	जना	६	७१४३	५३००००	६	५३००००		
९	स्वानेपानी मूल संरक्षण तथा व्यवस्थापन	५.१.७.६२१	स्थान	१	०६३	४५०००	१	४५०००		
१०	अग्नीरेखा निर्माण	५.१.७.६००	मिटर	२०००	११९६	१४००००	२३३०	१४००००		
संरक्षण	कार्यक्रम तर्फको जम्मा:				३०१००	२१३९०००		२०९४६९०		
स्व	सामुदायिक विकास ३० छ									
१	वन्यजन्तु छेकबार मेसजाली निर्माण	५.१.७.६२९	मिटर	७०	११७३	१२३०००	३९०	१२३०००		

क्र.सं.	क्रियाकलाप विवरण	कार्यक्रम कोड नं.	इकाई	आ.ब. २०७९/१०८० को						कैफियत
				वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगति		परिमाण	बजेट	
				भार	बजेट	परिमाण	बजेट			
२	विद्युतिय तारबार तथा म.सा.वनमा काडे तारबार निर्माण तथा मर्मत	५.१.७.६३२	मिटर	१३००	३१०	२२१०००	१०००	२१८०००		
३	वन्यजन्तु छेकवार मेसजाली मर्मत	५.१.७.६२९	मिटर	५००	११४७	१०५०००	२०००	१०५०००		
४	ट्रि हाउस मर्मत	५.१.७.६७७	वटा	१	०३२	२३०००	१	२२०००		
५	मचान मर्मत	५.१.७.६४२	वटा	३	२१७५	१९६०००	३	१९६०००		
६	सामुदायिक भवन निर्माण तथा मर्मत सम्भार	५.१.७.६४८	वटा	४	४४२	३१५०००	४	३१५०००		
७	पर्यटकिय प्रतिक्षलय निर्माण	५.१.७.६५८	वटा	१	११०८	७७०००	१	७६०००		
८	गोरेटो बाटो मर्मत	५.१.७.७२२	मिटर	१२६०	७१७३	५५१०००	१०८६	५४५५६५		
९	सिंचाई बाँध तथा टकी निर्माण	५.१.७.७१२	स्थान	२	३१५१	२५००००	२	२५००००		
१०	पशु आहार डुड वितरण	५.१.७.६६०	वटा	७६	३१२०	२२८०००	८०	२२३०००		
११	खानेपानी मूल संरक्षण तथा व्यवस्थापन	५.१.७.६३८	स्थान	१	०१७०	५००००	१	४९०००		
ग	सामुदायिक विकासको जम्मा:				३०१००	२१३९०००		२१२२५६५		
	सीप तथा आयआर्जन २० छ									
१	फलफुलका विरूवा वितरण	५.१.७.६७०	वटा	३००	०१८४	६००००	३००	६००००		
२	अडुवाको विड वितरण	५.१.७.६९६	के.जि.	६००	०१८४	६००००	६००	६००००		
३	उन्नत जातको बोयर बोका वितरण	५.१.७.६७१	वटा	२	११६८	१२००००	३	१२००००		
४	बायो ग्यास मर्मत	५.१.७.६७३	वटा	३६	२१२४	१६००००	४७	१५८८००		
५	सिलाई कटाई तालिम	५.१.७.६६८	पटक	१	०१८६	६१०००	१	६००००		

क्र.सं.	क्रियाकलाप विवरण	कार्यक्रम कोड नं.	इकाई	आ.ब. २०७९/०८० को						कैफियत
				वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगति		परिमाण	बजेट	
				भार	बजेट	परिमाण	बजेट			
७	पर्याप्यटन व्यवस्थापन तालिम	५.१.७.६८४	पटक	१	०३४	२४०००	१	२३०००		
८	ट्रि हाउस मर्मत	५.१.७.६५२	वटा	१	०३२	२३०००	१	२२०००		
९	व्यवसायिक बास्त्रा पालन तालिम	५.१.७.६८६	पटक	१	११३६	९७०००	१	९५०००		
१०	विद्युतिय तारबार मर्मत	५.१.७.६९८	मिटर	१०००	११३६	९७०००	१२००	९५०००		
११	जैविक मल बनाउने तालिम	५.१.७.६८९	पटक	१	०१७०	५००००	१	४७०००		
१२	दुग्ध उत्पादन तालिम	५.१.७.६९१	पटक	१	०१८४	६००००	१	५९०००		
१३	सुरक्षित बास्त्राको खोर निर्माण	५.१.७.६८०	वटा	१७	३१०९	२२००००	१७	२२००००		
१४	दुग्ध बोक्ने क्यान वितरण	५.१.७.६८३	वटा	२६०	३५६	२५४०००	२६०	२५१५००		
१५	वन्यजन्तु छुन्छ व्यवस्थापनका लागि विमा कार्यक्रम	५.१.७.६९२	पटक	१	११२	८००००	१	८००००		
१६	कमप्युटर तालिम	५.१.७.६९५	पटक	१	०१८४	६००००	१	६००००		
सीप तथा आयआर्जनको जम्मा:					२०१००	१४२६०००		१४११३००		
घ	संरक्षण शिक्षा १० छ									
१	चोरीशिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियान कार्यक्रम संचालन	५.१.७.७००	स्थान	१९	४१५०	३२१०००	१९	३२१०००		
२	संरक्षण सचेतना कार्यक्रम	५.१.७.७०४	वटा	६	११८९	१३५०००	६	१३३०००		
३	ईको क्लब पुनरगठन	५.१.७.७०२	पटक	१	०१२१	१५०००	५	१५०००		
४	हाजिर जवाफ प्रतियोगिता	५.१.७.७०६	वटा	११	३३३९	२४२०००	११	२४२०००		

अनुसूची ४

यस निकुञ्जमा हाल सम्म हस्तान्तरण भएका मध्यवर्ती सामुदायिक वनहरूको विवरण

सि.न.	मध्यवर्ती सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
पाताभार उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
१	जनकनगर	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार ६ जनकनगर	३६/०६२/०६३	२०७९/१२/३०	२१२.८०	३४५	८४५	८६०	१७०५	२०८४/१२/२९
२	ममता	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ९ लोहारपुर	५२/०६५/०६६	२०७९/१२/३०	४९.३६	१६९	४४८	४५२	९००	२०८४/१२/२९
३	सिंहवाहिनी	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ३ सिंहवाहिनी	५३/०६५/०६६	२०७७/०३/२५	२.८५	६८	२००	१९९	३९९	२०८२/०३/२४
४	शेरिनिया बघौहुवा	गेरुवा गा.पा. ३ साविक पाताभार ३ खुटेहना	५४/०६५/०६६	२०७९/१२/३०	२३.४४	११२	२७२	२६२	५३४	२०८४/१२/२९
५	बन्द्रैया बघौहुवा	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ३, पाताभार	५५/०६५/०६६	२०७९/०३/२०	५८.९३	३१६	८७०	८४१	१७११	२०८४/०३/१९
६	लालिगुरास महिला	गेरुवा गा.पा. ३ साविक पाताभार २ गणेशपुर	५६/०६५/०६६	०६५/११/२०	२.४४	८८	३२८	२३५	५६३	
७	मौवाटाडि	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ४, राजीपुर	५७/०६५/०६६	२०७७/०३/२५	२९.६६	८६	२२२	२२२	४४४	२०८२/३/२४
८	सुकिलिबांध	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ४, राजीपुर	५८/०६५/०६६	२०७७/०३/२५	३६.००	४९	१४७	१७६	३२३	२०८२/३/२४
९	सरखोल महिला	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार ७, सर्खौल	५९/०६५/०६६	२०७७/०३/२५	४.७१	४०	१०८	९०	१९८	२०८२/३/२४

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
१०	कुसुमटाडि	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार १ बगहीपुर	६०/०६५/०६६	२०७३/१०/२	१२.९६	१७४	४५०	१०४४		
११	छुलछुलिया घाट	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ५, उल्दनपुर	६१/०६५/०६६	२०७३/११/११	५.४४	२०३	६६७	१३१७	२०७८/११/१०	
१२	गणेशपुर	गेरुवा गा.पा. ३ साविक पाताभार २ गणेशपुर	६५/०६८/०६९	२०७७/०३/२५	६.००	२२८	५७७	६१९	२०८२/३/२४	
१३	शारदा महिला	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार ७, सर्खौल	६६/०६८/०६९	२०७६/०९/०१	५.३३	६७	२३६	४८९	२०८१/०८/३०	
१४	बिन्दवासिनि	गेरुवा गा.पा. ३ साविक पाताभार २, भगतपुर	६७/०६८/०६९	२०७७/०३/२५	२.१६	५०	१६६	३११	२०८२/०३/२४	
१५	कोपिला	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ३, पाताभार	६८/०६८/०६९	०६८/०८/२३	१.००	३९	१५७	३६५		
१६	हरियालि	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ४, बनधुम्ना	६९/०६८/०६९	२०७८/०३/३१	१७.५५	१९८	६०५	११७१	२०८३/०३/३१	
१७	बिर्सना महिला	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ४, राजीपुर	७०/०६८/०६९	२०७७/०३/२५	१८.००	१०८	२६६	५३८	२०८२/३/२४	
१८	पानिफेकुवा बघौवा	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार ७ भठेरा	७१/०६८/६९	२०७६/०९/०१	२३.९४	८२	२४३	४६६	२०८१/०८/३०	
१९	ओखरिया	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार ७, सर्खौल	७२/०६८/०६९	२०७७/०३/२५	२२.००	१२७	३४५	६७६	२०८२/३/२४	
२०	प्रगति महिला	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार ७, बनखेत	७३/०६८/०६९	२०७७/०३/२५	३.००	२४	१०५	२०१	२०८२/३/२४	

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
२१	पानिफेकुवा	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार ८, थापापुर	८५/०६९/०७०	२०७६/०९/०१	५०.७६	२९४	८४४	८१७	१६६१	२०८१/०८/३०
२२	सालभ्रन्ड पानिफेकुवा	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार १ बगहीपुर	८६/०६९/०७०	२०७६/०९/०१	४७.९७	१८४	४५०	५९४	१०४४	
२३	भैराव	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार ४, राजीपुर	८७/०६९/०७०	२०७७/०३/२५	३९.२२	२५८	६९९	६८२	१३८१	२०८२/०३/२५
२४	बनकट्टी	गेरुवा गा.पा. ३ साविक पाताभार ९, बनकट्टी	८८/०६९/०७०	२०७६/०९/०१	२३.७०	२५९	७२५	७६८	१४९३	२०८१/०८/३०
२५	देशावर छावनि	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार ७, वनखेत	९२/०७०/०७१	२०७७/०३/२५	२४.९४	८५	२५८	२५८	५१६	२०८२/०३/२४
२६	सनकट्टी	गेरुवा गा.पा. ३ सनकट्टी	९३/०७०/०७१	२०७६/०९/०१	५८.०१	७४	२०९	२१५	४२४	
२७	सम्भन्ना महिला	गेरुवा गा.पा. १ वनखेत	१४६/०७६/०७७	२०७६/०८/०७	२.४९	४१	११५	१०७	२२२	२०८१/०८/०६
२८	जनचेतना	गेरुवा गा.पा. १, भठेरा बर्दिया	१५०/०७७/०७८	२०७७/०४/१९	१५.६५	८९	२४४	२१९	४६३	२०८२/०४/१८
२९	बघौवा	गेरुवा गा.पा.२ बनघुम्ना, बर्दिया			१३.००	१४०	५०३	४७०	९७३	हस्तान्त/०१ हुन बाँकी
गेरुवा उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
३०	सिद्धेश्वरि	गेरुवा गा.पा. ४ साविक गोला ६, गोला	६३/०६८/०६९	२०७४/३/२७	१.७६	१३८	४२५	४४०	८६५	
३१	पातालचुलि	गेरुवा गा.पा. ४ साविक गोला १, लुकुनिया बर्दिया	६४/०६८/०६९	२०७४/३/३०	२५.४८	८९	२६५	२८१	५४६	२०७९/०३/२९
३२	सम्भन्ना	गेरुवा गा.पा. ४ साविक गोला ४, खोल्दीबजार	१०८/०७१/०७२	२०७१/०७/१४	१६.५३	२१८	७५५	७१०	१४६५	२०७६/०७/१३

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
३३	खल्लागाउँ	गेरुवा गा.पा. ४, बर्दिया	१५५/०७७/०७८	२०७८/३/३१	३१.६९	८६	२६६	२७१	५३७	२०८३/३/३१
विन्दा उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
३४	श्री पशुपति	गेरुवा गा.पा. ५	१३३/२०७३/०७४	२०७४/३/३०	६.००	३०४	१०२०	१००२	२०२२	२०७९/०३/२९
असारगौडी उपभोक्ता समिति										
३५	हरियाली	गेरुवा गा.पा. ६ साविक मनाउ २, ६ हात्तीखल्ला	४४/०६३/०६४	२०७९/१२/३०	५८.८९	१२४	३४१	३२२	६६३	२०८४/१२/२९
३६	गुप्तीपुर	गेरुवा गा.पा. ६ साविक मनाउ १	४५/०६३/०६४	२०८०/०४/०७	१०४.४४	२४३	६२९	६०३	१२३२	२०८५/०४/०६
३७	न्यूनेनी	गेरुवा गा.पा. ६ साविक मनाउ २, मनाउ	१११/०७३/०७४	घघघघघघघघघघ	७६.६६	२०२	५९०	६५९	१२४९	
३८	दुगदिवी	गेरुवा गा.पा. ६ साविक मनाउ ६, हात्तीखल्ला	११२/०७३/०७४	घघघघघघघघघघ	१.२०	७६	२७४	२९०	५६४	
३९	गेरुवा	गेरुवा गा.पा. ६ साविक मनाउ ३, ४ लहोरपुर	११३/०७३/०७४	घघघघघघघघघघ	५.५२	३६०	८१५	९३०	१७४५	
४०	नौलोबास	गेरुवा गा.पा. ६, साविक मनाउ ८, ९ नौरंगा	११४/०७३/०७४	घघघघघघघघघघ	१४२.८९	२८०	७८६	७४४	१५३०	
४१	सम्भन्ना महिला	गेरुवा गा.पा. ६ साविक मनाउ २, लहोरपुर	११५/०७३/०७४	घघघघघघघघघघ	२.१४	७६	२७७	२८२	५५९	
४२	निलो	गेरुवा गा.पा. ६ बेलभरिया	११६/०७३/०७४	२०७९/१२/०५	१४१.६४	३४४	९१९	९३९	१८५८	२०८४/१२/०४
४३	बाजपुर महिला	गेरुवा गा.पा. ६, बाजपुर	१३४/२०७३/०७४	२०७४/३/३०	३७.३१	७१	२३०	२१८	४४८	२०७९/०३/२९
सुर्यपटुवा उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
४४	डल्ला	मधुवन न.पा. १ साविक सुर्यपटुवा ४, डल्ला	२०/०६०/०६१	२०७४/३/३०	८०.२१	४७	१२८	१३८	२६६	२०७९/०३/२९
४५	बहादुरपुर	मधुवन न.पा. १ साविक सुर्यपटुवा २, बहादुरपुर	२१/०६०/०६१	२०७७/०३/२५	४१.९३	१७८	४३८	४२१	८५९	२०८२/०३/२४
४६	टंडुवा	मधुवन न.पा. १ साविक सुर्यपटुवा ४, टंडुवा	४०/०६२/०६३	२०७७/०३/२५	५५.१२	१०७	३०९	२८३	५९२	२०८२/०३/२४
४७	कैलासी	मधुवन न.पा. १ साविक सुर्यपटुवा ३, कैलासी	४६/०६४/०६५	२०७७/०१/२१	२९३.७९	३०७	८००	७५८	१५५८	२०८२/०१/२०
ठाकुरबाबा उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
४८	ठाकुरद्धारा	ठाकुरबाबा न.पा. ९ साविक ठाकुरद्धारा ६, ठाकुरद्धारा	१३/०६०/०६१	२०७८/१२/२२	९५.९४	२८०	६६७	७०४	१३७१	२०८३/१२/२१
४९	चिट्कैया	ठाकुरबाबा न.पा. ८ साविक ठाकुरद्धारा ३, चिट्कैया	१४/०६०/०६१	२०७९/०२/१७	१२१.४३	२९५	६७६	६६५	१३४१	२०८४/०२/१६
५०	बेतहनी	ठाकुरबाबा न.पा. ९ साविक ठाकुरद्धारा ५, बेतहनी	१७/०६०/०६१	२०७९/०९/२६	७३.५०	२३८	५९५	५८८	११८३	२०८४/०९/२५
५१	बानुगाउ	ठाकुरबाबा न.पा. ९ साविक ठाकुरबाबा न.पा. ८, बानुगाउ	१८/०६०/०६१	२०७७/०३/२५	४५.१५	१०५	२६३	२८९	५५२	२०८२/०३/२४
५२	शिवपुर बन्द्रहवा	ठाकुरबाबा न.पा. ९ साविक ठाकुरद्धारा ९, हात्तीसार	१९/०६०/०६१	२०७८/०७/२५	६३.१४	२३१	६०३	६१८	१२२१	२०७३/०७/२४
५३	विन्द्रपुरी	ठाकुरबाबा न.पा. ९ साविक ठाकुरद्धारा ७, खुसालपुर	३४/०६०/०६१	२०७९/०२/१८	१११.९२	१२७	२८५	२८७	५७२	२०८४/०२/१७

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
५४	भुङ्कैया	ठाकुरबाबा न.पा. ८ साविक ठाकुरद्वारा १, भुङ्कैया	३५/०६२/०६३	२०७७/०३/२५	९२.९६	२००	५८९	५६२	११५१	२०८२/०३/२४
५५	सुखाड सुतैया	ठाकुरबाबा न.पा. ९ साविक ठाकुरद्वारा ४, सुखाड सुतैया	३९/०६२/०६३	२०७६/०८/१५	२२८.७३	३०८	७५२	७७२	१५२४	२०८१/०८/१४
५६	मढेला गोत्रेला	ठाकुरबाबा न.पा. ८ साविक ठाकुरबाबा २, मढेला गोत्रेला	४१/०६२/०६३	२०७९/०३/२८	४५.८०	१५१	३७४	३६४	७३८	२०८४/०३/२७
शिवपुर एकिकृत उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
५८	मोहनपुर	ठाकुरबाबा न.पा. ६, मोहनपुर	१३२/२०७३/०७४	२०७४/०३/२९	४९.३३	१७९	६७५	६९८	१३७३	२०७९/०३/२८
५९	मालिका	ठाकुरबाबा न.पा. ६, मालिकापुर	१४१/२०७५/०८०	२०७५/११/१२	३०.००	१८९	४५७	४४८	९०५	२०८०/११/११
६०	विन्द्रा	ठाकुरबाबा न.पा. ७, भदेली	१४७/०७६/०७७	२०७७/०३/२५	१८.२८	५७	१३६	१३२	२६८	२०८२/०३/२४
६१	कालीगौडी	ठाकुरबाबा न.पा. ७, कालीगौडी	१४८/०७६/०७७	२०७७/०३/२५	५०.४७	२२३	६५१	६०७	१२५८	२०८२/०३/२४
५७	बठनपुर फाँटा	ठाकुरबाबा न.पा. ७, ८ साविक शिवपुर ८, ९	४३/०६३/०६४	२०७८/१२/२२	१०७.३६	३५८	९८५	९५७	१९४२	२०८३/१२/२१
६२	बकुवा	ठाकुरबाबा न.पा. ६, बकुवा	१४९/०७६/०७७	२०७७/०३/२५	२२.२४	२६९	६४०	६०९	१२४९	२०८२/०३/२४
६३	सुन्दरपुर	ठाकुरबाबा न.पा. ७, बर्दिया	१५१/०७७/०७८	२०७८/०३/३१	१४.११	७६	२०९	१९६	४०५	२०८३/०३/३१
श्रीरामनगर उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
६४	नेउलापुर	ठाकुरबाबा न.पा. ३ साविक नेउलापुर ९, नेउलापुर	१५/०६०/०६१	२०७८/०३/३१	१३३.७५	३४९	१००५	९८०	१९८५	२०८३/३/३१
६५	सतधरुवा तिनधरुवा	ठाकुरबाबा न.पा. ३ साविक नेउलापुर ८, सतधरुवा	१६/०६०/०६१	२०७८/११/२३	३६.४०	२२२	५८९	५६३	११५२	२०८३/११/२२
६६	कंचनपुर	ठाकुरबाबा न.पा. ३, कञ्चनपुर	४७/०६४/०६५	२०७६/०४/०१	२६.५१	९९	२७७	२७६	५५३	२०८०/०३/३१

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
६७	भुरिगाउँ	ठाकुरबाबा न.पा. १ साविक नेउलापुर ७, भरिगाउँ	४८/०६४/०६५	२०७६/०८/२४	२२.८५	१४४	३८०	३७०	७५०	
६८	सुन्दर टापु	ठाकुरबाबा न.पा. २, साविक नेउलापुर ४, फेरहनी	४९/०६४/०६५	२०७८/०५/०१	६९.१२	८८	२४१	२३६	४७७	२०८३/०४/३०
६९	कर्मला	ठाकुरबाबा न.पा. २, साविक नेउलापुर ३, कर्मला	५०/०६४/०६५	२०७९/१२/३०	४७.५६	२६९	७५६	७०२	१४५८	२०८४/१२/२९
७०	सिंहवाहिनि	ठाकुरबाबा न.पा. १ साविक नेउलापुर ५, सिंहवाहिनी	५१/०६४/०६५	२०७८/०८/०६	४४.०४	१४५	४१७	४१२	८२९	२०८३/०८/०५
७१	अग्नेनि	ठाकुरबाबा न.पा. २ साविक नेउलापुर १, अग्नेनी	८०/०६९/०७०	२०७९/१२/३०	५५.६३	६५	१७०	२२०	३९०	२०८४/१२/२९
७२	भवानि फाटा	ठाकुरबाबा न.पा. २, साविक नेउलापुर २, बलाती	८३/०६९/०७०	२०७९/१२/०९	३१.५८	११२	२७२	२६८	५४०	२०८४/१२/०८
७३	जनचेतना	ठाकुरबाबा न.पा. २ साविक नेउलापुर २, प्रतापपुर	८४/०६९/०७०	२०७९/१२/३०	३६.९२	१२८	३२३	२९६	६१९	२०८४/१२/२९
७४	देवी जराहीफाटा	ठाकुरबाबा न.पा. २, बलाती	१२७/०७३/०७४	२०७९/०२/१७	१८८.०५	३७६	१०१२	९७०	१९८२	२०८४/०२/१६
७५	रानीपुर	ठाकुरबाबा न.पा. २, रानीपुर बर्दिया								हस्तान्तरण हुन बाँकी
बबई उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
७६	सैनावार	ठाकुरबाबा न. पा. ४, सैनावार	११७/०७३/०७४	२०७९/०३/२७	१२४.९७	२५७	७१०	७०५	१४१५	२०८४/०३/२६
७७	बर्गदा	ठाकुरबाबा न. पा. ४, बर्गदा	११८/०७३/०७४	२०७९/०३/१५	२२६.५२	२८९	७६९	७६०	१५२९	२०८४/०३/१४
७८	बाबनपुर	ठाकुरबाबा न. पा. ४, बाबनपुर	११९/०७३/०७४	२०७९/०३/१५	१२६.६१	१४३	३९७	३८९	७८६	२०८४/०३/१४

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
७९	मैनावार	ठाकुरबाबा न. पा. ४, मैनावार	१२०/०७३/०७४	२०७९/०३/२७	१३४.९४	१३३	३५०	३६०	७१०	२०८४/०३/२६
८०	मानपुर	ठाकुरबाबा न. पा. ३, मानपुर	१२१/०७३/०७४	२०७९/०३/२७	३३६.०७	५०५	१३७४	१३६७	२७४१	२०८४/०३/२६
करेलिया उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
८१	रम्मापुर	ठाकुरबाबा न.पा. ७ साविक मगरागडी ८, रम्मापुर	१/०५८/०५९	२०७६/०८/१५	३८३.०७	७३३	१६४०	२०२७	३६६७	२०८१/०८/१४
८२	रानिगौरी महिला	बारबर्दिया न.पा. १ साविक बनियाभार १, बनियाभार	२४/०६०/०६१	२०७९/१२/३०	६९.३९	३५९	९०२	८९१	१७९३	२०८४/१२/२९
८३	दाङ्गपुर	बारबर्दिया न.पा. १ साविक बनियाभार १, २ दाङ्गपुर	२५/०६०/०६१	२०७९/१२/३०	३८१.७९	६७२	१०९१	१०५२	२१४३	२०८४/१२/२९
८४	सिउनिया	बारबर्दिया न.पा. ७ साविक मगरागडी ६, सिउनिया	३८/०६२/०६३	२०८०/०२/०५	३०३.३७	३९२	९४५	९७०	१९१५	२०८५/०२/०४
८५	हर्नवा	बारबर्दिया न.पा. ७ साविक मगरागडी ७ हर्नवा	४२/०६२/०६३	२०७६/०९/०४	२५०.१२	१६७	५०९	५१५	१०२४	२०८१/०९/०३
८६	तिनकुने	बारबर्दिया न.पा. ८ साविक मगरागडी ९ औरी	६२/०६८/०६९	२०७९/०३/२७	९७.३६	२२९	५९४	५४९	११४३	२०८४/०३/२६
८७	बुढि भवानि	बारबर्दिया न.पा. ७ साविक मगरागडी ५ सोनपुर	९१/०७०७/०७१	२०७९/१२/३०	१९७.७१	१४२	३०६	३१८	६२४	२०८४/१२/२९
८८	घुम्ना	बारबर्दिया न.पा. ७ साविक मगरागडी ९ घुम्ना	९४/०७०/०७१	२०७६/०८/१५	१९२.००	१९२	५५५	५२६	१०८१	
८९	त्रिवेणी	बारबर्दिया न.पा. १ राजीपुर	१२३/०७३/०७४	२०७९/१२/२९	६५.००	९८	२४०	२४४	४८४	२०८४/१२/२९
९०	बोटगौरी	बारबर्दिया न.पा. १, दाङ्गपुर	१३०/०७३/०७४	२०७९/१२/३०	४२६.७९	२२२	६१५	५९५	१२१०	२०८४/१२/२९

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना फिक्कृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
भादा उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
९१	कर्तनिया	बारबर्दिया न.पा. ९, कर्तनिया	६/०५९/०६०	२०७६/०८/१५	४४६.६०	४५२	१३४६	१३६६	२७१२	
९२	ढकैला	बारबर्दिया न.पा. ९, ढकैला	२६/०६०/०६१	२०७८/३/३१	३०७.००	२२९	६१६	५९५	१२११	२०८३/०३/३०
९३	दुब्जा	बारबर्दिया न.पा. ८, दुब्जा	२७/०६०/०६१	२०७८/०३/३०	४१९.९९	९३६	२४२३	२३७४	४७९७	२०८३/०३/२९
९४	सत्खलुवा जागृती	बारबर्दिया न.पा. ९, खैरेनी	३१/०६०/०६१	२०७९/१२/०२	७३७.३८	२८५	८१२	७९२	१६०४	२०८४/१२/०१
९५	जनकल्याण	बाँसगढी न.पा. ९, माछागढ	१४२/०७६/०७७	२०७६/०७/०५	१८०.४०	३६१	११००	१०३३	२१३३	२०८१/०७/०४
कोलडाँडा मिलिजुली उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
९६	देवती	बाँसगढी न.पा. ४ साविक मोतिपुर ४, अस्नेरी	२८/०६०/०६१	२०७८/३/३१	३५२.२१	१९७	५७६	४७९	१०५५	
९७	बेलघारी	बाँसगढी न.पा. ९ साविक डेउढकला ३, शुमनी	२९/०६०/०६१	२०७९/१२/३०	३९०.६३	१७०	४३६	४२१	८५७	२०८४/१२/२९
९८	शितल	बाँसगढी न.पा. ९ डेउढकला ३, शुमनी	३०/०६०/०६१	२०७९/१२/२८	२६८.८६	८७	२५४	२४१	४९५	
९९	नव प्रभात	बाँसगढी न.पा. ८ साविक डेउढकला ५, बेलौली	७५/०६८/०६९	२०७४/२/७	११७.१४	५३	१२५	१४०	२६५	
१००	पौरखी	बाँसगढी न.पा. ८ साविक डेउढकला ५, बेलौली	७६/०६८/०६९	२०७९/१२/३०	१८१.९१	१००	२४०	२५०	४९०	२०८४/१२/२९
१०१	प्रगतिशिल	बाँसगढी न.पा. ८ साविक डेउढकला ५, बेलौली	७७/०६८/०६९	२०७९/१२/२८	१९६.४६	११३	२७५	२६८	५४३	२०८४/१२/२९
१०२	दाडपुर	बाँसगढी न.पा. ८ साविक डेउढकला ५, दाडपुर	७८/०६८/०६९	२०७९/०९/२६	१२५.१७	२०७	५४८	७१५	१२६३	२०८४/०९/२५

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
१०३	रिहारपुर	बाँसगढी न.पा. ८ साविक डेउढकला ५, रिहारपुर	७९/०६८/०६९	२०७९/१२/३०	२७६.५८	४९०	८२५	१६८०	२०८४/१२/२९	
१०४	विचघटुवा	बाँसगढी न.पा. ४ बटुवा बर्दिया	१०९/०७२/०७३	२०७८/०३/३१	१५८.१९	२५१	६३७	१२७३	२०८३/०३/३१	
१०५	गायत्री	बाँसगढी न. पा. ८, बेलौली	१२२/०७३/०७४	२०७९/०३/१९	१७६.६७	१४४	३१५	६६०	२०८४/०३/१८	
१०६	नवदुर्गा	बाँसगढी न. पा. ९, पहाडीपुर बर्दिया	१३१/२०७३/०७४	२०७९/१२/३०	३०५.७१	५०९	१४०२	२७६०	२०८४/१२/२९	
बाघखोर उपभोक्ता समिति										
१०७	पाँचपोखरी	बाँसगढी न.पा. २ बेतहनी	२२/०६०/०६१	२०७७/३/२५	८१.२५	७४	१६६	१७१	३३७	२०८२/०३/२४
१०८	बाघखोर	बाँसगढी न.पा. २, अमोहिया	३३/०६०/०६१	२०८०/०१/२५	७४२.५६	६००	१५४२	१५४४	३०८६	२०८५/०१/२५
१०९	हात्तिसार	बाँसगढी न.पा. २ बेतहनी	१०३/०७०/०७१	२०७७/३/२५	८३.६१	७५	१८९	१८२	३७१	
११०	नवजागरण	बाँसगढी न.पा. २, हजारी बगिया	१०४/०७०/०७१	२०७७/०३/२५	१३४.४७	२०९	५४१	५००	१०४१	२०८२/०३/२४
१११	भगनाताल	बाँसगढी न.पा. २, बनमुढा	१०५/०७०/०७१	२०७७/०३/२५	११६.९८	१४७	३५२	३३५	६८७	२०८२/०३/२४
११२	सिर्जना	बाँसगढी न.पा. २ बेतहनी	१०६/०७०/०७१	२०७७/३/२५	८२.५४	९३	२१९	२१३	४३२	२०८२/०३/२४
११३	लौवाडाँडा	बाँसगढी न.पा. २ बेतहनी	१०७/०७०/०७१	२०७७/३/२५	९८.५७	८७	२२७	२१७	४४४	
११४	ओमशान्ती	बाँसगढी न.पा. २, राँभा, अक्षरिया	१२६/०७३/०७४	२०७४/०३/१२	१३८.६७	६९	१५८	१५६	३१४	
११५	स्वर्गद्धारी	बाँसगढी न.पा. २, सिमलकुना	१२८/०७३/०७४	२०७४/२/११	३२०.११	१०७	२९६	२७८	५७४	
११६	भगवती	बाँसगढी न.पा. २, राँभा	१३६/२०७४/०७५	२०७४/१२/८	४५२.२७	३१६	८०९	८१७	१६२६	
सिद्धपुरी उपभोक्ता समिति (बाँके)										
११७	श्री कृष्ण	बैजनाथ गा.पा. १ साविक चिसापानी १, ६	३/०५९/०६०	२०७३/१/२४	२०३.७४	५८७	१६३३	१६११	३२४४	बाँके रा.नि मा पठाएको।

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरधुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
११८	शान्ति बाटिका	बैजनाथ गा.पा. १, चिसापानी	५/०५९/०६०	२०७६/११/२५	५४.५४	१२०	३३४	३४३	६७७	
११९	महादेव	बैजनाथ गा.पा. १ साविक चिसापानी ५	९/०६०/०६१	२०७६/०८/१५	१७६.१७	२१५	६००	५९१	११९१	
चेपाङ उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
१२०	सितेनीगैरा	भेरीगंगा न.पा ८ हात्तीखाल	१४०/२०७५/०७९	२०७५/११/१२	१७५.४२	१४२	३५६	३३४	६९०	२०८०/११/११
१२१	शक्ति	भेरीगंगा न.पा. ५, सुर्खेत	१५६/०७७/०७८	२०७८/३/३१	२७४.३६	१९१	४८८	४९५	९८३	२०७८/३/३१
छिन्चु उपभोक्ता समिति (सुर्खेत)										
१२२	चिउरीबास	भेरीगंगा न.पा. ५, लेख हात्तीखाल	९५/०७०/०७१	२०७७/३/२५	१९४.९५	६२	१८८	१८५	३७३	
१२३	नवज्योति	भेरीगंगा न.पा. ५, सिरिनी चिउरीगैरा	९६/०७०/०७१	२०७७/०३/२५	२४०.१२	५१	१४५	१४३	२८८	२०८२/०३/२४
१२४	मसिना	भेरीगंगा न.पा. ४, मसिना	९७/०७०/०७१	२०७७/३/२५	७०.१८	५१	१२९	११५	२४४	
१२५	सानो हरे	भेरीगंगा न.पा. ४, सानो हरे	९८/०७०/०७१	२०७७/३/२५	१८४.४१	५८	१३७	१३०	२६७	
१२६	दुलो हरे	भेरीगंगा न.पा. ४, दुलो हरे	९९/०७०/०७१	२०७७/०३/२५	२१८.१९	७९	२१६	२०१	४१७	२०८२/०३/२४
१२७	हान्ने सिमल	भेरीगंगा न.पा. ४, हान्ने सिमल	१००/०७०/०७१	२०७७/३/२५	१०७.१९	८६	२२८	२४०	४६८	
१२८	ऐतिहासिक सागर	भेरीगंगा न.पा. ५, भर्लेनी	११०/०७२/०७३	२०७८/०३/३१	४३५.८८	१३९	३७०	३६५	७३५	२०८३/०३/३१
लेखपराजुल उपभोक्ता समिति (सुर्खेत)										
१२९	कालिका	भेरीगंगा न.पा. १, माथिल्लो भन्ज्याङ	१४३/०७६/०७७	२०७६/०८/०३	८३.३४	४१	११८	११०	२२८	२०८१/०८/०२
१३०	लालीगुराँस	भेरीगंगा न.पा. २, थर्मसे	१४४/०७६/०७७	२०७६/०८/०६	३०५.९२	६०	१५८	१५४	३१२	२०८१/०८/०५
१३१	मुलपानी	भेरीगंगा न.पा. २, धनुवास	१४५/०७६/०७७	२०७६/०८/०६	२३४.७३	५६	१७३	१४९	३२२	२०८१/०८/०५
१३२	विन्द्रावासिनी	भेरीगंगा न.पा. १, सुर्खेत	१५२/०७७/०७८	२०७८/०३/३१	३५८.८१	८०	१८०	१८३	३६३	२०८३/०३/३०

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना फिक्कृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			कैफियत
							पुरुष	महिला	जम्मा	
१३३	भैरावस्थान	भेरीगंगा न.पा. २, सुर्खेत	१५३/०७७/०७८	२०७८/०३/३१	३०६.५५	४१	११५	१०८	२२३	२०८३/०३/३०
१३४	सुनगाभा	भेरीगंगा न.पा. २, सुर्खेत	१५८/०७७/०७८	२०७८/०३/३१	३२७.३१	६५	१९७	१७४	३७१	२०८३/०३/३०
१३५	बारकाफूले	भेरीगंगा न.पा. ३, सुर्खेत	१५९/०७७/०७८	२०७८/०३/३१	१५४.३०	११६	२९८	२७९	५७७	२०८३/०३/३०
१३६	देउतीबज्यै	भेरीगंगा न.पा. १, मनिरामकाँडा सुर्खेत	१६२/२०७८/०७९	२०७९/०३/१५	३५५.०१	९९	३२९	२७९	६०८	२०८४/०३/१४
१३७	तिनखुटे सिर्जना	भेरीगंगा न.पा. ३, सुर्खेत	१६०/०७७/०७८	२०७८/०३/३१	२९१.६४	४५	११६	१०२	२१८	२०८३/०३/३०
हरिहरपुर उपभोक्ता समिति (सुर्खेत)										
१३७	निगालभक्री	बराहताल गा.पा. १, गाँडापानी	१२४/०७३/०७४	२०७४/३/२३	१६८.७०	५८	५५६	५१५	१०७१	
१३८	लालीगुराँस	बराहताल गा.पा. १, तेलपानी	१२५/०७३/०७४	२०७४/३/२३	१७३.९२	४८			०	
१३९	चौतारी	बराहताल गा.पा. १, सुगुखाल	१२९/०७३/०७४	२०७८/०३/३१	२१.९९	४३	११०	८१	१९१	२०८३/०३/३०
१४०	ठुलोगौरा	बराहताल गा.पा. १, सुर्खेत	१५४/०७७/०७८	२०७८/०३/३१	१३.९८	९१	४९	४२	९१	२०८३/०३/३०
१४१	तेलपानी	बराहताल गा.पा. १, सुर्खेत	१५७/०७७/०७८	२०७८/०३/३१	१६३.७६	७४	१९२	२००	३९२	२०७८/०३/३१
तराई सिद्धबुली उपभोक्ता समिति (सुर्खेत)										
१४२	सल्लेरी	बराहताल गा.पा. ३, हरेकाँडा	१०१/०७०/०७१	२०७७/३/२५	१००.२४	३२	८३	८०	१६३	
१४३	कालभैरव	बराहताल गा.पा. ३, लेखगाउँ	१०२/०७०/०७१	२०७७/०३/२५	१९०.२४	४६	१४१	११४	२५५	२०८२/०३/२४
१४४	गाइनेकाँडा	बराहताल गा.पा. ३, गाँईनेकाँडा	१३७/२०७५/०७६	२०७५/११/१२	१९५.८१	६५	२१५	२१७	४३२	२०८०/११/११
१४५	डोप्का	बराहताल गा.पा. ३, नरसिंहकाँडा	१३८/२०७५/०७७	२०७५/११/१२	२०४.२०	५७	१८९	१६४	३५३	२०८०/११/११
१४६	गोगनपानी	बराहताल गा.पा. ३, सफुरमाला	१३९/२०७५/०७८	२०७५/११/१२	१४८.४९	३९	८०	९१	१७१	
		कुल जम्मा			२०१४१.००	२६३६१	७०२२२	६९७४५	१३९९६७	

अनुसूची ५
आ.व.२०७९/०८० मा नविकरण भएका सामुदायिक वनको विवरण

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्ययोजना दर्ता नं.	हालको कार्ययोजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या		कैफियत	
							पुरुष	महिला		
पाताभार उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
१	जनकनगर	गेरुवा गा.पा. १ साविक पाताभार ६ जनकनगर	३६/०६२/०६३	२०७९/१२/२९	२१२.८०	३४५	८२५	८६०	१६८५	निजी श्रोत
२	ममता	गेरुवा गा.पा. २ साविक पाताभार १ लोहारपुर	५२/०६५/०६६	२०७९/१२/३०	४९.३६	१६९	४५२	४४८	९००	निजी श्रोत
३	श्रेनिया बघौहवा	गेरुवा गा.पा. ३ साविक पाताभार ३ खुटेहना	५४/०६५/०६६	२०७३/१२/३०	२३.४४	११२	२७२	२६२	५३४	निजी श्रोत
असारगौडी उपभोक्ता समिति										
४	हरियाली	गेरुवा गा.पा. ६ साविक मनाउ २, ६ हात्तीखल्ला	४४/०६३/०६४	२०७९/१२/२९	५८.८९	१२४	३४१	३२२	६६३	
५	निलो	गेरुवा गा.पा. ६ बेलभरिया	११६/०७३/०७४	२०७९/१२/०५	१४१.६४	३४४	९१९	९३९	१८५८	
ठाकुरबाबा उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
६	बेतहनी	ठाकुरबाबा न.पा. ९ साविक ठाकुरधारा ५, बेतहनी	१७/०६०/०६१	२०७९/०९/२६	७३.५०	२३८	५९५	५८८	११८३	
श्रीरामनगर उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
७	कर्मला	ठाकुरबाबा न.पा. २, साविक नेउलापुर ३, कर्मला	५०/०६४/०६५	२०७९/१२/२९	४७.५०	२६९	७५६	७०२	१४५८	
८	अम्रिनि	ठाकुरबाबा न.पा. २ साविक नेउलापुर १, अम्रिनी	८०/०६९/०७०	२०७९/१२/२९	५५.६३	६५	१७०	२२०	३९०	

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्योजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या			
							पुरुष	महिला	जम्मा	
९	भवानि फाटा	ठाकुरबाबा न.पा. २, साविक नेउलापुर २, बलाती	८३/०६९/०७०/	२०७९/१२/०९	३१.५८	११२	२७२	२६८	५४०	
१०	जनचेतना	ठाकुरबाबा न.पा. २ साविक नेउलापुर २, प्रतापपुर	८४/०६९/०७०	२०७९/१२/२९	३६.९२	१२८	३२३	२९६	६१९	
करेलिया उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
११	रानिगौरी महिला	बारबर्दिया न.पा. १ साविक बनिय(भार १, बनियाभार	२४/०६०/०६१	२०७९/१२/२९	६९.३९	३५९	९०२	८९१	१७९३	
१२	दाङ्गपुर	बारबर्दिया न.पा. १ साविक बनिय(भार १, २ दाङ्गपुर	२५/०६०/०६१	२०७९/१२/२८	३८१.७९	६७२	१०९१	१०५२	२१४३	
१३	सिउनिया	बारबर्दिया न.पा. ७ साविक मगरागढी ६, सिउनिया	३८/०६२/०६३	२०८०/०२/०५	३०३.३७	३९२	९४५	९७०	१९१५	
१४	बुढि भवानि	बारबर्दिया न.पा. ७ साविक मगरागढी ५ सोनपुर	९१/०७०७/०७१	२०७९/१२/३०	१९७.७१	१४२	३०६	३१८	६२४	
१५	त्रिवेणी	बारबर्दिया न.पा. १ राजीपुर	१२३/०७३/०७४	२०७९/१२/२९	६५.००	९८	२४०	२४४	४८४	
१६	बोटगौरी	बारबर्दिया न.पा. १, दाङ्गपुर	१३०/०७३/०७४	२०७९/१२/२८	४२६.७९	२२२	६१५	५९५	१२१०	
भावा उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
१७	सत्खलुवा जागृती	बारबर्दिया न.पा. ९, खैरनी	३१/०६०/०६१	२०७९/१२/०२	७३७.३८	२८५	८१२	७९२	१६०४	
कोलडाँडा मिलिजुली उपभोक्ता समिति (बर्दिया)										
१८	बेलघारी	बाँसगढी न.पा. ९ साविक डेउढकला ३, शुमनी	२९/०६०/०६१	२०७९/१२/२८	३९०.६३	१७०	४३६	४२१	८५७	
१९	शितल	बाँसगढी न.पा. ९ डेउढकला ३, शुमनी	३०/०६०/०६१	२०७९/१२/२८	२६८.८६	८७	२५४	२४१	४९५	

सि.न.	मध्यवर्ति सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	कार्योजना दर्ता नं.	हालको कार्ययोजना स्विकृत मिति	क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरघुरी	जनसंख्या		
							पुरुष	महिला	जम्मा
२०	पौखी	बाँसगढी न.पा. ८ साविक डेउढकला ५, बेलौली	७६/०६८/०६९	२०७९/१२/२८	१८१.९१	१००	२४०	२५०	४९०
२१	प्रगतिशिल	बाँसगढी न.पा. ८ साविक डेउढकला ५, बेलौली	७७/०६८/०६९	२०७९/१२/२८	१९६.४६	११३	२७५	२६८	५४३
२२	दाङ्पुर	बाँसगढी न.पा. ८ साविक डेउढकला ५, दाङ्पुर	७८/०६८/०६९	२०७९/०९/२६	१२५.१७	२०७	५४८	७१५	१२६३
२३	रिहारपुर	बाँसगढी न.पा. ८ साविक डेउढकला ५, रिहारपुर	७९/०६८/०६९	२०७४९/१२/२८	२७६.५८	४९०	८५५	८२५	१६८०
२४	नवदुर्गा	बाँसगढी न. पा. ९, पहाडीपुर बर्दिया	१३१/२०७३/०७४	२०७९/१२/२८	३०५.७१	५०९	१३५८	१४०२	२७६०
बाघखोर उपभोक्ता समिति									
२५	बाघखोर	बाँसगढी न.पा. २, अमोहिया	३३/०६०/०६१	२०८०/०१/२५	७४२.५६	६००	१५४२	१५४४	३०८६
२६	ओमशान्ती	बाँसगढी न.पा. २, राँभा, अक्षरिया	१२६/०७३/०७४	२०७४/०३/१२	१३८.६७	६९	१५८	१५६	३१४
कुल जम्मा					५५३९.२४	६४२१	१५५०२	१५५८९	३१०९१

अनुसूची ६:

आ.व. २०७९/०८० मा मध्यवर्ती सामुदायिक वनहरूबाट काठ संकलन गरी वितरण गर्न अनुमति पाएका गोलिया काठको विवरण

क्र. सं.	मध्यवर्ती सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	उपभोक्ता समितिको नाम	वितरण भएको परिमाण (क्यू.फिट)						घाटगद्दीमा रहेको परिमाण (क्यू.फिट)						कैफियत
				साल	अस्ना	सिसौ	जामुन	हेल्दु/कर्मो	खयर	अन्य	साल	अस्ना	सिसौ	जामुन	हेल्दु/कर्मो	
१	सुखाड सुतेया	ठाकुरबाबा न.पा.-८	ठाकुरबाबा	६१५.९४	२२५	०	०	३७.०७	०	५२.९१	३५०.१	०	०	२१.५	०	०
२	भुटकैया	ठाकुरबाबा न.पा.-८	ठाकुरबाबा	१९१.६५	३६१.६३	६७.१५	०	०	०	९४१.०७	६१३.३	११०३.२	०	०	०	०
३	मढेला-गोब्रेला	ठाकुरबाबा न.पा.-८	ठाकुरबाबा	६३.२५	२२७.९२	१९.१५	८.५७	२३.४१	०	८९.२४	१९४.५	६.७२	०	१२१.७	०	०
४	बटनपुरफाँटा	ठाकुरबाबा न.पा.-८	ठाकुरबाबा	०	२७३.८३	१६९.२५	०	०	२२.१	०	४५.८१	३०.७४	०	०	०	०
५	किन्द्रापुरी	ठाकुरबाबा न.पा.-९	ठाकुरबाबा	३२२.४२	५६१.७९	१६.११	०	०	०	१६५.५७	१७१.९	०	०	०	०	०
६	शिवपुर बन्द्रहवा	ठाकुरबाबा न.पा.-९	ठाकुरबाबा	०	०	०	०	०	६०.४	०	०	०	०	०	१९६.१	०
७	बेतहनी	ठाकुरबाबा न.पा.-९	ठाकुरबाबा	४६३.७३	२३१.१५	०	०	०	०	९७.०९	१७.९१	०	०	०	०	१०६
८	ठाकुरद्वारा	ठाकुरबाबा न.पा.-९	ठाकुरबाबा	७६२.२४	३४४.१७	०	६८.६४	१२७.२२	०	०	२१२.१	०	०	०	०	०
९	कालीगौडी	ठाकुरबाबा न.पा.-७	शिवपुर एकिकृत	०	०	१४६.३०	०	०	०	०	०	१९९.५४	०	०	०	०
१०	सुन्दरटपु देवी	ठाकुरबाबा न.पा.-२	श्रीरामनगर	०	०	१०७.५९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११	जरहीफाँटा	ठाकुरबाबा न.पा.-२	श्रीरामनगर	३७.०४	१२२.५८	१०६.६५	१०९.८६	०	०	१९.८९	१३८.४	०	०	०	०	अन्य:बरो
१२	सप्तधरुवा तिनधरुवा	ठाकुरबाबा न.पा.-२	श्रीरामनगर	७४.४३	४५.७९	११.१३	०	०	०	०	४९.८५	०	०	०	०	०
१३	भुरिगौड	ठाकुरबाबा न.पा.-१	श्रीरामनगर	१२९.५६	०	०	०	०	०	३०.४४	०	०	०	०	०	०
१४	कर्मला	ठाकुरबाबा न.पा.-२	श्रीरामनगर	४१.४८	०	०	०	१४.२२	०	०	०	०	०	१५७.६	०	०
१५	जनचवना	ठाकुरबाबा न.पा.-२	श्रीरामनगर	०	०	५७.५	०	०	०	०	३४.६	०	०	०	०	०
१६	नेउलापुर	ठाकुरबाबा न.पा.-३	श्रीरामनगर	१२४९.१	६०.१	०	०	०	०	९७.९६	०	०	०	०	०	०
१७	सिंहवाहिनी	ठाकुरबाबा न.पा.-१	श्रीरामनगर	१७१.९६	५५.९९	०	०	०	०	०	२८	०	०	०	०	०
१८	कञ्चनपुर	ठाकुरबाबा न.पा.-३	श्रीरामनगर	२४०.३७	०	०	०	०	०	३०६.६५	०	०	०	०	०	अन्य:धौटी
१९	सैमावार	ठाकुरबाबा न.पा.-४	बबई	२५८.७५	०	०	०	७.५१	०	७७.११	०	०	०	०	०	०
२०	वर्गवा	ठाकुरबाबा न.पा.-४	बबई	२९८.१४	०	०	०	०	०	१३१.८९	०	०	०	०	०	०

क्र. सं.	मध्यवर्ती सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	उपभोक्ता समितिको नाम	वितरण भएको परिमाण (क्यू.फिट)						घाटगद्दीमा रहेको परिमाण (क्यू.फिट)						कैफियत	
				साल	अस्ना	सिसौ	जामुन	हल्लु/कर्मा	खयर	अन्य	साल	अस्ना	सिसौ	जामुन	हल्लु/कर्मा		खयर
२१	मानपुर	ठाकुरबाबा न.पा.-३	बबई	४३७.३४	०	०	०	०	०	०	६०.६५	७३.९७	०	०	०	०	अन्य:धौटी
२२	मैनावार	ठाकुरबाबा न.पा.-४	बबई	३२८.७१	०	०	०	०	०	०	०	४०.४६	०	०	०	०	
२३	बावनपुर	ठाकुरबाबा न.पा.-४	बबई	२३६.२९	०	०	०	०	०	०	०	३५.१९	०	०	०	०	
२४	रम्मापुर	बारबर्दिया न.पा.-७	कोरलिया	१०९८.३९	६८.२०	०	०	०	०	०	२४.९२	८७.०१	०	०	०	०	अन्य:धौटी
२५	घुम्ना	बारबर्दिया न.पा.-७	कोरलिया	७५७.९०	७८.२०	०	०	०	०	०	०	६१.४३	०	०	०	०	
२६	सिउनिया	बारबर्दिया न.पा.-७	कोरलिया	७८६.२७	१५९.०५	०	०	०	०	०	८८.०५	३९.७०	०	०	०	०	अन्य:धौटी
२७	तिनकुने	बारबर्दिया न.पा.-८	कोरलिया	२३५.१०	०	३८.९८	०	३८.३६	०	०	६२.८२	१३७.८२	३.८३	०	०	०	अन्य:धौटी
२८	भगनाताल	बासगढी न.पा.-२	बाघखोर	२२७.९७	०	१८.९	४६.८८	०	०	०	०	०	०	१६.४५	०	०	
२९	पाँचपोखरी	बासगढी न.पा.-२	बाघखोर	२२९.३४	६६.४०	०	०	४२.२२	०	०	०	०	०	०	६६.४०	०	
३०	बाघखोर	बासगढी न.पा.-२	बाघखोर	१४३७.९	२५०.४५	०	५७.२३	०	०	०	०	१७.१७	०	०	०	०	
३१	सृजना	बासगढी न.पा.-२	बाघखोर	३०१.६९	१२१	०	२२.६१	४५.११	०	०	०	०	०	०	०	०	
३२	हातीसार	बासगढी न.पा.-२	बाघखोर	१६९.९५	०	०	०	०	०	४२.०३	०	०	०	०	०	१४.५१	अन्य:धौटी
३३	दाङपुर	बारबर्दिया न.पा.-१	कोरलिया	९२१.३५	८३.५९	०	०	०	०	०	०	१०६.२	२३.१६	०	०	०	
३४	बुढीभवानी	बारबर्दिया न.पा.-७	कोरलिया	५०५.१६	०	७०.१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
३५	हर्नवा	बारबर्दिया न.पा.-७	कोरलिया	७८७.७१	१६६.३	२१.०६	०	०	०	०	८६.२	१७४.८६	१९.५३	१६.०४	०	०	अन्य:सानुन
३६	बिचघट्टवा	बासगढी न.पा.-४	कोलडाडा मिलिजुली	३२६.०३	१६२.६	९६.७१	०	०	०	१२४	०	०	७.१५	३८.४१	०	०	
३७	दाङ्गपुर	बासगढी न.पा.-८	कोलडाडा मिलिजुली	७४३.७२	६७.९४	०	०	०	०	३४	०	२५२.७६	०	०	१७.९१	०	
३८	गाथत्री	बासगढी न.पा.-८	कोलडाडा मिलिजुली	२७८.७६	३२२.३	०	०	१६२	०	१०५	०	७७.०२	०	०	०	०	
३९	देउती	बासगढी न.पा.-८	कोलडाडा मिलिजुली	३०५.११	५८१.५	१६.४९	२२२.८	१६९.९	१९४	९४	१०.७३	०	८.२९	०	०	०	
४०	रिहापुर	बासगढी न.पा.-८	कोलडाडा मिलिजुली	७५८.४६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
४१	पौरखी	बासगढी न.पा.-८	कोलडाडा मिलिजुली	४३०.८९	७८.१२	६२.७६	०	०	८.६१	१६.९२	०	०	०	०	०	०	
४२	प्रगतिशिल	बासगढी न.पा.-८	कोलडाडा मिलिजुली	५९१.५७	८८.०९	६०.८५	१७.९	०	०	०	३६.३५	९१.४४	०	४०.३	०	०	

क्र. सं.	मध्यवर्ती सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	उपभोक्ता समितिको नाम	वितरण भएको परिमाण (क्यू.फिट)						घाटगद्दीमा रहेको परिमाण (क्यू.फिट)						कैफियत		
				साल	अस्ना	सिसौ	जामुन	हल्लु/कर्मा	खयर	अन्य	साल	अस्ना	सिसौ	जामुन	हल्लु/कर्मा		खयर	अन्य
४३	नवप्रभात	बासगढी न.पा.-८	कोलडाडा मिलिजुली	५१७.००	८३.०३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
४४	बेलघारी	बासगढी न.पा.-९	कोलडाडा मिलिजुली	७२२.७२	३८१.११	०	६४.५९	१२२.८	०	२५.८	०	०	०	०	०	०	१२.९६	
४५	नवदुर्गा	बासगढी न.पा.-९	कोलडाडा मिलिजुली	५४५.७५	१३८.८९	१५.६२	३९.०८	०	७.८८	०	६९०.३	०	३४.१	०	१३.२९	०	०	
४६	सितल	बासगढी न.पा.-९	कोलडाडा मिलिजुली	३८४.०३	१३१.३४	०	०	५९.२९	१.४९	०	१२०.३	०	०	०	०	०	०	
४७	सतखलुवा जागृति	बासगढी न.पा.-९	भादा	६८.१९	७११.२३	०	१९९.३८	७४.७७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
४८	दुध्या	बारबर्दिया न.पा.-८	भादा	८१४.५४	५७४.७१	०	६४.८३	०	०	४८.३६	०	०	०	०	०	०	०	
४९	कर्तनिया	बारबर्दिया न.पा.-७	भादा	६३३.९०	२६३	०	९.८७	१६.१९	०	०	८७.९६	०	११.७	०	०	०	०	
५०	ढेकेला	बारबर्दिया न.पा.-९	भादा	१००१.५४	३८५.७	०	१९.४४	०	०	०	४०८.८१	०	०	०	०	०	०	
५१	जनकल्याण	बारबर्दिया न.पा.-९	भादा	५७.७४	१९६.४	१५.९८	३३.४६	२७.९४	०	०	१०३.७९	०	२५.४८	०	०	०	०	
५२	जनकनार	गेरुवा गा.पा. वडा नं. १	पाताभार	०	०	४०८.१५	०	०	२१०	०	०	०	१५.१७	०	०	०	०	
५३	जनचेतना	गेरुवा गा.पा. वडा नं. १	पाताभार	०	०	३७.७१	०	०	०	०	०	०	४७.५९	०	०	०	०	
			जम्मा	२१५६१.१०	७६६९.११	१५६४.१८	९८५.११	९६८.००	७६७.६३	७८०.१९	५०००.०१	११९३.१०	१५४२.१८	८६.०८	४२८.२६	२२७.२७	३८१.८६	

अनुसूची ७

आ.व. २०७९/०८० मा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रबाट निजी नम्बरी जग्गामा भएका रुखहरूको कटान मुछान पश्चात कार्यालयबाट छोडपूजी प्राप्त गरेका काठ र दाउराको विवरण

क्र.सं.	जग्गाधनीको नाम	जग्गाको ठेगाना	प्रजाति	परिमाण		
				गोलिया संख्या	काठ (क्यू.फिट)	दाउरा (चट्टा)
१	केशवराज उपाध्याय	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	७	७८३६	०२५
			आँप	११	६१०६	
			डुम्री	३	११२८	
			भेल्सर	५	१७११	
२	गुरु प्रसाद शर्मा	गेरुवा गा.पा.-४	आँप	१७	१०००९	०२५
३	अनिल स्वरँ	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	३७	२५५७९	
४	कुल बहादुर थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	३२	२३६६४	०१५
			आँप	५	२९१०१	
			जामुन	४	२५११४	
५	भागीराम थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	४५	२६१९२	०१५
			आँप	७	२७१११	
६	रविलाल खराल	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	१८	८१८५	०१५
			आँप	६	२२१९४	
			जामुन	४	२३१४	
			कटहर	१	३५४	
७	लहनी थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	३२	१७७३३	
८	विउलाल थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	६०	४७६९६	
			कदम	८	४९१४९	
			मसला	४५	१०३२१	
९	शिव प्रसाद थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	२१	१८६९२	
१०	महादेव थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	२०	१२२६९	
११	धनिराम थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	३२	१५७४२	
१२	मितलाल थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	२९	२४२२५	
१३	धुमलाल थारु	गेरुवा गा.पा.-४	मसला	३०	५९६९	
१४	चुन्का थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-४	आँप	३४	१२३९५	०१५
१५	लोहारी थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-४	आँप	५३	१९५३९	११५
			भेल्सर	३८	९१२८	
			बबुर	३	७३४	
			इपिल-इपिल	६	१०३	
१६	मंगल प्रसाद थारु	मधुवन न.पा.-१	आँप	९	१००२९	२
			बडहर	७	७७१९	
			कुटमिरो	३	८५७	
			भेल्सर	९	४३७१	
			सिमल	१९	७२६	
			मसला	८	२६८५	
			डुम्री	८	३६३६	

क्र.सं.	जग्गाधनीको नाम	जग्गाको ठेगाना	प्रजाति	परिमाण		
				गोलिया संख्या	काठ (क्यू.फिट)	दाउरा (चट्टा)
१७	सिता कुमारी थरुनी	मधुवन न.पा.-१	सिमल	१६	८७।६९	०।५
			आँप	१	६।४२	
१८	लाहानी थारु	मधुवन न.पा.-१	सिमल	६८	३६९।८६	३
			आँप	२२	९६।०२	
			भेल्लर	२२	८०।४९	
			बडहर	२	१४।०८	
			गूल्डमोहर	४	१५।६५	
			कटहर	२	८।५५	
१९	बिर बहादुर थारु	गेरुवा गा.पा.-४	आँप	२५	९०।४६	
			सिमल	४६	१६०।५९	
२०	भोसुवा थारु	गेरुवा गा.पा.-५	सिमल	१३	२६७।८	१।५
			सिसौँ	९६	३६०।३	
			सिमल	७६	४५७।३२	
२१	हृदय देवी कुर्मी	गेरुवा गा.पा.-६	सिमल	३२	३७६।७३	
			सिमल	११०	५०९।७३	
२२	भुरराज थारु	गेरुवा गा.पा.-६	सिसौँ	३७	१७०।६६	
			सगुन	८	२३।९१	
			सिमल	१२	४९।२१	
२३	हिरामोती थरुनी	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	४६	१३२।०६	
२४	फत्तेसिंह थारु र हिरा सिंह थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-३	आँप			१
२५	रामलाल थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-२	बबुर	३८	२१६।२	
२६	इन्द्रदेव गिरी	ठाकुरबाबा न.पा.-२	आँप	१४	७१।३८	
			बडहर	६	२९।०६	
			अशोक	५	३६।७८	
२७	रामलाल थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-३	सिमल	२०	१८१।५१	
			आँप	१८	७९।०१	
			बयर र इमली	११	३९।३८	
२८	प्रेम बहादुर कंडेल	ठाकुरबाबा न.पा.-२	सिसौँ	२	१२।०२	
२९	अम्मर बहादुर खत्री	ठाकुरबाबा न.पा.-६	सिसौँ	५	७५।४९	
३०	करमलाल थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-८	सगुन	४	४२।३६	
३१	लोक बहादुर मगर	गेरुवा गा.पा.-६	सिमल	१६	५८।७७	
			सिसौँ	७	३३।४४	
३२	गोरु शाही	गेरुवा गा.पा.-६	सिमल	१८	४७।३४	
			भेल्लर	१३	५९।९१	
			सिसौँ	३२	१४५।९८	
३३	नरनारायण उपाध्याय	गेरुवा गा.पा.-६	सिमल	१५	४७।७१	
३४	नन्दकला उपाध्याय	ठाकुरबाबा न.पा.-६	सिसौँ	१४	१००।४	०।५
			आँप	१२	८०।८१	

क्र.सं.	जग्गाधनीको नाम	जग्गाको ठेगाना	प्रजाति	परिमाण		
				गोलिया संख्या	काठ (क्यू.फिट)	दाउरा (चट्टा)
३५	टिकाराम विश्वकर्मा	ठाकुरबाबा न.पा.-६	खयर	७	४११५६	०१
			आँप	२	२७८३	
३६	चन्द्रकला कार्की	ठाकुरबाबा न.पा.-६	आँप	११	१६९२५	०५
३७	लबबिक्रम राणा	ठाकुरबाबा न.पा.-८	सगुन	८	५२८५	०१
३८	मान बहादुर खड्का	ठाकुरबाबा न.पा.-६	आँप	१३	७१४५	०५
			जामुन	६	३९५७	
३९	जिवलाल थारु/सुन्दर थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-४	आँप	१५	१४०५९	०२५
४०	पोतन थारु र कन्हैया थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-२	आँप	१३	६७०६	०२५
			कटहर	४	७३४	
४१	ललिराम थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-९	सिमल	९	७५०८	०५
			आँप	११	१०१२७	
			भेल्लर	२६	१५२१७	
४२	विसरानी थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-७	सगुन	६	१६३४	०२५
			बकाइनो	२	४१४१	
			आँप	१	११४९	
			इपिल-इपिल	३	८२५	
			भेल्लर	१	११३	
४३	खुशिराम थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-७	सिसौँ	८	२३६२	०५
			आँप	२२	९१९१	
			इपिल-इपिल	३	६३६	
४४	विन्तीराम थारु, मोतिराम थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-७	सिसौँ	१५	६५४५	०२५
			भेल्लर	२०	४७१९२	
			इपिल-इपिल	३	७२८	
४५	आशा थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-७	मसला	७७	१२००१	०५
४६	तर्क बहादुर सिंह ठकुरी	गेरुवा गा.पा.-४	आँप	२	१३२९	०२५
			सिमल	१२	९२९९	
			सिसौँ	११	६२०८	
			सगुन	८	२८४	
४७	कृष्ण कुमार भुषाल	गेरुवा गा.पा.-५	कदम	१२	९२९८	०२५
			सिसौँ	९	७७१७१	
४८	पार्वती कुवँर	गेरुवा गा.पा.-३	सिमल	२१	२२९१९९	०१७५
			आँप	१३	५४१६१	
			बडहर	१	५०२	
			जामुन	२	१०९१	
४९	भिखवा थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	५८	३६४६८	०५
५०	हाइफु थारु	गेरुवा गा.पा.-४	सिसौँ	४७	२०७१९८	०१७५
५१	सरस्वती चौलागाई	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	३४	२१६५	०२५
			मसला	३३	९७५	
			सिसौँ	१२	२९११७	

क्र.सं.	जग्गाधनीको नाम	जग्गाको ठेगाना	प्रजाति	परिमाण		
				गोलिया संख्या	काठ (क्यू.फिट)	दाउरा (चट्टा)
५२	जानकला कामी	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	५०	३१३१६	०५
५३	प्रेम बहादुर रावल	गेरुवा गा.पा.-३	सिमल	३१	२२५	१
			आँप	१	६२५	
			मसला	४	१११४६	
			सगुन	११	२६५८	
			सिसौँ	११	२७५३३	
५४	नविन कुमार चौधरी	गेरुवा गा.पा.-४	सिमल	८	१०४१८	०२५
			सिसौँ	८	३९१२७	
५५	जनज्योति मा.वि	ठाकुरबाबा न.पा.-६	सगुन	२०	१०९११८	०५
			करियो	७	५४५३३	
			टुनी	३०	१७२१६	
			जामुन	६	३२८६	
			सिसौँ	५	४७८८	
५६	पूर्ण खड्केनी	ठाकुरबाबा न.पा.-६	सिसौँ	७	३३२	०२५
			करियो	१३	२४८१४	
			बबुर	६	४२२२	
५७	तेज बहादुर रावल	ठाकुरबाबा न.पा.-७	सिसौँ	१९	१०३३६	०२५
			बबुर	३	१८०५	
५८	कमलकृष्ण थारु	बासगढी न.पा.-२	सिसौँ	३१	१४७६४	
५९	दशरथ थारु	बासगढी न.पा.-२	सिसौँ	२१	१०२८८	
			आँप	३	१६८१	
६०	गोपे सुनार	बासगढी न.पा.-२	सिमल	४०	४३४२९	
६१	विर बहादुर थारु र लबरु थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-९	सिसौँ	५०	३१५६	
			जामुन	७	१३८४३	
			सिमल	१४	११४४४	
६२	विश्राम थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-९	सिमल	७	७५६२	
६३	श्याम बहादुर क्षेत्री	ठाकुरबाबा न.पा.-९	जामुन	४	२८६५	
६४	नेपाल टिम्बर एण्ड हब्स कम्पनी प्रा.लि.	ठाकुरबाबा न.पा.-९	मसला	०	०	३
			मसला	०	०	८
			मसला	०	०	५
			मसला	०	०	५
			मसला	०	०	५
जम्मा				२५४२	१४१५५१९९	४७१७

अनुसूची ८
आ.व.२०७९/०८० मा घटेको मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको घटना र राहत वितरणको विवरण

क्र.सं.	वन्यजन्तु	वार्षिक जम्मा																
		सामान्य घाइते		सख्त घाइते		मानिस मृत्यु		पशुधन क्षति		भाण्डारण गरेको अन्नको क्षति		घर गोठको क्षति		अन्न बालीको क्षति		कुल जम्मा		कैफियत
		संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	
१	हात्ति	१	८०००	२	७२००००	१	१०००००००	०	०	०	०	०	०	५४०	२४२१६००	६४०	४३३११००	
२	गैंडा	१	१२८७०	३	२३९९००	०	०	०	०	०	०	०	०	६	१९५००	१०	२७२२७०	
३	बाघ	१	१००००	३	४१४८७०	६	६००००००	२०८	१९१४८००	०	०	०	०	०	०	२१८	८३३९६७०	
४	भालु	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
५	चितुवा	४	१९३७४	४	१०७९८४	०	०	१०८४	७३०२०००	०	०	०	०	०	०	१०९२	७४२९३५८	
६	जंगली कुकुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
७	जंगली बँदेल	०	०	२	८००००	०	०	०	०	०	०	०	०	३५३	१०८६१६०	३५५	११६६१६०	
८	मगर गोही	०	०	०	०	०	०	१	६०००	०	०	०	०	०	०	१	६०००	
९	अजिगर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
	जम्मा	७	५०२४४	१४	९१४७५४	७	७००००००	१२९३	९२२२८००	०	०	०	०	८९९	३५२७२६०	२३१६	२१५४४५५८	

अनुसूची ९

आ.व.२०७९/०८० को वन्यजन्तु घाईते तथा मृत्युको विवरण

क्र.सं.	मृत्यु भएको/ भेटिएको मिति	वन्यजन्तु प्रजाति	लिङ्ग (भाले/पोथी/ पहिचान हुन नसकेको)	उमेर (अ. बर्ष)	वन्यजन्तु फेला परेको स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र टाउँ)	वन्यजन्तु फेला परेको क्षेत्र		जि पि एस लोकेसन		संख्या	कारण (सडक दुर्घटना, चोरी शिकार/नहरमा डुबेर/तारजालीमा परेर/ कुकुरको आक्रमण/अन्ध/थाहा नभएको आदि)	सबै अङ्ग सुरक्षित रहेको/ नरहेको	घाईते वन्यजन्तु उद्धार गरि मृत्यु भएको खण्डमा		मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको थार सोको		पोस्टमार्टम भएको/ नभएको	कैफियत
						सरक्षित क्षेत्र (कोर क्षेत्र/मध्यवर्ती वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	X	Y				उद्धार गरेको मिति	मृत्यु भएको स्थान	नाम	परिमाण		
१	२०७९।०४।०५	चित्तल	भाले	९ वर्ष	बबई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	
२	२०७९।०४।११	बाँदर	पोथी	१ वर्ष	अम्रेनी म.सा.वन	म.क्षे.				१	थाहा नभएको						नभएको	
३	२०७९।०४।१२	चित्तल	पोथी	५ वर्ष	अम्रेनी पोष्ट नजिक	निकुञ्ज क्षेत्र				१	बागले लखेटेर						नभएको	
४	२०७९।०४।१३	चित्तल	पोथी	५ वर्ष	बुढी खोला	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	
५	२०७९।०४।१४	गैडा	पोथी	८ वर्ष	बन्द्रहवा म.सा. वन	म.क्षे.		५२१५७४	३१४५३५४	१	बुधेर (प्रकृतिक)	रहेको					भएको	
६	२०७९।०४।१७	चित्तल	पोथी	३ वर्ष	मानपुर नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	
७	२०७९।०४।१७	चित्तल	भाले	१० वर्ष	बुढी खोला	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	
८	२०७९।०४।२२	चित्तल	पोथी	४ वर्ष	बुढी खोला	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	
९	२०७९।०४।२५	चित्तल	पोथी	६ वर्ष	बुढी खोला	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	
१०	२०७९।०४।२६	चित्तल	पोथी	७ वर्ष	बुढी खोला	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	
११	२०७९।०५।०३	चित्तल	पोथी	३ वर्ष	बबई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	
१२	२०७९।०५।०३	चित्तल	पोथी	३ वर्ष	बबई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	
१३	२०७९।०५।०४	चित्तल	भाले	८ वर्ष	ढकला सा.वन	म.क्षे.				१	तारजालीमा ठोक्किए						नभएको	
१४	२०७९।०५।०५	चित्तल	भाले		ढकला नजिक	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
१५	२०७९।०५।०९	चित्तल	पोथी	१ वर्ष	लालमाटी चोक	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
१६	२०७९।०५।१०	बँदेल	भाले	७ वर्ष	भुरिगाउँ पोष्ट अगाडि	म.क्षे.				१	कुलोमा परे						नभएको	
१७	२०७९।०५।१४	चित्तल	भाले	३ वर्ष	दुकुनिया घाँट	म.क्षे.				१	बुकुरले लखेटेर						नभएको	
१८	२०७९।०५।१४	बाँदर	भाले	४ वर्ष	जरही फाँट	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
१९	२०७९।०५।१५	चित्तल	पोथी		रम्मापुर	म.क्षे.				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
२०	२०७९।०५।२२	लंगुर बाँदर	भाले	३ वर्ष	कणाली पुल नजिक	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
२१	२०७९।०६।०४	चित्तल	भाले	१ वर्ष	गामाहा	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
२२	२०७९।०६।१२	बाँदर	भाले	८ वर्ष	चेकपोष्ट	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
२३	२०७९।०६।१२	चित्तल	पोथी	१ वर्ष	सिचाई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परे						नभएको	

क्र.सं.	मृत्यु भएको/ भेटिएको मिति	व्यञ्जन्तु प्रजाति	लिंग (भाले/पोथी/ नसकेको)	उमेर (अ. बर्ष)	व्यञ्जन्तु फेला पोको स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र टाउँ)	व्यञ्जन्तु फेला पोको क्षेत्र		जि पि एस लोकेशन		संख्या	व्यञ्जन्तु मृत्युको कारण (सडक दुर्घटना, चोरी शिकार/नहरमा डुबेर/तारजालीमा परेर/ कुकुरको आक्रमण/अन्ध/थाहा नभएको आदि)	सबै अङ्ग सुरक्षित रहेको/ नरहेको	घाइते व्यञ्जन्तु उद्धार गरि मृत्यु भएको खण्डमा		मृत्यु भएको व्यञ्जन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		पोस्टमार्टम भएको/ नभएको	कैफियत
						सरक्षित क्षेत्र (कोर क्षेत्र/मध्यवर्ती वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	X	Y				उद्धार गरेको मिति	मृत्यु भएको स्थान	नाम	परिमाण		
२४	२०७९।०६।२४	चित्तल	पोथी	१ वर्ष	ढाई नम्बर	म.क्षे.				१	१ नहरमा परेर						नभएको	
२५	२०७९।०७।०९	बँदेल	पोथी	३ वर्ष	सैनवार	म.क्षे.				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
२६	२०७९।०७।०६	बाँदर	पोथी	१ वर्ष	लालमाटीया रोड	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
२७	२०७९।०७।१२	बँदेल	पोथी	३ वर्ष	राजमार्ग	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
२८	२०७९।०७।१५	दुम्मी	भाले	१ वर्ष	गाटे खोला	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
२९	२०७९।०७।१५	रुवा	भाले	३ वर्ष	राजमार्ग	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
३०	२०७९।०७।१६	अजिगर		१ वर्ष	राजमार्ग	निकुञ्ज क्षेत्र				१	ट्रकले किचेर						नभएको	
३१	२०७९।०८।०३	निर विरालो	भाले		राजकुलो राजमार्ग	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
३२	२०७९।०८।०९	बन बिरालो	भाले		कर्तनिया	म.क्षे.				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
३३	२०७९।०८।१६	रुवा	पोथी		राजकुलो	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
३४	२०७९।०८।२२	चित्तल	भाले	२ वर्ष	खोकलपुर	म.क्षे.				१	टोकिफए						नभएको	
३५	२०७९।०८।२५	स्याल	पोथी		आम्बासा चौक	म.क्षे.				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
३६	२०७९।०८।२७	चित्तल	भाले		मानपुर नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परेर						नभएको	
३७	२०७९।०८।२७	लंगुर बाँदर	भाले	४ वर्ष	गुमाहा	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
३८	२०७९।०८।२९	चित्तल	भाले	३ वर्ष	खोकलपुर	म.क्षे.				१	टोकिफए						नभएको	
३९	२०७९।०९।१२	चित्तल	पोथी	४ वर्ष	कर्णाली क्षेत्र	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
४०	२०७९।०९।१५	निलगाई	भाले	७ वर्ष	दाङपुर	म.क्षे.				१	रोगको कारण						नभएको	
४१	२०७९।०९।१७	बाघ	पोथी	१ वर्ष	घट्टेकुलो क्षेत्र	निकुञ्ज क्षेत्र			५६०७७४	३१३२२६०	१	व्यञ्जन्तुको आक्रमण	रहेको				भएको	
४२	२०७९।०९।१७	चित्तल	भाले	१ वर्ष	सिचाई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परेर						नभएको	
४३	२०७९।०९।२७	लुगुना	भाले	२ वर्ष	गेरुवा दाङपुर	म.क्षे.			५२२२२४	३१५५४०५	१	कुकुरले लखेटेर					नभएको	
४४	२०७९।०९।२७	लुगुना	भाले	३ वर्ष	गेरुवा-४	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
४५	२०७९।१०।०४	लुगुना	पोथी	२ वर्ष	गेरुवा	म.क्षे.			५२१४०३	३१५१९४४	१	कुकुरले लखेटेर					नभएको	
४६	२०७९।१०।०९	बाँदर	पोथी	१ वर्ष		निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
४७	२०७९।१०।१६	लंगुर बाँदर	पोथी	४ महिना	चेपाड	म.क्षे.				१	थाहा नभएको						नभएको	
४८	२०७९।१०।१७	चित्तल	भाले	२ वर्ष	बन्धिया	म.क्षे.			५२१२४०	३१४८३७६	१	कुकुरले लखेटेर					नभएको	
४९	२०७९।१०।२६	चित्तल	पोथी	१ वर्ष	अग्नेनी	निकुञ्ज क्षेत्र				१	चिचुवाले मारियो						नभएको	
५०	२०७९।११।०६	चित्तल	भाले	३ वर्ष	राजमार्ग				५४२२७०	३१८०८०३	१	मोटोसाईकलको ठक्कर					नभएको	

क्र.सं.	मृत्यु भएको/ भेटिएको मिति	वन्धजन्तु प्रजाति	लिंग (भाले/पोथी/ पहिचान हुन नसकेको)	उमेर (अ. बर्ष)	वन्धजन्तु फेला पार्ने स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र ठाउँ)	वन्धजन्तु फेला पार्ने क्षेत्र		जि पि एस लोकेशन		संख्या	वन्धजन्तु मृत्युको कारण (सडक दुर्घटना, चोरी शिकार/नहरमा डुबेर/तारजालीमा परेर/ कुकुरको आक्रमण/अन्ध/थाहा नभएको आदि)	सबै अङ्ग सुरक्षित रहेको/ नरहेको	घाइते वन्धजन्तु उद्धार गरि मृत्यु भएको खण्डमा		मृत्यु भएको वन्धजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		पोस्टमार्टम भएको/ नभएको	कैफियत
						सरक्षित क्षेत्र (कोर क्षेत्र/मध्यवर्ती वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	X	Y				उद्धार गरेको मिति	मृत्यु भएको स्थान	नाम	परिमाण		
५१	२०७१/११/०६	बाँदर	भाले	७ महिना	राजमार्ग					१	थाहा नभएको					नभएको		
५२	२०७१/११/०९	चित्तल	पोथी	५ वर्ष	चेपाड	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
५३	२०७१/११/१०	चित्तल	भाले	४ वर्ष	रम्मापुर	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
५४	२०७१/११/११	बाँदर	पोथी	१ वर्ष	चेपाड	म.क्षे.				१	थाहा नभएको					नभएको		
५५	२०७१/११/१५	चित्तल	भाले	४ वर्ष	रम्मापुर	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
५६	२०७१/११/१६	चित्तल	पोथी	२ वर्ष	रम्मापुर	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
५७	२०७१/११/२२	चित्तल	भाले	३ वर्ष	रम्मापुर	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
५८	२०७१/११/२२	चित्तल	भाले	२ वर्ष	शुमनी	म.क्षे.				१	थाहा नभएको					नभएको		
५९	२०७१/११/२५	चित्तल	भाले	२ वर्ष	बेतहनी	म.क्षे.				१	सवारी दुर्घटना					नभएको		
६०	२०७१/११/२९	चित्तल	भाले	१५ दिन	रम्मापुर					१	टुहुरो भाए		रम्मापुर सेक्टर			नभएको		
६१	२०७१/११/२९	चित्तल	पोथी	१ वर्ष	चेपाड	म.क्षे.				१	सवारी दुर्घटना					नभएको		
६२	२०७१/११/२९	चित्तल	भाले	२ वर्ष	बेतहनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
६३	२०७१/११/२९	चित्तल	पोथी	१ वर्ष	रम्मापुर	म.क्षे.				१	सवारी दुर्घटना					नभएको		
६४	२०७१/११/२९	चित्तल	पोथी	७ वर्ष	बेतहनी	म.क्षे.				१	पासोमा फसेको					नभएको		
६५	२०७१/११/२९	चित्तल	भाले	२ वर्ष	रम्मापुर	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
६६	२०७१/११/२९	चित्तल	पोथी	२ वर्ष	चेपाड	म.क्षे.			५६८५७१ ३१३८७४१	१	सवारी दुर्घटना					नभएको		
६७	२०७१/११/२९	चित्तल	पोथी	६ वर्ष	चेपाड	म.क्षे.				१	सवारी दुर्घटना					नभएको		
६८	२०७१/११/२९	चित्तल	पोथी	२ वर्ष	बेतहनी	निकुञ्ज क्षेत्र				१	बाघले मारको					नभएको		
६९	२०७१/११/२९	चित्तल	पोथी	१ वर्ष	बेतहनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
७०	२०७१/११/२९	लंगुना	भाले	२.५ वर्ष	गेरुवा-४	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
७१	२०८०/०१/०५	लंगुर बाँदर	पोथी	५ महिना	कर्णाली चिसापानी	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर					नभएको		
७२	२०८०/०१/१२	चित्तल	भाले	१ वर्ष	अम्नेनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
७३	२०८०/०१/१४	जरायो	पोथी	४ वर्ष	सैनवार	निकुञ्ज क्षेत्र			५३६५१७ ३१४५०००	१	गाडीको ठक्कर					नभएको		
७४	२०८०/०१/१४	चित्तल	भाले	२ वर्ष	अम्नेनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
७५	२०८०/०१/१६	चित्तल	भाले	२ वर्ष	अम्नेनी	म.क्षे.			५३१८४७ ३१५३४१२	१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
७६	२०८०/०१/१८	चित्तल	भाले	२ वर्ष	गेरुवा-५	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटे					नभएको		
७७	२०८०/०१/१९	चित्तल	भाले	१ वर्ष	अम्नेनी	म.क्षे.			५३१७२३ ३१५४२८९	१	कुकुरले लखेटे					नभएको		

क्र.सं.	मृत्यु भएको/ भेटिएको मिति	वन्धजन्तु प्रजाति	लिंग (भाले/पोथी/ पहिचान हुन नसकेको)	उमेर (अ. वर्ष)	वन्धजन्तु फेला पार्ने स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र टाउँ)	वन्धजन्तु फेला पार्ने क्षेत्र		जि पि एस लोकेशन		संख्या	वन्धजन्तु मृत्युको कारण (सडक दुर्घटना, चोरी शिकार/नहरमा डुबेर/तारजालीमा परेर/ कुकुरको आक्रमण/अन्ध/थाहा नभएको आदि)	सबै अङ्ग सुरक्षित रहेको/ नरहेको	घाइते वन्धजन्तु उद्धार गरि मृत्यु भएको खण्डमा		मृत्यु भएको वन्धजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		पोस्टमार्टम भएको/ नभएको	कैफियत
						सुरक्षित क्षेत्र (कोर क्षेत्र/मध्यवर्ती वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	X	Y				उद्धार गरेको मिति	मृत्यु भएको स्थान	नाम	परिमाण		
७८	२०८०।०१।१९	चित्तल	पोथी	२ वर्ष	गेरूवा	म.क्षे.				१	१ कुकुरले लखेटेर						नभएको	
७९	२०८०।०१।२०	घोरल	पोथी	७ वर्ष	हरे	निकुञ्ज क्षेत्र		५६७७२०	३१४२११९	१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
८०	२०८०।०१।२०	चित्तल	पोथी	९ महिना	अग्नेनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
८१	२०८०।०१।२०	चित्तल	भाले	१ वर्ष	अग्नेनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
८२	२०८०।०१।२२	लंगुर बाँदर	पोथी	३ वर्ष	रम्मापुर	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
८३	२०८०।०१।२४	चित्तल	पोथी	४ वर्ष	सैनवार	निकुञ्ज क्षेत्र		५३५४५८	३१४४९७५	१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
८४	२०८०।०१।२६	चित्तल	भाले	२ वर्ष	अग्नेनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
८५	२०८०।०२।०२	चित्तल	भाले	२ वर्ष	अग्नेनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
८६	२०८०।०२।०६	चित्तल	भाले	६ वर्ष	डल्ला	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
८७	२०८०।०२।०६	चित्तल	पोथी	८ वर्ष	डल्ला	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
८८	२०८०।०२।२५	चित्तल	पोथी	२ वर्ष	रम्मापुर	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
८९	२०८०।०२।२८	चित्तल	भाले	२ वर्ष	अग्नेनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
९०	२०८०।०३।०४	चित्तल	भाले	२ वर्ष	अग्नेनी	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	
९१	२०८०।०३।१२	चित्तल	भाले	२ वर्ष	अग्नेनी	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेर						नभएको	
९२	२०८०।०३।२२	काठे भालु	भाले	१० वर्ष	कपाली चिसापानी	निकुञ्ज क्षेत्र				१	गाडीको ठक्कर						नभएको	

अनुसूची १०

आ.व. २०७९/०८० को वन्यजन्तु उद्धार तथा पुनर्स्थापनाको विवरण

क्र.स.	मिति	समस्यामा परेको वन्यजन्तुको प्रजाती	लिङ्ग (भालो/पोथी/पहिचान हुन नसकेको)	वन्यजन्तुको उमेर (अ. वर्ष)	वन्यजन्तु फेला परेको स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र ठाउँ)	वन्यजन्तु फेला परेको क्षेत्र		जि पि एस लोकेसन		संख्या	समस्यामा पर्नुको कारण	पुनर्स्थापना/छोडिएको		कैफियत
						संरक्षित क्षेत्र (कोर क्षेत्र/मध्यवर्ती वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	X	Y			स्थान	मिति	
१	२०७९/०४/०३	अजिगर		१ वर्ष	मानपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०४/०३	
२	२०७९/०४/०४	चित्तल	पोथी	३ वर्ष	बाराढा	म.क्षे.				१	नहरमा परेको	म.क्षे.सा.वनमा	२०७९/०४/०४	
३	२०७९/०४/१५	चित्तल	पोथी	४ वर्ष	बबई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/०४/१५	
४	२०७९/०४/१६	अजिगर		६ महिना	बलाटी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०४/१६	
५	२०७९/०४/१७	चित्तल	पोथी	१ वर्ष	राझा	म.क्षे.		५५९१९४	३१२२११	१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०४/१७	
६	२०७९/०४/२२	अजिगर		४ महिना	अग्नेनी पोष्ट नजिक	निकुञ्ज क्षेत्र				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०४/२२	
७	२०७९/०४/२३	अजिगर		१ वर्ष	मिरचैया	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०४/२३	
८	२०७९/०४/२३	अजिगर		५ वर्ष	पोल्ट्री फार्म	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०४/२३	
९	२०७९/०४/२४	अजिगर		७ वर्ष	पोल्ट्री फार्म	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०४/२४	
१०	२०७९/०५/०९	बाघ	पोथी	१२ वर्ष	सल्यान	म.क्षे.				१		बाँके रा.नि.	२०७९/०५/०९	
११	२०७९/०५/०१	अजिगर		५ महिना	ठाकुरबाबा-४, सैनवार	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/०१	
१२	२०७९/०५/०२	अजिगर		२ वर्ष	गेरुवा-४ खोमपुर	म.क्षे.		५२०४७०	३१५०८८८	१		खयथारी मसानघाट	२०७९/०५/०२	
१३	२०७९/०५/०२	अजिगर		६ महिना	सतखलुवा ताल	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/०२	
१४	२०७९/०५/०५	अजिगर		२ वर्ष	ढकेला गाउँ	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/०५	
१५	२०७९/०५/०६	कछुवा		५ महिना	गंगटे खोला	म.क्षे.				१		बबई नदिमा	२०७९/०५/०६	
१६	२०७९/०५/०६	चित्तल	पोथी		रम्पापुर सिचाईनहर	म.क्षे.				१	नहरमा परेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/०६	
१७	२०७९/०५/०७	अजिगर			रम्पापुर गाउँ	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/०७	
१८	२०७९/०५/०८	चित्तल	पोथी	३ वर्ष	बबई सिचाई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/०८	
१९	२०७९/०५/०८	बँदेल	भाले	२ वर्ष	बबई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/०८	
२०	२०७९/०५/०९	अजिगर		२ वर्ष	कर्मला	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/०९	
२१	२०७९/०५/११	अजिगर		१ वर्ष	ठाकुरबाबा-३, नेउलापुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/११	

क्र.स.	मिति	समस्यामा परेको वन्यजन्तुको प्रजाती	लिङ्ग (भाले/पोथी/पहिचान हुन नसकेको)	वन्यजन्तुको उमेर (अ. वर्ष)	वन्यजन्तु फेला परेको स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र ठाउँ)	वन्यजन्तु फेला परेको क्षेत्र		जि पि एस लोकेशन		संख्या	समस्यामा पर्नुको कारण	पुनर्स्थापना/ छाडिएको		कैफियत
						संरक्षित क्षेत्र (कोर क्षेत्र/मध्यवर्ती वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	X	Y			स्थान	मिति	
२२	२०७९/०५/११	बँदेल	भाले		बर्दई सिचाई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/११	
२३	२०७९/०५/१३	अखिर		३ वर्ष	सरखुल	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/१३	
२४	२०७९/०५/१३	अखिर		६ महिना	मिस्टीक होटल	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/१३	
२५	२०७९/०५/१६	अखिर		२ वर्ष	गेरुवानी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/१६	
२६	२०७९/०५/१७	मार गोही		१ वर्ष	ठाकुरबाबा-३, मानपुर	म.क्षे.				१		बर्दई नदिमा	२०७९/०५/१७	
२७	२०७९/०५/१७	अखिर		३ वर्ष	सुनुवा गाउँ	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/१७	
२८	२०७९/०५/१७	अखिर		२ वर्ष	गेरुवानी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/१७	
२९	२०७९/०५/१७	अखिर		१ वर्ष	मानपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/१७	
३०	२०७९/०५/१७	अखिर			रम्पुर औरी गाउँ	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/१७	
३१	२०७९/०५/१८	अखिर		२ वर्ष	बटनपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/१८	
३२	२०७९/०५/१८	अखिर		४ वर्ष	शुमनी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/१८	
३३	२०७९/०५/२०	अखिर		२ वर्ष	पोल्ट्री फार्म	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/२०	
३४	२०७९/०५/२६	अखिर		१ वर्ष	ठाकुरबाबा-४, सैनवार	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०५/२६	
३५	२०७९/०६/०७	अखिर		२ वर्ष	मखडी फाटा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०६/०७	
३६	२०७९/०६/०९	अखिर		३ वर्ष	गेरुवा न.पा.-४	म.क्षे.		५२७८५०	३१५०३७६	१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०६/०९	
३७	२०७९/०६/०९	अखिर		१ वर्ष	ठाकुरबाबा-४	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०६/०९	
३८	२०७९/०६/२४	अखिर		६ महिना	रानीपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०६/२४	
३९	२०७९/०६/२४	चितल	भाले	४ वर्ष	सिचाई नहर	म.क्षे.				१	नहरमा परेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/०६/२४	
४०	२०७९/०६/२४	मार गोही	भाले	३ महिना	जोतिपुर	म.क्षे.				१		बर्दई नदिमा	२०७९/०६/२४	
४१	२०७९/०७/०१	अखिर		३ वर्ष	गेरुवा-३, वनकन्डी	म.क्षे.		५१६५९९	३१५२३५४	१		मानघाट	२०७९/०७/०१	
४२	२०७९/०७/०१	अखिर		२ वर्ष	घुसा गाउँ	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०१	
४३	२०७९/०७/०२	अखिर		१ वर्ष	मानपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०२	
४४	२०७९/०७/०२	अखिर		४ वर्ष	मोहनपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०२	
४५	२०७९/०७/०५	अखिर		२ वर्ष	खोटाउ	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०५	
४६	२०७९/०७/०६	अखिर		३ वर्ष	सतखलुवा ताल	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०६	

क्र.स.	मिति	समस्यामा परेको वन्यजन्तुको प्रजाती	लिङ्ग (भाले/पोथी/पहिचान हुन नसकेको)	वन्यजन्तुको उमेर (अ. वर्ष)	वन्यजन्तुको स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र ठाउँ)	वन्यजन्तु फेला परेको क्षेत्र		जि पि एस लोकेशन		संख्या	समस्यामा पर्नुको कारण	पुनर्स्थापना/ छाडिएको		कैफियत
						संरक्षित क्षेत्र (कोर क्षेत्र/मध्यवर्ती वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आबादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आबादीमा)	X	Y			स्थान	मिति	
४७	२०७९/०७/०६	अबिगर		२ वर्ष	कर्मला	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०६	
४८	२०७९/०७/०७	अबिगर		२ वर्ष	मोहनपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०७	
४९	२०७९/०७/०८	अबिगर		६ महिना	ककौरा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०८	
५०	२०७९/०७/०८	अबिगर		३ वर्ष	बनाहा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०८	
५१	२०७९/०७/०९	अबिगर		२ वर्ष	मानपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०९	
५२	२०७९/०७/०९	अबिगर		१ वर्ष	बकलघाट	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०९	
५३	२०७९/०७/०९	अबिगर		२ वर्ष	मिरचैया	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/०९	
५४	२०७९/०७/१०	मागर गोही		२ महिना	खलारा	म.क्षे.				१		बबई नदिमा	२०७९/०७/१०	
५५	२०७९/०७/१४	अबिगर		२ महिना	बगदा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/१४	
५६	२०७९/०७/१७	अबिगर		२ वर्ष	शुमनी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/१७	
५७	२०७९/०७/१७	अबिगर		२ वर्ष	भुरीगाउँ बजार	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/१७	
५८	२०७९/०७/१८	लोखर्के		८ महिना	पूर्विचिसापानी चेकपोष्ट	निकुञ्ज क्षेत्र				१	पखेटामा चोट लागेको तारामा अल्झिएर	निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/१८	
५९	२०७९/०७/२२	अबिगर		२ वर्ष	बाँसगढी		डि.व.का.			१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/२२	
६०	२०७९/०७/२२	अबिगर		१ वर्ष	नारायणपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/२२	
६१	२०७९/०७/२२	अबिगर		१ वर्ष	बाहुनपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/२२	
६२	२०७९/०७/२८	अबिगर		१ वर्ष	बाहुनपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/२८	
६३	२०७९/०७/२९	अबिगर		१ वर्ष	गेरुवा-५	म.क्षे.		५२०१६०	३१५०८४२	१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०७/२९	
६४	२०७९/०८/०२	अबिगर			औरी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०८/०२	
६५	२०७९/०८/०६	अबिगर			बन्जीया	म.क्षे.		५२०२९४	३१४९९३७	१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०८/०६	
६६	२०७९/०८/२४	अबिगर			बानाहा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०८/२४	
६७	२०७९/०९/०२	मुन गोहोरो	भाले	१ वर्ष	रम्मापुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०९/०२	
६८	२०७९/०९/०४	अबिगर		१ वर्ष	रम्मापुर ५	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०९/०४	
६९	२०७९/०९/०९	जरायो	पोथी	४ वर्ष	शान्तिबजार, बन्जरिया	म.क्षे.		५२१५७१	३१५११०७	१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/०९/०९	

क्र.स.	मिति	समस्यामा परेको वन्यजन्तुको प्रजाती	लिङ्ग (भाले/पोथी/पहिचान हुन नसकेको)	वन्यजन्तुको उमेर (अ. वर्ष)	वन्यजन्तुको स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र ठाउँ)	वन्यजन्तु फेला परेको क्षेत्र		जि पि एस लोकेशन		संख्या	समस्यामा पर्नुको कारण	पुनर्स्थापना/ छाडिएको		कैफियत
						संरक्षित क्षेत्र (कोर वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आबादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आबादीमा)	X	Y			स्थान	मिति	
७०	२०७९/१०/१३	जरायो	भाले	५ वर्ष	कर्तनिया	म.क्षे.				१	गोलि लागेको		२०७९/१०/१३	
७१	२०७९/१०/१५	अबिगर		२ वर्ष	बगनाहा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/१५	
७२	२०७९/१०/१५	चित्तल	भाले	३ महिना	बाँसगढी-३	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/१५	
७३	२०७९/१०/१६	चित्तल	भाले	२ वर्ष	श्रीकृष्ण सा.व.	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/१६	
७४	२०७९/१०/२५	अबिगर		३ महिना	बाबनपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/२५	
७५	२०७९/१०/२६	अबिगर		१८ महिना	वर्गदा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/२६	
७६	२०७९/१०/०९	चित्तल	भाले	२ महिना	सिद्धबाहिनी	म.क्षे.				१	अनाथ	निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/०९	
७७	२०७९/१०/१५	अबिगर		१ वर्ष	नेउलापुर	म.क्षे.				१	जालमा बाँसिएको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/१५	
७८	२०७९/१०/१८	लगुना	भाले	२ वर्ष	गेरुवा-४	म.क्षे.		५२०६९२	३१५९६८९	१	कुकुरले लखेटेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/१८	
७९	२०७९/१०/१८	चित्तल	भाले	३ महिना	बाँसगढी-२	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/१८	
८०	२०७९/१०/२०	चित्तल	पोथी	४ महिना	बाँसगढी-२	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/२०	
८१	२०७९/१०/२७	अबिगर		१ वर्ष	बलाती	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१०/२७	
८२	२०७९/१०/२८	अबिगर		५ वर्ष	राजापुर	म.क्षे.				१		गेरुवा-६	२०७९/१०/२८	
८३	२०७९/११/०४	चित्तल	पोथी	१ वर्ष	सतखलुवा	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/११/०४	
८४	२०७९/११/०६	रतुवा	पोथी	१ वर्ष	गेरुवानी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/११/०६	
८५	२०७९/११/१६	चित्तल	पोथी	२ वर्ष	सतखलुवा	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/११/१६	
८६	२०७९/११/२४	अबिगर		८ वर्ष	बैजनाथ-१	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/११/२४	
८७	२०७९/११/२५	चित्तल	पोथी	२ वर्ष	सतखलुवा	म.क्षे.				१	कुकुरले लखेटेको	निकुञ्ज भित्र	२०७९/११/२५	
८८	२०७९/११/२६	अबिगर		६ महिना	बगनाहा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/११/२६	
८९	२०७९/१२/१०	अबिगर		५ महिना	रम्मापुर नहर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१२/१०	
९०	२०७९/१२/१०	चित्तल बच्चा	भाले	१ हप्ता	पानी ट्यांकी	म.क्षे.				१		रम्मापुर सेक्टर	२०७९/१२/१०	
९१	२०७९/१२/१८	अबिगर		८ वर्ष	पोल्ट्री फार्म	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९/१२/१८	

क्र.स.	मिति	समस्यामा परेको वन्यजन्तुको प्रजाती	लिङ्ग (भाले/पोथी/पहिचान हुन नसकेको)	वन्यजन्तुको उमेर (अ. वर्ष)	वन्यजन्तु फेला परेको स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र ठाउँ)	वन्यजन्तु फेला परेको क्षेत्र		जि पि एस लोकेशन		संख्या	समस्यामा पर्नुको कारण	पुनर्स्थापना/छोडिएको		कैफियत
						संरक्षित क्षेत्र (कोर क्षेत्र/मध्यवर्ती वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आबादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आबादीमा)	X	Y			स्थान	मिति	
९२	२०७९।१२।१८	हुचिल		वयस्क	गेरुवा-५	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९।१२।१८	
९३	२०७९।१२।१९	चित्तल	भाले	८ वर्ष	बेतहनी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०७९।१२।१९	
९४	२०७९।१२।२३	असिगर			गेरुवा-४	म.क्षे.				१		उदार केन्द्र	२०७९।१२।२३	
९५	२०८०।०१।०३	चितुवा	भाले	१.५ वर्ष	घोडाघोडी-८	म.क्षे.	डि.व.का			१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०१।०३	
९६	२०८०।०१।०६	असिगर		२ वर्ष	वर्गदा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०१।०६	
९७	२०८०।०१।१५	रतुवा	पोथी	३ वर्ष	खैलार	म.क्षे.		५३२४७७	३१४३२२३	१	कुकुरले लखेटेको	निकुञ्ज भित्र	२०८०।०१।१५	
९८	२०८०।०१।१५	च्याखुरा	पोथी	६ महिना	सिंहबाहिनी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०१।१५	
९९	२०८०।०१।१८	असिगर		५ वर्ष	गेरुवा-२	म.क्षे.		५९९२८९	३१५४७५५	१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०१।१८	
१००	२०८०।०१।२०	असिगर			बलाती गाउँ	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०१।२०	
१०१	२०८०।०१।२०	असिगर		४ वर्ष	गेरुवा-४	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०१।२०	
१०२	२०८०।०१।२५	सर्प		३ वर्ष	सैनावार	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०१।२५	
१०३	२०८०।०१।२९	चितुवा	भाले	२ वर्ष	गेरुवा-५	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०१।२९	
१०४	२०८०।०२।०८	असिगर		६ महिना	शुमनी	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०२।०८	
१०५	२०८०।०२।१२	कालो गोहोरो		१ वर्ष	कर्तनिया	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०२।१२	
१०६	२०८०।०२।१३	असिगर		६ महिना	बगनाहा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०२।१३	
१०७	२०८०।०२।१३	असिगर				म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०२।१३	
१०८	२०८०।०२।२०	असिगर		६ महिना	देविजहरिया	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०२।२०	
१०९	२०८०।०२।२२	चित्तल	पोथी	२ वर्ष	पथरबौजी	म.क्षे.				१		सा.वन.मा	२०८०।०२।२२	
११०	२०८०।०२।२३	असिगर		४ महिना	मानपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०२।२३	
१११	२०८०।०२।२८	असिगर		१ वर्ष	मैनावार	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०२।२८	
११२	२०८०।०२।२८	चितुवा	भाले	१ वर्ष	ठाकुरबाबा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०२।२८	
११३	२०८०।०३।१२	बँदेलको बच्चा	भाले	३ महिना	बलाती	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।१२	
११४	२०८०।०३।१२	करेत		१ वर्ष	वर्गदा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।१२	
११५	२०८०।०३।१५	असिगर		२ वर्ष	नेउलापुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।१५	

क्र.स.	मिति	समस्यामा परेको वन्यजन्तुको प्रजाती	लिङ्ग (भाले/पोथी/पहिचान हुन नसकेको)	वन्यजन्तुको उमेर (अ. बर्ष)	वन्यजन्तु फेला परेको स्थान (जिल्ला, गा.पा./न.पा., वडा नं. र ठाउँ)	वन्यजन्तु फेला परेको क्षेत्र		जि पि एस लोकेशन		संख्या	समस्यामा पर्नुको कारण	पुनर्स्थापना/ छाडिएको		कैफियत
						संरक्षित क्षेत्र (कोर क्षेत्र/मध्यवर्ती वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	डि.व.का. क्षेत्र (वन क्षेत्र/निजी जग्गा/आवादीमा)	X	Y			स्थान	मिति	
११६	२०८०।०३।१६	मार गोही	पोथी		हातीखल्लाबार	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।१६	
११७	२०८०।०३।१८	अबिगर			गेरुवा-५	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।१८	
११८	२०८०।०३।१९	अबिगर			रा.न.पा.-६, श्रीपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।१९	
११९	२०८०।०३।२०	अबिगर			गुसीपुर	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।२०	
१२०	२०८०।०३।२१	अबिगर			गेरुवा-४	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।२१	
१२१	२०८०।०३।२१	अबिगर		३ वर्ष	सैनावार	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।२१	
१२२	२०८०।०३।२२	अबिगर		१८ महिना	सैनावार	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।२२	
१२३	२०८०।०३।२५	अबिगर			ओखरिया	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।२५	
१२४	२०८०।०३।२७	अबिगर		५ महिना	बगनाहा	म.क्षे.				१		निकुञ्ज भित्र	२०८०।०३।२७	
										१२४				

अनुसूची ११

आ.व. २०४१/०४२ देखि आ.व. २०७९/०८० सम्मको पर्यटक प्रवेश संख्या र कुल राजश्वको विवरण

आ.व.	विदेशी	सार्क	नेपाली	कूल जम्मा	राजश्व रकम रु
२०४१/०४२				२१२	६५३२१.५
२०४२/०४३				२०	८१४०७.७५
२०४३/०४४				११५	१२५४८३
२०४४/०४५				२२२	११५१४९
२०४५/०४६				३१४	११२१७०८
२०४६/०४७				५५६	२७४६०३७.१४
२०४७/०४८				३६०	३१७१००६.८१
२०४८/०४९				३७०	४०३९६१०.८७
२०४९/०५०				६०२	१२३३२४९.८२
२०५०/०५१				८७१	१८८४६६९.२४
२०५१/०५२				१०४२	१३२०६५०.५
२०५२/०५३				१८५५	१६८३६३०.०८
२०५३/०५४				३१११	२४११२१८.५
२०५४/०५५				४७०७	३२६३३३६
२०५५/०५६	३०९७	७३	३२६९	६४३९	४२२६०६८.०४
२०५६/०५७	३४२६	१३४	६०२८	९५८८	७६१५७६८.५७
२०५७/०५८	७४५८	६७	३२२५	१०७५०	९८२१७८३.५१
२०५८/०५९	३२२७	४४	२७३९	६०१०	४५७६५८५.८३
२०५९/०६०	१६२४	४७	१२०४	२८७५	२७७७६५४.९४
२०६०/०६१	१४७९	१४	१०७०	२५६३	३७१०१४६.९१
२०६१/०६२	६५१	१०	५१२	११७३	१८२१८६३.२४
२०६२/०६३	७३७	२७	१०२०	१७८४	१७२८३०१
२०६३/०६४	१७००	११९	१८१८	३६३७	२९०१२६५
२०६४/०६५	१९३८	९७	२४४१	४४७६	३९९४७६३
२०६५/०६६	२३९३	१६४	२४९९	५०५६	४५५२९३०.४५
२०६६/०६७	३९३६	७८	२७२९	६७४३	८२४५८९८.२२
२०६७/०६८	३९१९	१७१	३९३९	८०२९	१०६४८९५०
२०६८/०६९	५१५२	१५६	५६५४	१०९६२	३२४२७४९४.७८
२०६९/०७०	५७३४	२८६	६९५४	१२९७४	३०६७९२८४.२५

आ.व.	विदेशी	सार्क	नेपाली	कूल जम्मा	राजश्व रकम रु
२०७०/०७१	५३६९	३२१	७५१७	१३२०७	१९१०५५३५
२०७१/०७२	५४२६	३३१	७७९१	१३५४८	२०७५१६२६.५७
२०७२/०७३	३०६९	३२५	७२४७	१०६४१	२४४२९०७९.०४
२०७३/०७४	५८७७	५२३	११६०९	१८००९	३१६९७२६३.६९
२०७४/०७५	५९५७	८१६	१३५११	२०२८४	२९८०६४३८.९३
२०७५/०७६	७४५५	८०५	१६२९८	२४५५८	३७६६०३४५.३६
२०७६/०७७	४९७२	२६१९	९७५४	१५२६०	२४९३५६०३.१८
२०७७/०७८	२०२	६७	७८०८	८०७७	१५०२५०२५.९१
२०७८/०७९	२३२२	९०१	१३०७४	१६२९७	२६६०१७७४.४४
२०७९/०८०	६३८४	१२२८	१६७८६	२४३९८	५१६६२४५४
जम्मा	९३५०४	९४२३	१५६४९६	२७१६९५	४३४६६६३८२.१

अनुसूची १२

आ.व.२०७९/०८० सम्मको मासिक पर्यटक आगमन विवरण

क्र.सं.	महिना	नेपाली प्रवेश		जम्मा	सार्क प्रवेश		जम्मा	विदेशी प्रवेश		कुल जम्मा			कैफियत
		महिला	पुरुष		महिला	पुरुष		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	जम्मा	
१	सावन	३४	१२९	१६३	३	३९	४२	२३	१७	६०	१८५	२४५	
२	भाद्र	६९	२५२	३२१	२३	५२	७५	४५	६०	१३७	३६४	५०१	
३	असोज	२७२	१०४१	१३१३	११	२६	३७	२०३	२९३	४८६	१३६०	१८४६	
४	कार्तिक	५७४	१५८४	२१५८	२१	६९	९०	४६४	६३५	१०५९	२२८८	३३४७	
५	मंसिर	३३०	९८४	१३१४	१९	७२	९१	३१८	३६५	६६७	१४२१	२०८८	
६	पौष	५३४	११८४	१७१८	१०३	७०	१७३	२५२	२०६	८८९	१४६०	२३४९	
७	माघ	३९१	९६५	१३५६	२०	५५	७५	१०३	१४८	५१४	११६८	१६८२	
८	फागुन	५८३	१४२७	२०१०	२९	८३	११२	३३५	५२५	९४७	२०३५	२९८२	
९	चैत्र	६२८	१९११	२५३९	३९	१४२	१८१	७०४	६६१	१३७१	२७१४	४०८५	
१०	बैशाख	७५४	१७०९	२४६३	३६	१०५	१४१	४०२	५१६	११९२	२३३०	३५२२	
११	जेष्ठ	२८९	८११	११००	९०	५७	१४७	२९	३३	४०८	९०१	१३०९	
१२	असार	७४	२५७	३३१	२७	३७	६४	३१	१६	१३२	३१०	४४२	
	जम्मा	४५३२	१२२५४	१६७८६	४२१	८०७	१२२८	२९०९	३४७५	७८६२	१६५३६	२४३९८	

अनुसूची १३

आ.व.२०७९/०८० को विभिन्न शिर्षक अनुसारको राजश्व विवरण

क्र.सं.	विवरण	राजश्व	मु.अ.कर	जम्मा	कैफियत
१	नेपाली प्रवेश	१४८५५६१.००	१९३०३९.	१६७८६००	
२	सार्क प्रवेश	८१५०३५.८८	१०५९६४.१२	९२१०००	
३	विदेशी प्रवेश	८४७४३१३.१२	११०१६८६.८८	९५७६०००	
४	नेपाली माछा मार्ने	१७८७५.९९	२३२४.०१	२०२००	
५	सार्क माछा मार्ने	३९८२.२९	५१७.७१	४५००	
६	विदेशी माछा मार्ने	२४९९९८.९४	३२५०१.०६	२८२५००	
७	नेपाली क्याम्पिङ	३४२४७१.७८	४४५२८.२२	३८७०००	
८	सार्क क्याम्पिङ	३९८२.२९	५१७.७१	४५००	
९	विदेशी क्याम्पिङ	९७९६४३.३४	१२७३५६.६६	११०७०००	
१०	नेपाली च्यापिटड	९७४६८.९०	२५३१.१	१०००००	
११	सार्क च्यापिटड	१७६९९.१०	२३००.९	२००००	
१२	विदेशी च्यापिटड	५१६८१३.७२	६७१८६.२८	५८४०००	
१३	जीप सफारी	९४७५१९५.३४	१२३१८०४.६६	१०७०७०००	
१४	दण्ड जरिवाना	३७७२९६३.००	०.	३७७२९६३	
१५	परिचय पत्र नविकरण	२०६०००.००	०.	२०६०००	
१६	काठ	७९४९५.००	१७३५९४७.८७	१८१५४४३	
१७	नदिजन्य पदार्थ	१७४३७४०२.८९	१३५४४५५.९२	१८७९१८५९	
१८	खरखडाई	११२८७२९.००	१४६६७१.	१२७५४००	
१९	सुविधा बाटो प्राप्त	१८०५०.००	०.	१८०५०	
२०	अन्य प्रशासनिक	३६४१००.००	०.	३६४१००	
२१	बेरुजु	२६३३९.००	०.	२६३३९	
कुल जम्मा		४५५१३१२०.५८	६१४९३३३.१	५१६६२४५४	

अनुसूची १४

आ.व. २०४१/०४२ देखि आ.व. २०७९/०८० सम्मको पर्यटक आगमन विवरण

आ.व.	विदेशी				सार्क मूलक				नेपाली				कुल जम्मा
	महिला	पुरुष	बच्चा	जम्मा	महिला	पुरुष	बच्चा	जम्मा	महिला	पुरुष	बच्चा	जम्मा	
२०४१/०४२													२१२
२०४२/०४३													२०
२०४३/०४४													११५
२०४४/०४५													२२२
२०४५/०४६													३१४
२०४६/०४७													५५६
२०४७/०४८													३६०
२०४८/०४९													३७०
२०४९/०५०													६०२
२०५०/०५१													८७१
२०५१/०५२													१०४२
२०५२/०५३													१८५५
२०५३/०५४													३१११
२०५४/०५५													४७०७
२०५५/०५६	१७९४	१२९४	९	३०९७	५३	१८	२	७३	३०६६	१९५	८	३२६९	६४३९
२०५६/०५७	१८६३	१५५२	११	३४२६	८७	४३	४	१३४	५७२०	३०८	०	६०२८	१५८८
२०५७/०५८	३८५०	३६०८	०	७४५८	४४	२३	०	६७	३११८	१०७	०	३२२५	१०७५०
२०५८/०५९	१८०४	१४२३	०	३२२७	२९	१५	०	४४	२७०८	३१	०	२७३९	६०१०
२०५९/०६०	९७३	६५१	०	१६२४	१९	२८	०	४७	११४६	५८	०	१२०४	२८७५

आ.व.	बिदेशी				सार्क मूलक				नेपाली				कुल जम्मा
	महिला	पुरुष	बच्चा	जम्मा	महिला	पुरुष	बच्चा	जम्मा	महिला	पुरुष	बच्चा	जम्मा	
२०६०/०६१	८६८	६०६	५	१४७९	१०	४	०	१४	१०५३	१७	०	१०७०	२५६३
२०६१/०६२	३८१	२६३	७	६५१	९	१	०	१०	४९२	२०	०	५१२	११७३
२०६२/०६३	३१९	४१३	५	७३७	५	२२	०	२७	४४०	५८०	०	१०२०	१७८४
२०६३/०६४	९५३	७४७	०	१७००	८२	३७	०	११९	१६५१	१६७	०	१८१८	३६३७
२०६४/०६५	२१०	१७२८	०	१९३८	२३	७४	०	९७	१०३४	१४०७	०	२४४१	४४७६
२०६५/०६६	१०६१	१३३२	०	२३९९	४३	१२१	०	१६४	३५९	२१४०	०	२४९९	५०५३
२०६६/०६७	१९२३	२०१३	०	३९३६	१२	६६	०	७८	३७०	२३५९	०	२७२९	६७४३
२०६७/०६८	१७१४	२२०५	०	३९१९	२२	१४९	०	१७१	५१९	३४२०	०	३९३९	८०२९
२०६८/०६९	२४१२	२७४०	०	५१५२	३३	१२३	०	१५६	१०१७	४६३७	०	५६५४	१०९६२
२०६९/०७०	२६६१	३०७३	०	५७३४	६२	२२४	०	२८६	९२१	६०३३	०	६९५४	१२९७४
२०७०/०७१	२३९७	२९७२	०	५३६९	९३	२२८	०	३२१	१६९३	५८२४	०	७५१७	१३२०७
२०७१/०७२	२५०६	२९२०	०	५४२६	१०१	२३०	०	३३१	२०९४	५६९७	०	७७९१	१३५४८
२०७२/०७३	१७६७	१३०२	०	३०६९	२६७	५८	०	३२५	५४८७	१७६०	०	७२४७	१०६४१
२०७३/०७४	२४९६	३३८१	०	५८७७	१४२	३८१	०	५२३	२९०२	८७०७	०	११६०९	१८००९
२०७४/०७५	२८१०	३१४७	०	५९५७	२१३	६०३	०	८१६	३१२८	१०३८३	०	१३५११	२०२८४
२०७५/०७६	३३००	४१५५	०	७४५५	१८९	६१६	०	८०५	३२११	१३०८७	०	१६२९८	२४५५८
२०७६/०७७	२३५३	२६१९	०	४९७२	१४०	३९४	०	२६१९	२१४१	७६१३	०	९७५४	१५२६०
२०७७/०७८	९५	१०७	०	२०२	३०	३७	०	६७	२३७५	५४३३	०	७८०८	८०७७
२०७८/०७९	९७५	१३४७	०	२३२२	२५९	६४२	०	९०१	४०२९	९०४५	०	१३०७४	१६२९७
२०७९/०८०	२९०९	३४७५	०	६३८४	४२१	८०७	०	१२२८	४५३२	१२२५४	०	१६७८६	२४३९८
जम्मा	४४३९४	४९०७३	३७	९३५०४	२३८८	४९४४	६	९४२३	५५२०६	१०१२८२	८	१५६४९६	२७१६९५

अनुसूची १५

आ.व. २०७९/०८० मा वन तथा वन्यजन्तु सम्बन्धी मुद्दाको विवरण

क्र.सं.	मुद्दाको नाम	मुद्दाको किसिम (वन अपराध /वन्यजन्तु अपराध)	वारदात		मुद्दा दायर मिति	मुद्दा दायर भएको निकाय (संरक्षित क्षेत्र कार्यालय/ जिल्ला अदालत)	मुद्दा फैसला भए/नभएको	कैफियत
			स्थान	मिति				
१	अबैध रूपमा वन्यजन्तुको सुकुटी ओसारणसार	वन्यजन्तु अपराध	कर्णाली विसापानी पोष्ट	०४/०६/२०७९	०५/०६/२०७९	बर्दिया रा नि का	फैसला नभएको भए मुद्दाको स्थिती	
२	सवारी साधनले लंगुर मारेको	वन्यजन्तु अपराध	कर्णाली विसापानी पोष्ट	५/२२/२०७९	५/३१/२०७९	बर्दिया रा नि का	८/२९/२०७९	
३	टिप्परले चित्तल मारेको	वन्यजन्तु अपराध	पुर्बी विसापानी रेञ्जपोष्ट	५/१९/२०७९	५/३१/२०७९	बर्दिया रा नि का	९/६/२०७९	
४	चोरी शिकार	वन्यजन्तु अपराध	सिउनिया मण्डवर्ति सामुदायिक वन क्षेत्र	४/२/२०७९	६/९/२०७९	बर्दिया रा नि का	फैसला नभएको	फैसला नभएको
५	चोरी शिकार	वन्यजन्तु अपराध	कर्मला क्षेत्र	५/१५/२०७९	६/१२/२०७९	बर्दिया रा नि का	११/२२/२०७९	
६	साल काठ चोरी निकाली	वन अपराध	बुन्याट, निकुञ्ज क्षेत्र	६/१६/२०७९	६/३१/२०७९	बर्दिया रा नि का	११/२५/२०७९	
७	मोटर साइकलको ठक्करले चित्तल मारेको	वन्यजन्तु अपराध	कर्णाली विसापानी	६/२७/२०७९	७/४/२०७९	बर्दिया रा नि का	१२/९/२०७९	
८	वसको ठक्करले दुम्सी मारेको	वन्यजन्तु अपराध	सैनावार क्षेत्र	७/१५/२०७९	७/२१/२०७९	बर्दिया रा नि का		फैसला नभएको
९	चोरी सिकारका लागि हतियार लिई प्रवेस गरेको	वन्यजन्तु अपराध	बासगडी न.पा, ९, बर्दिया	७/६/२०७९	७/२९/२०७९	बर्दिया रा नि का		फैसला नभएको
१०	ट्रकले अजिगर मारेको	वन्यजन्तु अपराध	सैनावार क्षेत्र	७/१६/२०७९	८/८/२०७९	जिल्ला अदालत बर्दिया		
११	वन्यजन्तु चित्तलको चोरी शिकार	वन्यजन्तु अपराध	ठाकुरबाबा नपा २, कर्मला	७/२१/२०७९	८/१८/२०७९	बर्दिया रा नि का	१२/३०/२०७९	
१२	बँदेलको चोरी शिकार	वन्यजन्तु अपराध	बारवर्दिया न.पा. ०७, हर्नावा	७/१७/२०७९	८/१९/२०७९	बर्दिया रा नि का	३/२५/२०८०	
१३	अबैध रूपमा वन्यजन्तु मार्न हातहतियार राखेको कसुर	वन्यजन्तु अपराध	बाँसगडी न.पा वडा नं. २ सिमलकुना	८/२/२०७९	९/१/२०७९	बर्दिया रा नि का	३/२४/२०८०	
१४	ट्रकले लंगुर मारेको	वन्यजन्तु अपराध	पुर्बी विसापानी	८/२५/२०७९	९/५/२०७९	बर्दिया रा नि का	११/२५/२०७९	
१५	विंगरले पोथी चित्तल मारेको	वन्यजन्तु अपराध	कर्णाली विसापानी	९/१२/२०७९	९/२२/२०७९	बर्दिया रा नि का	१२/२९/२०७९	

क्र.सं.	मुद्दाको नाम	मुद्दाको किसिम (वन अपराध /वत्यजन्तु अपराध)	वारदात		मुद्दा दायर मिति	मुद्दा दायर भएको निकाय (संरक्षित क्षेत्र कार्यालय/ जिल्ला अदालत)	मुद्दा फैसला भए/नभएको	कैफियत
			स्थान	मिति				
१६	चोर शिकारी गर्न अबैध हतियार लिई प्रवेश गरेको	वत्यजन्तु अपराध	बांसगोडी नपा ८ बन्गोडी	०८/१४/२०७९	०९/२९/२०७९	बर्दिया रा नि का		फैसला नभएको
१७	कारले बाँदर मारेको	वत्यजन्तु अपराध	पुर्वी चिसापानी	१०/२१/२०७९	१०/२९/२०७९	बर्दिया रा नि का	१२/३०/२०७९	
१८	चोर शिकार	वत्यजन्तु अपराध	भास्ताल	११/१३/२०७९	१२/०६/२०७९	बर्दिया रा नि का	३/२६/२०८०	
१९	बिना अनुमति सिमलको गोलिया काठ ओसारपसार गरेको	वन अपराध	भुरीगाउँ	११/२५/२०७९	१२/१३/२०७९	बर्दिया रा नि का	३/२६/२०८०	
२०	सिसौको काठ ओसारपसार	वन अपराध	बन्जरिया	१२/०१/२०७९	१२/१९/२०७९	बर्दिया रा नि का		
२१	सालको काठ ओसारपसार	वन अपराध	पुर्वी चिसापानी	१२/१३/२०७९	१२/३०/२०७९	बर्दिया रा नि का		
२२	सालको काठ चोरी निकाशि	सालको काठ चोरी निकाशि	अम्बासा	१२/२५/२०७९	०१/१५/२०८०	बर्दिया रा नि का		
२३	सालको काठ चोरी निकाशि	वन अपराध	अम्बासा	१२/२६/२०७९	०१/१७/२०८०	बर्दिया रा नि का		
२४	सालको काठ चोरी निकाशि	वन अपराध	अम्बासा	१२/२५/२०७९	१२/३०/२०७९	बर्दिया रा नि का		
२५	बिना इजाजत सिसौ काठ कटान तथा ओसारपसार	वन अपराध	विच घटुवा म सा व भास्ताल	१२/२५/२०७९	०१/१९/२०८०	बर्दिया रा नि का		
२६	सवारी साधनले लंगुर मारेको	वत्यजन्तु अपराध	रम्मापुर	०१/२२/२०८०	०२/०१/२०८०	बर्दिया रा नि का	०३/२४/२०८०	
२७	सवारी साधनले लंगुर मारेको	वत्यजन्तु अपराध	पेवाओडार	०२/०४/२०८०	०२/१६/२०८०	बर्दिया रा नि का		
२८	सवारी साधनले चित्तल मारेको	वत्यजन्तु अपराध	अग्नेनि	०३/०७/२०८०	०३/२२/२०८०	बर्दिया रा नि का		

अनुसूची १६
आ.व.२०७९/०८० मा अधिल्लो आ.व. बाट जिम्मेवारी सरी आएका मुद्दाको विवरण

क्र.सं.	मुद्दाको नाम	मुद्दाको किसिम (वन अपराध /वन्यजन्तु अपराध)	वारदात		मुद्दा दायर भएको मिति	मुद्दा दायर भएको निकाय (संरक्षित क्षेत्र कार्यालय/जिल्ला अदालत)	मुद्दा फैसला भए/नभएको		टिप्पणी
			स्थान	मिति			फैसला भएको मिति	फैसला नभएको भए मुद्दाको स्थिति	
१	चोरी शकारी	वन्यजन्तु अपराध	चिउरी वास मध्यवर्ति सा व सुर्खेत	२०७८।०८।२१	२०७८।०९।२४	बर्दिया रा नि का	२०७९।०९।२८		
२	चित्तलको चोरी शकारी	वन्यजन्तु अपराध	बलाटि खोला	२०७८।०९।०३	२०७८।०९।२१	बर्दिया रा नि का	२०७९।०७।२२		
३	साल काठ चोरी शकारी	वन अपराध	निकुञ्ज कोर क्षेत्र	२०७८।११।०५	२०७८।२।२६	बर्दिया रा नि का	२०७९।१२।२९		
४	साल काठ चोरी शकारी	वन अपराध	ठाकुरबाबा न पा २ बर्दिया	२०७८।११।०९	२०७८।१२।१४	बर्दिया रा नि का	२०७९।०७।२२		
५	सवारी साधनले चित्तल मारेको	वन्यजन्तु अपराध			२०७८।१२।२५	बर्दिया रा नि का	२०७९।०७।२३		
६	वन्यजन्तु मार्न पासो लिई निकुञ्ज प्रवेश	वन्यजन्तु अपराध	निकुञ्ज कोर क्षेत्र	२०७९।०२।०९	२०७९।०२।२६	बर्दिया रा नि का	२०७९।०८।२८		
७	सवारी साधनले चित्तल मारेको	वन्यजन्तु अपराध	निकुञ्ज कोर क्षेत्र चेपागं	२०७९।०२।२६	२०७९।०३।०९	बर्दिया रा नि का	२०७९।०७।२४		
८	सवारी साधनले बाँदर मारेको	वन्यजन्तु अपराध	कर्णाली चिसापानी	२०७९।०३।१५	२०७९।०३।२०	बर्दिया रा नि का	२०७९।०८।२८		
९	सवारी साधनले चित्तल मारेको	वन्यजन्तु अपराध	कर्णाली चिसापानी	२०७९।०३।२३	२०७९।०३।२९	बर्दिया रा नि का	२०७९।०७।२३		
१०	हातहतियार लिई मध्यवर्ति क्षेत्र प्रवेश	वन्यजन्तु अपराध	बबई नदि किनार	२०७६।०९।२४	२०७६।०३।०४	बर्दिया रा नि का	२०८०।०३।२५	बर्दिया जिल्ला अदालत बाट पुन फैसलाको लागी फिर्ता भएको	

अनुसूची १७

आ.व.२०७९/०८० मा वन तथा वन्यजन्तु अपराधको मुद्दासम्बन्धी सारांश विवरण

क्र. सं.	मुद्दाको विवरण	लगत			फछ्यौट			बाँकी			कैफियत
		वन अपराध	वन्यजन्तु अपराध	जम्मा	वन अपराध	वन्यजन्तु अपराध	जम्मा	वन अपराध	वन्यजन्तु अपराध	जम्मा	
१	जिम्मेवारी सरि आएको	२	८	१०	२	८	१०	०	०	०	०
२	यो सालमा परेको	८	२०	२८	२	१३	१५	६	६	१२	
	कुल जम्मा	१०	२८	३८	४	२१	२५	६	६	१२	

अनुसूची १८

आ.व.२०७९/०८० मा वन तथा वन्यजन्तु अपराधमा पक्राउ परेका मानिसहरूको मासिक विवरण

क्र.सं.	महिना	वन अपराध		वन्यजन्तु अपराध		जम्मा			कैफियत (दर्ता किताव अनुसार)
		महिला (संख्या)	पुरुष (संख्या)	महिला (संख्या)	पुरुष (संख्या)	महिला (संख्या)	पुरुष (संख्या)	जम्मा	
१	साउन	०	०	०	५	०	५	१०	
२	भदौ	०	०	०	५	०	५	१०	
३	असोज	०	२	०	१५	०	१७	३४	
४	कार्तिक	०	०	५	९	५	९	२८	
५	मंसिर	०	०	१	४	१	४	१०	
६	पौष	०	०	०	१	०	१	२	
७	माघ	०	०	०	१	०	१	२	
८	फागुन	१	२	०	१	१	३	८	
९	चैत्र	१	१५	०	०	१	१५	३२	
१०	बैशाख	०	०	०	१	०	१	२	
११	जेठ	०	०	०	१	०	१	२	
१२	असार	०	९	०	२	०	११	२२	दर्ता बाँकी समेत
	जम्मा	२	२८	६	४५	८	७३	८१	

अनुसूची १९

आ.व. ०७९/०८० मा अध्ययन अनुसन्धान तथा डकुमेन्ट्रीका लागि अनुमति लिएका व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

क्र.सं.	अनुसन्धान कर्ताको नाम	ठेगाना	अनुसन्धानको शिर्षक	सम्बन्ध संस्थान	कैफियत
१	सुनिता भट्ट	कन्चनपुर	Plant Invasions in the Protected areas of Nepal	Institute of Botany CAS	
२	बिजु पौडेल	व्याँस-५, तनहुँ	Status of Humal Tiger Conflict in Bardiya -Banke Complex	School of Forestry and Natural Resources Management, Balkhu, Kathmandu	
३	वितृष्णा लम्साल	भरतपुर-२१, चितवन	Assessing the economic viability of Nature-Based Tours in Bardiya National Park Nepal: A travel Cost Method Study	Institute of Forestry Hetauda, Makawanpur	
४	प्रकाश तिमिल्सिना	तारकेश्वर -६, काठमाडौं	Disturbance and Restoration in the Adjoining Forests of Terai Protected Areas in Nepal	Central Department of Environmental Science TU, Kritipur	
५	Dr. Dinesh Neupane	Lalitpur Nepal	Habitat Utilization Patterns of Asian elephant (<i>Elephas maximus</i>) herds in Central and Western Terai Nepal		
६	बलराम आचार्य	कोटिला-९, बैतडी	Rewilding of fMega fauna and their role in Ecosystem Functioning in Nepal		
७	राहुल रंजन (निधि) सहितका स्वदेशी तथा विदेशी टोली	बभनगामाकट्टी-९ सुनसरी	Effects of Human population Centers and protected Areas on Taxonomic and Functional Diversity of Fishes in Nepal	Agriculture and Forestry University Faculty of Animal Science, Veterinary Science and Fisheries	
८	Parasmani Acharya	Suryabinayak-5, Bhaktapur	Socio-ecological Characteristic of Lutrogale Perspicillata Habitat in Lower Karnali River Basin, Bardiya National Park, Nepal	Prince of Songkla University	
९	Neekita Kusmee	Thakurbaba-5, Bardiya	Human-Wildlife Conflict in Bardiya National Park	Department of Environmental Science TU, Tri-Chandra Multiple Campus, Kathmandu	
१०	WWF Nepal	Kathmandu	Dolphin Monitoring in Karnali River	WWF Nepal	

क्र.सं.	अनुसन्धान कर्ताको नाम	ठेगाना	अनुसन्धानको शिर्षक	सम्बन्ध संस्थान	कैफियत
११	Salt Route Excursion Ltd.	Kathmandu, Nepal	Jungle Tiger (Documentry)	Salt Route Excursion Ltd.	
१२	राईज मेडिया नेटवर्क	साझाचोक, गंगबु, काठमाडौं	नेपालको पर्यटन व्यवसायमा परेको असर, वर्तमान अवस्थामा र पर्यटन प्रवर्धन	राईज मेडिया नेटवर्क	
१३	हरिभद्र आचार्य	व्याँस-९, तनहुँ	Factors Influencing Human-Tiger Conflict in a human dominated landscape of the terai region of Nepal.	University of Antwerp, Antwerp, Belgium	
१४	यान्की लामा	सिमिकोट हुम्ला	Economic Analysis of Wildlife Conservation	Technische Universitat Dresden, Dresden Germany	
१५	Leila Indya Roks, Marielle Alice Christina Koole and Stern Runar Vander Heide	Neitherland	Spatial and Temporal Patterns of Grassland and soil moisture in the terai arc landscape of Nepal	HAS University of Applied Sciences, Netherlands.	
१६	बिजय धामी	कञ्चनपुर	Population Status and Habitat Occupancy of Gharial (Gravali gangeticus) in two major river and streams of Bardiya National Park, Nepal Using Binomial Distribution model with link function.	Institute of forestry, Pokhara	
१७	श्रद्धा पुडासैनी	कागेश्वरी मनहरा-३, काठमाडौं	Assessment of Habitats and Threats of Gharials in Babai River of Bardiya National Park.	School of Forestry and Natural Resources Management, Balkhu, Kathmandu	
१८	Bijaya Neupane	Samibhanjyang-5, Lamjung	Livelihood Strategies and Associated Landscape Variables in Relation to Human Wildlife Conflict in Buffer Zones of Terai Protected Areas of Nepal.	University of Helsinki, Faculty of Agriculture and Forestry, Department of Forest Science, Finland.	
१९	Stephen Miguel Cro Maycock (Passport No.CA593546)	Van Heuven Goedhatplein 480, 3527 DK, Utrecht, Neitherlands	Ecophysiology and Hydrological Conditions of Grass types in Bardiya National Park.	Copernicus Institute of Sustainable Development Faculty of Geo-Science, Utrecht Universtiy.	
२०	प्रनिशा पोख्रेल	पालुंगटार-२, गोरखा	WP3=Hydrology of the Mountainous Karnali Catchment Under Climate and Land use changes.	Faculty of Geo-Science, Utrecht University Neitherlands	

क्र.सं.	अनुसन्धान कर्ताको नाम	ठेगाना	अनुसन्धानको शिर्षक	सम्बन्ध संस्थान	कैफियत
२१	रिमा देव	टोखा-४, धापासी, काठमाडौं	An overview of Human-Leopard Conflict, Mitigation Approaches and Exhortations in Conflict Hotspots of Bardiya National Park.	Amrit Science Campus	
२२	Mrs. Mayuri Phukan	Utrecht University Neitherland	Groundwater dynamic of the Karnali megafan related to Grasslands Eco-hydrology.	Utrecht University.	
२३	Kshitiz Gautam	Gulariya-8, Bardiya Nepal	Roaring Rivers: Understanding the explored dynamics of rivers and their ecosystem Services	Faculty of Geo-Sciences and Civil Engineering Delft University of Technology.	
२४	Mrs.Zoe Sophia Kleijwegt	Neitherland	Save the Tiger! Save the Grassland! Save the Water! Longterm interactions between river dynamics, vegetations, ground water, landuse and animals.	SGL Wageningen University and Research.	
२५	Pratikshya Kandel (Student) and Ram Pandit (Associate Professor)	Nepalgunj Banke	Evaluating the Socio-economic and Environmental impacts of Protected Area Policy (Buffer Zone Policy) in Nepal	The University of Western Australia	
२६	Mo Ki Ki de Jong (Passport no.NU-89118F7)	Neitherland	Save the Tiger, Save the Grassland, Save the Water: A Hydrological and Hydrodynamic study in and around Bardiya National Park	Faculty of Civil Engineering and Geo-Science, Technical University Delft Netherland	
२७	Sjord Groenman (passport no.NS-541FF27)	Neitherland	The relationship between visual field observation of mammals and camera detections in Bardia National Park	Wageningen University and Research, Netherland	
२८	Metteo Sciumbata (Passport no.YB01-99392)	Neitherland	Grasslands, Hydrology, Herbivory and fire in Nepal: A Feedback story.	Systems Ecology vrije Universiteit Amstrerdam, Netherland	
२९	Hester Vasseur (Passport no.NYJ-5LCH85)	Netherland	The Effect of Understory vegetation on the mammal community in Bardia National Park.	Wageningen University and Research, Netherland	

क्र.सं.	अनुसन्धान कर्ताको नाम	ठेगाना	अनुसन्धानको शिर्षक	सम्बन्ध संस्थान	कैफियत
३०	Gia Han Vermeer (Passport no.NYJRH*770)	Netherland	The effects of Social association, Sex and age on Chital (Axix axis) distribution in Bardia National Park.	Wageningen University and Research, Netherland	
३१	विष्णु अर्याल	बर्दिया	Food Habits of Rhinoceros unicornis in Babai Valley of Bardia National Park.	Central Department of Zoology, Kritipur, Kathmandu	
३२	River Dolphin Trust	घोडाघोडी न.पा. कैलाली	Promoting Sustainable Fishing to conserve the last remaining population of river dolphin in Nepal	River Dolphin Trust	
३३	शिव ज्ञवाली	बर्दिया	Assessing the drivers of Human Tiger Conflict and Public {erceptions towards tiger in Bardia National Park and its Buffer Zone.	Goldengare International College, Battisputali, Kathmandu.	
३४	Sandhya Dhakal	Gulariya, Bardiya	Status, Diversity and Conservation threats to turtle in Babai River, Nepal.	Agriculture and Forestry University, Hetauda	
३५	Yamuna Paudel	Bharatpur-23, Chitwan	Diversity and Socio-economic impact of Invasive Alien plant species in Bufferzone of Bardia National Park, Nepal.	Agriculture and Forestry University, Hetauda	
३६	पुर्णिमा बिष्ट	मध्य बानेश्वर काठमाडौं	Assessment of eco-tourism challenge and opportunities in Bardiya National Park.	School of Environment Science and Management	
३७	Binod Aryal	Badhyaltal-7, Bardiya	Effects of Invasive plant Species on Grass Species: A Study from grassland of Bardiya National Park.	School of Environment Science and Management, Mid Baneshwor Kathmandu.	
३८	राईज मेडिया नेटवर्क	साझाचोक, गंगबु, काठमाडौं	डकुमेन्ट्री छायांकन	राईज मेडिया नेटवर्क	
३९	संचार तथा सुचना प्रविधि मन्त्रालय	सिंहदरबार, काठमाडौं	Jungle Tiger (Documentry)	संचार तथा सुचना प्रविधि मन्त्रालय	

अनुसूची २०

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज आसपास क्षेत्रमा सञ्चालित होम स्टेहरूको विवरण

क्र.सं.	होमस्टेको नाम	स्थान (टोल/गा.पा./ न.पा./ जिल्ला/प्रदेश)	स्थापना भएको साल वि.सं	घरधुरी संख्या	जम्मा क्षमता (वेड संख्या)	कैफियत
१	भोजु थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी	०७३१/८१	१	४	९८६०१८८२६३
२	तिलकराज थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९८६८२३८६१६
३	शान्ती थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९८१४५४२९८०
४	अपेक्षा थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९८६६७५०७५४
५	मनिराम थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९८६८३६७६३९
६	मेघराज थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	
७	हरिराम थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९७२५५४९१८०
८	डिल्लीराज थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९८४८१२८८३०
९	रिसमान थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९८६६७५०४३६
१०	सन्चराम थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९८१५५३१८४८
११	मोहन देवी थारू	गेरूवा गा.पा.वडा नं.१ जनकनगर बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९८४८२६६१६१
		जनकनगर होम स्टे				
क्र.सं.	होमस्टेको नाम	स्थान (टोल/गा.पा./ न.पा./ जिल्ला/प्रदेश)	स्थापना भएको साल वि.सं	घरधुरी संख्या	जम्मा क्षमता (वेड संख्या)	कैफियत
१	सुर्य प्रसाद आचार्य	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ स्वैरैनी बर्दिया, लुम्बिनी	०७३१/८१	१	४	९७४८१२२२७६
२	प्रतिभा चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ स्वैरैनी बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९७४८६३०७४४

३	राजेन्द्र थापा	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ खैरेनी बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९७४९१२०४९४
४	अरूणा चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ खैरेनी बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९७४८६३०७९५
५	शर्मीला चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ खैरेनी बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९७४८००४८९२
६	राम कुमारी चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ खैरेनी बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९७४८६३०७३७
७	रेशमकला ढकाल	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ खैरेनी बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९७४८६५४४६५
८	चन्द्रकला तिवारी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ खैरेनी बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९७४८६३०७४१
९	अस्मिता पाण्डे	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ खैरेनी बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९७४८६३१९८२
१०	सिता अधिकारी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं.९ खैरेनी बर्दिया, लुम्बिनी		१	४	९८४८६५३५३०
		सतखलुवा होम स्टे				
क्र.सं.	होमस्टेको नाम	स्थान (टोल/गा.पा. / न.पा. / जिल्ला / प्रदेश)	स्थापना भएको साल वि.सं	घरधुरी संख्या	जम्मा क्षमता (वेड संख्या)	कैफियत
१	पद्मास्वर न्योपाने	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.९ ठाकुरद्वारा बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८४८१४३३८१
२	मान बहादुर रानामगर	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.९ ठाकुरद्वारा बर्दिया, लुम्बिनी			८	९८६६७०६५११
३	हिंंगवा थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.९ ठाकुरद्वारा बर्दिया, लुम्बिनी			४	९७४८०९९२०९
४	जगराम थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.९ ठाकुरद्वारा बर्दिया, लुम्बिनी			५	९८१५५२३०८२
५	खड्क बहादुर खड्का	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.९ ठाकुरद्वारा बर्दिया, लुम्बिनी			८	९८४८२७०७९४
		ठाकुरद्वारा सुन्दर होम स्टे				
क्र.सं.	होमस्टेको नाम	स्थान (टोल/गा.पा. / न.पा. / जिल्ला / प्रदेश)	स्थापना भएको साल वि.सं	घरधुरी संख्या	जम्मा क्षमता (वेड संख्या)	कैफियत
१	माया कुमाल	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी	०६७।११।१७		४	९८१६५६४३५५

२	चन्द्रमी थारू	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८०१७०९८७०
३	आशा योगी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८६४८१४०९९
४	सुस्मा थारू	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८४८२२५८७०२
५	सुर्जी थारू	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८६८६४३०८०
६	शर्मिला थारू	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८४८०६५३६६
७	टिका थारू	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८२२५२०९५३
८	भिमा योगी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८६४८९५९८५
९	बाल कुमारी योगी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८६८२०७६४४
१०	गिता योगी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८४१८३७८१७
११	सिमा चौधरी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८६३१३०६९६
१२	सिता चौधरी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८४८०१५१८१
१३	चम्फा योगी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८४८०८६४१२
१४	सविता चौधरी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८२३५८५८९७
१५	सुनिता योगी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८४८२५४६५९
१६	जानकी चौधरी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			६	९८४४८२३०३
१७	लक्षानी चौधरी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८४८१२८५०३
१८	हिगिया थारू	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९७४८०८६७१०
१९	इन्द्र थारू	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८४४८५६०१७

२०	पञ्चमी थारू	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८४४८८०२७०
२१	सिता चौधरी	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८०४५०१०६१
२२	रामकुमारी थारू	मधुवन न.पा. वडा नं.१ डल्ला बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८१९५४००१८
		डल्ला होम स्टे				
क्र.सं.	होमस्टेको नाम	स्थान (टोल/गा.पा./ न.पा./ जिल्ला/ प्रदेश)	स्थापना भएको साल वि.सं	घरधुरी संख्या	जम्मा क्षमता (वेड संख्या)	कैफियत
१	बालमोटी थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.३ गोविन्दपुर बर्दिया, लुम्बिनी	णठछ बैशाख		४	९८१२५८५८२७
२	सुखलाल थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.३ गोविन्दपुर बर्दिया, लुम्बिनी			८	९८१४५६५४०१
३	मंगल थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.३ गोविन्दपुर बर्दिया, लुम्बिनी			८	९८१६५९९७२१
४	राम बहादुर थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.३ गोविन्दपुर बर्दिया, लुम्बिनी			८	९८२५५६३१००
५	लवरू थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.३ गोविन्दपुर बर्दिया, लुम्बिनी			८	९८००५५६३५७
६	लहानु थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.३ गोविन्दपुर बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८०४५७३६६९
७	बुद्धनी थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.३ गोविन्दपुर बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८६४६२०१९२
८	साधना बोगटी	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.३ गोविन्दपुर बर्दिया, लुम्बिनी			८	९८१४५२२८५१
९	जिवन कुमार थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.३ गोविन्दपुर बर्दिया, लुम्बिनी			८	९८०४५१९४३१
		गोविन्दपुर होम स्टे				
क्र.सं.	होमस्टेको नाम	स्थान (टोल/गा.पा./ न.पा./ जिल्ला/ प्रदेश)	स्थापना भएको साल वि.सं	घरधुरी संख्या	जम्मा क्षमता (वेड संख्या)	कैफियत
१	यशोदा देवी रस्वाल	बराहताल गा.पा. वडा नं.१ तेलपानी सुर्खेत, कर्णाली			६	
२	तोप बहादुर बडुवाल	बराहताल गा.पा. वडा नं.१ तेलपानी सुर्खेत, कर्णाली			६	

३	लक्ष्मण बडुवाल	बराहताल गा.पा. वडा नं.१ तेलपानी सुर्खेत, कर्णाली			६	
४	इन्द्रविर थापा	बराहताल गा.पा. वडा नं.१ तेलपानी सुर्खेत, कर्णाली			६	
५	डम्बर बडुवाल	बराहताल गा.पा. वडा नं.१ तेलपानी सुर्खेत, कर्णाली			६	
		तेलपानी होम स्टे				
क्र.सं.	होमस्टेको नाम	स्थान (टोल/गा.पा./ न.पा./ जिल्ला/ प्रदेश)	स्थापना भएको साल वि.सं	घरधुरी संख्या	जम्मा क्षमता (वेड संख्या)	कैफियत
१	जगत प्यारी चौधरी	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.८ गोब्रेला, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८६६८४६३२१
२	मैती थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.८ गोब्रेला, बर्दिया, लुम्बिनी			४	
३	राजकुमार चौधरी	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.८ गोब्रेला, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९७४८७३४८२५
४	जानकी थारू	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.८ गोब्रेला, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९७४६५४०१०८
५	विनय चौधरी	ठाकुरबाबा न.पा. वडा नं.८ गोब्रेला, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८६८१४३४७०
		गोब्रेला होमस्टे				
क्र.सं.	होमस्टेको नाम	स्थान (टोल/गा.पा./ न.पा./ जिल्ला/ प्रदेश)	स्थापना भएको साल वि.सं	घरधुरी संख्या	जम्मा क्षमता (वेड संख्या)	कैफियत
१	रण बहादुर बुढा	बराहताल गा.पा. वडा नं.३ राजकाडा, सुर्खेत, कर्णाली			२	९८४८५५१९०७
२	अर्जुन जिसि	बराहताल गा.पा. वडा नं.३ सुकरमाला, सुर्खेत, कर्णाली			२	९८६६०९३३२४
३	डिल्लिराम सापकोटा	बराहताल गा.पा. वडा नं.३ हरेकाडा, सुर्खेत, कर्णाली			२	९८४८०८८९१६
४	डम्बर बडुवाल	बराहताल गा.पा. वडा नं.१ तेलपानी सुर्खेत, कर्णाली			२	९८६८०४८१०१
५	शुशिल बि.क.	बराहताल गा.पा. वडा नं.१ गाडापानी सुर्खेत, कर्णाली			२	९८६८०२७७४५
६	गोरे ब.सिन्जाली	बराहताल गा.पा. वडा नं.१ सुगरखाल सुर्खेत, कर्णाली			२	९८६३१४६३३५

७	कमला भाट	भेरिगंगा न.पा. १, माथिल्लो भराङ्ग, सुर्खेत, कार्णाली			२	९८६४९२७१४७
८	दुर्गा बहादुर सारु	भेरिगंगा न.पा. २, गेउली खोला, सुर्खेत, कार्णाली			२	९८४९७०४२५२
९	कमला खत्रि	भेरिगंगा न.पा. ४, ठूलो हर्ने, सुर्खेत, कार्णाली			४	९८४८२९३५६३
१०	भद्रकला विष्ट	भेरिगंगा न.पा. ५, सिर्यानी, सुर्खेत, कार्णाली			२	९८४४८६०९२७
११	नन्दलाल बस्नेत	बाँसगडि न.पा. १, चेपाङ्ग, बर्दिया, लुम्बिनी			२	९८६३७७०९९९
१२	दर्गा प्रसाद गौतम	भेरिगंगा न.पा. ५, हात्तीखाल, सुर्खेत, कार्णाली			२	९८६२४१९०६६
१३		चुरे होमस्टे (प्रस्तावित)				
क्र.सं.	होमस्टेको नाम	स्थान (टोल/गा.पा./ न.पा./ जिल्ला/ प्रदेश)	स्थापना भएको साल वि.सं	घरधुरी संख्या	जम्मा क्षमता (बेड संख्या)	कैफियत
१	कमल चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं. ६ रम्मापुर, बर्दिया, लुम्बिनी	दृण्ठठ.ड.द्वज		४	९८२२४०२३४९
२	याम कुमार चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं. ६ रम्मापुर, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८४८०२१७४२
३	राम ब. चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं. ६ रम्मापुर, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८६१४१५५६६
४	सुमा थारू	बारबर्दिया न.पा. वडा नं. ६ रम्मापुर, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८४१७५२७४
५	राधाकृष्ण चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं. ६ रम्मापुर, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८१२४४६६१०
६	रमेश थारू	बारबर्दिया न.पा. वडा नं. ६ रम्मापुर, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८१४५७९४१९
७	मनि कुमार चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं. ६ रम्मापुर, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८००५५८७९९
८	दिपक चौधरी	बारबर्दिया न.पा. वडा नं. ६ रम्मापुर, बर्दिया, लुम्बिनी			४	९८६८३०७९९०
		रम्मापुर होमस्टे				

अनुसूची २१

आ.व. ०७९/०८० मा नवीकरण भएका गाईडहरूको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	नविन थारु	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८४४८८०२६२	
२	पदम नारायण चौधरी	ठाकुरबाबा न.पा.-९, बेतहनी	९८६८२०१६२८	
३	अर्जुन चौधरी	ठाकुरबाबा न.पा.-९, बेतहनी	९८६८२१६८६४	
४	सन्तोष थारु	ठाकुरबाबा न.पा.-९, बेतहनी	९८६६८१३१८९	
५	प्रताप कुमार शर्मा	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८४८०२०००२	
६	कृष्ण बहादुर रानामगर	मधुवन-६, बर्दिया	९८४८२५४०२६	
७	विवश राना मगर	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८६८२१६८६०	
८	विवेक राना मगर	ठाकुरबाबा न.पा.-९, ठाकुरद्वारा	९८६८२३२२८६	
९	मानपाती थारु	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९७४८३१८१७८	
१०	कृष्ण थारु	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८४८२६७६३४	
११	जल बहादुर चौधरी	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९८६४९०१६३३	
१२	अमर कुमार चौधरी	ठाकुरबाबा-८, चिटकैया	९८६६१७२२२५	
१३	पदमविर थापा मगर	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८४८११२५५८	
१४	मोहन बहादुर अर्याल	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८५८०२६४१४	
१५	प्रकाश चौधरी	ठाकुरबाबा-८, गोब्रेला	९८४००५७३६२	
१६	मधुसुदन पोखरेल	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८५८०२७०९१	
१७	जित बहादुर थापा	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८४१८८९१३५	
१८	खुसीराम थारु	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८६४९८९८१७	
१९	मुक्तीराम रिजाल	ठाकुरबाबा-८, चिटकैया	९८४८२३८१२९	
२०	सुदिप थारु	मधुवन-१, डल्ला	९८४८०३३९८४	
२१	गोविन्द थारु	मधुवन-१, डल्ला	९८६४८१४११२	
२२	आनुराम चौधरी	ठाकुरबाबा-९, खुशालपटुवा	९८४८१२६१०२	
२३	राधाकृष्ण थारु	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६६५३६९६९	
२४	प्रविन कुमार शर्मा	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८४८०२०००२	
२५	केदार प्रसाद सापकोटा	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८४५१४६२०९	
२६	अनिल खड्का	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८२२२१७१७९	
२७	प्रमेश योगी	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९८४८०३२६५३	
२८	शुशिला महारा	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९८६३१५१००३	
२९	जगत प्रसाद रिजाल	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९८४८१३६८०७	

क्र.सं.	नाम, थर	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
३०	मन्जु महतरा	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९८६९४५२२७२	
३१	कृष्ण बहादुर शाह	ठाकुरबाबा-९, बानुगाउँ	९८४८१५१३७६	
३२	केशव सापकोटा	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८६८१२८१०६	
३३	लक्ष्मण थारु	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८६४७८९९१५	
३४	धर्मराज घिमिरे	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८५१०३१७९१	
३५	पवन कुमार थापा	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८४४८५००१३	
३६	सिता रानी चौधरी	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८६४९५७४९४	
३७	सिताराम चौधरी	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९७६८०१८८५३	
३८	राम बहादुर खड्का	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८४८१७५८१८	
३९	तिलक बहादुर बि.क.	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६९०३०९३८	
४०	कृष्ण प्रसाद खनाल	ठाकुरबाबा-६, बर्दिया	९८४८०७०८३१	
४१	शंकर प्रसाद भट्टराई	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८४८१२५२६१	
४२	लक्ष्मी परियार	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८६८९५७९४७	
४३	राम बहादुर शाही	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९८६८०२४४६४	
४४	दिप बहादुर शाही	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९८६८१५१७००	
४५	ओम बहादुर घर्ती	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८४३६०८३६८	
४६	खड्ग बहादुर खड्का क्षेत्री	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८४०२७०७९४	
४७	बालकृष्ण थारु	ठाकुरबाबा-९, बानुगाउँ	९८६६७०६५९८	
४८	बुद्धिराम दर्लामी	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९८४८१२८९५६	
४९	बिनय चौधरी	ठाकुरबाबा-८, गोब्रेला	९८६८१४३४७०	
५०	हरि प्रसाद थारु	ठाकुरबाबा-८, बर्दिया	९८२२४४०९७२	
५१	बिष्णु बहादुर थापा	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८४८९४१५४३	
५२	सन्त बहादुर चौधरी	ठाकुरबाबा-८, गोब्रेला	९८४८०९५७२८	
५३	सरिता चौधरी	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८६३४१०५१५	
५४	ललिता थारु	ठाकुरबाबा-९, बन्तरिया	९८४८०५५७९८	
५५	दिपक राजवंशी	ठाकुरबाबा-४, वर्गदा	९८४८१४५२३९	
५६	रन्जित थारु	ठाकुरबाबा-४, वर्गदा	९८६९५२१५२७	
५७	रामजान चौधरी	ठाकुरबाबा-९, बन्तरिया	९८६८१९०८५५	
५८	ओम प्रकाश राजवंशी	ठाकुरबाबा-४, वर्गदा	९८४८०९०९०८	
५९	जयराम चौधरी	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८६६७०६७२९	
६०	मनमोहन चौधरी	ठाकुरबाबा-९, शिबपुर	९८४८२५४१०२	

क्र.सं.	नाम, थर	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
६१	लोक बहादुर सुनार	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८४४८८०२६२	
६२	भागीरथ चौधरी	पिठौली-५, नवलपरासी	९८४५०९१२७६	
६३	बाबुराम थारु	ठाकुरबाबा-८, चिटकैया	९८६८२२१८४२	
६४	प्रधोत शम्शेर राणा	ललितपुर-५, ललितपुर	९८०१०३२०७४	
६५	भिम बहादुर थनित	कावासोती-१, नवलपरासी	९८१५४९२०१२	
६६	कृष्ण बहादुर कुमाल	मेघौली-२, चितवन	९८४३९३०४०२	
६७	टेक बहादुर परियार	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८४८२५८४११	
६८	भवानी प्रसाद कडेल	ठाकुरबाबा-२, बर्दिया	९८६५७०६७२८	
६९	शिवराज मगर	ठाकुरबाबा-९, शिवपुर	९८४५८२२३४८	
७०	किरण शर्मा	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६८१२६९८१	
७१	दमन कुमार थापा	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६६६१२०४५	
७२	लक्ष्मी देउला	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६९९८७३७१	
७३	श्रीधर पोखरेल	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६९९७१९०२	
७४	प्रमे बहादुर खत्री	ठाकुरबाबा-२, बर्दिया	९८६८६९५२९३	
७५	केशव बहादुर हमाल	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८६१००१७४९	
७६	खगेश्वर गौतम	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८६८१४३४५४	
७७	रामजी बाबु थापा	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८५८०२४६६२	
७८	लोकेन्द्र प्रसाद आचार्य	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८६५३२१६५९	
७९	केशव भण्डारी	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८६८९५७९४४	
८०	हुकुम शाही	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६८५९८९६७	
८१	तुलसीराम गौतम	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८४८२४०१२९	
८२	महेन्द्र घर्तिमगर	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६४७८९९६०	
८३	प्रकास कडेल	ठाकुरबाबा-२, बर्दिया	९८४०५४११२६	
८४	हेमन्त प्रसाद आर्चाय	ठाकुरबाबा-९, शिवपुर	९८४९७४७११०	
८५	ऋषिराम चौधरी	मधुवन-२, बर्दिया	९८६४७८९९०२	
८६	प्रेम बहादुर थारु	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६८९५७९३३	
८७	शान्ता खनाल	ठाकुरबाबा-९, शिवपुर	९८६४८८३०९५	
८८	शिव कुमार पोखरेल	ठाकुरबाबा-८, मडला	९८६८०८६३२१	
८९	अनु चौधरी	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८६६१७४५६७	
९०	कृष्ण प्रसाद भट्टराई	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८४८२५८१५८	
९१	राम कृष्ण योगी थारु	मधुवन-१, डल्ला	९८४८३७३९२०	

क्र.सं.	नाम, थर	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
९२	शार्दुत भट्टराई	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८४२३६४७८७	
९३	माधव आर्चाय	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८४२३६४७८७	
९४	शम्भु महतो	ठाकुरबाबा-८, चिटकैया	९८४५६८९९०१	
९५	प्रकास सापकोटा	ठाकुरबाबा-९, ठाकुरद्वारा	९८६८८५२६६२	
९६	झक्क चुनारा	ठाकुरबाबा-९		
९७	राजाबाबु कुंवर	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८६५५६४५६७	
९८	सुभास खड्का	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८६८६९४३५५	
९९	निरन्जन थापा	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८४८१३५९७५	
१००	लोकेन पुन	लेकबेसी न.पा.-१, सुर्खेत	९८२२५३४०८५	
१०१	लालमणी ढकाल	ठाकुरबाबा-९, बर्दिया	९८४७६०१३८७	
१०२	भिम बहादुर थारु	ठाकुरबाबा-९, बेतहनी	९८६८१२६९५५	
१०३	कृष्ण प्रसाद कुमाल	मेघौली-२, चितवन	९८४५३९४३५२	

अनुसूची २२

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको गोही प्रजनन केन्द्रमा रहेका गोही तथा कछुवाको विवरण

क्र.सं.	प्रजाति	भाले	पोथी	बच्चा	कोरलिएको विवरण		छोडिएको (Release) विवरण			कैफियत
					वर्ष	संख्या	वर्ष	स्थान	संख्या	
१	घडियाल	२	९	३७	२०७९	३७	२०७८	बबई नदीमा	१३	
२	घडियाल				२०८०	८०	२०७९	राप्ती नदीमा	१०	बाँके रा.नि.लाई हस्तान्तरण गरिएको
३	मगर	१	१	४			२०७८		७	
४	कछुवा	१५	२७							

अनुसूची २३

आ.व.२०७९/०८० मा मृत्यु भएका वन्यजन्तुहरूको मासिक विवरण

क्र.सं.	प्रजाति	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुन	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	असार	जम्मा
१	चित्तल	८	७	३	०	३	२	२	७	८	१०	५	२	५७
२	बँदेल	०	१	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	३
३	लंगुर	०	१	०	०	१	०	१	०	१	२	०	०	६
४	दुम्सी	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
५	अजिंगर	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
६	बाँदर	१	१	१	१	०	०	१	२	०	०	०	०	७
७	बन बिरालो	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	२
८	बाघ	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१
९	निलगाई	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१
१०	जरायो	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१
११	निर बिरालो	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
१२	स्याल	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
१३	रतुवा	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	२
१४	लगुना	०	०	०	०	०	२	१	०	१	०	०	०	४
१५	चितुवाको बच्चा	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१
१६	घोरल	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१
१७	गैंडा	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
१८	काठे भालु	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१
	जम्मा	१०	१०	४	६	८	६	५	९	१२	१४	५	३	९२

अनुसूची २४

आ.व.२०७९/०८० मा उद्धार गरिएका वन्यजन्तुहरूको मासिक विवरण

क्र.सं.	वन्यजन्तु	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कात्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुन	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	असार	जम्मा
१	अजिगर	६	१८	४	२१	३	४	३	२	३	४	६	९	८३
२	कछुवा	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
३	सुनगोहोरो	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	१
४	गोही	०	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	१	४
५	चित्तल	३	२	१	०	०	२	३	३	१	०	१	०	१६
६	बँदेल	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२
७	सर्प	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	२
८	लोखर्के	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
९	चितुवाको बच्चा	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१
१०	हुचिल	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१
११	च्याखुरा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१
१२	बाघ	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
१३	जरायो	०	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	२
१४	बँदेलको बच्चा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१
१५	रतुवा	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	२
१६	चितुवा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	१	०	३
१७	लगुना	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१
१८	कालो गोहोरो	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१
	जम्मा	९	२५	६	२३	३	८	७	७	६	९	९	१२	१२४

अनुसूची २५

विविधकारणले मरेका वन्यजन्तुहरूको विवरण

क्र.सं.	मृत्युको कारण	संख्या	कैफियत
१	सवारी दुर्घटना	३३	
२	अन्य वन्यजन्तुको कारण	१	
३	घरपालुवा कुकुरले लखेटेर	२९	
४	नहर कुलोमा परेर	१४	
५	बाघ/चितुवाको कारण	३	
६	तारजालीमा ठोक्किएर	३	
७	कारण थाहा नभएको	५	
८	रोगको कारण	१	
९	पासोमा परेर	१	
१०	प्रकृतिक कारण	१	
११	टुहुरो भएर	१	
जम्मा		९२	

अनुसूची २६

२०७६/०७७ देखि हालसम्म नियन्त्रणमा लिइएको समस्याग्रस्त पाटे बाघहरूको विवरण

S.N.	Date BS	Rescue location	Sex	Age	Release site	Remarks
1	5/9/2076	Bhuriganu	F		BNP HQ	Died on 2076-05-10
2	7/23/2077	Geruwa-4, Rajipur, Bardia	M	6 years	BNP HQ	
3	12/4/2077	Geruwa-6, Gola, Bardia	M	12 Years	Rehabilitation center, Rambapur, BNP	
4	12/5/2077	Madhuban-3 Khata Bardia	M	10 Years	Rehabilitation center, Khairi, Banke NP	escape from cage of banke
5	12/22/2077	Gaidamachan, BNP Core	M	10 years	Central Zoo, lalitpur	
7	2/26/2079	Madhuban-1 Ganeshpur Sisanaya CF	F	10 Years	Rehabilitation center, Rambapur, BNP	
8	5/1/2079	Kalimati-7, Sainbans, Salyan	F	12 Years	Banke National Park	

अनुसूची २७

निकुञ्ज भित्र रहेका मानव निर्मित पोखरीहरूको विवरण

S.N.	GPS Location		Elevation (m)	Name	Nearest Sector/Post	Remarks
	X	Y				
1	522841	3149471	148	Kingfisher Phanta (1) Pokhari	Hattimachan Post	
2	522908	3149758	128	Kingfisher Phanta (2) Pokhari	Hattimachan Post	
3	523203	3151091	146	Kalaban Pokhari	Hattimachan Post	
4	522462	3148797		Tallo King Fisher Pokhari	Hattimachan Post	
5	523403	3147904		Chittal Phanta Pokhari	Hattimachan Post	
6	522562	3147233		Chingari Pokhari	Hattimachan Post	
7	523748	3147618		HQ Machha Pokhari	Thakurdwara Sector	With Solar Boring System
8	525129	3151545	153	Khauraha Cross Mathillo Pokhari	Thakurdwara Sector	
9	522847	3148122	190	Bagdhaua Tal (South of Jhadkapatti Phanta)	Thakurdwara Sector	
10	525042	3149653	84	Damaru Pokhari	Thakurdwara Sector	
11	526576	3151009	161	Gobrela Gate Pokhari	Thakurdwara Sector	With Solar Boring System
12	524845	3149022	133	C Pokhari (Chitkaiya Chowk)	Thakurdwara Sector	
13	524240	3148839	133	NTNC Phanta Pokhari	Thakurdwara Sector	
14	525616	3152536	133	Bathaniya Pokhari	Thakurdwara Sector	
15	525662	3150145	170	Tiger Top Pokhari	Thakurdwara Sector	With Solar Boring System
16	525892	3151116	208	Gobrela Gate West Pokhari	Bankhet Range Post	
17	528342	3155484	167	Y Pokhari	Bankhet Range Post	With Solar Boring System
18	528322	3154605	162	Lamkauli RCC Machan Pokhari	Bankhet Range Post	With Solar Boring System
19	527832	3153728	161	Lamkauli Phanta Bich Pokhari	Bankhet Range Post	With Solar Boring System
20	526370	3152594	143	Gaida Pokhari (Near Lamkauli Chowk)	Bankhet Range Post	With Solar Boring System
21	528118	3154249	163	Lamkauli Kuwa Pokhari	Bankhet Range Post	

S.N.	GPS Location		Elevation (m)	Name	Nearest Sector/Post	Remarks
	X	Y				
22	527666	3154760	155	Deuta Tal/Star Pokhari	Bankhet Range Post	With Solar Boring System
23	529096	3154231	189	Jagatram Pokhari	Bankhet Range Post	With Solar Boring System
24	527633	3152873		Bankhet Pokhari	Bankhet Range Post	With Solar Boring System
25	527278	3153133	163	Lakauli Two Square Pokhari	Bankhet Range Post	
26	526687	3152840	208	Lamkauli Chowk Pokhari	Bankhet Range Post	
27	529355	3157440	190	Bagh Pokhari	Motipur Post	With Solar Boring System
28	530607	3154919		Motipur-Amreni Cross Pokhari	Motipur Post	
29	530346	3153921	0	Laligurans Pokhari	Motipur Post	With Solar Boring System
30	530292	3158779	181	Umanga Pokhari (Kuwabhar Area)	Amreni Post	
31	532985	3154656	242	Ambasa Old Post Pokhari	Amreni Post	
32	533021	3151583		Balati Pokhari	Amreni Post	
33	532895	3155455		Amreni Haribansa Pokhari	Amreni Post	With Solar Boring System
34	531562	3156433		Sital Pokhari (South of Khayarbhatti Chowk HW)	Amreni Post	
35	530486	3159284	196	Kuwabhar Check Post Pokhari	Amreni Post	
36	531499	3157431	179	Khayarbhatti Chowk West X Pokhari	Amreni Post	
37	529580	3156859	164	Sarju Tal	Amreni Post	With Solar Boring System
38	532376	3158101		Kuwabhar V Pokhari	Amreni Post	
39	531938	3155444		Amreni Highway Pokhari	Amreni post	
40	531733	3155009		Amreni Post Pokhari	Amreni post	With Solar Boring System
41	529912	3158754		Asna Pokhari Kuwabhar (Two water Hole)	Amreni Post	With Solar Boring System

S.N.	GPS Location		Elevation (m)	Name	Nearest Sector/Post	Remarks
	X	Y				
42	531568	3158402		Kuwabhar Kharayo Pokhari	Amreni Post	With Solar Boring System
43	531416	3156185		Niure Pokhari	Amreni Post	
44	533406	3154373		Balati Nahar Pokhari	Amreni Post	
45	529991	3160035		Shikari Pokhari	Amreni Post	With Solar Boring System
46	525603	3153397	172	Harry Chowk Pokhari	Gaidamachan Post	
47	525585	3155764	155	Rhino Release Tal	Gaidamachan Post	With Solar Boring System
48	526962	3161444	180	Ghaite Pokhari	Gaidamachan Post	
49	524810	3153549	147	Naya Bagaura Phanta Pokhari	Gaidamachan Post	
50	524433	3153822	160	Sawari Camp Phanta Pokhari	Gaidamachan Post	
51	525225	3154216	188	T Pokhari	Gaidamachan Post	
52	525540	3154644	0	Salak Pokhari	Gaidamachan Post	
53	526454	3154879	164	Chandramukhi Pokhari	Gaidamachan Post	With Solar Boring System
54	527725	3156083	167	Khodau Tal	Gaidamachan Post	With Solar Boring System
55	524917	3153492	192	Harry Chowk Pokhari	Gaidamachan Post	
56	525034	3154843	801	Nepalganj Cross Pokhari	Gaidamachan Post	
57	526177	3155374		Google Pokhari	Gaidamachan Post	
58	526815	3161437	176	Tented Camp (2) Pokhari	Lagunamachan Post	
59	527688	3158033	190	Thulokhalla K Pokhari	Lagunamachan Post	With Solar Boring System
60	526592	3158792	163	Patachuli Tal	Lagunamachan Post	
61	527038	3158624	187	Deshbahadur Tal	Lagunamachan Post	
62	528691	3160194	191	Ganesh Tal Chowk	Lagunamachan Post	
63	528065	3160987	180	Kamal Pokhari	Lagunamachan Post	With Solar Boring System
64	527880	3161939	187	Damodar Pokhari	Lagunamachan Post	With Solar Boring System

S.N.	GPS Location		Elevation (m)	Name	Nearest Sector/Post	Remarks
	X	Y				
65	528021	3157196	182	R Pokhari (Khodau Tal mathi)	Lagunamachan Post	
66	525910	3158585	166	Lagunamachan Post Pokhari	Lagunamachan Post	With Solar Boring System
67	526375	3159820	187	Hatti Tal	Lagunamachan Post	With Solar Boring System
68	528133	3160009	193	Ganesh Tal	Lagunamachan Post	
69	528899	3159313	176	Dhanesh Tal	Lagunamachan Post	With Solar Boring System
70	529049	3160566	185	Baliram Tal	Lagunamachan Post	With Solar Boring System
71	527432	3161718	191	Kuilar Ghari Pokhari /Puspa Pokhari	Lagunamachan Post	With Solar Boring System
72	529066	3165170	272	Chure Phedi 1 no. Tal	Karnali Chisapani Post	
73	529536	3164195	237	Chure Phedi 2 no. Tal	Karnali Chisapani Post	
74	529912	3161108		Morang Pokhari	Karnali Chisapani Post	
75	528619	3164768		Karnali Asafal Pokhari	Karnali Chisapani Post	
76	527122	3164195	181	Lalmati Pokhari	Karnali Chisapani Post	With Solar Boring System
77	527994	3165124	187	Lalmati Pokhari (North of Lalmati Chowk HW)	Karnali Chisapani Post	
78	532905	3161166	226	Githe Khola (1) Pokhari	Khayarbhatti Post	
79	535916	3160133	278	Khalla Pokhari	Khayarbhatti Post	
80	536141	3160199	307	Khayarbhatti Danda Pokhari	Khayarbhatti Post	
81	535514	3159291		Pani Tank Pokhari	Khayarbhatti Post	
82	533441	3160958		Githe Khola (2) Pokhari	Khayarbhatti Post	
83	535514	3160291		Khayarbhatti (1) Pokhari	Khayarbhatti Post	
84	536327	3160122		Khayarbhatti (2) Pokhari	Khayarbhatti Post	
85	532215	3157162		Khayar Chamber Pokhari	Khayarbhatti Post	

S.N.	GPS Location		Elevation (m)	Name	Nearest Sector/Post	Remarks
	X	Y				
86	536299	3160364		Khayarbhatti Post Pokhari	Khayarvatti Post	With Solar Boring System
87	538315	3159007	309	Dhadbas Road Pokhari	Dhadbas Post	
88	539254	3156862		Danbatal Ukalo Pokhari	Dhadbas Post	
89	540344	3156446		Danabtal Rasilo Pokhari	Dhadbas Post	
90	544592	3152608	394	Lamidamar East Pokhari	Lamidamar Post	
91	543607	3151594	344	Lamidamar Pokhari	Lamidamar Post	
92	542820	3153053	360	Lamidamar Chowk Pokhari	Lamidamar Post	
93	542652	3151828	325	Lamidamar Post Pokhari	Lamidamar Post	
94	542162	3152039	305	Lamidamar Phanta (1) Pokhari	Lamidamar Post	
95	542775	3152237	340	Lamidamar Post North Pokhari	Lamidamar Post	
96	541873	3152146	320	Lamidamar Phanta (2) Pokhari	Lamidamar Post	
97	541642	3153434	375	Puranpur Pokhari (South of Road)	Lamidamar Post	
98	540387	3155230		Apkholital Pokhari	Lamidamar Post	
99	548137	3149915	323	Ratamate Phanta (1) Pokhari	Ratmate Post	
100	548125	3149202	328	Ratamate Phanta (3) Pokhari	Ratmate Post	
101	545913	3150704		Deurali Kalinara Road Pokhari	Ratmate Post	
102	548192	3149562		Ratamate Phanta (2) Pokhari	Ratmate Post	
103	545748	3151417	426	Deurali Pokhari	Ratmate Post	
104	542233	3147922	193	Gaidaphanta Pokhari Kalinara	Kalinara Post	
105	545319	3147529	236	Kalinara (1) Pokhari	Kalinara Post	
106	540917	3149130		Kalinara (2) Pokhari	Kalinara Post	
107	553658	3145571	241	Chittal Phant (1) Pokhari	Guthi Sector	
108	553551	3145423	237	Chittal Phanta (2) Pokhari	Guthi Sector	

S.N.	GPS Location		Elevation (m)	Name	Nearest Sector/Post	Remarks
	X	Y				
109	551117	3145865	227	Guthi Phanta Machan Pokhari	Guthi Sector	With Solar Boring System
110	551279	3145775	229	Guthi Phanta Machan South Pokhari	Guthi Sector	
111	551386	3146443	229	Guthi Kuwa Pokhari	Guthi Sector	
112	551086	3146703	250	North Guthi Phanta Pokhari	Guthi Sector	
113	550830	3146061	231	West Guthi Phanta Pokhari	Guthi Sector	
114	552149	3146971	267	Guthi Sector North (1200 m) Gautam Pokhari	Guthi Sector	
115	550848	3145617	226	Guthi Gaidatal	Guthi Sector	
116	552283	3145926		Guthi Kathe Machan Pokhrai	Guthi Sector	
117	550522	3147527		Major Khola Pokhari	Guthi Sector	
118	550787	3145243		Guthi Dovan Natural Ghol	Guthi Sector	
119	556494	3142367	245	Rohini Pokhari	Thuloshree Post	
120	552285	3144313		Sanoshree Phanta Sano Pokhari	Thuloshree Post	
121	552653	3144158		Sanoshree Phanta Santosh Pokhari	Thuloshree Post	
122	552988	3144033		Sanoshree Gaida Pokhari	Thuloshree Post	
123	556590	3142365	240	Gaida Aune Tal Pokhari (Eastern Thuloshree Phanta)	Thuloshree Post	
124	552314	3144437		Shanoshree Pokhari	Thuloshree Post	
125	554219	3143951		Simal Pokhari Thuloshree phanta	Thuloshree Post	
126	554661	3143455		UK Pokhari Thuloshree phanta	Thuloshree Post	With Solar Boring System
127	553967	3143762		Thuloshree Pokhrai	Thuloshree Post	
128	560133	3142059	269	Shiva Tal	Shivapur Post	
129	559842	3141912	256	Shivapur Phanta (2) Pokhari	Shivapur Post	
130	558764	3142588		Babiyachaur Simalghari Pokhari	Shivapur Post	
131	559700	3141100	260	Morungi Khola Pokhari	Shivapur Post	

S.N.	GPS Location		Elevation (m)	Name	Nearest Sector/Post	Remarks
	X	Y				
132	560065	3142225	250	Shivapur Post North East Pokhari	Shivapur Post	
133	559330	3142114	250	Shivapur Phanta (1) Pokhari	Shivapur Post	
134	557128	3143670	259	Babiyachaur Pokhari	shivapur post	With Solar Boring System
135	563033	3140396	294	Dhanushe Phanta (1) Pokhari	Sivapur Post	
136	562812	3140516		Dhanuse Phanta (2) Pokhari	Sothkhola Post	
137	565357	3139377	297	Sothkhola Pokhari	Sotkhola Post	
138	563033	3140396	294	Dhanuse Pokhari (1)	Sotkhola Post	
139	565032	3139332	278	Sothkhola Bagar Pokhari	Sotkhola Post	
140	563330	3140049		Dhanushe Danda Pokhari	Sotkhola Post	
141	569261	3136753		Chepang Post Pokhari	Chepang Range Post	
142	567488	3137418		Mulghat Machan Pokhari	Chepang Range Post	
143	568270	3137295		Mulghat Phanta Pokhari	Chepang Range Post	
144	532589	3148434	165	Bhurigaun Chittale Pokhari	Bhurigaun Range Post	With Solar Boring System
145	533556	3148552	178	Dumreni (1) Pokhari	Bhurigaun Range Post	
146	534476	3148847	191	Bhurigaun Fireline (1) Pokhari	Bhurigaun Range Post	
147	535122	3147017	183	Bhurigaun Fireline (2) Pokhari	Bhurigaun Range Post	
148	533752	3145048	172	Sainawar Post Pokhari	Sainawar Post	
149	534468	3145394	188	Khum Tal	Sainawar Post	
150	533760	3146504		Dumreni Pokhari	Sainawar Post	
151	534798	3145744	188	Sainawar Pani Pokhari	sainawar_post	With Solar Boring System
152	537840	3141818	168	Theni Khola Pokhari	Parewaodar Post	
153	537517	3142008	170	Budhikhola Pokhari	Parewaodar Post	
154	538079	3140443	179	Rammapur Temporary Check Post Pokhari	Parewaodar Post	

S.N.	GPS Location		Elevation (m)	Name	Nearest Sector/Post	Remarks
	X	Y				
155	537777	3142409	181	Nahar (1) Pokhari	Parewaodar Post	
156	537478	3142572	175	Nahar(2) Pokhari	Parewaodar Post	
157	537339	3144025	172	Parewaodar Post Pokhari	Parewaodar Post	With Solar Boring System
158	541949	3138111		Rammapur Pokhari (Near Rescue Centre)	Rammapur Sector	With Solar Boring System
159	541869	3138792		Jakhar Pokhari	Rammapur Sector	
160	543533	3138569		Khajuri Pokhari (Rammapur Chure)	Rammapur Sector	
161	543964	3139231		Danda Pokhari (Rammapur Chure)	Rammapur Sector	
162	542272	3138972		Dale Pokhari	Rammapur Sector	
163	542547	3139198	190	Rammapur Chure Pokhari	Rammapur Sector	
164	542333	3139033	173	Rammapur Chure Phedi Pokhari	Rammapur Sector	
165	546963	3137572		Dhakaila Machan Pokhari	Dhakaila Post	
166	546652	3136856		Dhakaila Post Pokhari	Dhakaila Post	With Solar Boring System
167	548331	3132470		Thumani (1) Pokhari	Thumani Post	
168	548464	3132051		Thumani (2) Pokhari	Thumani Post	
169	547597	3133605		Thumani (3) Pokhari (West of Post)	Thumani Post	
170	553182	3131002		Bhastal Post Pokhari	Bhastal Range Post	With Solar Boring System
171	551706	3132101		Belauli Sichai Pokhari	Bhastal Range Post	
172	558212	3129252		Betahani Post Pokhari	Betahani Post	
173	560411	3131243		Betahani Pokhari	Betahani Post	
174	561039	3131156		Betahani Ranjha Pokhari	Betahani Post	
175	557626	3130200		Betahani Machan Pokhari	Betahani Post	
176	564934	3129638	187	Chisapani Post Pokhari	Chisapani Range Post	With Solar Boring System

S.N.	GPS Location		Elevation (m)	Name	Nearest Sector/Post	Remarks
	X	Y				
177	564966	3129734		Chisapani Dry (1) Pokhari	Chisapani Range Post	
178	564664	3130960		Chisapani Dry (2) Pokhari	Chisapani Range Post	
179	563540	3130989		Chisapani Tharubas Pokhari (2)	Chisapani Range Post	
180	527351	3166808		Karnali Pokhari	Karnali Chisapani Post	With Solar Boring System
181	527491	3154395		Barasingha Pokhari	Gaidamachan Post	
Total				181 Water Hole		50 with Solar Boring system

अनुसूची २८

निकुञ्ज भित्र रहेका तथा व्यवस्थापन गरिएका घाँसे मैदानहरूको विवरण

S.N.	Name	Area (Ha)	Nearest Sector/Post	Remarks
1	Shitalchini phanta	12.16	Hattimachan Post	
2	Hattimachan Phanta	14.06	Hattimachan Post	
3	Chingari Phanta	24.23	Hattimachan Post	
4	Helipad Phanta	1.67	Hattimachan Post	
5	Jhadkapatti Phanta	13.35	Hattimachan Post	
6	Chittal Phanta	29.38	Thakurdwara Sector	
7	Khauraha Phanta	17.76	Hattimachan Post	
8	Kingfisher Phanta	41.23	Hattimachan Post	
9	Jhadkapatti north Phanta	3.02	Hattimachan Post	
10	Tallo Kingfisher Phanta	2.23	Hattimachan Post	
11	NTNC Kusum Phanta	20.98	Hattimachan Post	
12	Baghmachan Phanta	13.34	Hattimachan Post	
13	Baghmachan Pari Phanta	13.26	Hattimachan Post	
14	NTNC Phanta	1.97	Thakurdwara Sector	

S.N.	Name		Area (Ha)	Nearest Sector/Post	Remarks
15	Bagaura Phanta	Tallo Bagaura Phanta	62.47	Gaidamachan Post	
		Sawaricamp Phanta	24.09	Gaidamachan Post	
		New Bagaura Phanta	17.22	Gaidamachan Post	
16	Gaidamachan Phanta		10.81	Gaidamachan Post	
17	Baghtaapu Phanta		58.88	Gaidamachan /Lagunamachan Post	
18	Bankhet Phanta		2.36	Bankhet Range Post	
19	Lamkauli Phanta		98.82	Bankhet Range Post	
20	Jagatram Tal Phanta	Southern Phanta	3.76	Bankhet Range Post	
21		Northern Phanta	8.52	Bankhet Range Post	
22	Lamkauli Mathillo Phanta		5.38	Bankhet Range Post	
23	Masuriya Phanta		4.4	Bankhet Range Post	
24	Y Pokhari Phanta		3.53	Bankhet Range Post	
25	Satish Phanta		1.63	Bankhet Range Post	
26	Sarju tal Phanta		2.6	Bankhet Range Post	
27	RRT Phanta		3.69	Bankhet Range Post	
28	Dhanesh Tal Phanta		9.69	Lagunamachan Post	
29	Baliram Tal Phanta	Southern Phanta	4.73	Lagunamachan Post	
		Northern Phanta	5.46	Lagunamachan Post	
30	Dhakaila Phanta		48.34	Dhakaila Post	Constructed FY 077/078
31	Puranpur Phanta	Puranpur Phanta1	14.25	Lamidamar Post	Constructed FY 077/078
		Puranpur Phanta2	3.42	Lamidamar Post	Constructed FY 077/078
32	Ratmate Phanta	Ratmate Post Phanta	4.66	Ratmate Post	
		Lower Ratmate Phanta	25.23	Ratmate Post	

S.N.	Name	Area (Ha)	Nearest Sector/Post	Remarks	
33	Guthi Phanta	Guthi Phanta1	17.63	Guthi Sector	
		Guthi Phanta3	6.23	Guthi Sector	
		Guthi Phanta2	43.71	Guthi Sector	
		Guthi Phanta4	4.76	Guthi Sector	
34	Chittale Phanta	28.34	Guthi Sector		
35	Babiyachau Phanta	41.71	Shivapur Post		
36	Shibapur Phanta	Shibapur Phanta	20.63	Shivapur Post	
		Post Near Phanta	4.23	Shivapur Post	
37	Sanoshree Phanta	Sanoshree Phanta1	45.05	Thuloshree Post	
		Sanoshree Phanta2	10.19	Thuloshree Post	
38	Thuloshree Phanta	Thuloshree Phanta1	94.31	Thuloshree Post	
		Thuloshree Phant2	31.76	Thuloshree Post	
39	Dhanushe Phanta	14.33	Sotkhola	Constructed FY 077/078	
40	Mulghat Phanta	Mulghat Grassland	111.35	Chepang Range Post	
		Mulghat added area	0.96	Chepang Range Post	Constructed FY 077/078
41	Chepang Grassland	Chepang Post Grassland	7.67	Chepang Range Post	
		Chepang Old Post Phanta	2.15	Chepang Range Post	
	Total		1117.6		

अनुसूची २९

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा रहेको घरपालुवा हात्तीको विवरण

क्र. सं.	हात्तीको नाम	लिङ्ग	जन्म मिति	जन्म स्थान/कहाँबाट प्राप्त भएको	हाल हात्ती रहेको स्थान	हालको स्वास्थ्य अवस्था	कैफियत
१	चम्पाकली	पोथी	सन् १९५०	कपिलबस्तुबाट खरिद भई ल्याएको	गुठी सेक्टर	सामान्य	
२	दिपेन्द्रकली	पोथी	सन् १९५०	कपिलबस्तुबाट खरिद भई ल्याएको	गैडा मचान पोष्ट	सामान्य	
३	पवनकली	पोथी	सन् १९५१	चितवनबाट ल्याईएको	ठाकुरद्वारा हात्तीसार	चरै खुट्टाको नडहरूमा क्रोनिक घाउ भै असक्त अवस्थामा रहेको	
४	लक्ष्मीकली	पोथी	सन् १९६०	चितवनबाट ल्याईएको	हात्तीसार शाखा	सामान्य	
५	गुलाबकली	पोथी	सन् १९५६	सर्लाहीबाट खरिद गरि ल्याएको	गैडा मचान पोष्ट	खुट्टा लडगडो अवस्थामा रहेको	
६	श्यामकली	पोथी	सन् १९६५	चितवनबाट ल्याईएको	हात्तीसार शाखा	सामान्य	
७	जात्राकली	पोथी	सन् १९६३	राजापुर सिंचाईबाट प्राप्त भएको	गुठी सेक्टर	सामान्य	
८	शिवकली	पोथी	सन् १९९०	सर्लाहीबाट खरिद गरि ल्याएको	हात्तीसार शाखा	सामान्य	
९	ठाकुरगज	भाले	२० अगस्ट २००७	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज हात्तीसारमा जन्मेको	ठाकुरद्वारा हात्तीसार	सामान्य	
१०	कुमारगज	भाले	२८ जनवरी २००७	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज हात्तीसारमा जन्मेको	ठाकुरद्वारा हात्तीसार	सामान्य	
११	कर्णालीकली	पोथी	३१ अगस्ट २०१६	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज हात्तीसारमा जन्मेको	हात्तीसार शाखा	सामान्य	
१२	चञ्चलगज	भाले	६ फेब्रुअरी २०१९	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज हात्तीसारमा जन्मेको	हात्तीसार शाखा	सामान्य	शिवकलीबाट जन्मेको

अनुसूची ३०

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	क.सं. नं.	पद	सेवा/समूह/श्रेणी	कैफियत
२	श्री अशोक भण्डारी	१७३९७५	प्रमुख संरक्षण अधिकृत	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
३	श्री बद्रि विनोद दाहाल	१६७१४०	संरक्षण अधिकृत	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४	श्री विष्णु रोकाया	२१९५७५	संरक्षण अधिकृत	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५	श्री आशिष न्यौपाने	२४४२४९	संरक्षण अधिकृत	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६	श्री सञ्जिव गुप्ता		संरक्षण अधिकृत	ने.पा. एण्ड वा.ला.	पर्षा रा.नि. काज गएको
७	श्री मकुन्द सञ्जेल	२३१४३५	संरक्षण अधिकृत	ने.पा. एण्ड वा.ला.	काज गएको
८	श्री यमुना पौडेल	२४४२४८	संरक्षण अधिकृत	ने.पा. एण्ड वा.ला.	काज गएको

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	क.सं. नं.	पद	सेवा/समूह/श्रेणी	कैफियत
९	श्री पुरुषोत्तम वाग्ले	१९०५९९	संरक्षण अधिकृत	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०	श्री प्रेमिसा क्षेष्ठ	२४५७५०	पशु चिकित्सक	कृषि/भेटीरनरी	
११	श्री प्रकाश के.सी.	१९७०८५	लेखा अधिकृत	नेपाल प्रशासन/लेखा	
१२	श्री देवीराम पोख्रेल	१८८३७५	नायब सुब्बा	नेपाल प्रशासन/सा.प्र.	
१३	श्री दिनेश देवकोटा	१६०६७२	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	कृषि/भेटीरनरी	
१४	श्री हेम बहादुर बोगटी	२२७०६६	लेखापाल	नेपाल प्रशासन/लेखा	
१५	श्री विनोद चौधरी	२१२२२९	कम्प्यूटर अपरेटर	नेपाल विविध	
१६	श्री सन्त बहादुर मगर	१९१३९६	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१७	श्री सुमन काफ्ले	२१६२१३	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१८	श्री दिपेश मिजार	२१३७०५	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१९	श्री केशव ढोडारी	२१९५३७	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
२०	श्री आशिक थापा	२२८०९२	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
२१	श्री कलाधर गौतम	२०७७८४	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
२२	श्री धनञ्जय कँडेल	२४४०९४	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
२३	श्री ममता शर्मा	२४४९०४	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	चितवन रा.नि. काज गएको
२४	श्री चेत बहादुर ओली	२०३२९९	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	राष्ट्रिय प्राणी उद्यान काज गएको
२५	श्री किशोर कुमार महत	२११५६६	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	अध्ययन विदा गएको
२६	श्री खुम बहादुर महतारा	२२१६१५	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	अध्ययन विदा गएको
२७	श्री खगेन्द्र छत्याल	२०६९९०	रेञ्जर	ने.पा. एण्ड वा.ला.	बहुवा भई पदस्थापन भएको
२८	श्री सरस्वती चौधरी	२०७२०८	खरिदार	नेपाल प्रशासन/सा.प्र.	
२९	श्री विरेन्द्र के.सी.	२४६०२१	खरिदार	नेपाल प्रशासन/सा.प्र.	
३०	श्री कल्पना ढकाल	२०७५८६	खरिदार	नेपाल प्रशासन/सा.प्र.	
३१	श्री गोविचन्द्र रावल	२२८७०२	खरिदार	नेपाल प्रशासन/सा.प्र.	
३२	श्री अशोक बुढा	२२९८१८	खरिदार	नेपाल प्रशासन/सा.प्र.	
३३	श्री पंखराज तीरुवा	२२३१७६	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
३४	श्री योगेन्द्र चौधरी	२२४८१४	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
३५	श्री पार्वती आचार्य	२००२८५	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
३६	श्री मात्रिका प्रसाद रिजाल	२००२८६	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
३७	श्री निर्मल कुमार चौधरी	२००२५८	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	क.सं. नं.	पद	सेवा/समूह/श्रेणी	कैफियत
३८	श्री नरेन्द्र बुढा	२३०११३	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
३९	श्री परिलाल जैसी	२३०१६७	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४०	श्री लेखराज राई	२३००२१	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४१	श्री शुभाष कुमार थारु	२३०१५६	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४२	श्री हरि बहादुर रावल	२३२७३६	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४३	श्री नरविर नेपाली	२३२७६७	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४४	श्री मनविर पुन	२३२७६२	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४५	श्री धनिराम आचार्य	२३२७२२	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४६	श्री हरि बहादुर रोकाया	२१२००३	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४७	श्री हरी काफ्ले	२०७७८६	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४८	श्री कृष्ण खड्का	२२३२०९	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
४९	श्री बखत कार्की	२३२९०९	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५०	श्री जगनाथ भाम	२३०८३९	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५१	श्री नेत्र बोहोरा	२३४५४८	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५२	श्री हरि बहादुर रावल	२०८८८२	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५३	श्री आशाराम चौधरी	२३१३१३	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५४	श्री रमेश प्रसाद महतो	२३०००७	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५५	श्री पलट दास	२४५७०८	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५६	श्री प्रेम बहादुर पुन	२४५७३१	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५७	श्री यज्ञ बहादुर डाँगी	२३०९०६	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५८	श्री भरत गिरी	२४५६६५	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
५९	श्री पदमकली बुढा	२४५७११	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६०	श्री राधेश्याम चौधरी	२४५७०६	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६१	श्री अर्जुन प्रकाश वि.क.	२४५७०९	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६२	श्री तप्त बहादुर खड्का	२३०५७५	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६३	श्री अंक बहादुर नेपाली	२३२९१६	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६४	श्री पदमराज पाण्डे	२४७०१९	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६५	श्री तुलसा मगर	२३४५४२	सिनियर गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६६	श्री गोपीलाल थारु	१७७२००	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६७	श्री धनिराम थारु	A१६८८६५	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	क.सं. नं.	पद	सेवा/समूह/श्रेणी	कैफियत
६८	श्रे टेक बहादुर कामी	२००२५६	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
६९	श्री रघुपति चौधरी	२००२७७	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
७०	श्री विर बहादुर लामिछाने	२००२६७	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
७१	श्री बम कुमार सलामी	२०१८९७	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
७२	श्री शिब शंकर चौधरी	१९७८६९	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
७३	श्री रविलाल थारु	१९८७५३	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
७४	श्री हिमानी थारु	१९८७५०	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
७५	श्री राम गोपाल थारु	१९८७५५	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
७६	श्री चित्र बहादुर खत्री	१९८७४८	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
७७	श्री इश्वर बि=क=	१९८७५४	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
७८	श्री महेश चौधरी	१९८७५२	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
७९	श्री पुन्साराम थारु	२२५१६७	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
८०	श्री सुमित राम थारु	२२५१८०	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
८१	श्री बलिराम थारु	२२५१७७	माहुत	ने.व./हात्तिसार	
८२	श्री सतिस चौधरी	२३१३३३	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
८३	श्री पुष्कर शाही	२३१३३७	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
८४	श्री भिमनिधि बुढा	२३१४२९	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
८५	श्री केवल उपाध्याय	२३१३८४	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
८६	श्री दिपक कुसारी	२३१३७७	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
८७	श्रे रेशम शाही	२३१३७६	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
८८	श्री धर्मराज न्योपाने	२३१३६१	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
८९	श्री जिबराज थापा	२३१३६०	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
९०	श्री सन्दिप कुँवर	२३१३५८	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
९१	श्री भैरब बहादुर बुढा	२३१२९१	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
९२	श्री हिक्मत चितौरै मगर	२३१३५२	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
९३	श्री शैलेन्द्र कार्की	२३१३६३	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
९४	श्री कामना रावल	२३१३८९	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	क.सं. नं.	पद	सेवा/समूह/श्रेणी	कैफियत
९५	श्री जगत प्रसाद खनाल	२३१३९४	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
९६	श्री गगन रावत	२३१३९७	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
९७	श्री नरेश बिक्रम चन्द	२३१३९०	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
९८	श्री दिल कुमारी चौधरी	२३१३४४	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
९९	श्री सरिता थापा	२३१३४३	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१००	श्री बिमला महत	२३१३३०	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०१	श्री हरिदेवी भक्री	२३१३४२	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०२	श्री सीता कुमारी कंडेल	२३१३९५	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०३	श्री सबिता गुरुड	२३१३६९	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०४	श्री लक्ष्मी बोहरा	२३१३४९	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०५	श्री यम कुमारी कटुवाल	२३१३८०	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०६	श्री याम कुमारी गुरुड	२३१३६८	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०७	श्री यशोदा पुन	२३१३६६	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०८	श्री रिता सुब्बा	२३१३०५	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१०९	श्री बिनिता धामी	२३१३२९	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
११०	श्री राज कुमार यादव	२३१३७५	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१११	श्री सिक्कि नारायण साह	२३१३७९	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
११२	श्री राकेश कुमार साह	२३१३१०	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
११३	श्री राम कुमार चौधरी	२३१३१९	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
११४	श्री दल बहादुर सारु	२३१३७२	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
११५	श्री रोम बहादुर सोमै	२३१३८३	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
११६	श्री सन्तराम चौधरी	२३१३०६	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
११७	श्री ऐभान बुढा	२३१३१५	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
११८	श्री लक्ष्मण तरामी मगर	२३१३२०	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
११९	श्री जगनारायण चौधरी	२३१४३१	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१२०	श्री गगन बुढाथोकी	२३१३१४	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१२१	श्री कृष्ण बस्याल	२३१४१२	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	क.सं. नं.	पद	सेवा/समूह/श्रेणी	कैफियत
१२२	श्री चन्द्र सिंह साक्की	२३१३६५	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१२३	श्री धर्मराज चनारा	२३१३५१	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१२४	श्री मनराज शाही	२३१३७४	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१२५	श्री तेज बहादुर कामी	२३१३७३	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१२६	श्री मन प्रसाद चौधरी	२३१३११	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१२७	श्री टेक बहादुर शाही	२३२७३५	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१२८	श्री धिरेन्द्र गौतम	२३१२६१	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१२९	श्री स्वयम प्रकाश मल्ल	२३१२५६	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३०	श्री बालाराम प्याकुरेल	२३१२८३	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३१	श्री रेशम बहादुर बुढाथोकी	२३१२५५	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३२	श्री देब बहादुर बुढा	२३०९००	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३३	श्री अमृत थारु	२३०६४८	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३४	श्री धन बहादुर रावत	२३११०१	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३५	श्री राज कुमार चौधरी	२३०९५६	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३६	श्री सुन्दर लाल चौधरी	२३०६४६	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३७	श्री बिष्णु महतारा	२३१३९८	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३८	श्री काली बहादुर टमाटा	२३१२५१	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१३९	श्री अनिल नाथ योगी	२३१२२४	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१४०	श्री चक्र बहादुर महत	२३०८७०	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१४१	श्री रुद्र प्रसाद अधिकारी	२३१३१७	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१४२	श्री दिलचन्द्र तरामी	२३१२१६	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१४३	श्री रबिन्द्र महत	२२९९६७	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१४४	श्री भक्त बुढा	२३०४१५	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	
१४५	श्री सुरज नेपाली	२३०६२२	गेमस्काउट	ने.पा. एण्ड वा.ला.	

अनुसूची ३१

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय अन्तरगतका सेक्टर/रेञ्जपोष्ट/पोष्टमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

ठाकुरद्वारा सेक्टर				हेडक्वाटर		
बज्जरिया रे.पो.	९८६४७८२०३४	बनखेत रे.पो.	९८६४७८२०२९	प्रमुख संरक्षण अधिकृत	अशोक भण्डारी	९८६४७८२००१
रे. कलाधर गौतम	९८४४८१५२४५	सि.गे. पंखराज तिरुवा	९८६४७८२०५०	कार्यालय सहयोगी	कृष्ण चौधरी	९८६३४१०५०३
गे. सुन्दरलाल चौधरी	९८६८०४६२६७	गे. सरिता थापा	९८६४९४०३४५			
गे. सुरज नेपाली	९८६४७७९८०१	गे. टेक बहादुर कामी	९८६७९६०४००	योजना फाँट		९८६४७८२००२
माझी कालु चन्द ठकुरी	९८४८३५२५८९	गैडामचान पोष्ट	९८६४७८२०३१	संरक्षण अधिकृत	आशिष न्यौपाने	९८४६५७५७९६
		सि.गे. नरवीर नेपाली	९८६८३७१९५०	रेञ्जर	आशिक थापा	९८६४७८२०११
ओखरिया पोष्ट	९८६४७८२०३५	गे. पुशकर शाही	९८६८२२९४०२	सव-ईन्जिनियर	दशरथ नेपाल	९८६४७८२०२२
सि.गे. नेत्र बोहरा	९८४८३६२०५५					
गे. टेक बहादुर शाही		कर्णाली चिसापानी पोष्ट	९८६४७८२०३६	ठाकुरद्वारा सेक्टर		९८६४७८२००४
गे. राकेश कुमार साह	९८४४२१५४०८	सि.गे. हरि बहादुर रावल	९८६८९३९२६६	संरक्षण अधिकृत	पुरुषोत्तम वाग्ले	९८४८०५९०९५
डल्ला रे.पो.	९८६४७८२०३३	गे. लक्ष्मी बोहरा	९८०९५५८६६७	रेञ्जर	सन्त बहादुर मगर	९८४४०६१५८०
सि.गे. पार्वती आचार्य	९८४४८८०४७१	गे. धन बहादुर रावत	९८६८१६८९१३	सिनियर गेमस्काउट	पदमकली बुढा	९८४८३४४१९५
गे. जगत प्रसाद खनाल	९८४८१८३१०२	खयरभट्टी पोष्ट	९७४८१६९३१५			
		सि.गे. जगनाथ भाम	९८४३६०६१०५	सिनियर गेमस्काउट	मात्रिका प्रसाद रिजाल	९८६८०४१०७९
हात्तिहचान पोष्ट	९८६४७८२०३२	गे. वीर बहादुर लामिछाने	९८६७९४१०३०	गेमस्काउट	धनिराम चौधरी	९८४८०५२२४१
सि.गे. पलट दास	९८१४८९८०४८	मोतिपुर पोष्ट	९८६४७८२०२८	गेमस्काउट	गगन रावत	९७४२२५९७०१
गे. अमृत थारु	९८४१८४२४२०	सि.गे. तुलसा मगर	९८६६२१७६५९	गेमस्काउट	जग नारायण चौधरी	९८६६९६५९२६
		गे. हिक्मत चितौरै	९८६३१२२१५४	गेमस्काउट	नरेश विक्रम चन्द	९८४८१२८१२८
बनखेत रे.पो.	९८६४७८२०२९	गे. सविता गुरुङ	९८०२५५७०१४	गेमस्काउट	रघुपति चौधरी	९८६६८४९३५०
लगुनामचान पोष्ट	९८६४७८२०३०	लालमाटी पोष्ट	९७४८०५२२४१	गेमस्काउट	शैलेन्द्र कार्की	९८४४८८४५४०
सि.गे. परिलाल जैसी	९८४८३७७७८८	गे. गोपिलाल थारु	९८६९९५४५४८	माझि	कालु थापा	९८६८०१६२७७
गे. मन प्रसाद चौधरी	९८१२५२६२०२	गे. मनराज शाही	९८६०५१०४१३			
रम्भापुर सेक्टर - ९८६४७८२००५				मध्यवर्ती शाखा		९८६४७८२००३
स.अ. विष्णु रोकाया	९८४५२८७०९८	भासताल रे.पो.	९७६८१६९३१३	संरक्षण अधिकृत	बद्रि विनोद दाहाल	९८४०९८३४३३
सि.गे. कृष्ण खड्का	९८६६५००४७३	रे. खगेन्द्र छत्याल	९८४८२९५१९५	रेञ्जर	सुमन काफ्ले	९८६४७८२००९
खरिदार अशोक बुढा	९७४५८८०१९६	सि.गे. अर्जुन प्रकाश वि.क.	९८६६९०४५४५			
गे. रेशम शाही	९८६८०९९८७७	गे. राज कुमार यादव	९८२२८५७२११	लेखा फाँट		
गे. भिमनीधि बुढा	९८५८०६८५०१			लेखा अधिकृत	प्रकाश के.सी.	९८६८७२२३५१

गे. याम कुमारी गुरुङ	१८६९९७५७६७	ढकेला पोष्ट	१७४८१६९३१४	लेखापाल	हेम बहादुर बोगटी	१८६४७८२००७
भुरिगाउँ रे.पो.	१८६४७८२०२६	सि.गे. भरत गिरी	१८४८२२०४४५	गेमस्काउट	दिल चन्द्र ताराम	१८६८१६७६३६
रे. धनञ्जय कँडेल	१८६७०१७२५९	गे. बम कुमार सलामी	१८४८०४३३३२			
गे. सिकित नारायण साह	१७४६६४८४४९			मुद्दा फाँट		
गे. विमला महत	१७४८९४१८०१	शुमनी पोष्ट	१७६८१६९३१२	नायब सुब्बा	देविराम पोखरेल	१८६४७८२०१०
गे. रिता सुब्बा	१८६२२०१६३९	सि.गे. पदमराज पाण्डे	१८६६२०३००६			
		गे. हरिदेवी भक्री	१८४८२९३३९३			
		गे. भैरव बुढा	१८४४८६१३६६			
अग्नेनी पोष्ट	१८६४७८२०२७			प्रशासन फाँट		१८६४७८२००८
सि.गे. आशाराम चौधरी	१८६६७३८५६३			नायब सुब्बा		
गे. दिल कुमार चौधरी	१८४८१६२७३९	पूर्वी चिसापानी रे.पो.	१८६४७८२०१८	कम्प्यूटर अपरेटर	विनोद चौधरी	१८४७८४५१६०
गे. सन्तराम चौधरी	१८४४८११२६४	सि.गे. यज्ञ बहादुर डाँगी	१८४७९९४५९६			
सैनवार पोष्ट	१८६४७८२०२५	गे. दल बहादुर सारु	१८६३४१०५१७	जिन्सी/स्टोर फाँट		१८६४७८२०१२
सि.गे. हरि बहादुर रावल	१८४८३६३४११	गे. सिता देवी कँडेल	१८६१७४९२३४	खरिदार	विरेन्द्र के.सी.	१८४७८७९६५३
गे. विनिता धामी	१८६४९६०१७७					
गे. रुद्र प्रसाद अधिकारी	१८४४८७०४३५					
		बेतहनी पोष्ट	१८६४७८२०१९	राजश्व फाँट		
परेवा ओडार पोष्ट	१७४८१६९३१६	सि.गे. मनविर पुन	१८६६९३१७४५	खरिदार	सरस्वती चौधरी	१८६४७८२०२२
सि.गे. अंक बहादुर नेपाली	१८४८३१५०८४	गे. याम कुमारी कटुवाल	१८६६६४६८८५			
गे. सन्दिप कुँवर	१८४८१८७८७५	गे. धिरेन्द्र गौतम	१८६४९६४३५९			
गुठी सेक्टर			दर्ता/चलानी/सोधपुछ			
गुठी सेक्टर	१७४८१६९३०५	तेलपानी रे.पो.	१७४८१६९३०८	गेमस्काउट	यशोदा पुन	१८४८८३९४१८
सि.गे. हरि काफ्ले	१८६६९३२११६	सि.गे. रमेश प्रसाद महतो	१८४४०३५००९			
गे. सतिस कुमार चौधरी	१८६८०७७३९६	गे. बालाराम प्याकुरेल	१८४८३९२९७६	एन्टिपोचिड		१८६४७८२०१३
चेपाङ रे.पो.	१८६४७८२०१७	लेखपराजुल पोष्ट	१७४८१६९३०१	रेञ्जर	केशव ढोडारी	१८४९३११९०४
संरक्षण अधिकृत		सि.गे. धनिराम आचार्य	१८४८१६७३३८	गेमस्काउट	राम कुमार चौधरी	१८४८२५४८६०
रे. दिपेश मिजार	१८५२०९९५३६	गे. लक्ष्मण तारामी	१८६४७३४३८३			
खरिदार गोविचन्द्र रावल						
गे. रोम बहादुर सोमै	१८४७८९६१९९	तरङ्गा पोष्ट	१८६४७८२०२४	थुनुवा घर		
गे. कामना रावल	१८४४३६६९३६	गे. चक्र बहादुर महत	१८६११५१५२५	सिनियर गेमस्काट	निर्मल कुमार चौधरी	१८६४७८२०१५
हर्से पोष्ट	१८६४७८२०३७	गे. केवल उपाध्याय	१८६९८८४५१३	गेमस्काउट	राज कुमार चौधरी	१८४८१९३९२८
सि.गे. नरेन्द्र बुढा	१८४८३१४८७१	बाँसपानी पोष्ट	१७४८१६९३०७			

गे. देव बहादुर बुढा	९८४८००६७२१	सि.गे. सुभाष कुमार थारु	९८६००३२५२३			
		गे. कृष्ण बस्याल	९८४४८७२१४०	गोही प्रजनन केन्द्र		
शिवपुर पोष्ट	९७४८१६९३०३	लामिदमार पोष्ट	९७४८१६९३१०	गेमस्काउट	रंगीलाल थारु	९८६४७८२०१४
सि.गे. लेखराज राई	९८४३३६८२९८	सि.गे. तप्त बहादुर खड्का	९८४८८३७७५२	गेमस्काउट	दिल बहादुर थारु	९८४८१४३३४३
गे. गगन बुढाथोकी	९८४०११३८४३	गे. रविन्द्र महत	९८६८३५४२२०	कार्यालय सहयोगी	सन्तराम थारु	९८६४७८२०४४
सोतखोला पोष्ट	९७४८१६९३०२	ढाडबास पोष्ट	९७४८१६९३११	कामदार	बासुराम थारु	९७४८३१८१३२
सि.गे. योगेन्द्र चौधरी	९८४८४६७७०९	सि.गे. राधेश्याम चौधरी	९८२११६८५८८			
गे. धर्मराज चनारा	९८४८३८२६२३	गे. स्वयम प्रकाश मल्ल	९८६६३०५८९९	सवारी चालक		
कालिनारा पोष्ट	९७४८१६९३०९	रातोमाटे पोष्ट	९७४८१६९३०६	हलुका सवारी चालक	जित बहादुर वाइबा	९८६४७८२०४१
गे. भक्त बुढा	९८६८३९११४७	सि.गे. बखत कार्की	९८६८०८५९०१	हलुका सवारी चालक	मनोज राना मगर	९८६४७८२०४३
गे. ऐभान बुढा	९८६८००२९५६	गे. चन्द्र सिंह साकर्ी	९८६८९०६५०८	हलुका सवारी चालक	जगत बुढा	९८६४७८२०४६
ठूलो श्री पोष्ट	९७४८१६९३०४	राजकाँडा पोष्ट	९८४८२९५१९५	हलुका सवारी चालक	हेमन्त कुमार चौधरी	९८६४७८२०४५
गे. तेज बहादुर कामी	९७४९०४०९९२	सि.गे. हरि बहादुर रोकाया	९८६८२६५७१५	हलुका सवारी चालक	जगत प्रसाद आचार्य	९८६४७८२०४२
गे. विष्णु महतारा	९८६४९७०७३३	गे. काली बहादुर टमाटा	९८६४९४१४८३	हलुका सवारी चालक	उमंग बहादुर खड्का	९७४६५४०७६९
हात्तिसार ९८६४७८२००६						
डा. पशु चिकित्सक प्रमिसा श्रेष्ठ	९८६४७८२००६	प.स्वा.प्रा.दिनेश देवकोटा	९८६८१०७९७५	विष्णु थारु		९८६८०२४५६०
हिरासिंह थारु	९८२२५७८३७३	थलिराम थारु	९८६०५१५३९३	कृष्ण थारु		९८१५५५०७०३
रविलाल थारु	९८४८२५४२३१	छेदुवा थारु	९८६८०६८६७४	राम गोपाल थारु		९८०१५०५९८८
अजय चौधरी	९८१५८५१७१५	महेश चौधरी	९८६९९५४८५१	गंगाराम थारु		९८२५५०५३३९
प्रसाद चौधरी	९८२२४१८२२६	धिरेन्द्र चौधरी	९८६४०५९३३४	बलिराम थारु		९८६९७३७६९३
मिन बहादुर मगर	९८१९५९६७७४	मिम राज आचार्य	९८६८६९५९३३	सुमितराम थारु		९८४४५०१७८२
शिवशंकर थारु	९८१२५३११७०	रोहित चौधरी	९८१२५५४२६५	राधा कृष्ण थारु		९८६९०३७७९०
चित्र बहादुर खत्री	९८२२४२६८४०	कलशराम थारु	९८००५००५९५	राम नारायण थारु		९८४१८२७९५१
पुन्साराम थारु	९८२४५८९००५	बालाजोगी थारु		अन्जय चौधरी		९८०३६२६८१६
राजेश थारु	९८१६५९९५०५	सञ्जय थारु		हिमानी थारु		
ईश्वर वि.क.	९८४७९९२४०८			चुडामणी थारु		९८६८४१८०७२

अनुसूची ३२

हाल मध्यवर्ती क्षेत्रमा भाएको समिति सहित अध्यक्षको विवरण

क्र.सं.	उपभोक्ता समितिको नाम	उपभोक्ता समूह संख्या	प्रदेश	जिल्ला	पालिकाको नाम	उपभोक्ता समितिको क्षेत्रमा पर्ने वडाहरू	गठन मिति	अध्यक्षको नाम	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	तरंगा शिद्वली	७	कर्णाली	सुर्खेत	बराहताल गा.पा.	३	२०७५।१२।२५	चन्द्रकला बुढा	९८४८१४८०३	
२	हरिहरपुर	५	कर्णाली	सुर्खेत	बराहताल गा.पा.	१	२०७५।१२।२८	पुर्ण बहादुर कामी	९८६८०३१११२	
३	लेखपराजुल	११	कर्णाली	सुर्खेत	भेरिगंगा न.पा.	१, २ र ३	२०७५।१२।१८	किरण कुमार भाट	९८५८०५६११५	
४	छिन्चु	८	कर्णाली	सुर्खेत	भेरिगंगा न.पा.	४ र ५	२०७५।१२।२६	शान्त बहादुर खत्री	९८६८३६७२१२	
५	चेपाङ्गा	६	कर्णाली र लुम्बिनी	सुर्खेत र बर्दिया	भेरिगंगा न.पा. र बाँसगढी न.पा.	भेरिगंगा-५ र बाँसगढी-१	२०७५।१२।१९	बिरेन्द्र प्रसाद गौतम	९८४८२६४०६३	
६	शिद्वपुरी	७	लुम्बिनी	बाँके	बैजनाथ गा.पा.	१	२०७५।१२।२७	धन भक्त बुढा	९८५८०५७३७५	
७	बाघखोर	५	लुम्बिनी	बर्दिया	बाँसगढी न.पा.	२	२०७५।१२।१४	तिलक बहादुर केसी	९८५८०२८६३५	
८	कोलडाँडा मिलिजुली	५	लुम्बिनी	बर्दिया	बाँसगढी न.पा.	४, ८ र ९	२०७५।१२।०५	ओम बहादुर रोकाया	९७४८६२२८३८	
९	भादा	५	लुम्बिनी	बर्दिया	बारबर्दिया न.पा.	९	२०७५।१२।२५	लक्ष्मण केसी	९८५८०२२३८८	
१०	करेलीया	९	लुम्बिनी	बर्दिया	बारबर्दिया न.पा.	१, ७ र ८	२०७६।०१।०६	खुशीराम थारु	९८०४५२०१९८	
११	बबई	१२	लुम्बिनी	बर्दिया	ठाकुरबाबा न.पा.	४	२०७५।१२।३०	चक्र प्रसाद खनाल	९८५८०३२२५६	
१२	श्रीराम नगर	३०	लुम्बिनी	बर्दिया	ठाकुरबाबा न.पा.	१, २ र ३	२०७५।१२।२९	जनार्दन योगी	९८४८०२०९८९	
१३	शिबपुर एकिकृत	२५	लुम्बिनी	बर्दिया	ठाकुरबाबा न.पा.	६ र ७	२०७५।१२।१९	दिपेन्द्र बहादुर बुढा	९८५८०२५६०१	
१४	ठाकुरबाबा	९	लुम्बिनी	बर्दिया	ठाकुरबाबा न.पा.	८ र ९	२०७६।०९।२७	हेमन्त प्रसाद आचार्य	९८४८२५०९१५	
१५	सुर्यपटुवा	९९	लुम्बिनी	बर्दिया	मधुवन न.पा.	१	२०७६।०१।०५	अमिन थारु	९७४४२७५३४३	
१६	असारीगौडी	२१	लुम्बिनी	बर्दिया	गेरुवा गा.पा.	६	२०७५।१२।१४	ताराजंग मल्ल	९८४९१०६२७	
१७	बिन्द्रा	२२	लुम्बिनी	बर्दिया	गेरुवा गा.पा.	५	२०७५।१२।१५	मिन बहादुर सावद	९८४८४४०२५५	
१८	गेरुवा	२३	लुम्बिनी	बर्दिया	गेरुवा गा.पा.	४	२०७६।०१।०६	इन कुमार ढकाल	९८५८०२७२३५	
१९	पाताभार	२२	लुम्बिनी	बर्दिया	गेरुवा गा.पा.	१, २ र ३	२०७५।१२।२१	तिलक राज थारु	९८४८१४४८९२	

अनुसूची ३३

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको उद्धार केन्द्रमा रहेको बाघको विवरण

क्र.सं.	Capture गरिएको स्थान	हाल राखिएको स्थान	उमेर	लिंग	स्वास्थ्य अवस्था	उद्धार गर्नु पर्ने कारण	कैफियत
१	गेरूवा-४, राजीपुर	ठाकुरद्वारा	१०	भाले	राम्रो	मानिसलाई आक्रमण गरि मारेको हुनाले	
२	गेरूवा-४, राजीपुर	रम्मापुर	१४	भाले	राम्रो	मानिसलाई आक्रमण गरि मारेको हुनाले	
३	खाता जैविक मार्ग क्षेत्र	रम्मापुर	८	पोथी	सामान्य	मानिसलाई आक्रमण गरि मारेको हुनाले	

अनुसूची ३४
बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा विगत ५ बर्ष देखिको राहत वितरणको अवस्था

क्र. सं.	आर्थिक वर्ष	सामान्य घाईते		सख्त घाईते		मानिस मृत्यु		पशुधन क्षति		भण्डारण गरेको अन्नको क्षति		घर गोठको क्षति		अन्न बालीको क्षति		कुल जम्मा		कैफियत
		संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	संख्या	राहत रकम रु.	
१	२०७५/०७६	०	०	१	७३८९७	१	१००००००	२६१	१२८००००	३५	२३७०००	२६	१३००००	४६२	१५४२०३०	७८६	४२६२९२७	
२	२०७६/०७७	१	१२३००	११	१,०२९,७२५	६	६,०००,०००	५६४	२८,२२५,०००	०	०	८३	५,७४,०००	५९८	१,७२,२५,०००	१,२६३	१,२१,६१,०२५	
३	२०७७/०७८	५	४३८२४	७	१,००,३४८५	१४	१,४०,००,०००	६६७	४,१६,१,०००	०	०	३१	२,१,७५,०००	५८९	२,०९,५,२००	१,३१३	२,१,५,२,१,००९	
४	२०७८/०७९	७	८६,०३२	८	३,७५,९८१	९	९,००,०००	१,०६०	६,९१,३५,०००	४	३,००,०००	९१	७,३१,७५,०००	९१८	३,६८,७,०००	२,०९७	२,०८,२,४,२,६,३	
५	२०७९/०८०	७	५,०२,४४	१४	९,१४,७,५४	७	७,००,००,०००	१,२९३	९,२२,२,८००	०	०	९६	८,२९,५,०००	८९९	३,५,२,७,२,६०	२,३१६	२,१,५,४,४,५,५८	
जम्मा		२०	१,९,२,४,००	४१	३,३,९,७,८,४२	३७	३,७,०,०,०,०००	३,८४५	२,४,३,९,९,८,००	३९	२,६,७,०,०००	३२७	२,४,८,२,७,५,०	३,४६६	१,२,५,७,३,९,९०	७,७७५	८,०,३,१,३,७,८२	

आ.व. २०७९/०८० मा भएका कार्यक्रमहरूको फोटाहरू

डल्ला रेञ्जपोथ

बेतहनी पोथ

घाँसे मैदान व्यवस्थापन

घाँसे मैदान निर्माण

बन्दी सुधार गृह मर्मत

टिकट काउण्टर मर्मत

सूचना केन्द्र रंगरोगन कार्य

हात्तीको दाना राख्ने भवन निर्माण

नदि पहिरो नियन्त्रणमा निर्माण गरिएको ग्यावियन बाध

पर्यटकिय पदमार्ग स्तरोन्नती

सोलार सहितको डिप बोर्डिङ

सोलार पाता जडान

वन्यजन्तु सप्ताह २०७९ को झलक

माननीय वनमन्त्री समेतका टोलिको निकुञ्ज भ्रमण

ठाकुरद्वारा स्थित बाघको खोर मर्मत

सार्वजनिक सौचालय निर्माण

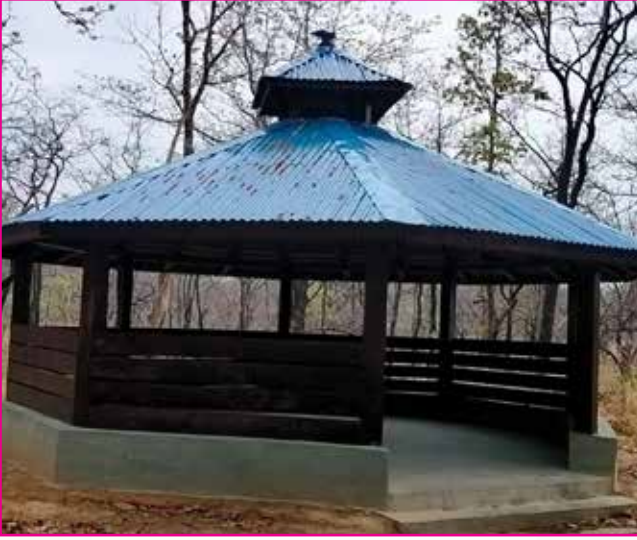

सूचना बोर्ड निर्माण

तारजाली निर्माण

गोलघर निर्माण

काठेपुल निर्माण

कर्णाली नदिको भंगालो डाईभर्सन

पानीट्याङ्की निर्माण

वनपथ मर्मत

अन्तरक्रिया कार्यक्रम

हात्तीसाराका कर्मचारीहरूलाई वन्यजन्तु उदार तथा हात्ती व्यवस्थापन तालिम

मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण तथा सचेतना गोष्ठी

विश्व बाग दिवस

मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रमको फोटाहरू

सुरक्षित बाख्राको खोर

काँडे तारबार निर्माण

ट्रि हाउस मर्मत

मचान मर्मत

आयआर्जन कार्यक्रम अन्तर्गत क्यान वितरण

एकीकृत भू-परिधि व्यवस्थापन आयोजनाका फोटाहरू

नदि पहिरो नियन्त्रणमा निर्माण गरिएको ग्यावियन बाध

वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र निर्माण

अनुसन्धान अधिकारीहरूलाई तालिम

अनुसन्धान अधिकारीहरूलाई तालिम

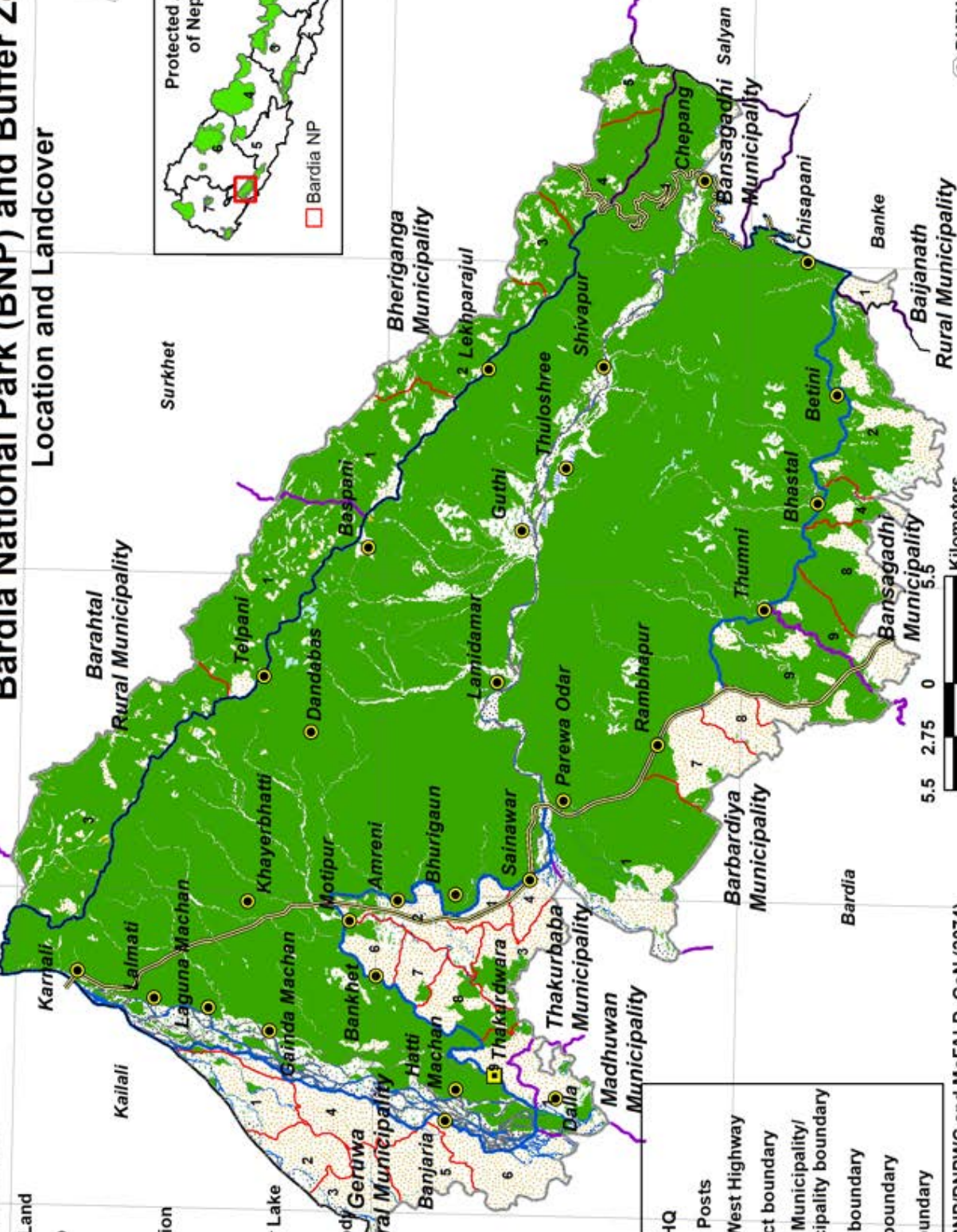
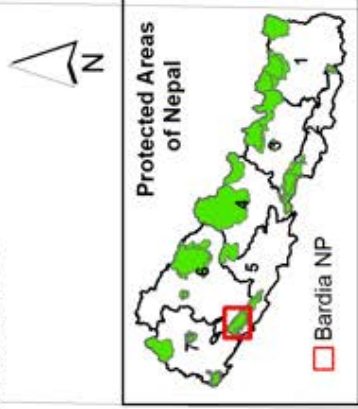
81°10'0"E 81°20'0"E 81°30'0"E 81°40'0"E 81°50'0"E

Landcover classes

- Barren Land
- Built Up
- Bush
- Cliff
- Cultivation
- Forest
- Grass
- Pond or Lake
- Sand
- Waterbody

Bardia National Park (BNP) and Buffer Zone

Location and Landcover

LEGEND

- Park HQ
- Other Posts
- East West Highway
- District boundary
- Rural Municipality/ Municipality boundary
- Ward boundary
- Park boundary
- BZ boundary

Source: DoS, BNP/DNPWC and MoFALD, GoN (2074)

© DNPWC, 2074

Designed by: BN Dhakal 2074

28°40'0"N 28°30'0"N